

Propositioner

Partistämman 2019

Återupprätta samhällskontraktet

Sveriges potential är enorm. Här har länge funnits förtroende och tillit mellan människor, men också mellan medborgare och myndigheter. Vår unika jämlikhets-tradition har skapat ett samhälle av självständiga människor, där vem du är och var du är på väg spelar större roll än varifrån du kommer.

Det svenska samhällskontraktet har mejslats fram under många decennier. I vårt land ska enskilda människor och familjer ha stor frihet att forma sina egna liv. Men vårt samhällskontrakt bygger också på att alla som bor här förväntas bidra till det gemensamma genom att anstränga sig, betala skatt och vara goda medborgare. I gengäld förväntas staten erbjuda den trygghet som krävs för att människor ska kunna leva fria och bra liv.

Det handlar om att göra det som bara staten kan göra. Upprätthålla tryggheten på våra gator och torg. Säkerställa att välfärden aldrig sviker. Undanröja hinder för att människor ska kunna växa av egen kraft.

Men i dag lever inte längre Sverige upp till det löftet. Staten står inte längre för sin del av samhällskontraktet.

Gängkriminaliteten och dödsjutningarna sätter skräck i stora delar av vårt land. Oskyldiga människor dör och skadas. Barn och äldre rånas öppet på våra gator. Samtidigt ser vi hur redan långa cancerköer blir längre och hur vården inte räcker till.

Svenska klassrum är inte längre en självklar plats för klassresor. Tusentals barn lämnar grundskolan utan betyg – värst drabbade är de som har det tufft hemma. Numera bor över en halv miljon människor i de områden som polisen kallar utsatta.

Människor som har jobbat hela livet får inte vardagen att gå ihop på ålderns höst. Samtidigt lever allt fler som kan jobba istället på bidrag. Medborgarna får inte valuta för sina skattepengar.

Samhällskontraktet knakar i fogarna. Om utvecklingen tillåts fortsätta riskerar något att gå sönder som inte kan lagas.

Vi moderater är framtidsoptimister. Sveriges problem är djupgående, men vi har löst svåra problem förut. Men då måste vårt land välja en annan väg. Moderaterna erbjuder ett alternativ. Ett politiskt ledarskap som förstår att det viktiga måste få gå före det som är mindre viktigt. Tuffa prioriteringar, för att också kunna erbjuda konstruktiva lösningar. För vi vet att Sverige har potential att bli världens bästa land.

Det kommer att kräva handfast och reforminriktad politik. En politisk agenda som här och nu tar tag i samhällsproblemen utan att släppa den långa sikten. Vi måste förmå oss att styra bort från symbolpolitik och polarisering – mot framgång och framtidstro.

Tillsammans kan vi samla Sverige till förändring. Gå från låsning till lösning. Ta tillbaka kontrollen från de kriminella gängerna. Få på plats världens bästa integrationspolitik och världens bästa välfärdspolitik. Skapa goda villkor för arbete och företagande, och se till att Sverige återigen blir ett land av klassresor.

Med moderat ledarskap kan vi återupprätta samhällskontraktet.

Innehåll

- 4 Samlingspartiet**
- 8 Stämmoprogram**
- 12 Föredragningslista**
- 15 Arbetsordning**
- 16 Utdrag ur stadgar**
- 24 Röstlängd**
- 33 Valberedningens förslag**
- 38 Proposition 1**
Lag och ordning
- 60 Proposition 2**
Rättvis och hållbar tillväxt
- 102 Proposition 3**
Trygg och tillgänglig hälso- och sjukvård
- 133 Proposition 4**
Integration, social rörlighet och bättre möjligheter för socialt utsatta barn och unga
- 168 Proposition 5**
Utrikespolitisk plattform
- 206 Proposition 6**
Ändring av stadgar för Moderata Samlingspartiet
- 257 Proposition 7**
Medlemsavgift för åren 2023-2026

Stämmoprogram

Aros Congress Center, Västerås

Torsdag den 17 oktober

- 11.00 Stämman inleds**
Välkomsttal av Västmanlands förbundsordförande Elisabeth Unell
Stämman öppnas
Öppningstal av partiordförande Ulf Kristersson
- 11.30 Föredragningslistans punkter 1-13**
- 12.00 ca Ajournering för lunch och utskottsarbete**
- 13.00 Utskottsarbetet börjar**
- 19.00 ca Delegationsmiddagar**
- 21.00 Mingel i Evenemangshallen, Aros Congress Center**

Fredag den 18 oktober

- 09.00 Förhandlingarna återupptas**
Föredragningslistans punkt 14
Utskott 3: Lag och ordning
Proposition 1
Motion 3:1 – 3:34
- 11.00 Föredragningslistans punkt 15**
Utskott 1: Ekonomi, jobb och företagande
Proposition 2
Motion 1:1 – 1:37
- 14.00 Föredragningslistan punkt 16**
Utskott 5: Barns uppväxtvillkor, skola och bildning
Proposition 4
Motion 5:1 – 5:17

- 15.00 Erna Solberg, Norges statsminister**
- 15.15 Samtal: Sverige i världen**
Fredrik Reinfeldt, *tidigare partiordförande*
Anna Kinberg Batra, *tidigare partiordförande*
Benjamin Dousa, *förbundsordförande Moderata Ungdomsförbundet*
Karin Svanborg-Sjövall, *VD Timbro, moderator*
- 16.00 Fortsättning föredragningslistans punkt 16**
- 17.00 Föredragningslistan punkt 17**
Utskott 9: Utrikes-, försvars- och säkerhetspolitik
Proposition 5
Motion 9:1 – 9:21
- 19.00 Föredragningslistan punkt 18**
Utskott 4: Välfärd
Proposition 3
Motion 4:1 – 4:39
- 21.00 Föredragningslistan punkt 19-22, samt punkten 34**
Utskott 10: Vår organisation
Proposition 6-7
Motion 10:1 – 10:18
- 24.00 ca Ajournering till lördagen**
- Inget avbrott sker för lunch och middag.
Lunch serveras mellan kl 11.30 och 13.30.
Middag serveras mellan kl 17.30 och 19.30.

Lördag den 19 oktober

- 09.00 Gunnar Strömmer, partisekreterare**
- 09.15 Slutrapport från Moderaternas värdegrundsarbete**
Karin Enström, *riksdagsledamot, arbetsgruppens ordförande*
- 09.30 Förhandlingarna återupptas**
Föredragningslistans punkter 28-33
Valärenden

- 10.30 Föredragningslistans punkt 23**
Utskott 6: Klimat, energi och gröna näringar
Motion 6:1 – 6:32
- 11.00 Stämotal av partiordförande Ulf Kristersson**
- 11.45 Fortsättning föredragningslistans punkt 23**
- 13.30 Föredragningslistan punkt 24**
Utskott 8: Demokrati, förvaltning och mediepolitik
Motion 8:1 – 8:33
- 15.00 Samtal: Idéer för vår tid**
Christofer Fjellner, ordförande idéprogramarbetet
Alice Teodorescu Måwe, huvudsekreterare idéprogramarbetet
Nicklas Lundblad, Associate Professor KTH
Tove Lifvendahl, politisk chefredaktör SvD, moderator
- 15.45 Fortsättning föredragningslistans punkt 24**
- 17.30 ca Ajournering till söndagen**
- 19.30 Stämmomiddag på Aros Congress Center**

Inget avbrott sker för lunch.

Lunch serveras mellan kl 11.30 och 13.30.

Söndag den 20 oktober

- 09.00 Förhandlingarna återupptas**
Föredragningslistans punkt 25
Utskott 2: Migration och integration
Motion 2:1 – 2:23
- 11.00 Föredragningslistans punkt 26**
Utskott 7: Ett sammanhållet Sverige
Motion 7:1 – 7:32
- 13.00 Stämman avslutas**

Föredragningslista

1. Stämman öppnas
2. Val av ordförande och vice ordförande att leda förhandlingarna.
3. Val av sekreterare.
4. Val av justeringspersoner för stämmans protokoll, tillika rösträknare vid eventuella voteringar
5. Fastställande av stämmans stadgeenliga utlysning
6. Fastställande av föredragningslista
7. Fastställande av procedurregler
8. Godkännande av arbetsordning för stämman
9. Val av redaktionskommitté
10. Godkännande av förslag från förbunden om representanter i utskott
11. Val av utskottsordföranden
12. Meddelande om partistyrelseledamöternas och utskottssekreterarnas fördelning på utskotten
13. Fastställande av röstlängd.
14. Proposition 1, utskott 3 Lag och ordning. Motion 3:3-3:34
15. Proposition 2, utskott 1 Ekonomi, jobb och företagande. Motion 1:1-1:37
16. Proposition 4, Utskott 5: Barns uppväxtvillkor, skola och bildning Motion 5:1 – 5:17
17. Proposition 5, utskott 9 Utrikes-, försvars- och säkerhetspolitik. Motion 9:1-9:21
18. Utskott 4: Välfärd Proposition 3 Motion 4:1 – 4:39
19. Partistyrelsens verksamhetsberättelse för åren 2015, 2016, 2017 och 2018 Utskott 10 Vår organisation
20. Partistyrelsens förvaltningsberättelse och revisorernas berättelser för åren 2015, 2016, 2017 och 2018. Utskott 10 Vår organisation
21. Frågan om ansvarsfrihet för partistyrelsen Utskott 10 Vår organisation
22. Proposition 6-7 Utskott 10 Vår organisation. Motion 10:1-10:18
23. Utskott 6 Klimat, energi och gröna näringar. Motion 6:1-6:32
24. Utskott 8 Demokrati, förvaltning och mediepolitik. Motion 8:1-8:33

25. Utskott 2: Migration och integration. Motion 2:1-2:23
26. Utskott 7: Ett sammanhållet Sverige. Motion 7:1-7:32
28. Fastställande av antalet ledamöter i partistyrelsen
29. Val av partiordförande
30. Val av förste vice partiordförande
31. Val av andre vice partiordförande
32. Val av ledamöter i partistyrelsen
33. Val av tre revisorer och tre ersättare
34. Fastställande av årsavgift för tiden till och med tredje året efter nästa ordinarie partistämman, Utskott 10 Vår organisation
35. Övriga frågor
36. Stämman avslutas

Arbetsordning

	1
	2
Närvaro- och yttranderätt har, utöver ombud och partistyreelse, av partistyrelsen speciellt inbjudna. Enskild medlem äger rätt att efter anmälan närvara vid partistämman.	3 4 5
Yttranden. Alla yttranden görs från talarstolen. Begäran om ordet sker skriftligen via mötessystemet.	6 7
Yrkanden ska för att upptas till behandling framlämnas skriftligen via mötessystemet.	8 9
Tidsbegränsning införs från överläggningens början. Utskottsordförande, liksom valberedningens ordförande, erhåller tio minuter att enligt egen önskan disponera i ett eller flera anföranden. Utskottsordföranden kan erhålla ordet <i>utom talarlista</i> för replik. Av partistyrelsen utsedd föredragande erhåller tid enligt egen önskan att disponera i ett eller flera anföranden, dock högst 30 minuter. Den föredragande kan även erhålla ordet <i>utom talarlista</i> för replik.	10 11 12 13 14 15
Ledamöter av partipresidiet och partisekreteraren får gå in i debatten, då de så finner påkallat.	16 17
Debattinlägg i övrigt får omfatta högst fyra minuter.	18
<i>En</i> replik och <i>en</i> kontrareplik om högst en minut kan beviljas av ordföranden.	19
Partistämman äger besluta om ytterligare begränsningar om så erfordras.	20
Utskottets förslag utgör huvudförslag i varje ärende.	21
Redaktionskommitté bestående av ordförande, sekreterare och sju ledamöter tillsätts vid stämmans början. Till denna kan under förhandlingarnas gång hänskjutas ärenden för ytterligare beredning.	22 23 24
Omröstning vid partistämman sker öppet, utom votering vid personval som ska vara sluten. Stämooombud ska personligen utöva sin rösträtt vid stämman. Röstning får inte ske med fullmakt.	25 26 27
Vid personval som avser en plats ska den som blir vald erhålla minst hälften av antalet avgivna giltiga valsedlar. I annat fall genomförs ytterligare en omröstning. Vid personval som avser flera platser ska valsedeln för att bli giltig upptaga så många namn som valet avser.	28 29 30 31
Reservation mot stämmans beslut anmäls till presidiet när beslutet fattats och inlämnas via mötessystemet innan stämman avslutas.	32 33
Inträdande av ersättare för ombud anmäls i god tid till stämmopresidiet via stämmans informationsdisk. Byte kan endast ske mellan två punkter i föredragningslistan eller vid ajournering enligt stämmans program.	34 35 36

Utdrag ur stadgar

för Moderata Samlingspartiets riksorganisation beträffande partistämman med mera

§ 8 PARTISTÄMMA

Mom.1. Partistämman är partiets högsta beslutande organ och består av 200 av förbundsstämmorna valda ombud samt partistyrelsens ledamöter. Tre olika typer av partistämman förekommer: ordinarie, arbets- och extra stämman. Antalet ombud som respektive förbund har att utse grundar sig på antalet betalande medlemmar i förbundet. Den 31 december varje år fastställs hur många som betalat medlemsavgift under året. Fördelningen av ombuden mellan förbunden ska ske proportionellt. Varje förbund tillförsäkras minst ett ombud. Det åligger partistyrelsen att snarast efter varje årsskifte meddela förbunden hur många ombud de ska välja.

Mom.2. Protokollsutdrag, som visar vilka som utsetts till ombud, ska vara riksorganisationen tillhanda senast fyra veckor före stämman.

Mom.3. Medlem har efter anmälan närvarorätt. Enskild kan efter anmälan ges närvarorätt av partistyrelsen. Partistyrelsen äger att till partistämman inbjuda såväl representanter för andra sammanslutningar som enskilda personer samt ge dem närvaro- och yttranderätt.

Mom.4. Ordinarie stämman hålls året efter det år då ordinarie riksdagsval förrättats. Kallelse till ordinarie stämman utfärdas av partistyrelsen till förbunden senast sex månader före stämman.

Mom.5. Arbetsstämman hålls året före det år då ordinarie riksdagsval förrättats. Kallelse till arbetsstämman utfärdas av partistyrelsen till förbunden senast sex månader före stämman.

Vid arbetsstämman behandlas de frågor som partistyrelsen beslutar om och som är särskilt angelägna att behandla inför allmänna val. Vid arbetsstämman kan fyllnadsval till partistyrelsen genomföras. Där väljs också valberedning för en tid av fyra år.

Mom.6. Extra stämman hålls då partistyrelsen så finner erforderligt eller då minst en tredjedel av antalet förbund begär detta. Kallelse till extra stämman utfärdas av partistyrelsen till förbunden så snart beslut fattas om extra stämman.

Mom.7. Rätt att till ordinarie stämma väcka förslag tillkommer partistyrelsen, förbund, förening, krets, fullmäktigegrupp, Moderatkvinnorna, Moderata Ungdomsförbundet, Moderata Seniorer, Öppna Moderater och enskild medlem i partiet.

Mom.8. Förslag till ordinarie stämma ska vara förbundsstyrelsen inom det förbund motionären tillhör tillhanda inom tid som partistyrelsen fastställer, dock senast sexton veckor före stämman. Förbundsstyrelsen ska yttra sig över förslaget samt av- eller tillstyrka detsamma. I de fall motionen har motionärer som tillhör olika förbund ska förbundsstyrelsen i det förbund som förstanamnet tillhör yttra sig.

Moderatkvinnornas, Moderata Ungdomsförbundets, Moderata Seniorers och Öppna Moderaters centrala organisationer lämnar sina förslag direkt till partistyrelsen

Förslag som ska behandlas av ordinarie stämma, ska vara partistyrelsen tillhanda inom tid som partistyrelsen fastställer, dock senast tolv veckor före stämman.

Förslag, som ska behandlas av arbetsstämma eller extra stämma, ska vara ingivet till partistyrelsen inom tid som styrelsen bestämmer med hänsyn till kallelsetidens längd. Sådant förslag får endast avse frågor som ska behandlas av stämman.

Partistyrelsen ska avge yttrande över inkomna förslag. Vid ordinarie stämma och arbetsstämma ska partistyrelsens yttrande sändas till förbundens styrelser, Moderatkvinnorna, Moderata Ungdomsförbundet, Moderata Seniorer, Öppna Moderater och valda ombud senast tre veckor före stämman. Partistyrelsens yttrande över förslag till extra stämma avges så fort omständigheterna medger.

Mom.9. Val ska beredas av en valberedning som väljs av en arbetsstämma för perioden fram till nästa arbetsstämma. Valberedningen ska bestå av ordförande, vice ordförande,

nio ledamöter och nio ersättare, samtliga tillhörande skilda förbund. Därutöver utser Moderatkvinnorna och Moderata Ungdomsförbundet var sin representant, jämte ersättare. Valberedningen sammankallas av dess ordförande och utser utom eller inom sig sekreterare. Valberedningen avgör själv sina arbetsformer.

Mom.10. Omröstning vid partistämman sker öppet, utom votering vid personalval som ska vara slutna. Stämмоombud ska personligen utöva sin rösträtt vid stämman. Röstning får inte ske med fullmakt.

Öppen omröstning sker genom uppvisande av röstkort eller med voteringsanläggning. Efter sådan omröstning ska rösttäckning ske med upprop, om röstberättigad stämmodeltagare så begär.

Vid slutna omröstning ska valsedel, för att vara giltig, uppta så många namn av de föreslagna kandidaterna som valet avser.

Utgången av omröstning bestäms genom enkel majoritet, utom vid omröstning i stadgefrågor. Vid lika röstetal avgörs personalval med lotten och övriga frågor i enlighet med den mening som ordföranden biträder.

Saknar särskilt vald mötesordförande formell rösträtt avgörs även övriga frågor genom lottning.

Vid personalval som avser en plats ska den som blir vald erhålla minst hälften av antalet avgivna giltiga valsedlar. I annat fall genomförs ytterligare en omröstning mellan de två kandidater som erhållit de högsta röstetalen.

Val vid partistämman av partistyrelseledamöter, revisorer och valberedning gäller intill dess att nya personer utsetts.

Mom.11. Ledamoten av partistyrelsen äger inte delta i beslut om ansvarsfrihet för denna eller i val av revisor.

Mom.12. Vid ordinarie stämman ska minst förekomma:

- a) Val av ordförande och vice ordförande att leda förhandlingarna.
- b) Val av sekreterare.
- c) Val av justeringspersoner.
- d) Fastställande av föredragningslista.
- e) Fastställande av procedurregler för stämman.
- f) Fastställande av röstlängd.
- g) Fastställande av stämmans stadgeenliga utlysning.

- h) Partistyrelsens årsredovisningar.
- i) Revisorernas berättelser och fastställande av resultat och balansräkningar.
- j) Fråga om ansvarsfrihet för partistyrelsen.
- k) Fastställande av antalet ledamöter i partistyrelsen.
- l) Val av partiordförande och två vice ordförande.
- m) Val av minst åtta ledamöter i partistyrelsen.
- n) Val av tre revisorer och tre ersättare.
- o) Fastställande av årsavgift för tiden till och med tredje året efter nästa ordinarie partistämman.
- p) Förslag från partistyrelsen (propositioner) och inkomna övriga förslag (motioner).
- q) Övriga frågor.

Mom.13. Vid arbetsstämma ska minst förekomma: val av ordförande, vice ordförande, nio ledamöter och nio ersättare i partiets valberedning.

Mom.14. Partistyrelsen ska framlägga förslag till procedurregler och föredragningslista för partistämman.

§ 10 PARTISTYRELSE

Mom.1. Moderata Samlingspartiet leds av partistyrelsen.

Partistyrelsen består av partiordföranden, de båda vice partiordförandena, minst åtta av partistämman valda ledamöter, ordföranden i Moderatkvinnorna respektive

Moderata Ungdomsförbundet, samt ordföranden för Moderata Seniorer respektive Öppna Moderater.

Vid förfall för ordföranden i Moderatkvinnorna respektive Moderata Ungdomsförbundet fungerar respektive organisations vice ordförande som ersättare.

Partisekreteraren är ständigt adjungerad och föredragande i partistyrelsen och har även förslagsrätt.

Partistyrrelsen har rätt att till sina sammanträden adjungera ledamöter. Vice ordförande i Moderatkvinnorna respektive Moderata Ungdomsförbundet är ständigt adjungerade.

Adjungerad ledamot har yttranderätt och rätt att till protokollet anteckna avvikande mening.

Mom.2. Partistyrrelsen ska inom sig utse ett arbetsutskott bestående av minst fem ledamöter. I arbetsutskottet ska ordföranden i Moderatkvinnorna respektive Moderata Ungdomsförbundet ingå. Partistyrrelsen utser arbetsutskottets ordförande.

Arbetsutskottet ska på partistyrrelsens ansvar fullgöra av styrelsen anförtrodda uppgifter samt avgöra sådana brådska ärenden som ej kan anstå till styrelsens sammanträde. Vid arbetsutskottets sammanträden förs protokoll som fortlöpande tillställs partistyrrelsens ledamöter och revisorerna.

Mom.3. Partistyrrelsen sammanträder minst fyra gånger per år, då ordföranden så beslutar eller då minst en tredjedel av styrelsens ledamöter begär det.

Mom.4. Partistyrrelsen är beslutför då minst hälften av dess ledamöter är närvarande.

Mom.5. Partistyrrelsen åligger:

- att* planlägga, leda och inför partistämman ansvara för politik, ekonomi, organisation och kampanjverksamhet,
- att* hålla kontakt med partiets riksdagsgrupp samt förbund,
- att* bistå Moderatkvinnorna, Moderata Ungdomsförbundet, Moderata seniorer och Öppna Moderater i deras verksamhet,
- att* verka för att det arbete som bedrivs av i partiet ingående organisationer och nätverk sker i överensstämmelse med den grundläggande samhällssyn som partiet företräder
- att* i god tid före allmänna val fastställa vilken partibeteckning som ska vara partiets officiella på partiets valsedlar,
- att* illse att personuppgifterna i partiets medlemsregister hanteras i enlighet med gällande lagstiftning. Personuppgifter får inte spridas vidare om inte personen lämnat sitt samtycke.

§ 11 AVGIFTER

Förbund ska betala en årlig avgift till riksorganisationen för varje medlem i förbundet, medlemmar i Moderata Ungdomsförbundet undantagna. Denna årliga avgift fastställs av ordinarie partistämman för tiden till och med tredje året efter nästa ordinarie partistämman. Medlemsavgift för till riksorganisationen direktansluten medlem samt ny medlem fastställs av partistyrelsen. Avgift för ny medlem som betalas efter den 1 september gäller även för påföljande kalenderår.

§ 12 REVISION

En av riksorganisationens revisorer ska vara auktoriserad revisor.

Räkenskapsåret sammanfaller med kalenderåret. Årsredovisning, innefattande förvaltningsberättelse, resultaträkning och balansräkning ska vara revisorerna tillhanda senast den 1 april påföljande år.

Revisorernas granskning av räkenskaper och förvaltning ska vara avslutad och revisionsberättelse med till- eller avstyrkande av ansvarsfrihet avlämnad till partistyrelsen senast den 30 april.

Årsredovisningen och revisionsberättelsen förelägges närmast följande ordinarie partistämman.

År då ordinarie partistämman inte hålls ska partistyrelsen till partirådet eller arbetsstämma för kännedom överlämna årsredovisning och revisionsberättelse.

§ 13 REKRYTERING OCH NOMINERING AV KANDIDATER

Nomineringsregler för allmänna val till Europaparlamentet fastställs av partistämman och framgår av bilaga till dessa stadgar.

Regler för rekrytering och kandidatnominering i övriga allmänna val fastställs av partistämman som en rekommendation till förbunden.

§ 14 STADGEÄNDRING

IN

Dessa stadgar kan endast ändras av ordinarie partistämman, varvid två tredjedels majoritet erfordras.

Röstlängd

Partistyrelsen (19)

Ombud

1. Ulf Kristersson
2. Peter Danielsson
3. Elisabeth Svantesson
4. Gunnar Strömmer
5. Anna Tenje
6. Beatrice Ask
7. Benjamin Dousa (MUF)
8. Christian Gustavsson
9. Christofer Fjellner
10. Hans Wallmark
11. Jessica Polfjärd
12. Vakant
13. Katarina Jonsson
14. Lena Asplund
15. Linda Frohm
16. Margareta Pålsson (MSS)
17. Martin Andreasson
18. Kim Nilsson (ÖM)
19. Josefin Malmqvist (MQ)

Blekinge län (3)

Ombud

20. Roger Fredriksson
21. Camilla Brunsberg
22. Johannes Thernström

Ersättare

Magnus Gärdebring
Lennart Nilsson
Emina Cejvan

Dalarna (5)

Ombud

23. Carl-Oskar Bohlin
24. Malin Höglund
25. Christer Carlsson
26. Hugo Abrahamsson
27. Sebastian Larsson

Ersättare

Caroline Willfox
Ulrik Bergman
Ulf Berg
Mattias Olsson
Jenny Edberg

Gotland (1)

Ombud

28. Jesper Skalberg Karlsson

Ersättare

Gävleborgs län (4)

Ombud

- 29. Patrik Stenvard
- 30. Åsa Ång Eriksson
- 31. Roland Nilsson
- 32. Olof Ceder Bång

Ersättare

Therése Hammarberg
Lars Beckman
Viktor Wärnick

Hallands län (7)

Ombud

- 33. Mikaela Waltersson
- 34. Filip Bertilsson
- 35. Hans Forsberg
- 36. Jonas Bergman
- 37. Elisabet Babic
- 38. Nevrie Boujendar Suleyman
- 39. Carl Ekvall

Ersättare

Lisa Andersson
Ninni Gustavsson
Axel Storckenfeldt
Christofer Lundholm
Jörgen Warborn
Ulrika Jörgensen
Lars Püss
Helena Antoni
Therese Norrman
Sten Candell
Partiombudsmannen

Jämtlands län (2)

Ombud

- 40. Robert Hamberg
- 41. Amanda Jonsson

Ersättare

Björn Hammarberg
Elise Ryder Wikén
Lise Hjemgaard Svensson
Veronika Eklund
Simon Högberg
Karl Arne Bengtsson
Simon Åslund Johansson
Jannike Hillding
Sture Persson

Jönköpings län (8)

Ombud

- 42. Gottlieb Granberg

Ersättare

Peter Jutterström

- 43. Malin Olsson
- 44. Susanne Wahlström
- 45. Kristine Hästmark
- 46. Douglas Thor
- 47. Lars Carlborg
- 48. Johanna Kindberg Bakos
- 49. Malin Wengholm

Dan Sylvebo
Mats Green
Helena Bouveng
Tobias Stomilovic

Kalmar län (5)

Ombud

- 50. Malin Sjölander
- 51. Sten Olof Johansson
- 52. Carl Dahlin
- 53. Jan R Andersson
- 54. Charlotte Carlgren

Ersättare

Carl-Wiktor Svensson
Susanne Eliasson
Marie-Charlotte Nicholson
Henrik Yngvesson
Lucas Lodge
Peter Hemgard

Kronobergs län (4)

Ombud

- 55. Suzanne Frank
- 56. Magnus Gunnarsson
- 57. Thomas Johnsson
- 58. Anton Olsson

Ersättare

Oliver Rosengren
Mikael Johansson
Marcus Walldén
Marcus Dackling
Claudia Crowley Sörensson
Anna Gustbée
Andreas Lindström
Katarina Brännström
Ida Eriksson

Västra Götaland (32)

Ombud

- 59. Johan Abrahamsson
- 60. Björn Thodenius
- 61. Ylva Pettersson
- 62. Sten Bergheden
- 63. Charlotte Nordström
- 64. Linn Brandström
- 65. Robin Nerell
- 66. Camilla Valtersson Grönvall
- 67. Anna Vedin
- 68. Per Vorberg

Ersättare

Catrin Hjulmarker
Daniel Andersson
Gabriela Bosnjakovic
Cecilia Widegren
Anders G Johansson
Jill Schulz (pers ers MQ)
Oliver Sandberg
Mikael Berglund
Viktor Lundblad
Jennie Wernäng

69. Marith Hesse	Kristian Vramsten
70. Alexander Abenius	Sofia Westergren
71. Anna-Lena Holberg	Camilla Olofsson
72. Philip Perdin	Daniel Filipsson
73. David Josefsson	Anders Holmensköld
74. Axel Josefson	Kajsa Hamnén
75. Johnny Magnusson	Annika Tännström
76. Gustaf Göthberg	Henrik Ripa
77. Marie Louise Hänel Sandström	Oliver Andersson (MUF)
78. Hampus Magnusson	Alicia Haglund (MUF)
79. Monika Beiring	Eskil Ripa (MUF)
80. Sarah Ullmark	Maria Renfors (Ers Anna-Lena Holberg)
81. Linda Jansson	Kristoffer Schill (MUF)
82. Gunnar Lidell	Kajsa Glittvik (MUF)
83. Mats Abrahamsson	Matilda Olsson Larsson (MUF)
84. Peter Eriksson	Lars Hjämered (ers M-Louise H S)
85. Simone Fischer	Peter Hermansson (ers J Magnusson)
86. Anton Lidell	Toni Orsulic (ers D Josefsson)
87. Lars Holmin	Nina Miskovsky ((ers A Josefsson)
88. Tomas Johansson	Ahmed Salih (ers G Göthberg)
89. Annette Carlson	Anneli Rhedin (ers H Magnusson)
90. Lovisa Gustafsson	Hans Rothenberg
	Liselott Fröjd
	Carin Ramneskär (pers ers MQ)
	Stig Bertilsson

Norrbottnens län (4)

Ombud

91. Stefan Sydberg
92. Anders Josefsson
93. Birgit Meier Thunborg
94. Linus Haggström

Ersättare

- Sana Suljanovic
Cornelia Johansson
Maria von Schantz
Henrik Wikström

Skåne län (28)

Ombud

95. Lars-Ingvar Ljungman
96. Linda Allansson Wester
97. Carina Zachau
98. Carl Johan Sonesson
99. Anna Jähnke
100. Eleonora Johansson
101. Robert Wenglén

Ersättare

- Tobias Billström
Emelie Nyberg
Johan Svahnberg
Angelie Fröjd
Thorbjörn Brorsson
Anna Mannfalk
Pia Almström

102. Jeanette Ovesson
103. Mikael Rubin
104. Carina Wutzler
105. Robin Holmberg
106. Peter Johansson
107. Lars Johnsson
108. Peter Schölander
109. Fredrik Ljunghill
110. Torbjörn Tegnhammar
111. Håkan Fäldt
112. Christian Sonesson
113. Kristina Bendz
114. Patric Åberg
115. Ulrika Dakouri
116. Carl-Johan Carlborg
117. Erik Berg
118. Linda Obiedzinski
119. Samuel Jonsson
120. Amanda Thonander
121. Fredrik Häck Björklund
122. Malin Ahlström

Daniel Jönsson
Johan Bolinder
Per Martin Svensson
Johan Olsson Swanstein
Magnus Weberg
Hans Bertil Sinclair
Lars Johnsson
Gustaf Schyllert
Catharina Malmberg
Christian Larsson
Michael Sandin
Roger Nielsen
Pontus Lindberg
Annsofie Turesson

Bo Eriksson
Sofia Kristensson
Kevin Sundin
Leopold Axheim
Sofie Andersson
Kevin Nyström
Carl Hillve
Boriana Åberg
Ulrika Heindorff
Maria Malmer Stenergard
Ann-Charlotte Hammar Johnsson
Noria Manouchi
Anders Hansson
Louise Meijer

Stockholms län (31)

Ombud

123. Kjell Jansson
124. Iréne Svenonius
125. Maria Stockhaus
126. Mats Gerdau
127. Michaela Fletcher
128. Pehr Granfalk
129. Daniel Dronjak
130. Deshira Flankör
131. Henrik Thunes
132. Emma Feldman
133. Adam Reuterskiöld

Ersättare

Lars Lindgren
Lena Schulte-Austum
Erik Ottoson
Arion Chryssafis
Johan Algernon
Dan Engstrand
Niklas Wykman
Ann-Marie Larsson
Karin Enström
Mattias Askersson
Filip Wiljander

134. Daniel Källenfors
135. Hanna Bocander
136. Harry Bouveng
137. Erik Andersson
138. Martina Mossberg
139. Olov Holst
140. Bino Drummond
141. Parisa Molaghali Liljestrand
142. Oskar Weinmar
143. Fredrik Kjos
144. Ann-Christin Svensson
145. Lennart Kalderén
146. Stina Lundgren
147. Axel Conradi
148. Alexander Rosenberg
149. Joanna Lewerentz Lundgren
150. Oliver Rykatkin
151. Timothy Chapman
152. Charlotte Törnstrand
153. Patrik Rahm

- Yngve Jönsson
- Alexandra Anstrell
- Johan Hiller
- Ida Drougge
- Lars Rådén
- Jelena Drenjanin
- Johanna Hornberger
- Christine Hanefalk
- Tommy Cumselius
- Marie Bladholm
- Markus Schill
- Fredrik Sawestål
- Erik Centerlind
- Nils Annink
- Rebecca Nordin Vainio
- Carl Gustav Pfeiffer
- Gabriel Lagerström
- Annie Östlingsson
- Mattias Thorsson

Stockholms stad (19)

Ombud

154. Joakim Larsson
155. Anna König Jerlmyr
156. Kristoffer Tamsons
157. Dennis Wedin
158. Charlotte Broberg
159. Tina Ghasemi Liljekvist
160. Johan Forssell
161. Jessica Rosencrantz
162. Kristina Axén Olin
163. Arba Kokalari
164. Ole-Jörgen Persson
165. Arin Karapet
166. Andréa Ström
167. Jonas Nilsson
168. Gustav Johansson
169. Amir Adan
170. Carl Nordblom
171. Hugo Laigar
172. Olof Peterson

Ersättare

- Susanne Sjöblom
- Harald Eriksson
- Johan Nilsson
- Rickard Wessman
- Anna Cederschiöld Stuart
- Börje Häggman
- Ida Karlbom
- Annika Rosenberg
- Ingebrikt Hogseth Sjövik
- Christer Mattsson
- Anders E Karlsson
- Amelie Langby
- Markus Birgander
- Adam Danieli
- Lars Svärd
- Aleksander Lestarić
- Sissela Nordblom
- Douglas Ahlberg
- Anneli Castillo

Södermanlands län (7)

Ombud

- 173. Helena Koch
- 174. Magnus Stuart
- 175. Jari Prenker Puustinen
- 176. Anna af Sillén
- 177. Daniel Portnoff
- 178. Ewa Thalén Finné
- 179. Ilham Ibrahim

Ersättare

- Emma Dahlin
- Jacob Högfeldt
- Magnus Leivik
- Ann-Sofie Lifvenhage
- Dag Bergentoft
- Maria Gilstig
- Marko Biscevic

Uppsala län (7)

Ombud

- 180. Erik Weiman
- 181. Fredrik Ahlstedt
- 182. Åsa Sikberg
- 183. John Manders
- 184. Inger Börjesson
- 185. Stefan Olsson
- 186. Liselotte Grahn Elg

Ersättare

- Marta Obminska
- Therez Almerfors
- Carolina Bringborn
- Olivia Bergström
- Cecilia Linder
- Nils Fall
- Ingvar Smedlund
- Johan Carlsson

Värmlands län (6)

Ombud

- 187. Stina Höök
- 188. Fredrik Larsson
- 189. Per-Samuel Nisser
- 190. Kristina Bengtsson Nilsson
- 191. Marie Oudin
- 192. Patrick Benabou

Ersättare

- Bosse Henriksson
- Alexander Torin
- Ulrika Jacobs
- Patrik Fornander
- Kerstin Johannesen
- Noah Hjortman

Västerbottens län (3)

Ombud

- 193. Anders Ågren
- 194. Elisabeth Björnsdotter Rahm
- 195. Edward Riedl

Ersättare

- Andreas Löwenhöök
- Joline Göttfert

Västernorrlands län (3)

Ombud

- 196. Jörgen Berglund
- 197. Annica Jonsson

Ersättare

- Mikael Gäfvert
- Oskar Brusell Gabrielsson

198. Eva Viklund

Viktoria Jansson

Västmanlands län (4)**Ombud**

199. Elisabeth Unell
 200. Anna Hård af Segerstad
 201. Caroline Högström
 202. Klara Helin

Ersättare

Andreas Weiborn
 Mikael Andersson Elfgrén
 Johan Henriksson
 Mikael Damsgaard
 Mikael Gunnarsson
 Mikael Söderlund
 Johanna Olofsson
 Hans Strandlund
 Stephanie Bruksgård
 Viveca Molin

Örebro län (5)**Ombud**

203. Anders Åhrlin
 204. Oskar Svärd
 205. Ylva von Schéele
 206. Anna Danielsson
 207. Magnus Ståhlberg

Ersättare

Tony Ring
 Caroline Dieker
 Pär-Ove Lindqvist
 Ola Karlsson
 Hanna Gacic

Östergötlands län (12)**Ombud**

208. Anna Nilsson
 209. Lars Ahlm
 210. Fredrik Sjöstrand
 211. Marie Morell
 212. Niklas Borg
 213. Sophia Jarl
 214. Annette Olsson
 215. Jan Owe-Larsson
 216. Matilda Ekeblad
 217. Henrik Dalgard
 218. Viktoria Sköld
 219. Joanna Sjölander

Ersättare

Tommy Ählström
 Erik Östman
 Mira Wedenberg
 Ingrid Cassel
 Peter Carlsson
 Ralf Holmér
 Inge Jakobsson
 Kåre Friberg
 Emelie Taimi
 Jacob Cernvall
 Kristin Henrysson
 Jessica Häggroth

Valberedningens förslag

Partistyrrelse

Partiordförande:

Ulf Kristersson, Strängnäs omval

Förste vice partiordförande:

Elisabeth Svantesson, Örebro nyval, tidigare andre vice partiordförande

Andre vice partiordförande:

Anna Tenje, Växjö nyval, tidigare ledamot

Ledamöter:

Christofer Fjellner, Stockholm omval

Johan Forssell, Stockholm nyval

Linda Frohm, Kalix omval

Mats Green, Gränna nyval

Lars Holmin, Ulricehamn nyval

Stina Höök, Säfte nyval

Katarina Jonsson, Skövde omval

Iréne Svenonius, Täby nyval

Torbjörn Tegnhamar, Malmö nyval

Hans Wallmark, Ängelholm omval

Revisorer

Katarina Brännström, Växjö omval

Gunnar Hedberg, Uppsala omval

Karin Axelsson, Hässleholm, ersättare omval

Ulf Berg, Avesta, ersättare nyval

Carlos Esterling, Ernst & Young, auktoriserad revisor omval

Tomas Lönnström, Ernst & Young, auktoriserad revisor, ersättare nyval

Proposition 1

Proposition 1

Lag och ordning

Innehåll

Lag och ordning

38 Vi gör Sverige tryggare

39 Stärk Polisen – nu och i framtiden

- 39 Stärk Polisens kapacitet och frigör polisiära resurser
- 40 Renodla Polisens verksamhet
- 40 Fler poliser i yttre tjänst
- 41 Utökade befogenheter för ordningsvakter
- 41 Ingrid mot all slags brottslighet
- 41 Tydligt ansvar för resultatredovisning och resultatuppföljning
- 42 Definiera Polisens uppdrag
- 42 Stärk Åklagarmyndigheten och Kriminalvården
- 43 Stärk domstolarna

44 Mobilisering mot de kriminella gängen

- 45 Bättre verktyg för Polisen att utreda gängkriminalitet
- 45 Behovsanpassade hemliga tvångsmedel
- 45 Skärpt straff för narkotikaförsäljning
- 46 Inför visitationszoner
- 46 Inför en regel om husrannsakan i tillhåll
- 46 Biometriska uppgifter
- 47 Frihetsberöva aktiva gängmedlemmar
- 47 Pröva ett system med anonyma vittnen
- 47 Brottslig att lämna falskt alibi
- 48 Ta de kriminellas tillgångar
- 48 Nytt nationellt exitprogram

49 Minska antalet återfall i brott

- 49 Snabbare verkställighet av fängelsestraff
- 50 Snabbare behandling av häktade som döms till fängelse
- 50 Kriminalvården och Frivården ska stärka sitt arbete i förhållande till dömda från utsatta områden och gängmiljöer
- 51 Fler yrkesförberedande utbildningar
- 51 Utländska brottslingar ska avtjäna sitt straff i hemlandet
- 51 Utländska brottslingar ska utvisas i fler fall

52 På brottsoffrets sida

- 52 Fördubbla kränkingsersättningen
- 53 Effektivare hantering av ersättning till brottsoffer
- 53 Regler för förundersökningsbegränsning
- 53 Likvärdighet i stödet till brottsoffer över hela landet
- 54 Noggrannare återkoppling till brottsoffer

54 Partistyrelsen föreslår partistämman besluta:

1 Proposition 1

2 Lag och ordning

1

3 Vi gör Sverige tryggare

4 Vid Moderaternas arbetsstämma 2017 antogs ett brett kriminalpolitiskt program
5 som allttjämt utgör en viktig grund för förutsättningarna att pressa tillbaka brottslig-
6 heten och öka tryggheten i Sverige.

7 Det handlar om att lag och ordning ska upprätthållas i hela landet, förstärkningar
8 av svensk polis, straffrättslig lagstiftning som bättre motsvarar brottens allvar,
9 skärpta insatser mot gängkriminalitet och ett förstärkt arbete mot terrorism. Det
10 syftar också till att fler ska lämna brottets bana efter avtjänat straff, ett bättre
11 förebyggande arbete, att flera brott ska utredas och klaras upp samt att domsto-
12 larnas oberoende ska stärkas. Vi vill även öka insatserna för att stärka brottsoffer-
13 perspektivet, förbättra arbetet mot it-relaterad brottslighet och bedrägerier samt
14 skärpa insatserna mot hedersrelaterat våld, våld i nära relationer och sexualbrott
15 såväl som mot brott som riktas mot äldre. Det krävs därtill bättre möjligheter för
16 kommuner att använda ordningsvakter och att komma till rätta med tiggeri.

17 Tyvärr har den grova brottsligheten fortsatt att förvärras sedan 2017. Det grova
18 våldet har nått historiskt höga nivåer i Sverige. Skjutningar och sprängningar sker
19 statistiskt sett varje dag. Kriminaliteten hotar inte bara enskilda människors liv utan
20 hela det svenska samhällskontraktet. Det skadar det förtroende och den tillit som
21 vårt samhällsbygge vilar på.

22 Det är uppenbart att fler skarpa förslag behövs för att knäcka gängen en gång för
23 alla. Mot denna bakgrund har Moderaterna fortsatt att utveckla sin politik på det
24 kriminalpolitiska området.

25 Samtidigt som gängkriminaliteten har tagit ett stort fokus har andra problem växt
26 sig större. Svensk polis behöver stärkas avsevärt för att ha förmåga att bekämpa
27 gängen och samtidigt förebygga, ingripa mot och utreda annan brottslighet. Det
28 kräver både resurser och att Polisen moderniserar sin verksamhet – och lär av
29 framgångsrika satsningar vi sett på andra hålla i världen.

30 Men det går dock inte att betrakta Polisen enskilt. Satsningar måste också göra på
31 övriga rättsväsendet. Det gäller bland annat Åklagarmyndigheten, domstolarna och
32 Kriminalvården. Dels för att åstadkomma en effektiv och rättssäker lagföring, dels
33 för att stärka det viktiga återfallsförebyggande arbete som Kriminalvården bedriver.

34 Allra bäst är givetvis att kunna säkerställa att människor inte utsätts för brott. Men
35 när det ändå inträffar, måste samhället bistå med stöd och hjälp. Det kan handla
36 om allt från att få tillräcklig information till att erhålla skadestånd. Moderaterna alltid

värnat brottsoffers intressen. Det gör vi fortfarande, och vi ser att det finns en rad förändringar som bör genomföras i syfte att stärka brottsofferperspektivet i det svenska rättsväsendet.

1
2
3

Stärk Polisen – nu och i framtiden

4

Svensk polis är inte dimensionerad för att hantera ett fyrtiotal gängmord och över 300 skjutningar per år och samtidigt klara av alla sina andra uppgifter. Hårt arbetande poliser ska däremot inte lastas för den nuvarande situationen. Ytterst vilar ansvaret på regering och riksdag att ge Polisen, och hela rättsväsendet, de resurser och uppdrag som krävs för att hantera brottslighetens effekter.

5
6
7
8
9

Rättsväsendets samlade kapacitet för att stoppa gängkriminaliteten måste stärkas här och nu. Polisen måste få möjlighet att fokusera på kärnuppdraget. Det behövs betydligt fler poliser som har förmåga att bekämpa gängen och som samtidigt kan förebygga, ingripa mot och utreda annan brottslighet. Kombinerat detta med träffsäkra straffskärpningar och satsningar på hela rättssystemet kommer människors trygghet att öka.

10
11
12
13
14
15

Vid arbetsstämman 2017 antogs förslag bland annat om att öka antalet poliser, att renodla polisens arbetsuppgifter, att polisen ska ha modern utrustning och bättre arbetsvillkor, samt skärpta åtgärder för att förhindra brott mot poliser och andra anställda i rättsväsendet. I detta avsnitt finns ytterligare åtgärder som Moderaterna menar är helt nödvändiga för att stärka polisen.

16
17
18
19
20

Stärk Polisens kapacitet och frigör polisiära resurser

21

Det råder bred politisk enighet i Sverige om att Polisen ska ha 10 000 fler anställda senast år 2024. Att sätta mål är dock inte tillräckligt. För att målet faktiskt ska kunna uppnås behövs konkreta insatser för att öka polisyrkets attraktivitet. Antalet platser på polisutbildningen har blivit fler, men alldeles för många platser står tomma. Därför har Moderaterna föreslagit en betald polisutbildning och riktade budgetsatsningar för att polislönerna ska kunna höjas

22
23
24
25
26
27

Det finns dock ett uppenbart behov att förstärka Polisens kapacitet att agera mot gängkriminaliteten redan i dag – vi kan inte vänta ända till år 2024. Det handlar om att omedelbart förstärka lokalpolisområdena där gängen är som mest aktiva, att tillföra mer resurser till de enheter inom Polisen som hanterar grova våldsbrott och att förstärka de så kallade aktionsgrupper som agerar inom ramen för den myndighetsgemensamma satsningen mot grov organiserad brottslighet.

28
29
30
31
32
33

En sådan satsning kräver att polisiära resurser frigörs. Även här finns möjligheter att agera här och nu. Arbetet med att anställa fler civila utredare måste intensifieras. Vi vill också se en särskild satsning för att rekrytera administrativt stöd

34
35
36

1 till utredningsverksamheten för att bistå poliser med enklare men tidskrävande
2 sysslor, såsom förhørsutskrifter.

3 En särskild satsning bör också göras för att återanställa pensionerade poliser och
4 poliser som lämnat yrket. Det är ett snabbt och effektivt sätt att öka antalet erfarna
5 poliser, fram till dess att nya poliser har utbildats och kommit på plats.

6 **Renodla Polisens verksamhet**

7 Polisen bedriver i dag en betydande ärendehantering av så kallade polismyndig-
8 hetsärenden. Det bidrar till att Polisen har ett omfattande uppdrag som rör annat
9 än det som brukar definieras som kärnverksamheten, det vill säga att förebygga,
10 ingripa mot och utreda brott.

11 Det har gjorts några utredningar som belyst denna fråga och föreslagit att vissa
12 verksamheter som i dag utförs av Polisen i stället ska utföras av andra aktörer. I
13 början av 2000-talet konstaterade till exempel Polisverksamhetsutredningen att
14 det fanns en rad uppgifter inom Polisen som bör ha en annan huvudman. Det
15 handlade exempelvis om passhantering, hittegods, felparkeringar och ett antal
16 tillståndsärenden.

17 Det breda uppdraget leder till ett fokus- eller koncentrationsproblem oavsett resur-
18 stillskott. Även med beaktande av att Polisen fått resurser för den verksamhet som
19 ska bedrivas, inklusive polismyndighetsärenden, är det ett problem som hämmar
20 kärnverksamheten.

21 Tyvärr har utvecklingen mot en ökad renodling av Polisens verksamhet stannat av
22 under senare år. Till exempel har den tidsödande transportverksamheten av frihets-
23 berövade till stor del blivit kvar hos Polisen, och regeringen har till och med planer
24 på att Polisen ska få ett större ansvar för transporter framöver. Detta drabbar
25 Polisen både i städerna och på landsbygden. Moderaterna vill därför att åtgärder
26 vidtas för att Polisens ansvar för transporter av frihetsberövade minimeras.

27 **Fler poliser i yttre tjänst**

28 Fler poliser måste ut i yttre tjänst. Omorganisationen av polisen var nödvändig,
29 men vad gäller att få ut fler synliga poliser på gator och torg har omorganisationen
30 tyvärr varit ett misslyckande. Syftet var att skapa en effektiv polisorganisation som
31 också kom närmare medborgarna. Så är inte fallet i dag. På många håll upplevs
32 polisen som frånvarande. Polisen bör därför få i uppdrag att säkerställa att fler
33 poliser kommer ut i yttre tjänst. Det är helt avgörande för att vända den trygghets-
34 kris som Sverige just nu befinner sig i.

Utökade befogenheter för ordningsvakter

Innan Polisen är fullt återuppbyggd finns anledning att omedelbart börja använda sig av ordningsvakter för vissa uppgifter som poliser i nuläget utför. Det kan handla om trygghetsfrämjande arbete ute på gator och torg, för att störa kriminell aktivitet. Men också tidskrävande sysslor, såsom transporter av frihetsberövade och omhändertagande av berusade personer. För att detta ska bli möjligt måste regelförändringar genomföras skyndsamt.

Ingrip mot all slags brottslighet

Moderaterna vill se en nolltolerans mot all form av brottslighet – även den som ibland anses vara bagatellartad. Det handlar om att skapa en miljö där människor känner sig trygga och där handlingar som stör allmän ordning och säkerhet inte ska accepteras. Lag och ordning ska råda. Det innebär att brott ska bekämpas, oavsett om de är stora eller små. Det kan till exempel handla om snatteri, skadegörelse eller att inte köpa biljett i tunnelbanan. Ett framgångsrikt brottsbekämpande och -förebyggande arbete kan inte bara ta sikte på den grövre kriminaliteten. Genom att till exempel utöka ordningsvaktens befogenheter och sätta upp fler övervakningskameror skapas bättre förutsättningar att även motverka mindre grova brott och ingripa mot alla typer av brott.

I detta arbete bör Polisen, och framöver även ordningsvakter, i högre grad få förutsättningar att samverka med såväl civilsamhället som lokala aktörer i näringslivet – dels för att upptäcka brott och dels för att förebygga brott genom att skapa tryggare miljöer.

Tydligt ansvar för resultatredovisning och resultatuppföljning

Polisens resultatredovisning och uppföljningen av Polisens verksamhet har ansetts ofullständig under en längre tid. Kritik har riktats mot att Polismyndighetens uppföljningsarbete tidigare endast tagit sikte på kvantitet och inte kvalitet. Det försvårar bland annat möjligheterna att bedöma verksamhetens kvalitet och effektivitet.

Alltsedan omorganisationen har arbete pågått vid Polismyndigheten att ta fram en ny uppföljningsmodell som bland annat ska fånga upp mer kvalitativa faktorer än tidigare. Det arbetet är inte klart ännu.

Det är nödvändigt att följa upp verksamheten såväl kvantitativt som kvalitativt. Prestationer måste mätas och Polisen kan inte vara något undantag. Uppföljningen ska hålla hög kvalitet och måtten ska vara ändamålsenliga. Måtten är relevanta för ett mer effektivt ansvarsutkrävande mot chefer och för hur resurserna ska fördelas. En gedigen uppföljning är också central när införandet av reformer och nya arbetsrutiner övervägs.

1 Många säger sig samtidigt vilja kopiera den amerikanska polisens arbetsmetoder
2 på vissa håll i USA: med ett tydligt ansvarsutkrävande av lokala polischefer baserat
3 på färsk brottsstatistik. Självklart går det inte att kopiera modellen rakt av, men
4 lokal brottsstatistik bör kunna göras offentlig för allmänheten, och polischefer
5 ska kunna avkrävas ansvar för situationen i sin region eller sitt område. En sådan
6 modell måste dock kombineras med betydande resurstillskott och tydligare man-
7 dat för polischefer att kunna fatta beslut.

8 **Definiera Polisens uppdrag**

9 Polisens arbete ska enligt 1 § polislagen (1984:387) syfta till att upprätthålla allmän
10 ordning och säkerhet samt i övrigt tillförsäkra allmänheten skydd och annan hjälp,
11 detta som ett led i att främja rättvisa och trygghet i samhället. Polisens uppgifter
12 framgår av 2 § polislagen. Polisen ska bland annat arbeta brottsförebyggande och
13 svara för ordning och säkerhet samt ingripa när störningar av ordningen eller brott
14 inträffat, vidare ska Polisen utreda och beivra brott. Polisen ska därutöver fullgöra
15 annan verksamhet som ankommer på Polisen enligt lag.

16 Det har framförts kritik som innebär att uppdraget bör konkretiseras. Ju otydligare
17 Polisens uppdrag är, desto svårare är det att styra, följa upp och utvärdera verk-
18 samheten. Enligt polisorganisationskommittén saknas en "samfällid syn på vad
19 som är bra resultat i polisens verksamhet".

20 En utredning bör tillsättas med syfte att skapa en tydligare definition av vad som
21 är Polismyndighetens uppdrag samt att, mot denna bakgrund, precisera vilken
22 förmåga Polisen bör ha och vilka krav som bör ställas på myndigheten.

23 Också när det gäller Polisens brottsförebyggande arbete finns behov av att utreda
24 vad som egentligen är Polisens uppdrag. Den senaste utredningen har över tjugo
25 år på nacken. En ny sådan utredning skulle ha till uppgift att tydliggöra Polisens
26 uppdrag och vilken förmåga Polisen ska ha på området.

27 **Stärk Åklagarmyndigheten och Kriminalvården**

28 När satsningar görs på Polisen kommer det att innebära följdverkningar för
29 Åklagarmyndigheten, Sveriges domstolar och Kriminalvården. Verksamheterna
30 hänger ihop, och de olika myndigheterna påverkas av varandras arbete. För att inte
31 flaskhalsar ska uppstå bör styrningen av myndigheterna vara sammanhållen och
32 präglas av en helhetssyn. Som Riksrevisionen påpekat innebär dagens splittrade
33 styrning av rättsväsendets myndigheter en ökad risk för växande handläggningsti-
34 der och andra brister i hanteringen av mål och ärenden. Detta drabbar till syvende
35 och sist enskilda personer, och det riskerar att minska förtroendet för rättsväsendet
36 som helhet.

Stärk domstolarna

Det är viktigt att betona att domstolarnas roll i svenskt rättsväsende är skild från de brottsbekämpande myndigheternas roller. Medan Polisens och Åklagarmyndigheten arbetar för att förebygga, utreda och lagföra brott består domstolarnas uppdrag av att skipa rättvisa.

Ökade resurser till Polisen och Åklagarmyndigheten medför dock en ökad belastning även för våra domstolar. För att domstolarna ska fullgöra sina uppgifter på ett rättssäkert, rättvist och effektivt sätt krävs därför att även domstolarna tillförs resurser som matchar måltillströmningen.

Mot bakgrund av den allt grövre brottslighet vi sett under senare år har det blivit tydligt att de brottsbekämpande myndigheternas verktyg måste bli vassare. Moderaterna driver ett antal förslag i den riktningen, som i förlängningen innebär att balansen mellan den enskildes integritet och behovet av en effektiv brottsbekämpning förskjuts. Domstolarnas roll som garant för en självständig och oberoende prövning där grundläggande rättssäkerhetskrav iaktas kommer därmed bli ännu viktigare. Det handlar bland annat om att upprätthålla en rättvis och rimlig bevisvärdering när nya regler om kronvittnen och anonyma vittnen eventuellt kommer på plats. Det handlar också om att fortsätta göra den gedigna prövning som krävs när de brottsbekämpande myndigheterna vill använda sig av hemliga tvångsmedel.

Moderaterna ska verka för:

- att* vidta konkreta och snabba åtgärder för att bekämpa gängkriminaliteten
- att* stärka Polisens kapacitet på kort och lång sikt
- att* det finns goda förutsättningar att återanställa pensionerade poliser och poliser som lämnat yrket
- att* Polisen får möjlighet att snabbt rekrytera administrativt stöd och civila utredare
- att* Polisens verksamhet renodlas
- att* ordningsvakter ges befogenhet att utföra enklare men tidskrävande sysslor som i nuläget hanteras av polis
- att* fler poliser ska arbeta i yttre tjänst
- att* det ska råda nolltolerans mot all form av brottslighet
- att* lokal brottsstatistik tillgängliggörs och följs upp på ett tydligare sätt
- att* Polisens uppdrag tydligt definieras, både vad gäller brottsbekämpande och brottsförebyggande arbete
- att* styrningen av rättsväsendets myndigheter präglas av mer långsiktighet och ett helhetsperspektiv
- att* domstolarnas oberoende och självständiga roll ska stärkas

1 Mobilisering mot de kriminella gängen

2 De kriminella gängen livnär sig på brott och narkotikahandel, och de förfogar över
3 ett stort våldskapital. Det grova våldet har nu nått historiskt höga nivåer i Sverige.
4 Skjutningar och sprängningar sker nästan varje dag. Våldet har ökat i både omfattning
5 och grovhet. Sverige sticker ut när det gäller användning av handgranater och
6 skjutvapen sett till andra jämförbara länder. Det skapar otrygghet och begränsar
7 vardagen för hederliga människor som lever i områden där gängen härjar. Det leder
8 till dödsfall, skador och närstående som drabbas.

9 Men gängkriminaliteten hotar inte enbart enskilda människors liv, utan hela det
10 svenska samhällskontraktet. Genom sin närvaro och sitt hänsynslösa våld, inte
11 minst utsatta områden, bygger gängen parallella samhällsstrukturer. Det skadar det
12 förtroende och den tillit som vårt samhällsbygge vilar på. Det utmanar rättsstaten
13 och ytterst vår demokrati.

14 Nu krävs en kraftfull politisk mobilisering mot den grova kriminaliteten och de
15 kriminella gängen. Inriktningen måste vara glasklar: Vi ska gripa och ställa gäng-
16 medlemmarna inför rätta, och vi ska få bort dem från våra gator. Lag och ordning
17 ska gälla överallt.

18 Moderaterna driver en bred agenda för att stoppa de kriminella gängen, bland
19 annat med ett flertal förslag som antogs vid arbetsstämman 2017. Det handlar
20 om helt avgörande åtgärder såsom zonförbud, fördubblade straff för kriminella
21 som begått gängrelaterad brottslighet, slopad straffrabatt för unga och slopad
22 mängdrabatt, möjlighet att döma till vistelseförbud, förstärkt vittnesskydd samt
23 enklare och ökad användning av övervakningskameror. Ytterligare åtgärder bör nu
24 inkluderas i en kraftfull politisk mobilisering mot gängkriminaliteten, i synnerhet mot
25 bakgrund av det eskalerande våldet.

26 Givetvis måste dessa akuta åtgärder också kombineras med ett verkningfullt
27 brottsförebyggande arbete, men den mest effektiva brottsförebyggande insatsen
28 här och nu är att fler ledare inom de kriminella gängen sätts i fängelse under en
29 längre tid. På längre sikt behövs och insatser för att stoppa nyrekryteringen till de
30 kriminella gängen – att bryta utanförskap och skapa framtidstro, framför allt genom
31 satsningar på skola och utbildning.

32 Samtidigt som åtgärderna mot gängkriminaliteten måste intensifieras så krävs att
33 samhällets insatser för att få fler att sluta begå brott intensifieras. Det handlar om
34 åtgärder riktade mot såväl personer inom den organiserade brottsligheten som
35 andra livsstilskriminella vilka på grund av missbruk eller andra orsaker återfaller i
36 brott gång efter gång.

Bättre verktyg för Polisen att utreda gängkriminalitet	1
Givet att gängkriminalitet har blivit ett allt större och allvarigare samhällsproblem behöver också rättssystemets verktyg förbättras. Ett viktigt verktyg för att klara upp brott kopplade till organiserad brottslighet är hemliga tvångsmedel. Det handlar exempelvis om hemlig televlyssning och hemlig kameraövervakning.	2 3 4 5
Polisen ska kunna använda hemliga tvångsmedel i fler fall än vad som sker i dag. För att kunna använda dessa tvångsmedel i nuläget måste förundersökningen röra brott med minimistraff om fängelse två år. Den gränsen bör sänkas till fängelse ett år. Vidare bör motsvarande gräns för när hemlig rumsavlyssning (så kallad buggning) får användas sänkas från fängelse i fyra år till fängelse två år. Det skulle bland annat möjliggöra hemlig rumsavlyssning i utredningar som rör grova vapenbrott.	6 7 8 9 10 11
Behovsanpassade hemliga tvångsmedel	12
En total översyn av reglerna för hemliga tvångsmedel bör göras i syfte att åstadkomma mer ändamålsenliga regler som är anpassade efter dagens förutsättningar.	13 14
Poliser bör bland annat kunna ges möjlighet att spana på en viss person via kameraövervakning på distans, eftersom det i en del områden inte är möjligt att på plats följa en misstänkt med handhållen kamera utan att Polisen blir upptäckta.	15 16 17
Vidare innebär dagens tillämpning av reglerna för hemlig rumsavlyssning (buggning) att möjligheten till det låses vid en viss plats. Det skapar svårigheter när kriminella byter plats för sina möten och samtal.	18 19 20
Skärpt straff för narkotikaförsäljning	21
Narkotika är en stor inkomstkälla för kriminella grupperingar. Enligt polisen är konkurrerande narkotikamarknader den vanligaste anledningen till de dödsskjutningar som förra året nådde helt nya nivåer. För att bekämpa de gängrelaterade skjutningarna måste alltså narkotikahandeln bekämpas. Och de riktigt tunga insatserna måste riktas mot de kriminella grupper som organiserar och livnär sig på narkotikahandeln.	22 23 24 25 26 27
Efter ett antal domar från Högsta domstolen under perioden 2012-2013 har straffen för narkotikabrott – även sådana brott som sker i överlåtelsesyfte – mildrats väsentligt. Moderaterna vill se en återgång till de strängare straff vid narkotikaförsäljning som tidigare gällde.	28 29 30 31
Vi vill också se mer specialiserade narkotikapoliser för att narkotikarelaterad brottslighet ska kunna bekämpas på ett effektivare sätt. Varje polisområde där narkotikahandeln är ett problem ska ha särskilda enheter med uppgift att utreda narkotikabrottslighet.	32 33 34 35

1 Inför visitationszoner

2 Polisen har i dag möjlighet att visitera personer bland annat för att söka efter vapen
3 och andra farliga föremål. Det förutsätter dock i regel en konkret brottsmisstanke.
4 För att hitta fler illegala vapen bör de brottsbekämpande myndigheterna ges bättre
5 möjligheter att, under en begränsad tid och vid vissa platser, visitera personer i
6 syfte att söka just efter vapen.

7 Moderaterna vill ge polisen möjlighet att, efter beslut från åklagare, upprätta
8 visitationszoner där polisen ges utökade befogenheter att söka efter vapen och
9 handgranater på människor och i fordon. Ett beslut om att upprätta en visitations-
10 zon får endast fattas när det finns en beaktansvärd risk för att illegala vapen finns i
11 eller kommer transporteras genom ett visst område.

12 Zonerna ska vara tillfälliga och begränsade till ytan och fungera ungefär som en
13 trafikkontroll, exempelvis på en viss väg eller kring en viss plats. Någon konkret
14 misstanke om brott ska inte krävas för att kontroll ska kunna ske. Kontrollen får
15 därigenom mer karaktären av en stickprovskontroll. Syftet med visitationszonerna
16 är att skapa ytterligare möjligheter till effektiva insatser för att förebygga olaga
17 vapeninnehav och allvarliga våldsbrott.

18 Inför en regel om husrannsakan i tillhåll

19 För att Polisen ska få tillstånd att göra en husrannsakan krävs i regel att någon är
20 skäligen misstänkt för ett brott av viss svårighetsgrad. Vad gäller vissa typer av
21 lokaler som används gemensamt av personer som kan antas ägna sig åt brottslig
22 verksamhet så är ribban lägre.

23 Tidigare hade Polisen en möjlighet att genomföra husrannsakan i kända kriminella
24 miljöer – även i bostäder – utan att det förelåg en skäligen misstanke om brott. Det
25 finns goda skäl att Polisen återigen ska ges en sådan möjlighet.

26 I dag vet ofta Polisen mycket väl vilka gängkonflikter som ligger bakom både
27 skjutningar och sprängningar. Genom en ökad möjlighet till husrannsakan skulle
28 exempelvis vapen som är tänkta att användas vid hämndaktioner kunna eftersökas
29 och beslagtas.

30 Biometriska uppgifter

31 Teknisk bevisning blir allt viktigare för att klara upp brott. Biometriska uppgifter
32 i form av DNA, foto och fingeravtryck är vidare ett viktigt medel för att kartlägga
33 brottslighet och andra former av hot mot Sverige. Dagens regelverk för hur Polisen
34 kan använda sig av biometriska uppgifter är dock både förlegat och splittrat. För
35 att möta dagens höga krav på teknisk bevisning krävs ett omtag.

Frihetsberöva aktiva gängmedlemmar

Den som är på sannolika skäl misstänkt för ett brott vilket kan leda till ett års fängelse kan i dag häktas om det – med hänsyn till brottets beskaffenhet, den misstänktes förhållande eller någon annan omständighet – finns risk för att personen ifråga avviker eller på något annat sätt undandrar sig lagföring eller straff. Det kan till exempel handla om att personen undanröjer bevis eller på något annat sätt försvårar sakens utredning, eller fortsätta sin brottsliga verksamhet.

Den så kallade obligatoriska häktningsregeln föreskriver dock att häktning alltid ska ske för brott med minimistraff om fängelse i två år och uppåt. Det innebär att den som misstänks för ett brott med minst två års fängelse i straffskalan oftast häktas i nära anslutning till brottet. Personen sitter sedan häktad fram till rättegången och även efter densamma, fram till dess att det utdömda fängelsestraffet kan verkställas i vanlig anstalt. Den som grips för ett grovt rån i anslutning till att brottet begås kan alltså räkna med att vara frihetsberövad under flera år framöver.

Gränsen för obligatorisk häktning bör sänkas, så att den omfattar alla brott med minimistraff om fängelse ett år. Det skulle bland annat träffa brott såsom grov misshandel, rån och grov utpressning.

Pröva ett system med anonyma vittnen

I dag är det i Sverige som huvudregel inte tillåtet med anonyma vittnen i domstol. Däremot är det möjligt att i domstol höra en person som är anställd av Polisen eller försvaret under en så kallad kvalificerad skyddsidentitet. Det rör sig då i regel om poliser som bedriver spaning under täcknamn och därför har tilldelats andra personuppgifter. Detta kan i praktiken sägas vara ett undantag från förbudet mot anonymitet.

Förutom polisspanare är det särskilt den som av en tillfällighet har blivit vittne till brott som skulle kunna ha nytta av anonymitet. En sådan möjlighet finns sedan år 2001 i Norge. Det skulle kunna få fler vittnen att våga träda fram. Därför bör ett system med anonyma vittnen prövas, det vill säga en möjlighet till anonymitet i domstol vid allvarlig brottslighet.

Brottslig att lämna falskt alibi

I dag kan det vara straffritt att ljuga i polisförhör för att skydda en brottsling. När någon lämnar ett falskt alibi i syfte att till exempel skydda en gängmedlem från rättvisan försvåras redan komplicerade brottsutredningar. Därför bör lagstiftningen ändras så att det blir straffbart att exempelvis lämna ett falskt alibi vid ett polisförhör.

1 Ta de kriminellas tillgångar

2 I dag får utmätning av lös egendom såsom smycken, kontanter eller bilar endast
3 göras av Kronofogden eller med godkännande av Kronofogden, genom så kallad
4 distansutmätning. Men distansutmätningar kan inte alltid göras. Konsekvenserna
5 blir att den polis som stoppar en känd kriminell och skuldsatt person med en
6 värdefull bil inte kan hålla kvar bilen.

7 Det är viktigt att samhället skickar en signal till gängmedlemmarna att deras livsstil
8 inte lönar sig i längden. Därför bör lagstiftningen ändras så att distansutmätning
9 av Kronofogden ska kunna ske i betydligt fler fall än vad som är möjligt idag. Det
10 skulle bland annat ge nya verktyg mot de skuldsatta kriminella aktörer som saknar
11 tillgångar på pappret, men har tillgångar i praktiken. Vidare skulle det ge större
12 möjligheter att göra utmätningar som kan användas för att betala skadestånd till
13 brottsoffer.

14 Nytt nationellt exitprogram

15 Moderaterna vill införa ett nationellt exitprogram för gängkriminella. Ett sådant
16 program bör kombineras med ett mer aktivt uppsökande arbete, där Polisen
17 tillsammans med andra myndigheter konfronterar enskilda gängmedlemmar och
18 ställer dem inför ett ultimatum: Antingen kan personen ingå i ett nytt nationellt
19 exitprogram med goda möjligheter att börja ett nytt hederligt liv på en annan ort.
20 Eller så fortsätter personen med sin kriminella livsstil, men är då medveten om att
21 alla brottsbekämpande myndigheter kommer att samverka för att i slutändan se till
22 att han eller hon döms till ett långt fängelsestraff.

23 Moderaterna ska verka för:

- 24 *att* kraftfulla och snabba åtgärder vidtas för att stoppa gängkriminaliteten
- 25 *att* sänka gränsen för när användning av hemliga tvångsmedel får användas
- 26 *att* skärpa straffet för överlåtelse av narkotika
- 27 *att* införa en möjlighet till visitationszoner
- 28 *att* införa utökade möjligheter till husrannsakan
- 29 *att* behovsanpassa utformningen av hemliga tvångsmedel för att effektivisera
30 användningen
- 31 *att* skapa betydligt bättre förutsättningar för Polisen att samla in och lagra
32 biometriska uppgifter
- 33 *att* sänka gränsen för obligatorisk häktning
- 34 *att* ett system med anonyma vittnen prövas
- 35 *att* det blir straffbart att lämna falskt alibi i polisförhör

- att distansutmätning ska kunna användas i fler fall för att stoppa livsstilskriminella 1
- att införa ett nytt nationellt exitprogram för gängkriminella 2

Minska antalet återfall i brott

Sverige ska ha en modern och effektiv kriminalvård som präglas av hög säkerhet liksom meningsfull och framåtblickande verksamhet och som samtidigt omfattas av tydliga krav och regler. Om Moderaternas satsningar på Polisen och de straffskärpningar vi föreslagit blir verklighet kommer fler brott att utredas och arbetsbelastningen för övriga rättsväsendet öka. Det innebär att betydande satsningar behöver göras på bland annat Kriminalvården. 3 4 5 6 7 8 9

Moderaterna vill också initiera en kapacitetsgenomlysning av Kriminalvården för att ta fram en konkret och långsiktig plan för Kriminalvårdens expansion och framtida fängelseetableringar. 10 11 12

Allt för ofta hinner det gå allt för lång tid mellan dom och faktisk anstaltsvistelse. Vi vill att anstaltsvistelsen ska följa snabbt efter domen. Först då fungerar fängelsestraffet som en tydlig och konsekvent följd av det brott som den dömda har begått. 13 14 15

Vare sig det handlar om korta eller långa fängelsestraff ska målet vara att straffet markerar slutet på den dömdes kriminella bana. Det finns därför skäl att utvärdera och vidareutveckla straffens innehåll. Det gäller inte minst med hänsyn till den växande gruppen av unga vuxna med stort våldskapital som har ett lågt förtroende för samhället och dess myndigheter och som inte har något egentligt intresse av att lämna kriminaliteten bakom sig. 16 17 18 19 20 21

Snabbare verkställighet av fängelsestraff

För att straff ska vara effektiva är det viktigt att de verkställs så snart som möjligt efter att domen vunnit laga kraft. Om lång tid hinner gå mellan domen och verkställigheten, blir kopplingen till straffet som konsekvens för en viss gärning försvagad. Varje dag som går mellan dom och verkställighet är ur detta avseende ett misslyckande. Trots det verkställs ett fängelsestraff normalt först tre månader efter att domen har vunnit laga kraft. 22 23 24 25 26 27 28

I den nya strafftidslagen ges den dömda rätt att påbörja verkställigheten av ett fängelsestraff på egen begäran om straffet är verkställbart. En sådan rättighet är bra, men skyndsamt mellan dom och verkställighet bör vara utgångspunkten för alla som döms till fängelse. För att förtydliga detta bör lagen ändras så att det framgår att verkställigheten ska påbörjas så snart som möjligt. Kriminalvården bör även ges i uppdrag att arbeta för att påtagligt förkorta tiderna mellan dom och verkställighet. 29 30 31 32 33 34 35

1 Snabbare behandling av häktade som döms till 2 fängelse

3 I dag påbörjas inte någon vård eller behandling för en person som sitter häktad
4 förrän en dom på fängelse har vunnit laga kraft. Det kan medföra att en person
5 sitter häktad under en lång tidsperiod utan att några återfallsförebyggande åtgärder
6 eller andra behandlingsinsatser vidtas.

7 En normal brottmålsprocess – från det att den misstänkte häktas till dess att åtalet
8 har prövats av både tingsrätt, hovrätt och ibland också Högsta domstolen – kan
9 ta upp emot ett halvår. För personer som döms till fängelse ett år och mindre blir
10 anstaltsplaceringen ofta så kort att någon behandling överhuvudtaget inte påbör-
11 jas. Vi vill därför införa en regel som innebär att när en person som är häktad döms
12 till fängelse så ska domstolen samtidigt kunna förordna att domen omedelbart ska
13 gå i verkställighet oavsett om den som döms kommer att överklaga. Det innebär
14 att den som dömts omedelbart kan flyttas till en anstalt och få vård och behandling
15 i ett mycket tidigare skede. Eftersom grunden för frihetsberövandet fortfarande är
16 häktning till dess att domen vunnit laga kraft bör den intagne dock ha möjlighet att
17 vara kvar i häktet om den så önskar.

18 Kriminalvården och Frivården ska stärka sitt arbete 19 i förhållande till dömda från utsatta områden och 20 gängmiljöer

21 På senare tid har det förekommit en ny grupp av unga vuxna på fängelserna i
22 Sverige som innebär nya utmaningar för Kriminalvården. Det rör sig om män från
23 socialt utsatta områden med lågt förtroende för myndigheter och som ofta redan
24 i unga år är tungt kriminellt belastade och har missbruksproblem. Intresset för att
25 lämna kriminaliteten är inte sällan obefintligt. Situationen ställer nya krav på inne-
26 hållet i verkställigheten. Det handlar om att anpassa insatserna så att åtgärderna i
27 största möjliga mån bidrar till att dömda från utsatta områden får stöd att återgå till
28 ett laglydigt och ordnat liv. Kriminalvården bör bland annat hitta samarbetsformer
29 som kan bidra till en bättre utslussning för dessa individer.

30 En utredare bör få i uppdrag att, bland annat utifrån erfarenheter i andra länder,
31 ta ett samlat grepp kring denna grupp av individer i syfte att lämna förslag om
32 lämpliga brottsförebyggande åtgärder och straffens innehåll anpassat efter denna
33 grupp.

34 Vidare bör Kriminalvården genom Frivården vara mer närvarande i de utsatta
35 områdena genom att förlägga mer av sin verksamhet där.

Fler yrkesförberedande utbildningar

För att nå fler intagna med utbildningsinsatser behöver utbudet på anstalterna utvecklas. I dag utgörs utbudet, enligt Kriminalvården, till övervägande del av teoretiska kurser som leder till högskoleförberedande gymnasieexamen.

Kriminalvården bör få i uppdrag att öka antalet yrkeskurser som i stället leder till yrkesförberedande gymnasieexamen. Programverksamheten inom Kriminalvården är av stor betydelse för att hjälpa intagna att bryta med en tidigare kriminell livsstil. För att programmen ska kunna genomföras med hög kvalitet är personalens kompetens och möjligheter till fortbildning viktig.

Utländska brottslingar ska avtjäna sitt straff i hemlandet

Enligt Kriminalvårdens statistik uppgår antalet personer i Sverige med utländskt medborgarskap som avtjänar ett fängelsestraff längre än sex månader till cirka 1 000 personer, varav ungefär hälften är från andra EU-länder. Antalet utländska medborgare avtjänar en frihetsberövande påföljd och som överfördes från Sverige till andra länder som uppgick endast till 71 personer år 2018.

Kriminalvården bör ges i uppdrag att påtagligt öka antalet överföringar av fångar med utländskt medborgarskap i svenska fängelser till sina respektive hemländer. Kriminalvården ska bland annat alltid initiera ett ärende om överföring när en utländsk medborgare ska verkställa ett fängelsestraff om sex månader eller längre. I uppdraget ska också ingå att Kriminalvården i Sverige ska fördjupa samarbetet med kriminalvården i de länder vars medborgare är överrepresenterade i de svenska anstalterna, i syfte att möjliggöra överföring i fler fall.

Utländska brottslingar ska utvisas i fler fall

I praktiken slipper många utländska medborgare som döms för exempelvis sexualbrott och grova våldsbrott utvisning på grund av deras anknytning till det svenska samhället eller familj och andra personer. Till exempel utvisas bara 20 procent av de som är dömda för våldtäkt och som har utländskt medborgarskap men är folkbokförda i Sverige. För grov misshandel är motsvarande andel tre procent. Moderaterna driver sedan tidigare flera förslag som innebär att fler brott ska leda till utvisning. Med hänsyn till att utvisning i många fall inte döms ut på grund av gärningsmannens anknytning till Sverige, bör dock den tidigare förda politiken kompletteras på så sätt att mindre hänsyn ska tas till den dömdes anknytning till Sverige när utvisningsfrågan prövas.

1

2

3

4

5

6

7

8

9

10

11

12

13

14

15

16

17

18

19

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

31

32

33

1 Moderaterna ska verka för:

- 2 *att* ändra lagen så att det framgår att verkställigheten ska påbörjas så snart
3 som möjligt
- 4 *att* ge Kriminalvården i uppdrag att arbeta för att påtagligt förkorta tiderna
5 mellan dom och verkställighet
- 6 *att* häktade behandlas snabbare genom att fängelsestraff ska kunna verkställas
7 direkt
- 8 *att* stärka Kriminalvårdens och Frivårdens arbete i förhållande till dömda från
9 utsatta områden och gängmiljöer
- 10 *att* ge Kriminalvården i uppdrag att öka antalet yrkeskurser som leder till
11 yrkesförberedande gymnasieexamen
- 12 *att* betydligt fler utländska medborgare som avtjänar straff i svenska fängelser
13 ska överföras till sitt hemland
- 14 *att* utländska brottslingar utvisas i fler fall

15 På brottsoffrets sida

16 Brottsofferperspektivet behöver stärkas i svenskt rättsväsende. Den som har
17 utsatts för brott ska alltid kunna räkna med ett starkt stöd från samhället.

18 Bakom varje polisanmälan finns, typiskt sett, någon som har utsatts för våld, hot
19 eller en kränkning av något slag. Någon kan ha drabbats av fysiska såväl som
20 psykiska skador som tar tid att bearbeta och återhämta sig från. Andra lider av
21 såväl praktiska som ekonomiska problem. Det är många som drabbas av ett
22 brott: dels den som utsätts, dels anhöriga och vänner till offret. Detsamma gäller
23 gärningsmännens familjer som hamnar i en utsatt situation. Ibland finns även barn
24 med i bilden.

25 I de fall brott inte kan förebyggas måste samhällets resurser rikta in sig på att
26 minska brottets skadeverkningar och att hjälpa brottsdrabbade. Ekonomisk
27 ersättning är en viktig del i detta arbete. Därför är det angeläget att systemen med
28 kränkingsersättning och brottskadeersättning fungerar väl.

29 Fördubbla kränkingsersättningen

30 Kränkingsersättning är en form av skadestånd som ersätter skador som uppstått
31 till följd av brottsliga angrepp mot någon annans person, frihet eller frid. Det kan
32 handla om brott som våldtäkt, misshandel och olaga hot.

33 Det är den typ av skadestånd som oftast utgår till brottsoffer. Kränkingsersätt-
34 ningen har hittills bestämts genom schablonbelopp som baseras på rådande
35 etiska och sociala värderingar. Så bör det även vara fortsättningsvis. Nivåerna

på ersättningen bör dock höjas avsevärt, genom en fördubbling av nivån på den kränkingsersättning som brottsoffer kan få rätt till. Denna förändring skulle på ett tydligare sätt markera att brottsoffret utsatts för ett intrång på rätten till sin person och sin integritet. Den höjda ersättningen ska bekostas av de som begår brott.

Effektivare hantering av ersättning till brottsoffer

Enligt dagens system ska den person som begått brott kompensera brottsoffret för den skada han eller hon har orsakat. I andra hand kan brottsoffret få ersättning från sitt försäkringsbolag. I sista hand kan brottsoffret ha rätt till statlig ersättning, så kallad brottsskadeersättning från Brottsoffermyndigheten.

Det är viktigt att ansvaret för ett brott är tydligt. Skadeståndsskyldigheten är en del av den konsekvens som åläggs den som dömts för brott. Samtidigt vore det naturligtvis allra enklast för det enskilda brottsoffret om man kunde få ersättning av staten direkt efter brottet eller att brottsskadeersättningen betalades direkt efter att domen vunnit laga kraft. Få anser det vara rimligt att brottsoffret själv ska behöva kontakta den skadeståndsskyldige för att få sin ersättning.

Mot denna bakgrund finns anledning att utreda en ordning där ett av domstolen fastställt ersättningsbelopp utbetalas direkt av Brottsoffermyndigheten, utan att brottsoffret själv måste agera gentemot en gärningsman.

Regler för förundersökningsbegränsning

Det är viktigt att öka Polisens förmåga och vilja att utreda och klara upp även mängdbrottslighet eller vardagskriminalitet, det vill säga vanligt förekommande brott. Det kan till exempel handla om stölder och inbrott. Av så kallade processstekniska skäl ges i dag möjlighet till förundersökningsbegränsning – detta är i praktiken nedlagda brottsutredningar. Det har på många håll uppfattats som en skyldighet att förundersökningsbegränsa snarare än en möjlighet. Det leder i vissa fall till att brottsutredningar läggs ner i onödan. Därför är det viktigt att följa upp detta regelverk och dess tillämpning.

Likvärdighet i stödet till brottsoffer över hela landet

Brottsofferjourernas förutsättningar att hjälpa brottsutsatta varierar mellan olika delar av landet. Eftersom en stor del av arbetet utförs på ideell basis är jourerna beroende av ekonomiskt stöd från kommunerna. Ett professionellt bemötande av alla brottsoffer är viktigt, oavsett var man bor. Moderaterna vill därför verka för att likvärdigheten i stödet till brottsoffer ska förbättras över hela landet.

1 **Noggrannare återkoppling till brottsoffer**

2 Den som utsatts för ett brott ska få den information som behövs med anledning av
3 brottet samt information om vilket stöd som finns tillgängligt. Polisen har redan i
4 dag en viss skyldighet att bistå med information, men det finns behov av att ytter-
5 ligare förbättra informationen och ge tydligare återkoppling om utredningen. Om
6 en förundersökning läggs ner ska Polisen tydligt redogöra för vilka åtgärder som
7 vidtagits och motiven till att ärendet läggs ner.

8 **Moderaterna ska verka för:**

- 9 *att* stärka brottsofferperspektivet i svenskt rättsväsende
- 10 *att* fördubbla kränkingsersättningen
- 11 *att* se över regelverket för utbetalning av brottsskadeersättning
- 12 *att* se över regelverket för förundersökningsbegränsning i syfte att få fler brott
13 utreda
- 14 *att* stödet till brottsoffer är likvärdigt över hela landet
- 15 *att* återkopplingen från polis till brottsoffer alltid är tydlig och noggrann
- 16

17 **Partistyrelsen föreslår partistämman besluta:**

- 18 *att* anta proposition ”Lag och ordning”.

19 **Reservationer**

20 **Benjamin Dousa** reserverade sig mot partistyrelsens förslag till beslut angående
21 avsnitt ”Pröva ett system med anonyma vittnen” (s. 47, rad 18-29) och tillhörande
22 att-sats ”ett system med anonyma vittnen prövas” (s. 48, rad 34) till förmån för att
23 stryka dessa.

Proposition 2

Proposition 2

Rättvis och hållbar tillväxt

Innehåll

Rättvis och hållbar tillväxt

- 61 Jobb och företagande bygger Sverige**
 - 64 En skattereform för att lösa samhällsproblem
 - 68 Omställning och kompetensförsörjning för ökad tillväxt
 - 69 Öka investeringarna i Sverige
 - 71 Gör det enklare att driva företag
 - 72 Sverige ska bli bäst på att nyttja ny teknik

- 75 Fler bostäder och ökad finansiell stabilitet**
 - 76 Ökade möjligheter att äga sin bostad
 - 77 Finansiell stabilitet
 - 78 Ta bort ränteavdragen för blacolån
 - 78 Bättre användande av bostadsbeståndet
 - 80 Ökat byggande

- 81 Elektrifiering av Sverige – för klimatets skull**
 - 83 Elektrifiering – avgörande för Sveriges klimatomställning
 - 86 Elektrifiering av transportsektorn
 - 88 Elektrifiering av basindustrin

- 91 Ett Sverige som håller ihop**
 - 92 Minska den statliga detaljstyrningen
 - 94 Gröna näringar

- 95 Partistyrelsen föreslår partistämman besluta:**

1

2

1 Proposition 2

2 Rättvis och hållbar tillväxt

3 I denna proposition föreslås ny moderat politik inom några av de områden som har
4 allra störst bäring på Sveriges framtid. Det handlar om jobben och skatterna – vi
5 föreslår riktlinjer till en stor skattereform. Det handlar om klimatet – om att minska
6 utsläppen genom att öka elektrifieringen av Sverige. Det handlar om möjligheten i
7 den nya tekniken och om att kunna bo och leva i ett land som fungerar och håller
8 ihop från norr till söder. Sammantaget handlar det om hur Sverige ska få en rättvis
9 och hållbar tillväxt.

10 Den som vill förtjäna väljarnas förtroende behöver visa vad den vill åstadkomma
11 med Sverige inte bara på ett, två eller tre års sikt. Det är också viktigt. Men vi
12 behöver lyfta blicken högre än så. Av Moderaterna förväntas mer än så. Vilket land
13 vill vi att Sverige ska vara om tio år och ännu längre fram? Den här propositionen
14 gör inte anspråk på att ge alla de svaren men erbjuder en riktning som skulle tjäna
15 vårt land väl.

16 Moderaternas ambition bör inte vara mindre än att Sverige ska vara ett land där
17 alla invånare vet att varje arbetad timme, varje ansträngning, lönar sig och att varje
18 skattekrona den ansträngningen genererar går till rätt sak.

19 Ett Sverige där ett fritt näringsliv skapar ett välstånd som kommer alla till del. Där
20 entreprenörer vågar satsa, vågar misslyckas för att försöka igen och till sist lyckas.
21 Där företag väljer att etablera sig för att villkoren är gynnsamma.

22 Ett Sverige där integrationen i stället för att – som i dag – vara ett problem bidrar till
23 att lösa problem. Där förutsättningar ges för alla att göra sin livsresa.

24 Ett Sverige där alla vågar drömma om att kunna äga sin egen bostad och där inte
25 bara några har möjlighet att förverkliga den drömmen.

26 Ett Sverige som drar nytta av den nya tekniken. Där digitalisering, automatisering
27 och AI inte konkurrerar ut oss utan gör oss bättre, effektivare och mer konkurrens-
28 kraftiga. Gör oss bäst och mest effektiva i världen till och med.

29 Ett Sverige och en värld som bekämpar klimatförändringar tillsammans i stället för
30 att som i dag låta dem skapa motsättningar och orättvisor, mellan såväl stad och
31 land som nationer – och dra oss isär.

32 Vi vet att svensk tillväxt måste byggas av alla som bor här. Men också komma
33 alla som bygger den till del – vara rättvis. Och svensk tillväxt ska förutsätta – inte
34 åsidosätta – minskade utsläpp och bygga Sverige starkt över tid – vara hållbar.
35 Med dessa utgångspunkter läggs förslagen i denna proposition fram.

Jobb och företagande bygger Sverige

Sverige ska vara ett land där alla gör sin del – det är bärande i den nya svenska modell Moderaterna vill bygga. Full sysselsättning är centralt för vårt nuvarande och framtida välbefinnande – men det är mer än så. Det är också en fråga om vilket samhälle vi vill ha. När det lönar sig att arbeta blir det tydligt att det är rätt att anstränga sig för att skapa en bättre tillvaro för sig själv och för andra.

Under åren 2006 till 2014 var alliansregeringens viktigaste uppgift att bryta det breda utanförskapet som drabbade människor som förtidspensionerades och sjukskrevs bort från arbetsmarknaden. För att bryta den negativa utvecklingen krävdes genomgripande strukturreformer som ökade arbetsutbudet, förstärkte möjligheterna till återgång i arbete och gjorde det mer lönsamt att arbeta. Som ett resultat av Alliansens reformer minskade utanförskapet med en fjärdedel. Utmaningen har efter det skiftat och det är nu främst utomeuropeiskt födda och personer med lägre utbildning som hamnar utanför. Integrationen fungerar inte. Frånvaron av reformer de senaste åren, kombinerat med en mycket stor asylinvandring, har förvandlat utmaningen till ett akut problem. Nu behövs reformer för att förhindra att människor hamnar i långvarigt bidragsberoende och underlätta för dem som befinner sig i det att ta sig ur. Moderaterna och Kristdemokraterna tog viktiga steg i budgeten för 2019 genom att bland annat sänka skatten på arbete, så att det lönar sig bättre att gå från bidrag till jobb – men mer behöver göras. Detta blir särskilt viktigt när konjunkturen vänder nedåt. Moderaterna kommer alltid stå upp för en ansvarsfull ekonomisk politik som säkrar stabila offentliga finanser. Det är inte minst den långsiktiga garanten för en trygg och gemensam välfärd av hög kvalitet.

Samtidigt som Moderaterna behöver ha svar på de problem som Sverige har här och nu så har vi också ett ansvar att rikta blicken framåt och se till att Sverige kan bli ett bättre land att leva i, även för nästa generation. Det är tillväxt som bygger vårt välbefinnande. Det är framför allt när människors initiativ och arbete uppmuntras samt när företag ges förutsättningar att starta och växa som nya arbetstillfällen skapas och fler skattekröner kan fördelas. Moderaterna ska verka för ett gott företagsklimat i allmänhet, och ett mycket gott små- och nyföretagarklimat i synnerhet. Villkoren för företag som verkar i Sverige måste vara konkurrenskraftiga jämfört med villkoren i andra länder. Arbetet med att genomföra regelförbättringar ska prioriteras, både här hemma och på EU-nivå. Exempelvis behöver reglerna för personaloptioner förbättras. Vi vill också sänka marginalskatterna och säger nej till skattehöjningar på entreprenörskap. Sparande ska underlättas och bolagsskatten ska bli mindre betungande.

Ska vi klara välfärdens utmaningar på längre sikt behöver villkoren för företagens investeringar förbättras och skatterna på arbete minska. Investeringar och företagande ska löna sig bättre i Sverige. Skattesystemet ska belöna ansträngning, minimera särbehandling och kryphål samt uppfattas som legitimt. Då kan fler

1 investeringar hamna i Sverige. Moderaternas skattereform – vars riktlinjer presente-
2 ras i denna proposition – ska främja detta.

3 För snabbväxande globala bolag krävs också bättre villkor för internationella
4 rekryteringar. Därför vill Moderaterna se bättre regler för personaloptioner i tillväxt-
5 företag. Systemet för arbetskraftsinvandring bör dessutom ses över för att förenkla
6 och snabba på internationella rekryteringar. Moderaterna vill korta handläggnings-
7 tiderna hos Migrationsverket, sätta stopp för kompetensutvisningar och se ett
8 talangvisum för högkvalificerad arbetskraft.

9 För att ta vara på den nya teknikens möjligheter och utveckla Sveriges internatio-
10 nella konkurrenskraft behövs en sammanhållen och offensiv digitaliseringspolitik.
11 Sverige behöver bli världsledande på att nyttja digitaliseringens möjligheter.

12 Om målet om full sysselsättning ska nås måste arbete löna sig. Drivkrafterna för
13 att arbeta måste vara starkare än drivkrafterna att försörjas av bidrag. Om en
14 arbetstagare är sjuk eller av andra skäl inte kan arbeta ska det finnas ett trygg-
15 hetssystem som fungerar. Men för den som kan arbeta ska det alltid vara lönsamt
16 att ta ett jobb och bidra till det gemensamma. Moderaterna ska sänka skatten på
17 arbetsinkomster – genom en skattereform – och säkerställa att bidrags- och trans-
18 fereringssystem främjar arbetslinjen.

19 Moderaterna vill genomföra en stor bidragsreform. Bland personer som får sin
20 huvudsakliga inkomst från etableringsersättningen eller från försörjningsstödet
21 är drivkrafterna att börja arbeta små, ibland till och med negativa. Detta gäller i
22 synnerhet för familjer med barn. I Sverige ska en självklar princip gälla: ingen som
23 kan jobba ska tjäna mer på bidrag än på arbete. För att säkerställa att det alltid
24 ska löna sig att arbeta vill vi införa ett bidragstak som omfattar personer som har
25 etableringsersättning eller försörjningsstöd av arbetsmarknadsskäl.

26 Försörjningsstödet är tänkt som det yttersta skyddet när andra möjligheter är
27 uttömda. För många arbetslösa har det dock blivit en långvarig försörjning, inte
28 minst för utrikes födda kvinnor som ofta är överrepresenterade i försörjningsstödet.
29 Att bryta beroendet av försörjningsstöd är därför inte bara centralt för att bekämpa
30 utanförskapet, utan också en jämställdhetsfråga. Socialtjänstlagen bör skärpas så
31 att alla kommuner ställer krav på motprestation, normalt på heltid, för den som får
32 försörjningsstöd. Dagens aktivitetskrav bör också få större inslag av jobsökande.
33 Det ska till exempel ställas krav i alla kommuner på att den som har försörjnings-
34 stöd, men som kan arbeta, ska söka arbete i hela landet. Aktivitetskraven i social-
35 tjänstlagen bör även utökas.

36 Den som uppbär föräldrapenning och söker kompletterande försörjningsstöd, ofta
37 nyanlända kvinnor, ska åläggas ett krav på att delta i exempelvis språkinsatser. Den
38 som inte fullföljer sin motprestation bör inte kunna räkna med fullt bidrag.

39 För att ersättnings- och bidragssystem inte ska vara bromsklossar för integration,
40 eller till och med påverka systemens legitimitet ska nyanlända i större grad

successivt ska arbeta sig in i rätten till olika bidrag och sociala ersättningar. Full tillgång till svenska bidrag och förmåner bör man enbart få genom eget arbete eller genom permanent och laglig bosättning i landet. Undantaget för flyktingar och alternativt skyddsbehövande i kvalificeringsregeln för garantipension och sjuk- och aktivitetsersättning bör också tas bort. Samma kvalificeringsregler ska gälla lika för alla i Sverige.

Högre ställda krav – inte minst på att lära sig svenska – och bättre drivkrafter till arbete är viktiga delar i arbetet för en bättre integration. Moderaterna vill även införa inträdesjobb så att fler med lägre utbildning och kortare arbetslivserfarenhet ska kunna lära sig jobbet på jobbet. Vid sidan av dagens treåriga nationella gymnasieprogram, vill vi också att det ska inrättas en tvåårig yrkesskola på gymnasial nivå, där fokus ligger på yrkesämnena och för nyanlända svenska.

I en situation där en allt större andel av de arbetslösa utgörs av utsatta grupper och jobbklyftan mellan utrikes och inrikes födda ökar är det angeläget att sänka trösklarna in på arbetsmarknaden. För att öka rörligheten och matchningen på arbetsmarknaden och ge fler möjlighet att få ett arbete bör turordningsreglerna reformeras. Moderaterna förordar turordningsregler som i högre grad är baserade på kompetens.

Moderaterna är det enda partiet med en sammanhållen integrationspolitik – men vi har inte alla svar. Därför har en integrationskommission tillsatts som har i uppgift att ta fram den handlingsplan som Sverige aldrig har haft men så länge har behövt. Kommissionen ska hämta lärdomar från länder som har lyckats bättre än Sverige.

Vi lever i genomsnitt 20 år efter pensioneringen. Det är en fantastisk utveckling som kräver en förändring i synen på ålder. Det är viktigt att politiken visar förståelse och respekt för att äldre inte är en homogen grupp människor med samma behov och önskemål. Det behöver skapas fler vägar för att underlätta för människor att leva det aktiva liv de vill leva. Många vill stanna kvar ett eller flera år längre på arbetsmarknaden och då ska politiken underlätta för det. Budgeten för 2019 innebar att den särskilda löneskatten för äldre togs bort – det underlättar för arbetsgivare att knyta till sig och fortsatt ha erfarna medarbetare anställda. Moderaterna ska fortsatt underlätta för erfarna medarbetare att stanna kvar i arbetslivet längre. Efter flera år av högkonjunktur har konjunkturtoppen nu passerats. För att understödja tillväxten framöver behöver åtgärder vidtas som frigör ytterligare produktionsresurser i ekonomin och stimulerar produktivitetstillväxten. För att värna Sveriges välfärd utveckling krävs strukturella reformer för investeringar, omställning och som främjar inträdet på arbetsmarknaden. Dessa reformer ska genomföras samtidigt som starka offentliga finanser upprätthålls och de finansiella ramverken värnas. Bara så kan vi bygga ett bättre Sverige för nästa generation.

I denna proposition presenteras ytterligare reformer för att stärka den moderata ekonomiska politiken. Förslagen utgör inte en heltäckande ekonomisk reformagenda utan ska ses som en fördjupning av den tidigare beslutade politiken. Ytter-

- 1 ligare reformer för en förbättrad integration kommer huvudsakligen presenteras
- 2 inom ramen för Moderaternas integrationskommission.

3 **En skattereform för att lösa samhällsproblem**

4 Svenska folket betalar bland världens högsta skatter och ska också kunna räkna
5 med att varje krona gör så stor nytta som möjligt. Varje skattekrona – även om
6 beloppen är små – som slösas bort, tär på skattemoralen och skadar samman-
7 hållningen i vårt land. En ny skattereform måste utgå från de samhällsproblem
8 som ska lösas. Den ska syfta till att stärka människors och familjers frihet och
9 självbestämmande, skapa fler jobb och öka tillväxten. Men den ska också värna
10 sammanhållningen i Sverige.

11 Lägre skatter ökar människors utrymme att själva forma sina liv och sin framtid.
12 Det ger alla en större möjlighet att bygga upp ett eget sparande och en buffert som
13 minskar beroendet av andra eller av staten. En fjärdedel av alla svenskar saknar en
14 sådan buffert, och många fler saknar egna resurser för att klara större oförutsedda
15 händelser. Eget sparande är också den främsta finansieringskällan för nystartade
16 företag.

17 Det är i dag för svårt för utrikes födda i allmänhet och nyanlända i synnerhet att
18 komma in på den svenska arbetsmarknaden och skaffa sig egen försörjning.
19 Tillväxten per person är låg både i ett historiskt och i ett internationellt perspektiv.
20 Arbetskraftsbristen är stor i nästan alla sektorer, inte minst i välfärden. Allt för
21 många företag och entreprenörer väljer att expandera i andra länder än Sverige.
22 För att öka drivkrafterna till arbete och företagsamhet behöver skattesatserna
23 komma ner, skattebaserna breddas och det totala skattetrycket sänkas. Dessutom
24 behöver kombinationen av skatter och de samlade bidragssystemen analyseras
25 samlat för att inte utanförskapet återigen ska ta fart när ekonomin vänder ner.
26 Moderaternas skattereform har nedanstående utgångspunkter.

27 ***Fullt finansierad med lägre samlat skattetryck***

28 För att göra skattereformen långsiktigt uthållig och för att värna starka offentliga
29 finanser ska reformen vara fullt finansierad. Rätt utformad har en skattereform
30 betydande positiva dynamiska effekter, alltså högre skatteintäkter till följd av att
31 fler jobbar, fler arbetade timmar och en högre tillväxt. Det finns till exempel mycket
32 som tyder på att sänkta marginalsatser skulle innebära högre skatteintäkter när
33 antalet arbetade timmar ökar. Dessa effekter är dock osäkra både till storlek och till
34 när de skulle få effekt. Skattereformen 1990 var till exempel till viss del finansierad
35 av dynamiska effekter. Dessa effekter materialiserades dock inte omedelbart.
36 Därför är vår ingång att en skattereform ska vara fullt finansierad.

37 En fullt finansierad skattereform innebär att vissa skatter kommer att höjas. Dock
38 har så gott som samtliga skatter negativa effekter på samhällsekonomin funk-

tionssätt, även om skatterna kan vara olika skadliga. Trafikverket räknar, baserat på empiriska studier, till exempel med 30 procent högre kostnader för infrastrukturinvesteringar som är skattefinansierade. De faktiska marginalskatterna består inte bara av inkomstskatterna, utan också av arbetsgivaravgifter, moms och andra konsumtionskatter.

Ska vi lösa de utmaningar vi står inför behöver skattetrycket sänkas. Därför kommer delar av skattesänkningarna finansieras av utgiftsminskningar och vår skattereform kombineras därför med en utgiftsreform. Statens kärnuppgifter och välfärdens kärna ska värnas men utgifterna ska prioriteras och uppgifterna renodas. Den som betalar skatt i Sverige ska kunna räkna med att varje krona används klokt och gör så stor nytta som möjligt. Vi visade i den senaste statsbudgeten att det är möjligt att kombinera sänkta skatter med höjda anslag till polis, försvar, vård, skola och omsorg och samtidigt respektera de finansiella ramverken.

Lägre skatt på små och medelstora inkomster för fler jobb och bättre integration

I ett läge där Sverige samtidigt har både ett stort utanförskap och en rekordstor arbetskraftsbrist är behovet av lägre skatter på arbete betydande. Efter Alliansens åtta år och Moderaterna och Kristdemokraternas senaste skattesänkning i budgeten 2019 avviker inte de svenska skatterna på arbete lika mycket gentemot övriga OECD-länder som tidigare. För låginkomsttagare är dock utbytet av att gå från bidrag till jobb lågt, för ensamstående lägst i OECD. Det får stora effekter. Till exempel är arbetslösheten fyra gånger så stor för utrikes födda som för inrikes födda och en majoritet av kvinnor från Asien och Afrika i arbetsför ålder arbetar inte. Det gör att skatten på låga inkomster behöver komma ner ytterligare om vi ska klara integrationen. De höga marginaleffekterna som exempelvis nyanlända möter är dock inte enbart en fråga om skatter utan också en fråga om hur generösa bidragssystemen är, hur de är konstruerade och hur de relaterar till skatterna. Därför behöver kombinationen av skatter och de samlade bidragssystemen analyseras samlat för att marginaleffekterna ska kunna minska och jobben bli fler. Att det inte gjordes i samband med skattereformen 1990 är en av anledningarna till att förändringar som till exempel jobbskatteavdraget blev nödvändiga.

Lägre skatt på låga inkomster är därför en central del av en moderat skattereform. Skattesystemet ska också uppfattas som legitimt och skatten för de över 65 år kommer därför också att sänkas i motsvarande grad. Det innebär att Moderaterna kommer att vara det parti som sänker skatterna mest både för de med låga arbetsinkomster och de med låga pensioner.

1 **Lägre marginalskatter så att alla får behålla minst hälften av en** 2 **löneökning**

3 Förutom att skattekilarna är höga för låginkomsttagare är också marginalskatterna
4 på höga inkomster de högsta i OECD. Det är problematiskt eftersom det innebär
5 ett skattesystem som avskräcker från att utbilda sig, ta mer ansvar och att arbeta
6 mer. För att klara behoven inom välfärden måste exempelvis lärare, poliser,
7 sjuksköterskor, socialsekreterare och läkare förmås att bli fler och jobba mer.
8 Snabbväxande företag måste också kunna locka till sig och behålla den mest kva-
9 lificerade arbetskraften. För höga inkomster finns det mycket som talar för att lägre
10 skatter på arbete skulle vara självfinansierade på några års sikt. Expertgruppen för
11 studier i offentlig ekonomi (ESO) föreslår därför också att de högsta marginalskat-
12 terna bör sänkas kraftigt.

13 Ska vi möjliggöra både växande företag och hög kvalitet i välfärden måste fler
14 utbilda sig och de som har utbildning jobba mer. Då kan inte Sverige ha världens
15 högsta marginalskatter på högre inkomster och därmed mycket låga utbildnings-
16 premier. Att värnskatten tas bort år 2020 är ett välkommet första steg men det
17 räcker inte. Marginalskatterna behöver sänkas ytterligare för att principen om
18 hälften kvar återigen ska gälla.

19 **Företagande och entreprenörskap för högre tillväxt och fler** 20 **investeringar**

21 Ska Sverige kunna fortsätta vara ett rikt välfärdsland måste tillväxtförutsättningarna
22 stärkas. Att Sverige är bland de utvecklade länder som har lägst tillväxt per capita
23 just nu och att den historiskt låga tillväxten per capita ser ut att bestå under flera år
24 är ett tecken på att tillväxtpolitiken inte är tillräckligt bra. Det kräver en bred palett
25 av åtgärder men skattefrågorna är centrala. Bolagsskatter och kapitalskatter måste
26 vara konkurrenskraftiga och uppmuntra till investeringar i Sverige. Villkoren för att
27 starta, växa och expandera måste då vara goda. Fler ska våga lämna trygga och
28 välbetalda jobb för att starta företag. Det svenska ägandet ska värnas och stärkas,
29 eftersom nyare forskning allt tydligare visar att det spelar roll vem som äger företa-
30 gen och var dessa ägare hör hemma. Vi behöver också mindre av särlösningar och
31 ett enklare skattesystem.

32 Skattereformen ska också underlätta för ökad tillgång till bostäder. Problemen på
33 bostadsmarknaden och bristen på bostäder beror inte i huvudsak på skattesyste-
34 met men skatterna utgör en del av lösningen.

35 **Miljöskatterna ska utformas utifrån att förorenaren betalar för** 36 **de kostnader som uppstår**

37 Den som släpper ut ska stå för kostnaden av utsläppen. Det innebär att vissa
38 miljöskatter kan komma att höjas. Men miljöskatter måste även vara effektiva

och bidra till minskade utsläpp, inte bara flytta dem eller lägga orättvisa bördor på landsbygden. Vi säger därför nej till skatter på elektronik och kläder, liksom till flygskatt och höjda drivmedelsskatter. Vi anser också att man bör vara försiktig med att finansiera alltför stora delar av skattereformen med höjda miljöskatter, eftersom skattebaserna minskar om skatterna fungerar som det är tänkt och leder till omställning. Det finns också en överhängande risk att man i sin iver att finansiera andra skattesänkningar föreslår miljöskattehöjningar som är dåligt utformade och leder till negativa konsekvenser. Skattesystemet ska uppfattas som rättvist, men fördelningsprofilen får inte bli överordnad möjligheterna att åtgärda samhällsproblem. För oss har fördelningspolitiken tre ben. Det första är en politik för jobb, eftersom den största orättvisan är mellan de som har ett jobb och de som står utanför. Det andra är hög kvalitet för alla i vården, omsorgen och framförallt i skolan. Det tredje är en rättvis fördelning av inkomster. Det innebär att vi i vissa lägen kan balansera en något sämre initial inkomstfördelning om det innebär att det skapas fler jobb och att förutsättningarna att utveckla välfärden stärks. Den sammantagna inkomstfördelningen kommer dock fortfarande att vara en viktig parameter att beakta när skattereformen utformas.

Värna skattesystemets legitimitet och förutsägbarhet

Ska vi klara ambitiösa välfärdsambitioner måste skattesystemet uppfattas som legitimt. När skattetrycket blir för högt eller skattereglerna för svåra att följa ökar risken för utbrett skattefusk. Till följd av införandet av RUT-avdraget, borttagandet av förmögenhetsskatten och arvs- och gåvoskatten samt avskaffandet av fastighetsskatten upplevs skattesystemet i dag som mer legitimt än tidigare. Svartarbete har också sjunkit betydligt och därmed också acceptansen för svartarbete. Skattesystemet ska vara effektivt men det är ännu viktigare att det är legitimt.

Vi kommer därför inte att rulla tillbaka de ovan beskrivna reformerna eller genomföra andra skatteförändringar som riskerar att urholka det förtroende som numera finns. Mycket mer behöver dock göras för att öka legitimiteten. Förutom att minska skattetrycket generellt ska legitimiteten också förbättras genom att rättssäkerheten inom skatteområdet stärks. Inriktningen för denna del av skattereformen är att öka förutsägbarheten inte minst för företag och stärka den enskildes ställning i förhållande till Skatteverket. Samtidigt får inte fusk med skattemedel underlättas.

Moderaterna ska verka för:

- att* en skattereform både ska sänka det samlade skattetrycket och vara fullt finansierad
- att* en skattereform ska innebära lägre skatter på små och medelstora inkomster för att skapa fler jobb och stärka integrationen

- 1 *att* en skattereform ska innebära lägre marginalsatser så att alla får behålla
2 minst hälften av en löneökning
- 3 *att* en skattereform ska förbättra förutsättningarna för företagande och
4 entreprenörskap för att möjliggöra högre tillväxt och fler investeringar
- 5 *att* miljöskatter ska utformas så att den som förorenar ska betala för de
6 kostnader som uppstår
- 7 *att* en skattereform ska värna skattesystemets legitimitet och förutsägbarhet

8 Omställning och kompetensförsörjning för ökad tillväxt

9 När gamla arbetssätt utmanas sker en strukturomvandling i ekonomin som påverkar
10 arbetsmarknaden. Arbetsuppgifter, och i bland även yrken, försvinner, samtidigt
11 som det växer fram nya arbetsuppgifter i snabb takt. På en arbetsmarknad där allt
12 som kan digitaliseras kommer att digitaliseras, ökar kraven på människor att rusta
13 sig med nya kunskaper för att fortsatt vara relevanta och attraktiva på arbetsmarknaden.
14 Med en åldrande befolkning behöver vi också jobba längre för att kunna
15 finansiera vår gemensamma välfärd. Den pågående strukturomvandlingen i kombi-
16 nation med ett längre arbetsliv innebär att kompetensutveckling och karriärbyten är
17 regel snarare än undantag. Samtidigt har förhållandevis många nyanlända personer
18 i Sverige enbart en utbildningsnivå motsvarande högst grundskola. Nyanlända
19 med låg utbildning har stora problem att etablera sig på arbetsmarknaden. Senare
20 års flyktingströmmar medför därmed också ett ökat behov av vuxenutbildning på
21 alla nivåer. Moderaterna anser att Sverige har goda möjligheter att dra nytta av
22 teknikutvecklingen de kommande åren. För att det ska vara möjligt krävs dock att
23 vinsterna kommer hela befolkningen till del. Då måste de som behöver byta arbete
24 eller arbetsuppgifter ges goda möjligheter att ställa om. Vi har tidigare föreslagit
25 ett omställningsavdrag så att människor kan få skatteavdrag för egna utbildnings-
26 kostnader, för att stimulera omskolning och möjliggöra en anpassning av den egna
27 kompetensen efter arbetsmarknadens behov.

28 ***Skattelättnad för företag som köper utbildning till sina*** 29 ***anställda***

30 Både företagen och det offentliga måste skapa bra vägar till omställning i arbetslivet –
31 och att arbetstagare vänjer sig vid tanken att byta yrke och är villiga att ställa
32 om. För att stimulera omställning och kompetensutveckling genom hela arbetslivet
33 behöver staten också leva upp till sin del av samhällskontraktet genom att underlätta
34 för såväl arbetsgivare som individer att investera i utbildning. Det behövs
35 lösningar som gör det mindre kostnadskrävande för arbetsgivare att investera i
36 sina medarbetare. Som ett komplement till moderaternas förslag om utbildnings-
37 avdrag, som innebär att människor kan få skatteavdrag för egna utbildningskost-
38 nader, bör det även införas skattelättnader för företag som köper utbildning till sina
39 anställda. Ett sådant avdrag skulle innebära att arbetsgivaren kan få tillbaka en del

av kostnaden för sina köp av externa kurser, genom att dra av motsvarande belopp från sitt skattekonto. 1
2

Nationell studie- och karriärrådgivning för att underlätta rörlighet och matchning 3 4

Arbetstagares kunskap om arbetsmarknaden behöver öka. Och rörligheten mellan olika typer av yrken behöver underlättas. Mot bakgrund av kommande utmaningar med digital omställning av arbetsmarknaden och för att motverka risker med hög arbetslöshet, finns behov av ytterligare stöd till arbetsföras omställning på arbetsmarknaden. I dag finns få möjligheter att få rådgivning om jobb och studier, framför allt för dem som har ett arbete. Studier visar också att även ungas utbildningsval i högre utsträckning behöver fattas utifrån arbetsmarknadens behov. Flera utredningar pekar på en bristande studie- och yrkesvägledning – såväl för den som ska välja till gymnasium som till högskola. Så även för denna grupp behöver kunskapen kring arbetsmarknadens behov bli större, exempelvis genom en nationell studie- och karriärrådgivning. 5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15

Moderaterna ska verka för: 16

att en skattelättnad införs för företag som köper utbildning till sina anställda så att det blir mindre kostnadskrävande att investera i sina medarbetare 17
18

Öka investeringarna i Sverige 19

Att företag väljer att etablera sig i Sverige och att de företag som är etablerade här har tillgång till kapital och kompetens är avgörande för vårt välstånd. Bolagsskatter och kapitalskatter måste vara konkurrenskraftiga och uppmuntra till investeringar i Sverige – något som Moderaternas skattereform ska ta fasta på. Dessutom ska det vara möjligt för fler att bygga upp ett eget kapital genom sparande. Svenska företag vittnar om problem med rekrytering och tillgång till kapital i framför allt tidiga faser. Moderaterna ska underlätta för investeringar i och rekryteringar till företag i Sverige. 20
21
22
23
24
25
26
27

Underlätta för investeringsbolag att etablera sig i Sverige 28

Sverige har länge varit framgångsrikt när det gäller att attrahera riskkapital från resten av världen och vi har en av de största riskkapitalsektorerna i världen, framförallt när det gäller IT och life science. 70 procent av kapitalet till svenska riskkapitalfonder är utländskt vilket gör att fonderna ger svenska företag tillgång till kapital på ett sätt som annars inte hade varit möjligt. Det möjliggör för dem att växa och anställa. Det finns dock fortfarande mycket att göra och Sverige skulle i högre grad kunna utnyttja de konkurrensfördelar vi har. Bland annat är investeringarna i 29
30
31
32
33
34
35

1 Sverige i genomsnitt mindre än i andra länder, vilket försvårar för företag att växa
2 när de nått en viss storlek.

3 I dag förläggs vissa svenska fonder i andra länder. Det görs bland annat av legala
4 skäl för att kunna få investeringar från vissa utländska investerare För att möjlig-
5 göra att fler investeringsfonder förläggs i Sverige vill Moderaterna införa en modell
6 med associationsrättsliga fonder införas i Sverige. Dessa investeringsbolag ska ha
7 ett rörligt aktiekapital i enlighet med förslaget i SOU 2016:45 En hållbar, transparent
8 och konkurrenskraftig fondmarknad. En välkänd och internationellt etablerad legal
9 struktur skulle öka utländska investerares benägenhet att investera i svenska
10 fonder och därmed öka det investerade kapitalet i Sverige.

11 **Förstärk expertskatten**

12 En annan kritisk faktor för att möjliggöra investeringar till Sverige är tillgången på
13 kompetens. För ett litet men teknologiskt avancerat land som Sverige kommer det
14 inte vara möjligt att all den kompetensen ska utbildas i Sverige. Då krävs det att
15 Sverige är ett attraktivt land för högutbildade personer att flytta till. Att Sverige har
16 världens högsta marginalskatter på höga inkomster blir då ett problem. Modera-
17 terna vill sänka skatterna på arbete generellt, men för att kunna gå snabbt fram
18 vill vi också göra expertskatten mer konkurrenskraftig och mer i linje med liknande
19 länder såsom Danmark. Moderaterna vill förlänga tiden för expertskatt från tre till
20 fem år. Dessutom vill vi att doktorandstudier i Sverige inte ska diskvalificera för
21 expertskatt. Inkomstgränsen för förenklad hantering sänks från 2 prisbasbelopp
22 till 1,5 prisbasbelopp för att vara mer i linje med situationen i Danmark. Universitet
23 och högskolor ska kunna besluta om skattelättnader för forskare.

24 **Öka kapaciteten på Arlanda**

25 En viktig faktor för lokalisering av huvudkontor, för kapitalflöden och för möjlig-
26 heten att attrahera kompetens är internationell tillgänglighet. I en tid när globala
27 förädlingskedjor blir allt viktigare för tillväxten blir också möjligheten att delta
28 i dessa förädlingskedjor allt viktigare för ett lands konkurrenskraft. Då blir det
29 centralt att ha tillgång till internationella flygförbindelser. Ett sätt att stärka Sveriges
30 konkurrenskraft och vår möjlighet att attrahera investeringar är alltså att stärka
31 Arlanda och möjliggöra fler och tätare direktförbindelser till ekonomiska center i
32 världen. För södra Sverige är Kastrup i många fall viktigare än Arlanda, men för
33 övriga Sverige utgör Arlanda den viktigaste hubben för att nå kunder, investerare
34 och leverantörer i andra delar av världen. Moderaterna vill därför att Arlanda ska
35 bli Nordens ledande flygplats och kraftigt öka mängden passagerare som flyger
36 till och från Stockholm. Det ska ske genom ökad kapacitet, upprustade terminaler
37 och förbättrad kollektivtrafik till och från flygplatsen. Dessutom behöver flygskatten
38 avskaffas.

Moderaterna ska verka för:

- att* investeringsbolag ska underlättas att etablera sig i Sverige 2
- att* expertskatten förstärks genom att förlänga den från 3 till 5 år, samt genom att sänka inkomstgränsen för förenklad hantering och att underlätta för forskare att ta del av expertskatten 3
4
5
- att* kapaciteten på Arlanda ska öka 6

Gör det enklare att driva företag

Sverige behöver uppskatta företag mer än de beskattas. Då ska vi underlätta för företagare i stället för att krångla till det i onödan, det ska vara lätt att göra rätt. Moderaterna ska skapa ett företagsklimat som gör att fler företag kan växa i Sverige. 7
8
9
10
11

Regelförenklingar

Tungrodd byråkrati utgör en stor kostnad och försvårar för företag att både starta och växa. Även svenska företags konkurrenskraft är beroende av hur regler och byråkrati i vårt land står sig gentemot andra länder. Att minska regelbördan uppmuntrar därför till såväl mer företagande som stärkt konkurrenskraft gentemot andra länder och lägger grund för fler företag som växer, fler svenska jobb och ökade investeringar i Sverige. Eftersom många lagar och regler kommer från EU bör frågan om generella regelförenklingar drivas på EU-nivå. Regelförenklingsarbetet bör därför prioriteras av Sverige i arbetet inom EU. Vi vill underlätta för företagande genom att göra det lätt att göra rätt och då måste reglerna bli färre. 12
13
14
15
16
17
18
19
20
21

Hur EU-regler implementeras får direkta följder på Sveriges konkurrenskraft gentemot våra europeiska grannar. Därför bör alltid miniminivåer anges inför implementering av direktiv. Det bör också införas krav på tydligare redovisning i konsekvensutredningar i samband med genomförande av EU-lagstiftning. Konsekvensutredningarna ska innehålla en beskrivning av det för företagen minst ingripande sättet att genomföra rättsakten. I de fall miniminivån överskrids ska konsekvensutredningen innehålla en motivering till varför, en beskrivning av vilka genomförandeåtgärder som föreslås och en bedömning av vilka effekter detta får för företag. 22
23
24
25
26
27
28
29
30

Regelrådet bör därför även ges i uppgift att granska och ge råd om implementeringen av europeisk lag i Sverige, enligt dansk modell. 31
32

Ökad rättssäkerhet

Det förekommer allt för ofta att tillämpningen av skatteregler ändras abrupt utan att det aviserats. Det sker genom att Skatteverket gör en omtolkning av befintliga 33
34
35

1 regler. När Skatteverket går tillbaka i tiden och ändrar sina beslut, eller tillämpar
2 nya regeltolkningar på tidigare förhållanden, blir resultatet många gånger stora
3 skatteskulder. Genom nya bedömningar, trots identiska förutsättningar, äventyras
4 förutsägbarheten och därmed företagets och hushållens ekonomi.

5 Skattesystemets förutsägbarhet och legitimitet är en viktig del i ett gott företagskli-
6 mat. Hushåll och företag måste på ett rimligt sätt kunna förutse sin beskattning. Vi
7 vill därför att Skatteverkets möjligheter att fatta beskattningsbeslut retroaktivt ska
8 begränsas.

9 **Reformera reglerna om företrädaransvar för skatter**

10 Som regel blir företrädare för ett aktiebolag inte personligen ansvariga för skulder
11 i bolaget. Företrädaransvaret innebär dock att styrelseledamöter kan bli betal-
12 ningsansvariga för företagets skatter. Varje företrädare måste därför i praktiken ha
13 kunskap om varje förfallodag för skatter och avgifter och företagets möjlighet att
14 betala dessa. Om företaget inte kan betala skatter på förfallodagen måste avveck-
15 lingsåtgärder vidtas samma dag, annars kan företrädaransvaret träda in. Detta är
16 ett stort hinder vid försök att rädda företaget vid likviditetsbrist.

17 Företrädaransvaret kan försvåra rekrytering av erfarna styrelseledamöter, särskilt
18 i innovations- eller entreprenörsbolag. Hindret är dessutom svårt att möta genom
19 försäkring då försäkringar inte täcker grov oaktsamhet. För att underlätta för före-
20 tags utveckling och tillväxt genom att kunna tillgodogöra sig goda råd genom en
21 extern styrelseledamot behövs en förändring av företrädaransvaret, där nuvarande
22 regler avskaffas samtidigt som skatteintäkterna värnas och osund konkurrens
23 stävjas.

24 **Moderaterna ska verka för:**

- 25 *att* regelbördan för företag ska minska, både till följd av nationella regler och
26 regler på EU-nivå
- 27 *att* regelrådet ges ett utvidgat mandat för att undvika gold-plating av EU-
28 lagstiftning
- 29 *att* Skatteverkets möjligheter att fatta beskattningsbeslut retroaktivt ska
30 begränsas
- 31 *att* reglerna om företrädaransvar i nuvarande form förändras

32 **Sverige ska bli bäst på att nyttja ny teknik**

33 Den nya tekniken ska inte konkurrera ut oss – den ska göra oss bättre. Moderater-
34 nas mål är att Sverige ska vara ledande i världen på att använda digitaliseringens

möjligheter och främja användningen av artificiell intelligens. För att nå dit behöver vi ta lärdom från dem som är bäst i dag. 1
2

Artificiell intelligens (AI) har potential att förändra världen lika mycket som internet, baserat på teknik som redan nu finns tillgänglig. Framtida ekonomisk tillväxt bygger till stor del på att Sverige lyckas fånga upp den produktivitetsökning och de möjligheter som utvecklingen kommer att kunna erbjuda. Sverige har goda förutsättningar att använda digitaliseringens möjligheter eftersom vi är ett land där många ser fördelarna med ny teknik samtidigt som vi har en väl utbyggd infrastruktur med hög grad av uppkoppling. 3
4
5
6
7
8
9

Digitaliseringen av samhället har en omvälvande effekt på vår arbetsmarknad. Jobb kommer att försvinna och nya tillkomma, men framförallt kommer i princip samtliga arbeten att förändras. På ett övergripande plan driver digitaliseringen fram kostnadseffektiva lösningar som gör att vi kan få mer och bättre välfärd för varje investerad krona. Utvecklingen kan även bidra till att minska samhällets klimat- och miljöpåverkan, exempelvis genom att effektivisera vårt transportsystem. Digitalisering av samhället är med andra ord inte målet utan medlet för att Sverige även på sikt ska kunna vara en väl fungerande och konkurrenskraftig välfärdsstat i en allt mer globaliserad värld. 10
11
12
13
14
15
16
17
18

I en sammanvägning av satsningar och användning av digitalisering hos företag, myndigheter och medborgare var Sverige år 2011 trea i världen. Fem år senare, 2016, hade vi fallit till nionde plats. Enligt prognoserna är vi på väg ner mot plats 22 medan Finland, Estland och Nederländerna håller sig kvar i topp tio. Sverige behöver växla upp tempot för att vi inte ska riskera att tappa vår position som en ledande IT-nation. 19
20
21
22
23
24

En god uppkoppling är en nödvändig grund för jobb, tillväxt och handel och får också en allt viktigare roll ur ett demokratiskt perspektiv. Utan en fullgod uppkoppling i hela landet kan inte alla ta del av de privata och offentliga tjänster som växer fram och som många gånger ersätter de analoga. När samhället digitaliseras ökar därför vikten av att alla har tillgång till en fullgod uppkoppling. Statens insatser behöver därför riktas rätt. Riksrevisionen har kritiserat att de statliga stöden för bredbandsutbyggnad inte enbart betalats ut på de platser där marknaden själv inte förmått att bygga ut bredband i Sverige. Det har lett till att medel som kunde ha använts för utbyggnad av bredbandsinfrastruktur på landsbygden i stället tillfallit utbyggnadsprojekt som skulle ha blivit av även utan statligt stöd. 25
26
27
28
29
30
31
32
33
34

Företag och nya innovationer kan inte heller fullt ut utvecklas om den tekniska nivån i vår uppkoppling inte uppdateras. Politiken har därför ett stort ansvar för en påskyndad utbyggnad av fiber och för att driva på utvecklingen av 5G. Moderaterna vill därför växla upp tempot för att snarast möjligt få en europeisk infrastruktur för 5G på plats med målet om en fullvärdig digital inre marknad. 35
36
37
38
39

1 **Fler testbäddar i Sverige**

2 Även den bästa nya tekniken behöver testas och många nya idéer uppstår i sam-
3 band med praktiska experiment. Att se över regelverk och lagar är en viktig pussel-
4 bit för att åstadkomma ett mer tillåtande, öppet och innovativt klimat. Moderaterna
5 vill därför göra det enklare att skapa testbäddar för ny teknik på avgränsade
6 platser genom ett förenklat och standardiserat regelverk. Det bör finnas enkla,
7 förutsägbara, teknikneutrala och standardiserade förfaranden för att ansöka om
8 möjligheten att få genomföra testbäddar. Regioner, kommuner, stadsdelar och
9 andra avgränsade områden ska där så är lämpligt och under ordnade former kunna
10 undantas från lagar och regler i syfte att testa, dokumentera och forska på nya
11 innovativa lösningar.

12 **Underlätta för öppna data – frigör informationens potential**

13 Ett friare flöde av data från det offentliga verksamheter skapar större effektivitet
14 och bättre service till medborgarna. Det handlar också om ökad transparens och
15 offentlighet hos exempelvis myndigheter och kommuner. Det värde som skulle ska-
16 pas i ekonomin om fler data släpptes fria för allmänheten skulle även med största
17 sannolikhet vida överstiga kostnaden för att tillgängliggöra informationen. Nya
18 tillämpningar och en lång rad effektiviseringar skulle möjliggöras inom till exempel
19 upphandlingsområdet, samhällsbyggnadsprocessen, transportområdet och inom
20 miljöskydd. Enligt Global Open Data Index från 2016 är Sverige på plats 21 när
21 världens nationer rankas inom öppna data. Rankningen visar därmed att Sverige är
22 sämre än en rad jämförbara länder som till exempel Finland, Norge och Danmark.

23 Frigörandet av data kan också främja innovation, nya tekniska lösningar och AI.
24 Det är dock centralt att tillgängliggörandet av data kombineras med ett omfattande
25 informationssäkerhetsarbete och även beaktar den personliga integriteten.

26 Moderaterna anser därför att fler myndigheter ska få i uppdrag att arbeta för att
27 öka utbudet och tillgängligheten av öppna data. Myndigheter bör även tillgänglig-
28 göra de allmänna handlingar som med liten eller ingen kostnad kan bli öppna data.

29 **Nationell digital plattform**

30 Det finns stora samhällsvinster med att överföra mer av den statliga förvaltningen
31 till en samordnad digital lösning. Genom att fullt ut utnyttja digitaliseringens poten-
32 tial kan den offentliga sektorn effektiviseras väsentligt.

33 Estlands nationella digitala plattform X-road är ett intressant exempel på hur det
34 offentliga kan erbjuda medborgare bättre samhällsservice och spara skattebeta-
35 larna pengar. Med nya innovativa lösningar har Estland digitaliserat 99 procent av
36 all statlig service och uppskattningsvis sparas sammantaget 800 år i arbetstid –
37 varje år. Totalt sparar Estland två procent av BNP varje år i minskade utgifter.

X-roads tekniska del garanterar säkerhet i överföring mellan myndigheter och medborgare samtidigt som myndigheterna själva kan ha individuella system, specialanpassade för deras behov. Det viktiga är att systemen kan tala med varandra, inte att de är likadana. Det skapar även en motståndskraft i systemet. Blir en eller flera myndigheter angripna i exempelvis en cyberattack kan de övriga fortsätta att operera självständigt till dess att angreppet är avvärt. Sveriges informations- och cybersäkerhet behöver stärkas. Moderaterna anser därför att Sverige bör införa en nationell digital plattform för säker överföring av information mellan myndigheter och medborgare.

Moderaterna ska verka för: 10

- att* skapa fler testbäddar för ny teknik 11
- att* genomföra en översyn av vilka områden inom offentlig sektor som kan automatiseras 12
13
- att* fler myndigheter ska arbeta med öppna data 14
- att* införa en nationell digital plattform 15

Fler bostäder och ökad finansiell stabilitet 16

Att ha möjlighet att äga sitt eget boende, med den frihet, trygghet och möjlighet till ansvarstagande det innebär, är en dröm för många. Men i dag stannar det också ofta där. Det vill vi ändra på. Moderaterna vill att fler ska ha möjlighet att äga sin egen bostad. 17
18
19
20

Den svenska bostadsmarknaden är i grunden dysfunktionell, med långa köer och höga priser. Reformbehovet är stort. Sverige behöver en politik som åtgärdar både det akuta och det långsiktiga behovet av god bostadsförsörjning och en välfungerande bostadsmarknad. Det ägda boendet är grunden för en bostadsmarknad som ger låga kostnader och trygga villkor för hushållen. Hyresrätten är ett viktigt komplement i övergångsskeenden i livet, för att stötta arbetsmarknadens funktionssätt och för att möta sociala behov. 21
22
23
24
25
26
27

Hinder för byggande behöver avskaffas och det befintliga bostadsbeståndet användas bättre. Mer mark behöver tillgängliggöras för byggande och kopplingen mellan infrastrukturinvesteringar och bostadsbyggande behöver stärkas. Det mest önskvärde är en blocköverskridande, och därmed långsiktigt hållbar, överenskommelse om bostadsmarknadens funktionssätt som ger bättre tillgång till bostäder för fler. 28
29
30
31
32
33

Växelverkan mellan billiga krediter, en illa fungerande hyresmarknad och utbudsregleringar driver upp hushållens skuldsättning, vilket riskerar den finansiella och makroekonomiska stabiliteten. Utbudsregleringarna riskerar också att skapa obalanser mellan tillgångsslag och en ineffektiv allokering av resurser och att 34
35
36
37

- 1 osäkerheter och risker ökar. Skiftande krav från olika myndigheter i kombination
2 med kommunala särkrav driver upp bygg- och boendekostnader.
- 3 När motsattsförhållanden möts med finansiella regleringar uppkommer nya typer
4 av risker och sideeffekter. Den totala regleringsbördan är mycket svåröverblickad,
5 och dess konsekvenser är därmed också svåra att beräkna. Tydliga problem upp-
6 står kring exempelvis fördelning, när inkomststarka grupper har tillgång till billiga
7 krediter och andra stängs ute från kreditmarknaden. Finansiella regleringar har
8 lagts i lager på lager över tid. Samtidigt som finansiell stabilitet värnas finns skäl att
9 se över delar av regleringen.
- 10 I ett historiskt perspektiv har bostadsbyggandet i Sverige sedan 1990-talet varit
11 lågt i jämförelse med andra länder. Högkonjunktur och låga räntor har dock inne-
12 burit att bostadsbyggandet ökat de senaste åren. Men nuvarande byggtakt räcker
13 inte till samtidigt som betydande hinder för bostadsbyggandet kvarstår. Den sam-
14 mantagna tiden från idé till färdig bostad blir ofta mycket utdragen. Därför behöver
15 både byggprocesserna kortas och tillgången till byggbar mark ökas.

16 **Ökade möjligheter att äga sin bostad**

- 17 Det ägda boendet är en central del av den svenska bostadsmarknaden. Olika typer
18 av kreditrestriktioner i kombination med allt högre bostadspriser har dock gjort det
19 svårt för framförallt unga och de som står långt ifrån arbetsmarknaden att komma
20 in på bostadsmarknaden. Det behövs konkreta reformer som underlättar för fler att
21 äga sitt boende, även för personer med små ekonomiska marginaler.
- 22 För att underlätta för framförallt yngre människor att kunna köpa sin första bostad
23 vill Moderaterna höja bolånetaket från 85 procent till 90 procent. Införandet av
24 bolånetaket i oktober 2010 påverkade i princip uteslutande yngre människor, även
25 om den starka ökningen i belåning hos de över 55 år skulle kunna förklaras av att
26 fler föräldrar ökar sin belåning för att kunna hjälpa sina barn att köpa en bostad.
27 En utvärdering av bolånetaket av Finansinspektionen visar att bolånetaket minskat
28 bostadspriserna med 1,6 procent. Därför bör man inte förvänta sig så stora effekter
29 på bostadspriserna om bolånetaket mildras. Bolånetaket infördes år 2010, innan
30 Finansinspektionen fick ett uppdrag och befogenheter att hantera makrostabilitet
31 och det är inte självklart att taket hade införts om Finansinspektionen haft möjlighet
32 att i stället införa andra makrostabilitetsåtgärder.
- 33 När nu Finansinspektionen har andra verktyg, exempelvis amorteringskravet som
34 ökas om den egna insatsen är liten, är 15 procentens egen insats för högt. Det är rätt-
35 visare med åtgärder som har en viss dämpande effekt på hur mycket man vill låna
36 än åtgärder som riskerar att göra att stora grupper överhuvudtaget inte kommer in
37 på marknaden. En höjning skulle sänka behovet av kontantinsats med en tredjedel
38 och skapa möjligheter för fler att komma in på bostadsmarknaden samtidigt som
39 efterfrågan på mer riskfyllda blacolån kan förväntas minskas. Även betydelsen av
40 föräldrars förmögenhets för sina barns möjligheter blir mindre.

Moderaterna vill också möjliggöra ombildning till ägarlägenheter. Med ägarlägenheter finns goda förutsättningar att öka mångfalden av upplåtelseformer i bostadsområdena. Många gånger saknas förutsättningar för ombildning till bostadsrätter bland annat beroende på bostadsfastighetsstrukturen. En blandning av hyresrätter och ägarlägenheter i ett bostadsområde är något som skulle bidra till att motverka boendesegregation.

Finansiell stabilitet

Finansiella kriser får som regel stora negativa konsekvenser för samhällsekonomin och de offentliga finanserna, med ökad arbetslöshet, fler konkurser och uteblivna investeringar som följd. Effekterna kan bli varaktiga med betydligt lägre produktion och sysselsättning under långa perioder. Individer med svagare ställning på arbetsmarknaden riskerar att drabbas särskilt hårt, vilket slår mot sammanhållningen i samhället. Därtill försvåras stabiliseringspolitiken om banker, företag och hushåll tvingas sanera svaga balansräkningar mitt i en lågkonjunktur.

Sårbarheter kopplade till det finansiella systemet utgör i dag en av de största riskerna för den makroekonomiska stabiliteten i Sverige. Utlåningen till hushåll har ökat kraftigt under lång tid. I många länder har sådana kreditexpansioner ofta följts av finansiella kriser. Sverige har därtill en stor, koncentrerad och sammanlänkad banksektor. Det innebär att en finansiell kris kan bli mycket kostsam och att problem i en bank snabbt kan sprida sig till hela det finansiella systemet. Många hushåll har därtill stora skulder i förhållande till värdet på bostaden och till den egna inkomsten. Om dessa hushåll i en djup lågkonjunktur snabbt skulle försöka minska sin skuld, skulle det ytterligare försvaga aggregerad efterfrågan och förvärra lågkonjunkturen. På senare tid har även konsumtionskrediter börjat växa snabbt, vilket bidrar till att ytterligare öka hushållens skuldsättning och räntekostnader.

För att hantera riskerna i den finansiella sektorn är finansiell reglering nödvändig. Dessa regleringar bör vara effektiva i sin utformning så att den samhällsekonomiska kostnaden av regleringar står i proportion till den samhällsekonomiska nyttan av att minska risken för finansiella kriser. En central vägledande princip är att bankerna själva ska bära kostnaden för de risker de tar. Därför behövs åtgärder som säkrar att banker och hushåll har tillräckliga buffertar för att klara sämre tider. Bankerna behöver ha tillräckligt med eget kapital som ger motståndskraft mot stora kreditförluster och gör att de kan uppfylla grundläggande samhällsviktiga funktioner även om kreditförlusterna stiger kraftigt. Banker som ändå får problem ska hanteras på ett sätt som skyddar skattebetalarna och minimerar de negativa effekterna på den reala ekonomin. Det är också nödvändigt med åtgärder som har en dämpande effekt på skuldsättningen i hela ekonomin.

Riksbanken liksom IMF, OECD och EU-kommissionen lyfter alla fram hushållens skuldsättning som ett av de stora hoten mot svensk ekonomi. För att säkra ekonomins utveckling på ett balanserat sätt, är det av stor vikt att fortsatt följa

1 utvecklingen av hushållens skuldsättning och ha beredskap att vidta ytterligare
2 åtgärder om skuldsättningen skulle fortsätta att öka på ett sätt som ökar risken för
3 obalanser.

4 **Ta bort ränteavdragen för blancolån**

5 Åtgärder som bolånetak och amorteringskrav på bolån ger dock effekter på annat
6 håll. En effekt är att det blivit svårare för framförallt unga att komma in på bostads-
7 marknaden. En annan är att byggandet har minskat, framförallt i Stockholm. En
8 tredje effekt är att hushållens lån utan säkerhet, så kallade blancolån, har ökat när
9 vissa hushåll inte kunnat spara ihop till en kontantinsats på 15 procent. Blancolå-
10 nen är nu den typen av lån som växer snabbast i Sverige.

11 Enligt Finansinspektionen utgör konsumtionslånen (där blancolånen ingår) endast
12 en mindre stabilitetsrisk eftersom de utgör en mindre del av stocken. FI:s stresstest
13 visar dock att många låntagare kan hamna i en svår ekonomisk situation vid
14 stigande räntor eller inkomstbortfall, vilket är samma argument som används för att
15 införa makrotillsynsåtgärder såsom amorteringskrav. Därför finns det anledning att
16 av makrostabilitetsskäl motverka tillväxten av blancolån.

17 Det är dessutom en märklig ordning att staten via ränteavdragen tar nästan en
18 tredjedel av notan för sms-lån, kreditkortsskulder etc. Moderaterna vill därför
19 ta bort ränteavdragen för blancolån. Det är bättre att kräva att bankerna lämnar
20 kontrolluppgift för lån med respektive utan säkerhet och endast lån med säkerhet
21 tas upp till beräkning av underskott av kapital (dvs endast lån med säkerhet ger
22 ränteavdrag). Då drabbas inte bilar, båtar etc. och inte heller bolånen.

23 Att ta bort ränteavdragen för blancolån skulle dock göra det ännu dyrare för unga
24 att komma in på bostadsmarknaden givet dagens regleringar. Därför behöver det
25 kombineras med ett höjt bolånetak.

26 **Bättre användande av bostadsbeståndet**

27 Det befintliga beståndet är vår största resurs men behöver utnyttjas mer effektivt. I
28 dag har vi en situation med alltför många regleringar och skattesystem som skapar
29 inläsnings effekter och motverkar rörligheten på bostadsmarknaden. Det handlar
30 om allt ifrån reavinstskatt och uppskovstak till ränteavdrag, amorteringskrav,
31 andrahandsuthyrning och hyressättningssystemet. Alla åtgärder som stimulerar
32 och underlättar för människor att hyra ut sin bostad, eller del av bostaden, ger
33 både stora och omedelbara positiva effekter på utbudet och bostadsmarknaden.

34 I det hyrda beståndet beror den låga rörligheten framförallt på hyresregleringen.
35 Nuvarande hyressättningssystem skapar inläsnings effekter som leder till ett under-
36 skott av hyresrätter på marknaden vilket skapar långa köer och hindrar hyresrätten
37 från att fylla den funktion på bostadsmarknaden som den borde. Hyresrätten ska

möjliggöra boende för den som inte kan eller vill avsätta kapital. Detta är viktigt för att människor ska kunna flytta till jobb eller studier, och för att företag ska kunna växa och nyanställa. Det är viktigt att hyresgästens villkor och ställning värnas, men hyresrättens centrala funktion försvåras av de strikta regleringarna. En friare hyressättning som tar hänsyn till utbud och efterfrågan vid nyproduktion och vid nya kontrakt skulle möjliggöra fler byggstarter och stabilare finansiella villkor för hyresfastighetsägare.

Moderaterna beslutade på arbetsstämman 2017 att vi ska ”verka för att uppnå en blocköverskridande överenskommelse och för en ansvarsfull infasning av ett nytt och mindre reglerat hyressättningssystem i hela beståndet”. I januariöverenskommelsen anges att fri hyressättning ska införas vid nybyggnation och att lägesfaktorn ska få ett större genomslag i hyressättningen.

Att införa marknadshyror i nyproduktion är inte tillräckligt. Eftersom en sådan reform endast berör en procent av beståndet årligen kommer missförhållandena på hyresmarknaden kvarstå under lång tid. Dessutom kommer problemet att förvärras när de reglerade hyreslägenheterna blir ännu mer attraktiva då priset på nyproduktionen ökar. Benägenheten för insiders att försvara det befintliga systemet blir därmed ännu större. Reglerna för det befintliga beståndet behöver därför också reformeras.

För att en omreglering av hyresmarknaden ska vara långsiktigt uthållig och få allmän acceptans behöver det finnas en bred blocköverskridande överenskommelse om inriktningen. I en sådan större, blocköverskridande bostadspolitisk reform anser Moderaterna att det är det nödvändigt att ersätta dagens reglerade system med mer traditionell prisbildning. Det betyder inte helt fri hyressättning, utan ett system där hyran sätts på marknaden men där den som hyr sin lägenhet också skyddas mot stora hyreshöjningar från ett år till ett annat. En omfattande reform för hyressättningssystemet ska alltså tydligt värna hyresgästerna så att reformering av prisregleringar säkerställer att hyresgästen får trygga, förutsägbara och transparenta villkor för hyressättningen.

En utmaning vid en övergång till ett fungerande system för hyressättning är att reformen skulle medföra en betydande förmögenhetsöverföring till fastighetsvärdarna när hyrorna i genomsnitt troligen blir högre. Det vore en icke önskvärd utveckling och skulle försvaga stödet för reformen. Istället bör utgångspunkten vara att hyresgästerna inte ska förlora på övergången. Det befintliga systemet bör därför fortsätta gälla för alla redan ingångna hyresavtal medan det nya systemet gäller för alla nya hyresavtal.

Det ska dock vara möjligt för hyresgästen att mot ersättning byta till det nya systemet. Ersättningen sätts efter en överenskommelse mellan hyresgästen och hyresvärden, men eftersom hyresgästen kan välja att vara kvar i det reglerade systemet måste hyresvärden erbjuda en ersättning som är tillräckligt hög för att kompensera för en eventuellt högre hyra i framtiden. Om inte gäller fortsatt den befintliga hyran

1 som vanligt. Besittningsskyddet gäller som tidigare även efter att hyresgästen bytt
2 till det nya systemet

3 En hyra under marknadsvärdet utgör ett värde för hyresgästen, ett värde som
4 hyresgästen riskerar att förlora vid en flytt. Genom systemet ovan får hyresgästen
5 behålla detta värde även när systemet görs om. Därmed förlorar ingen på refor-
6 men. Däremot kommer rörligheten att öka när hyresgästen kan realisera värdet av
7 en låg hyra. Det innebär i sin tur ett ökat utbud av hyreslägenheter att handeln med
8 svarta kontrakt, ofta med koppling till den organiserade brottsligheten, kommer att
9 upphöra.

10 Även det ägda beståndet kan användas mer effektivt. Det handlar bland annat om
11 att minska kostnaderna för att flytta och anpassa sitt boende och att göra det mer
12 lönsamt att under en kortare eller längre tid hyra ut hela eller delar av sin bostad.
13 För att åstadkomma detta har Moderaterna tidigare föreslagit bland annat höj-
14 ningar i schablonavdraget vid beskattning av uthyrning av bostad, åtgärder för att
15 underlätta andrahandsuthyrning (i form av slopat bygglov för att anpassa bostaden
16 för uthyrning och längre tid för andrahandsuthyrning) samt att uppskovstaket ska
17 tas bort permanent.

18 Moderaterna föreslår i denna proposition att räntan på uppskovet tas bort vilket i
19 kombination med ett borttaget tak på uppskov gör att hela reavinsten kan skjutas
20 upp. Det skulle innebära en återgång till situationen innan fastighetsskattens
21 avskaffande 2008.

22 Ökat byggande

23 De långa ledtiderna i planprocessen gör att byggprojekt blir dyrare än nödvändigt.
24 I dag tar det i genomsnitt sex till åtta år från idé till inflyttning, en tidsåtgång som
25 behöver minska kraftigt. Nuvarande och tidigare regeringars regelförenklingar
26 innebar endast marginella förbättringar, vilket gjorde att de fick liten effekt på
27 bostadsbyggandet.

28 Planering av markanvändning är nödvändig för att skapa förutsättningar för ett
29 långsiktigt hållbart samhälle. Vid osäkerhet kring markens möjliga användnings-
30 område eller byggnation ökar risken för investerare med prisuppgång och lägre
31 investeringsvilja som följd. Den rättsosäkerhet som följer av dagens regler för
32 planering och byggande är till nackdel för både stora byggherrar och enskilda fast-
33 ighetsägare. Moderaterna har tidigare föreslagit ett omfattande paket för snabbare
34 byggprocesser och ökad tillgång på mark. Vi vill bland annat förstärka översikts-
35 planeringen och begränsa detaljplanekravet, begränsa överklagandemöjligheterna,
36 införa privat initiativrätt, reformera bullerreglerna och begränsa strandskyddet och
37 reformera reglerna för riksintressen.

Moderaterna ska verka för:

- att höja bolånetaket till 90 procent 2
- att stärka den finansiella stabiliteten genom att ta bort ränteavdragen för blacolån 3
4
- att underlätta ombildning till ägarlägenheter 5
- att inom ramen för en större bostadspolitisk överenskommelse gradvis införa fri hyressättning i stora delar av beståndet 6
7
- att räntan på uppskovsbeloppet tas bort vilket i kombination med ett borttaget tak på uppskov gör att hela reavinsten kan skjutas upp till utträdet från den ägda bostadsmarknaden 8
9
10

2

Elektrifiering av Sverige – för klimatets skull

Moderaterna vill få största möjliga klimatnytta för varje satsad krona samtidigt som tillväxten värnas i hela landet. Klimatet är globalt och åtgärder behöver därför vidtas såväl lokalt som internationellt. Moderaterna vill bland annat minska utsläppen genom ökad energiproduktion med mer av både kärnkraft och förnybart och underlätta för ökad elektrifiering av Sverige.

För Moderaterna är det en självklarhet att Sverige ska vara pådrivande i omställningen till en klimatneutral ekonomi och ett giftfritt samhälle. Lika självklart är det att detta inte står i motsats till tillväxt och jobbskapande. En framgångsrik miljö- och klimatpolitik måste kombinera lägre utsläpp med ett ökat välbefinnande. För detta krävs väl utformade och effektiva styrmedel. Förorenaren ska betala för sin miljöpåverkan samtidigt som förnybar och miljövänlig teknik kan växa fram. På så sätt ger våra åtgärder största möjliga resultat för miljön.

EU står i dag för cirka nio procent och Sverige för cirka en promille av de globala utsläppen. Även om EU nådde netto-noll utsläpp imorgon så skulle det inte räcka för att stoppa klimatförändringarna. Nyckeln till ett framgångsrikt klimatarbete ligger i att ställa sig frågan hur vi i Sverige och EU kan göra vårt, samtidigt som vi möjliggör för och driver på övriga världen att göra sitt. Det kanske viktigaste Sverige och EU kan bistå med i kampen mot klimatförändringarna är att visa att det går att sänka utsläppen samtidigt som man har en stark tillväxt och ett högt välbefinnande. Ska Sverige vara ett föredöme har vi inte råd med dyr symbolpolitik eller åtgärder som hämmar tillväxten.

De svenska växthusgasutsläppen kommer numera i huvudsak från transporter och basindustrin. De står vardera för en tredjedel av Sveriges utsläpp. För att minska basindustrins utsläpp krävs betydande teknisk utveckling. Det kan exempelvis handla om att producera fossilfritt stål eller fossilfri betong. Stödet till investeringar i ny teknik ska därför öka. Sådana innovationer ger effekt både i Sverige och globalt.

1 Genom att hjälpa länder med betydligt större klimatutmaningar än vår, får vi stor
2 effekt för varje satsad krona. Vi vill därför att biståndet ska få tydligare klimatfokus
3 och föreslår bland annat att det multilaterala biståndet med syfte att sänka utsläp-
4 pen globalt bör fördubblas från dagens en miljard kronor till två miljarder kronor
5 årligen. Ökningen ska ske genom en omfördelning av biståndsbudgeten.

6 Miljöförstöring måste förhindras och bekämpas. Förvaltarskapstanken – att man
7 vårdar det man äger till nytta för kommande generationer – är kärnan i den mode-
8 rata miljöpolitiken. Vi ser exempelvis i Östersjön hur döda havsbottnar breder ur
9 sig, och övergödningen skapar stora problem. Läkemedelsrester skadar fisk och
10 minskar den biologiska mångfalden. Mikroplaster sprids i våra hav. Moderaterna
11 vill därför förstärka det regionala arbetet både i Östersjön och Västerhavet och se
12 kraftfullare åtgärder mot övergödning, mikroplaster och sjöfartens miljöpåverkan.
13 Vi vill också arbeta för reningsteknik, för att avskilja läkemedelsrester, mikroplaster
14 och andra gifter.

15 Effektivare och utökad återvinning är bra för både ekonomin och miljön. Avfall ska
16 i första hand förebyggas och minskas och därefter återanvändas eller återvinnas.
17 Genom bland annat modern växtförädling och bättre datummärkning kan mats-
18 vinnet minska. Samtidigt behövs god hantering av det avfall som ändå uppstår,
19 särskilt farligt avfall som kan göra stor skada under lång tid.

20 För att värna den biologiska mångfalden är äganderätten central. De värdefulla
21 marker som undantas från bruk existerar ofta som en följd av ett långsiktigt och
22 ansvarsfullt ägande. Äganderätten behöver stärkas.

23 En viktig förklaring till att vi kommit så långt i vårt klimatarbete jämfört med andra
24 länder är att vi har byggt ut kärnkraften. Kärnkraften har fortsatt stor potential att
25 bidra till en effektiv och snabb omställning då den både är reglerbar, fossilfri och
26 skalbar. Av FN:s klimatpanel framgår att kärnkraft är en viktig del av lösningen
27 på klimatproblemen. Även internationella energiorganisationen IEA har pekat på
28 negativa konsekvenser för klimatet av nedlagd kärnkraft. Moderaterna anser att vi
29 bör utveckla kärnkraften i stället för att avveckla den.

30 Genom energiöverenskommelsen 2016 avskaffades effektskatten på kärnkraft
31 och en överenskommelse innebar också att nybyggnation medgavs på de tio
32 befintliga reaktorsplatserna. Sverige har åtta kärnkraftsreaktorer i drift som
33 producerar ungefär en tredjedel av den el som vi använder. Befintlig kärnkraft är
34 i dag lönsam men det finns ingen som vill investera i ny kärnkraft i Sverige i dag.
35 Kärnkraftsmotståndare pekar också ut projekt i Europa som har dragit ut på tiden
36 och blivit kostsamma. Samtidigt har kärnkraften missgynnats genom subventioner
37 till förnybara energikällor som lett till en kraftig utbyggnad av framförallt vindkraft.
38 Det mål om 100 procent förnybar elproduktion år 2040 som sattes i samband med
39 energiöverenskommelsen har också skapat osäkerhet om vilken roll kärnkraften
40 ska ha i det svenska elsystemet i framtiden. Det finns mycket som pekar på att
41 kostnaderna för ny kärnkraft kan begränsas och att lönsamheten kan förbättras. Vi

menar att kärnkraften, tillsammans med det förnybara, behövs i svensk energi- och klimatpolitik. Dess roll i energipolitiken behöver förtydligas samtidigt som förutsättningarna för såväl befintlig som ny kärnkraft måste värnas.

Export av svensk klimatneutral el är även ett effektivt sätt att hjälpa andra länder att öka sin energisäkerhet och sänka sina utsläpp. Det krävs därför investeringar i infrastruktur som möjliggör ökad överföring av el mellan Europas länder. Med andra ord behöver medlemsländernas nationella elnät sammanlänkas i högre grad än i dag. Steg behöver tas mot en fullt utvecklad energunion.

Elektrifiering – avgörande för Sveriges klimatomställning

Sveriges konkurrenskraft och välfärd bygger på en trygg elförsörjning. Den svenska energipolitiken ska värna klimatet, vara ekologiskt hållbar, säkra el till konkurrenskraftiga priser och garantera att el finns när den behövs. Tillgång till el till konkurrenskraftiga priser är avgörande för svensk industri. Digitaliseringen av samhället förstärker elberoendet och gör samhället mer känsligt för störningar i elförsörjningen.

Samtidigt är elektrifieringen en central del i vår klimatomställning. Tack vare en välutbyggd vatten- och kärnkraft är det svenska elsystemet till 98 procent fossilfritt. Det är unikt i ett internationellt perspektiv. Motsvarande andel för EU är omkring 40 procent. Tillgången till fossilfri el är också central för att minska Sveriges utsläpp av växthusgaser framöver. Det är en nyckel för att minska klimatavtrycket inom transportsektorn och industrin – två sektorer som står för en tredjedel vardera av utsläppen i Sverige. Med rätt politik kan Sveriges elsystem också bidra till att minska andra länders utsläpp. På årsbasis har Sverige i dag ett energiöverskott av el och exporterar mer el än landet importerar. Men för att klara elektrifieringen av samhället under kommande år behöver elproduktionen öka under kommande år öka. Sweco har till exempel beräknat att elbehovet ökar med 29 procent fram till år 2045 för att förverkliga de färdplanerna för fossilfrihet som presenterats inom en rad branscher. Samtidigt innebär förändringar i energimixen att leveranssäkerheten i elsystemet försvagas. Vi går från ett system där nästan all elproduktion sker centralt i stora kraftverk, till ett system där stor- och småskaliga lösningar ska samsas och där allt mer variabel kraft från vind och sol måste kunna balanseras.

Enligt Svenska Kraftnät kommer balansen mellan tillgång och efterfrågan på el att försämrans redan under de närmaste åren så att elen inte räcker till under kalla vinterdagar. Den främsta orsaken till detta är att Ringhals 1 och 2 stängs under 2020 respektive 2019. Nedläggningen av kärnkraft kommer enligt Svenska Kraftnät att leda till ett stort antal timmar med mycket höga elpriser och flertal timmar med svårigheter att överhuvudtaget få ihop effektbalansen. Det slår mot hushållen, mot svensk basindustri och mot långsiktig svensk konkurrenskraft. Eftersom flera av våra grannländer har ambitioner att bygga ut förnybar elproduktion som

1 är väderberoende, framförallt vindkraft, kommer möjligheterna till import att vara
2 begränsade eftersom väderförhållandena är likartade i närliggande länder. Den
3 import som är möjlig, ofta kolkraft, riskerar också att öka våra klimatavtryck. För att
4 möjliggöra en ökad elektrifiering behöver flera åtgärder vidtas för ett mer leverans-
5 säkert elsystem.

2

6 ***Energipolitiska mål ska omfatta alla fossilfria kraftslag***

7 Enligt energioverenskommelsen är målet att svensk elproduktionen år 2040 ska
8 vara 100 procent förnybar. Det står i konflikt med det andra befintliga målet, att inte
9 stipulera ett stoppdatum för kärnkraften. I praktiken har målet skapat osäkerhet om
10 kärnkraftens framtida roll i elsystemet och det har till och med tolkats bokstavigt
11 av myndigheter som Svenska kraftnät och Energimyndigheten som bygger sina
12 prognoser utifrån detta. Det är också rimligt att kommersiella aktörer utgår från den
13 mest strikta tolkningen när de gör överväganden kring investeringar.

14 Målet om 100 procent förnybart bör därför bytas mot ett mål om ett 100 procent
15 fossilfritt elsystem. Det skulle bli en viktig signal till marknaden att det finns politiskt
16 stöd för kärnkraft långt efter 2040. Ett nytt energipolitiskt mål ska också ha en reell
17 inverkan på energipolitiken och få genomslag när det gäller styrning av myndighe-
18 ter men också nya initiativ vad gäller styrmedel.

19 Inom EU har medlemsländerna enats om att förnybar energi ska stå för 32
20 procent av energikonsumtionen år 2030. Målet ska utvärderas för att senast år
21 2023 eventuellt förändras. I samband med att målet ses över vill Moderaterna
22 att målet omformuleras, så att det handlar om ett mål för fossilfri energi och inte
23 enbart förnybar energi. På samma sätt som förnybarhetsdirektivet i dag innehåller
24 hänvisningar till de förnybara energislag som får tillgodoräknas mot målet vill
25 Moderaterna att definitionen breddas så att fossilfria energikällor inkluderas, med
26 en uttrycklig hänvisning till kärnkraft. Ett 2030-mål för fossilfri energi måste då
27 höjas rejält från nuvarande 32 procent, eftersom det innefattar både förnybar energi
28 och energi från kärnkraft. Moderaterna vill att 2030-målet ska vara att 60 procent
29 av energin ska komma från fossilfria källor.

30 ***Jämna ut villkoren för fossilfria kraftslag i syfte att minska*** 31 ***klimatutsläppen***

32 På dagens elmarknad får producenter betalt för den mängd el de levererar.
33 För att industri och konsumenter ska kunna få tillräckligt med el av god kvalitet
34 behöver elsystemet också en rad stödtjänster. Flera av dessa stödtjänster finns
35 inbyggda i baskraft som kärnkraftverk och vattenkraftverk. En kraftig tillväxt av
36 förnybar och väderberoende elproduktion och ökad integrering av elmarknader
37 har lett till en situation där det blivit riskabelt för kraftbolag att investera i baskraft.
38 Det ökar risken för att det inte skall finnas tillräckligt med kapacitet för att hantera
39 toppar i elförbrukning och för att elsystemet ska bli mindre stabilt. Marknadens

utformning bör därför ses över så att bättre ekonomiska incitament ges för att tillhandahålla stödtjänster. Planerbara kraftslag som kärnkraft skulle då få ersättning för den viktiga funktion de har i elsystemet. Att leveranssäkerhet premieras är normalt på många marknader och utgör inte någon subvention och innebär inte att marknadsmekanismerna sätts ur spel.

1
2
3
4
5

Säkerställ en tillräcklig överföringskapacitet

6

Ett leveranssäkert elsystem kräver också tillräcklig överföringskapacitet i elnäten. I dag har Sverige utmaningar både i stamnäten och lokala och regionala nät. Lokalnäten påverkas i stor utsträckning av urbaniseringen och växande städer. Överföringen från stamnätet till de lokala näten slår i taket i många städer, vilket förhindrar ytterligare anslutningar. I stamnäten finns flaskhalsar som inte möjliggör effektiv överföring av el från de delar av landet där elen produceras (främst i norr) till de delar där den största konsumtionen sker (i söder). Utbyggnad av elnäten pågår, men skulle behöva ske betydligt snabbare för att anpassa sig till dagens och morgondagens behov. En viktig förklaring är att ledtiderna i tillståndsprocessen för att bygga elnät är långa (upp till tio år). Tillståndsprocesserna för att bygga nya elnät behöver förenklas betydligt jämfört med i dag.

7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17

Ett sätt att motverka flaskhalsar som kan uppstå är att se över hur priset bättre kan avspegla knapphet i överföring, en form av "trängselskatt" i elnätet. En ytterligare kompletterande åtgärd skulle kunna vara att ge region- och lokalnät en utvidgad roll för att säkerställa tillräcklig effekt lokalt. Till exempel genom att skapa incitament för samverkan med fjärrvärmesystem med kraftvärme och styrmekanismer som gör det möjligt att använda förbrukningsflexibilitet, lager och produktionsanläggningar för att kunna använda näten mer effektivt.

18
19
20
21
22
23
24

Energiforskningsresurser ska gå till alla fossilfria energikällor

25

En stark forskningskompetens inom kärnkraftsområdet är viktig både för att bygga ny kärnkraft och för att hantera befintliga reaktorer, till exempel att förlänga livstiden hos befintliga reaktorer och avveckla dem på ett ansvarsfullt sätt. Av de 1,5 miljarder kronor som Energimyndigheten varje år avsätter till forskning går i dag noll kronor till kärnkraft. Det vill Moderaterna ändra på. Även inom EU:s budget bör anslagen till kärnkraftsforskning öka genom att mer medel avsätts till Euratoms forsknings- och utbildningsprogram.

26
27
28
29
30
31
32

En färdplan mot fjärde generationens kärnkraft

33

Fjärde generationens kärnkraft finns än så länge bara på ritbordet, men det finns planer på att bygga flera reaktorer under 2020-talet. Eftersom den nya tekniken använder bränslet 100 gånger mer effektivt och kan också återanvända kärnbränsle. Det avfall som återstår är oskadligt efter 1000 år. Sverige bör vara

34
35
36
37

- 1 drivande i att utveckla denna nya teknik som skulle möjliggöra utbyggnad av
2 kärnkraften och att ersätta fossil elproduktion.

3 **Ge Svenska kraftnät ett utökat ansvar för leveranssäkerhet**

4 Svenska kraftnät har ett övergripande ansvar för att upprätthålla den kortsiktiga
5 balansen mellan produktion och förbrukning av el. I övrigt finns ingen utpekad
6 aktör som säkerställer att elsystemet tillhandahåller tillräckligt med el av god kvali-
7 tet. Tanken är att marknaden ska lösa det. I takt med att de offentliga ingreppen på
8 elmarknaden blir allt större ökar risken för obalanser.

9 Ett sätt att förtydliga vilka åtgärder som behöver vidtas för att systemet ska
10 fortsätta att vara robust är att ge Svenska kraftnät ett utökat ansvar för leveranssä-
11 kerheten. Kungliga Ingenjörsvetenskapsakademien (IVA) har föreslagit att Svenska
12 kraftnät skulle få i uppdrag att ta fram övergripande prognoser för den långsiktiga
13 energi- och effektbalansen, behov av systemtjänster och för överföringskapacitet
14 även på regional- och lokal nivå, samt att föreslå nödvändiga åtgärder. På så
15 sätt skapas ett underlag för planering av elnätets utveckling och utbyggnad av
16 produktionskapacitet.

17 **Moderaterna ska verka för:**

- 18 *att* energipolitiska mål ska omfatta alla fossilfria kraftslag för att säkerställa
19 en snabb omställning och ökad elektrifiering med en bibehållen
20 leveranssäkerhet i elsystemet
- 21 *att* villkoren för fossilfria kraftslag ska jämnas ut i syfte att minska
22 klimatutsläppen så snabbt och kostnadseffektivt som möjligt
- 23 *att* överföringskapaciteten och villkoren för produktion i elsystemet ska
24 säkerställa att Sverige är självförsörjande och en nettoexportör av el
- 25 *att* flaskhalsar i elsystemet ska motverkas genom kortade tillståndstider för att
26 bygga elnät och bättre möjligheter för elnätsägare att säkra kapacitet lokalt
- 27 *att* forskningsmedel på energiområdet ska gå till alla fossilfria energikällor,
28 inklusive kärnkraft
- 29 *att* Sverige ska vara drivande i att utveckla den fjärde generationens kärnkraft
- 30 *att* Svenska kraftnät ska ges ett utökat ansvar för elsystemets leveranssäkerhet

31 **Elektrifiering av transportsektorn**

32 För att minska koldioxidutsläppen från transportsektorn behöver vi skynda på
33 utvecklingen mot mer koldioxidfria transporter. I detta arbete kommer eldrivna
34 transporter ha en stor och viktig roll att spela. Antalet laddbara fordon på de
35 svenska vägarna ökar kraftigt. I början av 2019 fanns cirka 70 000 laddbara fordon

i trafik i Sverige och vissa prognoser tyder på att vi kommer ha omkring hela 2,5 miljoner laddbara fordon i trafik år 2030. Detta ställer krav på en fortsatt utbyggnad av laddinfrastruktur, en pålitlig energiförsörjning och en tillräcklig överföringskapacitet i näten. Ett exempel på hur elektrifieringen även påverkar andra trafikslag exemplifieras av att Norge nyligen har satt upp ett mål om att alla inrikes flygningar ska ske med elflygplan år 2040. Även om tekniken inte finns redo på marknaden i dag illustrerar det att vi står inför ett enormt teknikskifte inom transportsektorn de närmaste decennierna.

1
2
3
4
5
6
7
8

2

Fortsatt satsning på teknikneutralt stöd till laddinfrastruktur

9

För att bidra till omställningen av transportsektorn och främja att fler väljer och vågar investera i laddbara, miljövänligare fordon behöver staten ta ett ansvar för utbyggnaden av laddinfrastruktur. Moderaterna vill därför se ett teknikneutralt stöd till infrastruktur för koldioxidfria transporter som inte kan använda sig av traditionell infrastruktur för bensin- och dieseltankning. Stödet bör inte begränsas till enbart batteridrivna fordon utan även exempelvis laddinfrastruktur för bränslecellsdrivna fordon ska kunna få stöd.

10
11
12
13
14
15
16

Minska skillnaden i energiskatt mellan olika fordonstyper som drivs på el

17
18

I dag finns det nedsättningar av energiskatten för vissa typer av elanvändning men inte för annan, liknande användning. Exempelvis har spårbunden trafik som drivs på el nedsatt elskatt, medan eldrivna fordon som inte är spårbunden, såsom elbussar och ellastbilar, inte har det. På samma sätt har större skepp inom den yrkesmässiga sjöfarten lägre skatt på landström. Dessa skillnader bör tas bort genom att elbussar och ellastbilar liksom batteridrivna fartyg och elhybrider också ges lägre skatt.

19
20
21
22
23
24
25

En nationell strategi för elektrifiering av vägnätet i Sverige

26

Genom att öka andelen elektrifierade transporter på redan befintlig väginfrastruktur kan vi minska utsläppen på ett kostnadseffektivt sätt. I stora delar av landet saknas alternativ till vägen för både gods- och persontransport. Vägen erbjuder även en flexibilitet som många andra transportslag saknar. En strategi för elektrifiering av vägnätet kopplar framförallt allt till att laddinfrastruktur måste byggas ut på ett systematiskt och kostnadseffektivt sätt. Ett annat exempel på hur befintlig väginfrastruktur kan användas effektivare och miljövänligare är försöken med att elektrifiera de tunga vägtransporterna.

27
28
29
30
31
32
33
34

Just nu sker tester med två olika tekniker i Sverige. Den ena metoden bygger på överföring via luftledning och den andra bygger på en överföring via ledning i vägen. Lastbilar som körs på el står i princip inte för några utsläpp av växthusgaser

35
36
37

1 samtidigt som bullret minskar. Infrastrukturen kring elvägarna kan också användas
2 för att ladda personbilar. En utbyggnad av elvägar förutsätter nära samverkan
3 mellan näringsliv och det offentliga och i det arbetet kommer Trafikverket att ha
4 en mycket viktig roll att spela. Moderaterna anser att det behövs en övergripande
5 strategi för hur en elektrifiering av det svenska vägnätet ska se ut för att minska
6 beroendet av fossila drivmedel.

2

7 ***Underlätta för regional arbetspendling***

8 Järnvägen utgör tillsammans med vårt vägnät själva ryggraden i det svenska
9 transportsystemet. Varje dag är hundratusentals människor såväl som vår industri
10 beroende av tågtransporter som fungerar. Befolkningen och vårt behov av trans-
11 porter ökar. Att resa med tåg är ett klimatsmart val. Men för att fler ska välja tåget
12 måste människor och företag kunna lita på att tågen kommer och går i tid. Därmed
13 krävs stora investeringar i ny järnväg och underhåll av befintliga spår framöver.

14 För att ställa om till ett fossilfritt samhälle måste vi satsa på de åtgärder som ger
15 störst utsläppsminskning per satsad krona.

16 **Moderaterna ska verka för:**

- 17 *att* fortsätta satsa på teknikneutralt stöd till laddinfrastruktur
- 18 *att* skillnaden i energiskatt mellan olika fordonstyper som drivs på el ska
19 minska
- 20 *att* ta fram en nationell strategi för elektrifiering av vägnätet i Sverige

21 **Elektrifiering av basindustrin**

22 Sverige har en omfattande basindustri med gruvnäring, stålindustri, cementpro-
23 duktion, kemiindustri samt massa- och pappersindustri. Industrin har kommit långt
24 från klimatsynpunkt och är ett globalt föredöme. Med det sagt är det dock just
25 basindustrin som tillsammans med transportererna står för de största utsläppen i
26 Sverige. Därför är det framför allt dessa båda sektorer som vi måste fokusera de
27 politiska resurserna på om vi ska nå de svenska klimatmålen.

28 Eftersom vi redan har plockat de lågt hängande frukterna och vårt elsystem i stort
29 sett är koldioxidfritt är det relativt sett mycket kostsamt att sänka utsläppen i Sve-
30 rige. För svensk räkning betyder detta i praktiken att de stora utsläppsminskningar
31 som finns kvar att göra blir beroende av tekniksprång. Sverige har som högtekn-
32nologisk nation goda förutsättningar att bidra till detta. Tekniska framgångar och
33 metodutveckling kan bli till viktiga exportprodukter som kan hjälpa andra länder
34 till en snabbare omställning. Samtidigt kan vi inte ta vårt koldioxidfria elsystem för
35 givet.

Minskade processutsläpp

Svensk industri – framför allt basindustri – står i dag för cirka en tredjedel av Sveriges totala utsläpp av växthusgaser. De industrier som släpper ut mest koldioxid är stål, cement och petroleumraffinaderier. Dessa industrier står globalt sett för 12 procent av världens totala koldioxidutsläpp, vilket kan jämföras med det internationella flyget som släpper ut 2 procent, 4 procent inklusive höghöjdseffekter. I Sverige handlar det i första hand om ett fåtal fabriker med mycket höga punktutsläpp: SSAB i Luleå och Oxelösund, Cementa på Gotland, Öland och i Skövde samt raffinaderierna i Lysekil och Göteborg.

Gemensamt för de tre industrierna är att utsläppen är processrelaterade och att produkterna handlas globalt. Det är problematiskt att ensidigt öka kostnaden för att släppa ut koldioxid, då det direkt skulle slå mot den svenska – och förhållandevis miljövänliga – produktionens konkurrenskraft. Konsekvensen skulle bli minskad produktion och på sikt skulle den svenska industrin riskera att konkurreras ut till förmån för produktion i andra länder. Eftersom Sverige redan har världens kanske tuffaste klimatkrav så skulle det innebära att produktionen förläggs till länder och regioner med mindre stränga krav. Med stor sannolikhet skulle följden bli ökade utsläpp globalt.

Byggsektorn, som använder den största mängden cement, kan bygga mer i trä och återvinningen av stål kan öka, men behoven av materialen kommer fortsatt att vara stora. Vill man till exempel bygga ny infrastruktur behövs både stål och betong. Vill man bygga nya elbilar behövs stål till karosser och chassin. För att reducera basindustrins utsläpp till noll krävs omfattande insatser längs hela kedjan. Det är än så länge omöjligt att göra stål utan att generera betydande koldioxidutsläpp. Det pågår dock projekt med syfte att eliminera stålindustrins processutsläpp genom att använda vätgas i produktionen. Om vätgasdriven produktion blev möjlig, skulle det innebära en stor minskning av de svenska utsläppen, eftersom enbart SSAB i dag står för tio procent av Sveriges totala utsläpp. Denna produktion skulle dock kräva stora mängder el och ska den leda till mindre utsläpp kommer det att krävas en ökad fossilfri elproduktion.

Det är dock inte all produktion som kan göras helt utsläppsfri. Ett sådant exempel är produktionen av cement. När det gäller cement och raffinaderier är i nuläget koldioxidlagring den mest realistiska lösningen för att minska koldioxidutsläppen till atmosfären. FN:s klimatpanels (IPCC) kalkyler bygger på att CCS blir en gångbar lösning.

Norge har synnerligen goda förutsättningar för lagring av infångad koldioxid och har påbörjat storskaliga satsningar på området. Det är naturligt att såväl Sverige som EU inleder ett samarbete med Norge om lagring av koldioxid.

1

2

3

4

5

6

7

8

9

10

11

12

13

14

15

16

17

18

19

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

31

32

33

34

35

36

37

38

1 **Snabbare handläggning genom ett grönt snabbspår**

2 Många företag vittnar i dag om långa handläggningstider för tillstånd till verksam-
3 heter som skulle kunna skapa klimatnytta. I stället för att mötas av hinder borde de
4 uppmuntras. För verksamheter som väljer att investera i miljöförbättrande åtgärder
5 bör processen därför förenklas och påskyndas. Exempelvis bör åtgärder som syftar
6 till att minska utsläpp, eller tillstånd för att starta upp test- eller provverksamhet
7 genomgå en snabbare prövning. Byråkrati och långa handläggningstider får helt
8 enkelt inte begränsa företag som vill ta ett utökat miljöansvar.

9 **Forskning för koldioxidfri basindustri**

10 Som huvudregel bör företagen själva stå för sina kostnader för forskning och
11 utveckling då de förväntas ha ett ekonomiskt intresse i att utveckla sina processer
12 och produkter. Men när det kommer till omställning till utsläppsfri basindustri så
13 sker inte omställningen enbart för att få en bättre affärsmodell – tvärtom kommer
14 omställningen medföra stora risker för bolagens lönsamhet och konkurrenskraft.
15 Eftersom Sverige har satt upp mycket ambitiösa mål för utsläppsminskningarna
16 har vi också ett ansvar för att underlätta för olika aktörer att nå dem.

17 Mot denna bakgrund bör staten i nästa forskningsproposition styra forsknings-
18 medel tydligare mot projekt som kan främja basindustrins övergång till fossilfri
19 produktion. Det handlar om att samla olika forskningsresurser runt ett gemensamt
20 problem och se till att det finns möjligheter att genomföra förändring. En bättre
21 ansvarsfördelning mellan stat, industri och akademi är avgörande för att lyckas.
22 Det finns också ett antal frågor, exempelvis med hänsyn till statsstödsreglerna,
23 som kommer behöva lösas på EU-nivå då det till exempel är svårt att ge stöd till
24 demonstrations- och testanläggningar om de har för nära koppling till enskilda
25 branscher eller företag.

26 **Moderaterna ska verka för:**

- 27 *att* åtgärder vidtas för att underlätta för investeringar i tekniker som radikalt kan
28 minska basindustrins utsläpp i uppstartsskedet
- 29 *att* gynnsamma förutsättningar för bolag som investerar i teknik som fångar
30 och lagrar koldioxid skapas
- 31 *att* Sverige och EU ska verka för att ett samarbete med Norge om lagring av
32 koldioxid
- 33 *att* statliga medel riktas till forskning och innovationer som kan bidra till att
34 utradera basindustrins utsläpp

Ett Sverige som håller ihop

Sveriges kommuner vet bästa själva vilka möjligheter, utmaningar och problem de står inför och hur de ska förhålla sig till dessa. Moderaterna vill att Sveriges kommuner och medborgarna i dem ska få ökat självstyre.

Sverige är det land i EU där urbaniseringen går snabbast. För 200 år sedan bodde 90 procent av Sveriges befolkning på landet. I dag är det nästan tvärt om, 85 procent av oss bor i tätorter. Samtidigt är vi ett till ytan stort land med omfattande landsbygd och glesbygd. Moderaterna vill att människor ska kunna leva, bo och arbeta i hela Sverige. Urbaniseringen leder till ökat välstånd och innovation, men kan också bidra till att motsättningar mellan stad och land, både upplevda och verkliga, ökar. Många som bor på landsbygden upplever att allt för många beslut fattas i Stockholm där förståelsen för landsbygdens villkor är otillräcklig och att man i för liten utsträckning kan påverka sin situation. En moderat utgångspunkt är att öka människors möjligheter att själva forma sina liv och sin vardag – det gäller även på landsbygden.

Städernas dragningskraft är samtidigt inget som ska bekämpas. Att människor väljer att bosätta sig i våra storstäder innebär också att efterfrågan på det som landsbygden producerar ökar. Utan våra städer blir det också i praktiken svårt för vår landsbygd att få avsättning för sina varor Sverige behöver både fungerande städer och en livskraftig landsbygd och vår landsbygd och våra städer behöver varandra.

Den svenska ekonomin är till stor del beroende av landsbygdens produktion. Skogsindustrin är Sveriges enskilt största nettoexportör. Den svåra torkan under sommaren 2018 har också tydligt belyst att jordbrukssektorn generellt har mycket låga marginaler, bland annat på grund av höga skatter och kostnadstung byråkrati. Ökade möjligheter till livsmedelsproduktion och stärkt konkurrenskraft hos landsbygdens företag skapar förutsättningar för en livskraftig landsbygd. Urholkad äganderätt och onödigt regelkrångel sätter däremot krokben för jord- och skogsbrukets utveckling. Sverige ska inte införa onödiga särkrav som inte finns i andra EU-länder. De särkrav som finns ska regelbundet ses över. Infrastrukturen är en förutsättning för att hela vårt land ska fungera. Ökade resurser behövs till vägunderhåll för bättre och säkrare vägar i hela landet.

Beslutanderätten över hur mark ska användas behöver i större grad decentraliseras. Antalet riksintressen har ökat kraftigt under de senaste decennierna, vilket försvårar för kommuner att använda mark bland annat till bostadsbygganden. Riksintressen är ett skydd för nationellt viktiga värden och kvaliteter, men många riksintressen är i sin nuvarande form inaktuella eller saknar tydligt beskrivna värden. Det är inte rimligt att mer än hälften av Sveriges yta ska utgöras av riksintressen.

Moderaterna vill underlätta byggande vid strandlägen, genom att ge kommunerna större inflytande över hur strandskyddet hanteras lokalt. På så sätt ges bättre

1 förutsättningar för landsbygdskommuner att skapa boendemiljöer i attraktiva
2 naturområden och locka till sig nya invånare. Det generella strandskyddet bör
3 därför avskaffas och i stället ska kommunerna kunna peka ut sjöar och vattendrag
4 där strandskydd ska gälla. Möjligheterna till omprövning och överklagande ska
5 begränsas.

6 Förutsättningarna att tillhandahålla grundläggande samhällsservice skiljer sig
7 mellan olika delar av landet. Mer behöver göras för att samhällsättagandet ska
8 uppfyllas i alla delar av Sverige.

9 Utsläpp ska beskattas och den som förorenar ska betala för de kostnader som
10 uppstår. Beskattningen ska dock inte lägga orättvisa bördor på landsbygden.
11 Drivmedelspriserna har nu, på grund av höjda skatter, ett högt oljepris och en
12 rekordsvag krona, blivit för högt. Så högt att de försvårar för de som inte har något
13 alternativ till bilen för jobb och försörjning. Dessutom är beskattningen betydligt
14 högre än de kostnader som biltrafiken åsamkar. Regeringens planer på att höja
15 skatterna ytterligare under mandatperioden kommer att förvärra problemen. Skat-
16 ten på drivmedel ska därför sänkas.

17 En god bredbandsutbyggnad är centralt för möjligheterna att arbeta och bo på
18 landsbygden. Behoven av fysiska resor kan minska när fler arbeten går att sköta
19 digitalt och på distans än tidigare. Nya tjänster som exempelvis digitala vårdcentra-
20 ler kan kraftigt bidra till att öka tillgängligheten till vård för boende på landsbygden
21 där avstånden inte sällan utgör ett stort hinder.

22 En närvarande polis är viktig för upplevd trygghet. I dag upplevs polisen som från-
23 varande, inte minst i glest befolkade delar av landet. Sverige behöver fler poliser,
24 inte minst på landsbygden. Det kan också behövas lösningar för att underlätta
25 polisens arbete i regioner med långa avstånd, bland annat mål för utryckningstider
26 för polisen.

27 De elever som drabbas hårdast av läraryrket är ofta de elever som bor i glest
28 befolkade orter och kommuner. Här är ofta avstånden stora, elevgrupperna små
29 och möjligheterna att anställa ämnesbehöriga lärare begränsade. Här kan fjärrun-
30 dervisning vara ett bra komplement i fler ämnen än i dag.

31 **Minska den statliga detaljstyrningen**

32 Statskontoret bedömer att den samlade statliga styrningen av kommunerna har
33 ökat i omfattning, komplexitet och detaljeringsgrad under de senaste två decennierna.
34 Dagens detaljstyrning riskerar att minska utrymmet för de kommunala verksam-
35 heterna att använda sin kompetens och erfarenhet samt utrymmet för anpassning
36 av verksamheten till lokala förutsättningar och behov. Större kommuner är mer
37 nöjda med hur den statliga styrningen fungerar medan små kommuner upplever
38 att den fungerar sämre. Delvis beror det på att de små kommunerna upplever att
39 styrningen är utformad utifrån stora kommuners behov. Men också på grund av

svårigheter bland annat med att söka de öronmärkta bidrag som styr kommunernas verksamhet. För att minska den administrativa bördan, förbättra kommuners möjligheter att anpassa verksamheten efter lokala behov och skapa förutsättningar för innovation bör den statliga styrningen av kommunerna minska.

Minska de riktade statsbidragen

Under senare år har de riktade statsbidragen blivit betydligt fler. I den senaste höstbudgeten redovisades 204 olika former av riktade statsbidrag för kommuner och landsting. Satsningarna är många gånger vällovliga men det behöver vara upp till kommuner, landsting och regioner att styra resurser dit de bäst behövs. Den stora mängden bidrag slår också mot mindre kommuner, som inte har kapacitet att söka alla de statliga bidrag som finns. Administrationen runt bidragen är dessutom ofta så omfattande att man behöver ha flera personer anställda bara för att söka, följa upp och återredovisa bidragen. Moderaterna anser att de riktade statsbidragen minskas till förmån för generella statsbidrag. Generella statsbidrag ger stabila planeringsförutsättningar, skapar långsiktighet och utrymme för effektivisering, utveckling och förnyelse. Dessutom minskar särskilt mindre kommuners behov av att ägna resurser åt att söka, följa upp och återrapportera riktade statsbidrag.

Inför ett nytt frikommunförsök

Ytterligare ett sätt att minska den statliga styrningen är att genomföra ett nytt frikommunförsök, vilket bland annat förordats av Tillitsdelegationen och SKL. Ett begränsat antal, till exempel 10–15, kommuner och landsting ska ges möjlighet att utifrån lokala förutsättningar och behov identifiera undantag från nuvarande regelverk för att pröva en mer ändamålsenlig styrning. Tanken är att detta vid sidan av en generellt minskad detaljreglering och styrning av kommunal verksamhet, kan bidra till att komma betydligt längre i att stimulera innovation och förnyelse av metoder samt minskad byråkrati.

Idén om ett frikommunförsök är inte ny. Under 1980-talet bedrevs ett omfattande frikommunförsök i Sverige – i nio kommuner och i tre landsting. Enligt SKL beskrivs erfarenheterna överlag som goda och det har lett till bättre resursutnyttjande, förbättrad kvalitet och generella förändringar för alla kommuner i form av minskad byråkrati och en mer ändamålsenlig reglering. Även Danmark har gjort och genomfört för närvarande frikommunförsök. Frikommunförsöket kan ge underlag för behov av eventuella ändringar i lagar och styrning vilket kräver systematisk och vetenskapligt baserad kunskapsinhämtning.

Undantag för mindre kommuner

För små kommuner med begränsade resurser innebär statliga regler och administration en relativt större börda. Moderaterna anser att man bör införa undantag

1 i den statliga reglering för småkommuner som i högre grad tyngs av den admi-
2 nistrativa börda som statlig reglering innebär. Det kan gälla allt från strandskydd
3 och plan- och bygglagen till krav inom vård- skola och omsorg som inte bör vara
4 bindande för mindre kommuner. Möjligheten att samverka mellan kommuner ska
5 också underlättas och regelverket förenklas.

6 Moderaterna ska verka för:

- 7 *att* ett nytt frikommunförsök genomförs i syfte att minska detaljregleringen och
8 uppmuntra till innovation i den kommunala verksamheten
- 9 *att* de riktade statsbidragen minskas till förmån för generella statsbidrag för att
10 minska den statliga detaljstyrningen
- 11 *att* fler undantag i den statliga regleringen ska göras för småkommuner i syfte
12 att minska deras administrativa börda
- 13 *att* samverkan mellan kommuner kring kommunal verksamhet förenklas
- 14 *att* drivmedelsskatterna sänks

15 Gröna näringar

16 Skogen har en central roll i den gröna omställningen och är en av nycklarna för
17 att bryta vårt fossilberoende. Skogsråvara kapslar in koldioxid och kan användas i
18 produkter som ersätter till exempel plast och andra energikrävande material samt
19 för att ersätta fossila bränslen och drivmedel. En förutsättning för detta är dock att
20 skogen kan brukas effektivt och hållbart. Skogen är också hemvist för en stor bio-
21 logisk mångfald som vi behöver värna. Samtidigt är stora delar av de värden som
22 många i dag vill skydda frukterna av just ett aktivt brukande i flera generationer.

23 Fundamentet för ett långsiktigt hållbart skogsbruk utgörs därför av en stark
24 äganderätt. Samtidigt ger markägare och företagare inom de gröna näringarna i
25 växande omfattning uttryck för oro över att äganderätten håller på att urholkas. Få
26 andra branscher kräver sådan långsiktighet som skogsindustrin. Skogsägaren, och
27 kommande generationer, måste kunna räkna med att få skörda frukterna av sitt
28 arbete.

29 Sverige behöver en kraftfull bioekonomistategi som tar tillvara på skogens möjlig-
30 heter att skapa större miljö- och klimatnytta genom samarbete mellan staten och
31 näringslivet för att underlätta de omställningar som krävs inom skogsindustrin och
32 lantbruket.

33 Vi menar att klimathänsyn inte tillräckligt beaktas i de avvägningar som görs med
34 stöd av miljöbalken. Därför föreslår vi att miljöbalken ses över i syfte att tydligare
35 lyfta fram klimataspekter vid beslutsfattande. Sverige har goda möjligheter att
36 utveckla en ekonomi som i ännu högre grad är biobaserad. Vi ser även stort
37 behov av att skapa bättre förutsättningar och långsiktiga spelregler för förnybara

biobränslen samt säkerställa en bred råvarubas. Detta krävs för att branschen ska våga göra större investeringar exempelvis i anläggningar för produktion av biobränslen. 1
2
3

Det svenska lantbruket är på många sätt klimatsmart, men även det står inför en omställning. Denna omställning måste ske på ett sätt som tar hänsyn till den mycket tuffa internationella konkurrens som lantbruket möter. Dagens lantbruk är kräver stor användning av diesel och eftersom det svenska lantbruket redan i dag har bristande lönsamhet finns litet utrymme för övergång till fossilfria alternativ. Studier från Konjunkturinstitutet visar att jordbruket är den sektor som drabbas hårdast av omställningen till förnybart. 4
5
6
7
8
9
10

På grund av den bristande lönsamheten är det dessutom svårt att skapa ökade incitament för omställning genom en skärpt prissignal på diesel för lantbruket. Moderaterna vill därför främst på andra sätt driva på för lantbrukets omställning, till exempel genom att gynna de lantbrukare som ökar sin användning av exempelvis biodiesel. 11
12
13
14
15

Moderaterna ska verka för: 16

- att* äganderätten stärks i syfte att bland annat skapa långsiktiga förutsättningar för skogsbruket 17
18
- att* miljöbalken ska ses över i syfte att tydligare lyfta fram klimataspekter vid beslutsfattande 19
20
- att* verka för förutsebara och gynnsamma regler för förnybara bränslen 21
- att* omställningen av jordbruket ska ske samtidigt som Sveriges självförsörjning av mat kan förstärkas 22
23

Partistyrelsen föreslår partistämman besluta: 24

- att* anta proposition "Rättvis och hållbar tillväxt". 25

Reservationer 26

Benjamin Dousa reserverade sig mot partistyrelsens förslag till beslut angående avsnitt "Lägre marginalskatter så att alla får behålla minst hälften av en löneökning" (s. 66, rad 1-18) till förmån för följande tillägg: 27
28
29

"På sikt vill Moderaterna helt avskaffa den statliga inkomstskatten." 30

Benjamin Dousa reserverade sig mot partistyrelsens förslag till beslut angående avsnitt "Miljöskatterna ska utformas utifrån att förorenaren betalar för de kostnader som uppstår" (s. 66, rad 35-38 och s. 67, rad 1-17) till förmån för följande tillägg: 31
32
33

1 "Regeringen bör ge Sida i uppdrag att i samverkan med Energimyndigheten regel-
2 mässigt söka efter lämpliga projekt för klimatbistånd. Detta klimatbistånd bör även
3 riktas till att ställa om till fossilfria energikällor.

4 För att ytterligare få ned Sveriges CO2-utsläpp bör ett nationellt prisgolv för
5 utsläppsrätter och en modifierad utsläppsbroms införas."

6 **Benjamin Dousa** reserverade sig mot partistyrelsens förslag till beslut angående
7 kapitel "Omställning och kompetensförsörjning för ökad tillväxt" (s. 68-69) till
8 förmån för ytterligare att-satser:

9 "att turordningsreglerna i lagen om anställningsskydd avskaffas

10 att kravet på omplacering i lagen om anställningsskydd avskaffas

11 att utvidga möjligheten för arbetsgivare att säga upp arbetstagare av andra skäl än
12 arbetsbrist

13 att småföretag får möjlighet att skjuta upp betalning av skadestånd till följd av brott
14 mot lagen om anställningsskydd

15 att införa proportionalitetskrav vid fackliga stridsåtgärder på arbetsmarknaden"

16 **Benjamin Dousa** reserverade sig mot partistyrelsens förslag till beslut angående
17 kapitel "Fler bostäder och ökad finansiell stabilitet" (s. 75-81) till förmån för en
18 ytterligare att-sats:

19 "att ta bort amorteringskraven"

20 **Benjamin Dousa** reserverade sig mot partistyrelsens förslag till beslut angående
21 avsnitt "Jämna ut villkoren för fossilfria kraftslag i syfte att minska klimatutsläppen"
22 (s. 84, rad 30-39 och s. 85, rad 1-5) till förmån för följande tillägg:

23 "Moderaterna ska även ta ställning för att uranbrytning återigen ska legaliseras i
24 Sverige."

25 **Benjamin Dousa** reserverade sig mot partistyrelsens förslag till beslut angående
26 avsnitt "Energipolitiska mål ska omfatta alla fossilfria kraftslag" (s. 84, rad 6-29) till
27 förmån för följande tillägg:

28 "Moderaterna bör lämna energiöverenskommelsen om det inte skrivs in att ny
29 kärnkraft ska byggas och att detta finansieras inom ramen för överenskommelsen."

Proposition 3

Proposition 3

Trygg och tillgänglig hälso- och sjukvård

Innehåll

Trygg och tillgänglig hälso- och sjukvård

102 Inledning

103 Nulägesbeskrivning

- 103 Växande vårdköer och stora geografiska skillnader
- 103 Fler drabbas av cancer och diabetes
- 104 Demografiska förändringar skapar tryck på hela välfärden
- 104 Bristande kompetensförsörjning och svårigheter att behålla medarbetare
- 104 Låg produktivitet
- 105 Höga och växande förväntningar hos befolkningen

105 Principerna och värderingarna som vägleder Moderaternas hälso- och sjukvårdspolitik

- 105 1. Prioritera
- 106 2. Säkerställ att resurserna används smart
- 106 3. Uppmuntra nytänkande och innovation
- 106 4. Mångfald av vårdgivare förbättrar hälso- och sjukvården
- 107 5. Eget och gemensamt ansvar

107 Tidigare reformarbete

- 108 Valfrihet
- 108 Kvalitetskrav och uppföljning
- 108 Korta köerna – utveckla kömiljarden
- 108 Primärvårdsreform och fast vårdkontakt
- 109 Koncentrera den högspecialiserade vården
- 109 Säker förlossningsvård
- 109 LSS
- 110 Äldreomsorg

111 Nya reformer

- 111 1. En ny modell för svensk hälso- och sjukvård
- 112 2. En ny nationell cancerstrategi
- 117 3. Fler medarbetare i välfärden
- 120 4. Ett samlat omhändertagande av de mest sjuka
- 122 5. Riv hinder för digitalisering

125 Partistyrelsen föreslår partistämman besluta:

1 Proposition 3

2 Trygg och tillgänglig hälso- och sjukvård

3 Inledning

4 Alla människor ska ha frihet att forma sitt liv. Ett fritt samhälle utgår från varje
5 människas egen potential och det skapar förutsättningar för var och en att utveck-
6 las utifrån egen förmåga och vilja. Samtidigt har var och en också ett ansvar att ta
7 hand om sig själv och inte utgå ifrån att någon annan ska göra det. Alla som har
8 möjlighet ska bidra och göra rätt för sig. Samtidigt är det självklart att när den egna
9 kraften verkligen inte räcker till ska det finnas ett skyddsnet som ger trygghet, men
10 som också ger stöd och hjälp för att ta sig ur problem. Genom det offentliga tar vi
11 gemensamt ansvar för att skyddsnetet är starkt och välfungerande.

12 Moderaterna arbetar för en tillgänglig, trygg och säker vård. Människor förväntar
13 sig en sammanhållen vård med hög kvalitet, hög patientsäkerhet, möjlighet att själv
14 välja vårdgivare, delaktighet i sin vårdprocess och hög tillgänglighet när vården väl
15 behövs. Dessa förväntningar ska Moderaterna möta.

16 Det finns mycket att vara stolt över med svensk sjukvård. I olika internationella
17 jämförelser hamnar Sverige oftast i topp när det gäller den medicinska kvalitén.
18 Sverige har till exempel bra resultat när det gäller överlevnad efter hjärtinfarkt,
19 stroke och bröstcancer. Samtidigt är det helt uppenbart att svensk sjukvård inte
20 står tillräckligt starkt rustat inför framtiden.

21 Svensk hälso- och sjukvård är i dag satt under hård press. Köerna till vården
22 fortsätter att öka. Sjukdomar som cancer och diabetes drabbar allt fler. De
23 regionala skillnaderna är stora och de som har en högre utbildningsnivå får ofta
24 bättre vård än de som inte har det. Dessutom ökar behoven och kostnaderna
25 när demografin förändras. Den medicinska utvecklingen gör att allt fler lyckligtvis
26 överlever sina allvarliga sjukdomar, men lever med dem som kroniska sjukdomar
27 istället. Både andelen äldre och yngre i Sverige ökar. Vi ser även nya och ökande
28 vårdbehov utifrån den ökade migrationen. Samtidigt dras hälso- och sjukvården
29 med låg produktivitet, hög nettokostnadsutveckling och de organisatoriska gräns-
30 dragningarna inom offentlig sektor skapar problem både för den enskilde och för
31 hela sjukvårdens utveckling.

32 Dessa problem och utmaningar måste dessutom ses utifrån en ekonomisk verk-
33 lighet. Konjunkturen kommer att vända ned snart och då kommer det att krävas
34 tydliga prioriteringar.

35 Den gemensamt finansierade vården är en central del av den svenska modellen.
36 Medborgarna förväntar sig att vården ska hålla hög kvalitet och vara tillgänglig. När

det offentliga inte lever upp till detta urgröps tilliten till samhällskontraktet. Villigheten att betala skatt minskar, samtidigt som oron och missnöjet ökar. 1
2

Moderaternas uppgift är att få ordning på svensk hälso- och sjukvård. Därför vill vi bygga en ny svensk modell som tar tag i problemen, som tar sikte på utmaningarna och som tar tillvara möjligheterna. Vi har mycket att vara stolta över men vi har problem som måste lösas. 3
4
5
6

Nulägesbeskrivning 7

Sverige står inför ett läge där konjunkturen snart vänder ned. Den svenska tillväxten per person spås bli en av de lägsta i Europa – under en procent per år fram till 2021. Arbetslösheten bottnar på över sex procent och långtidsarbetslösheten är kvar på tidigare krisnivåer. 8
9
10
11

Kostnaderna för välfärden ökar i snabbare takt än intäkterna i kommuner och regioner. Redan år 2018 försämrades det ekonomiska resultatet rejält. Sex av 20 regioner gick med underskott och 16 regioner försämrade sitt resultat. Även 69 av 290 kommuner redovisade ett underskott, vilket är det högsta antalet på tio år. 12
13
14
15

Den demografiska utvecklingen med allt fler barn, unga och äldre gör att behoven av skola, vård och omsorg ökar. Om tio år kommer äldre över 80 år ha ökat med cirka 47 procent, medan den yrkesverksamma befolkningen i åldern 20-64 år enbart har ökat med fem procent. 16
17
18
19

Sammantaget innebär detta att utöver att det krävs en politik som förmår att hantera målkonflikter och prioritera, krävs det dessutom andra svar än mer resurser. Det gäller även vården. Uppdraget är att leverera lika bra eller bättre kvalitet till lägre kostnader. 20
21
22
23

Växande vårdköer och stora geografiska skillnader 24

Sverige är ett av de länder i västvärlden som har längst vårdköer. På grund av de långa köerna får tiotusentals patienter vänta längre än tre dagar på att kunna få en medicinsk bedömning av sina problem i primärvården. Alltför många patienter tvingas att vänta längre än tre månader på besök eller operation i specialistvården i stora delar av Sverige. Den utlovade vårdgarantin bryts varje dag och de regionala skillnaderna är omfattande. 25
26
27
28
29
30

Fler drabbas av cancer och diabetes 31

Sjukdomarna med högst dödlighet fortsätter alltså vara hjärt- och kärlsjukdomar, men förekomsten av både cancer och diabetessjukdomar ökar. Eftersom det är sjukdomar som ofta förekommer i högre ålder är det till stor del en konsekvens av 32
33
34

- 1 en åldrande befolkning. Under en överskådlig framtid pekar alla indikatorer på att
2 allt fler kommer att drabbas och behöva vård.

3 **Demografiska förändringar skapar tryck på hela välfärden**

5 Det är positivt att allt fler människor lever längre och friskare liv i Sverige. Men det
6 innebär även att trycket på svensk välfärd ökar. Det handlar i första hand om ett
7 begränsat antal patienter som har en sjukvårdsbild som står för en betydande del
8 av de tillgängliga resurserna inom hälso- och sjukvården. En stor del av vården
9 riktas till personer som är multistjuka med flera kroniska sjukdomar. De står för
10 drygt hälften av alla läkarbesök på akutmottagningarna och för hälften av de sam-
11 lade sjukvårdskostnaderna.

12 De senaste årens stora migration bidrar också till att trycket på svensk välfärd ökar.
13 Det gäller både vården och skolan. Det handlar t.ex. om att svensk hälso- och
14 sjukvård måste behandla nya sjukdomar.

15 **Bristande kompetensförsörjning och svårigheter att behålla medarbetare**

17 Det finns brist på vissa personalkategorier inom hälso- och sjukvården. Det handlar
18 t.ex. om patologer, radiologer, specialister i allmänmedicin och tandläkare. Samti-
19 digt tar vården inte tillvara på medarbetarnas kompetens och arbetstid tillräckligt
20 bra. På grund av bristande arbetsledning och bristfälliga arbetsverktyg hamnar
21 arbetsuppgifter inte alltid på den som skulle kunna göra jobbet bäst och mest
22 tidseffektivt. Läkare, sjuksköterskor, och annan vårdpersonal använder därför allt
23 för mycket tid åt administration.

24 **Låg produktivitet**

25 Antalet anställda i hälso- och sjukvården är fler än någonsin tidigare. Antalet läkare
26 per capita ökar och Sverige ligger på plats 6 av 23 undersökta OECD-länder. Anta-
27 let sjuksköterskor ökar också och Sverige har fler sjuksköterskor än genomsnittet
28 i OECD. Trots den positiva utvecklingen av antalet läkare i Sverige är det tydligt att
29 patienter i den svenska vården träffar läkare i mindre utsträckning – både mindre
30 ofta och inte lika länge – än i andra jämförbara länder. Slutsatsen är att svensk
31 vård inte är tillräckligt produktiv. Jämfört med övriga länder i Norden har svenska
32 sjukhus lägst produktivitet. Samtidigt är svensk vård betydligt mer sjukhustung än
33 jämförbara länder - en stor del av vårdens resurser är koncentrerade till sjukhusen
34 istället för primärvården.

Höga och växande förväntningar hos befolkningen

Allmänheten har ett högt förtroende för sjukvården och vårdens personal enligt den nationella SOM-undersökningen. Samtidigt uppgav 45 procent att sjukvården var det viktigaste samhällsproblemet 2018, den högsta siffran som uppmätts. Bättre tillgänglighet är den enskilda faktor som flest personer lyfter fram som en insats som skulle höja deras förtroende.

Samtidigt ökar också kraven på vad sjukvården ska kunna åstadkomma. I takt med att den medicinska forskningen utvecklas ställs allt högre förväntningar på hälso- och sjukvården. När fler tillstånd kan behandlas ökar vårdbehoven automatiskt och medborgarnas attityder kring vilka insatser vården ska bistå med förskjuts.

Principerna och värderingarna som vägleder Moderaternas hälso- och sjukvårdspolitik

När Moderaterna ska lösa samhällsproblem finns det grundläggande principer och värderingar som styr vårt tillvägagångssätt. Det spelar ingen roll vilket område det gäller eller om det är på kommun-, region- eller nationell nivå.

Moderaternas utgångspunkt är människan. Därför ska organiseringen av vården och omsorgen ske utifrån patienten eller den äldres perspektiv. Sverige ska inte vara ett kösamhälle. Ingen ska behöva vänta på vård i onödan. Den enskilde ska ha möjlighet att påverka sitt liv, ha valmöjligheter, ha tillgång till information och vara involverad i sin vård och omsorg. Det innebär också att hälso- och sjukvården ska vara organiserad så att systemet inte gör att människor faller mellan stolarna eller far illa.

Moderaterna tar ansvar för att det offentliga möter medborgarnas berättigade förväntningar på hälso- och sjukvården. Och vi gör detta utifrån det självklara faktum att det totala skatteuttaget måste hållas på en rimlig nivå och skattebetalarnas pengar ska användas effektivt.

När moderater tar sig an problem och utmaningar inom hälso- och sjukvården är följande viktigt.

1. Prioritera

När det ekonomiska trycket ökar blir det ännu viktigare att prioritera tydligt. Politiska ledare identifierar vad som skapar mindre värde för medborgarna och prioriterar bort det, så att resurserna istället kan riktas till sådant som skapar mer värde för medborgarna. Här krävs mod och värderingsdrivna val. Allt ryms inte inom det gemensamma åtagandet. Det kan till exempel handla om tidskrävande och överflödiga administration, eller extremt dyra läkemedel som bara marginellt förbättrar livskvaliteten.

2. Säkerställ att resurserna används smart

Det är vårt ansvar att säkerställa att vi får ut så mycket vård och omsorg som möjligt för skattepengarna. Ledning och styrning ska präglas av professionalism. Mindre byråkrati ger mer vård.

Politikens uppgift är att peka ut tydliga mål och riktning, men det är professionen som avgör hur uppgiften ska lösas. Sjukvårdens medarbetare måste få jobba med det som de är utbildade till att göra. Tydliga krav ska ställas från politiskt håll på goda resultat och att budgeten hålls. Ersättningssystemen ska var konstruerade för att uppmuntra hög effektivitet och verksamheternas prestationer ska kontinuerligt följas upp. Uppföljningen ska utgå ifrån att resultaten kan förbättra verksamheten, inte för datainsamlingens skull.

Exempel på hur regionerna kan använda sina resurser mer effektivt kan t.ex. vara att använda befintliga och väl fungerande tekniska lösningar på marknaden snarare än att använda skattemedel för att utveckla egna lösningar. Det kan även handla om att i högre grad jobba förebyggande, preventivt, och hälsofrämjande – för att färre patienter överhuvudtaget ska behöva söka vård.

3. Uppmuntra nytänkande och innovation

För att klara möta välfärdens utmaningar är förmågan att tänka och göra på nya sätt helt avgörande. Ska vi klara att leverera vård och omsorg med lika bra eller högre kvalitet till lägre kostnad krävs radikalt nytänkande. Vi måste lyckas skapa mer utvecklingskraft genom att bli bättre på att ta tillvara idéer från medarbetare, ledare eller andra intressenter.

Det krävs åtgärder för att bättre fånga upp idéer och det krävs processer för att testa, utveckla och genomföra nya idéer. Det krävs också insatser för att förändra kulturen på arbetsplatser så att vi i högre utsträckning uppmuntrar nya idéer. Vi behöver mer mod att prova nya metoder och hitta nya lösningar – färre pilotprojekt vid sidan av vården och mer verksamhetsutveckling i den direkta vården. Hälso- och sjukvården måste bli bättre att i partnerskap med näringslivet hitta gemensamma utvecklingsområden där alla blir vinnare.

4. Mångfald av vårdgivare förbättrar hälso- och sjukvården

Vården och omsorgen står inför betydande utmaningar de kommande åren. I det läget är det viktigt att tillvarata privata och ideella initiativ. Därför ska vi sträva efter att skapa förutsättningar för en mångfald av aktörer. Det är viktigt att etablera strukturer som skapar valfrihet, ökar kvaliteten via kvalitetskonkurrens, bidrar till kostnadseffektivitet och gör att fler aktörer är med och utvecklar nya idéer och lösningar.

Privata vårdgivare har de senaste åren hittat nya möjligheter att, inom ramen för befintliga ersättningssystem, erbjuda vård genom t.ex. digitala vårdtjänster. De använder digitaliseringens potential för att utveckla vården. Det har många gånger lett till högre tillgänglighet för vårdtagare runtom i landet och att primärvården kunnat utvecklas. För att fortsätta uppmuntra den här utvecklingen krävs långsiktiga och förutsägbara ersättningssystem, som bidrar till nytänkande och innovation.

5. Eget och gemensamt ansvar

Moderaterna ska vara en tydlig röst för det egna ansvaret vad gäller hälsan. Att äta bra, motionera och hitta tillräckligt med tid för återhämtning är viktigt för det egna välmåendet. Ett aktivt socialt liv och egen försörjning bidrar också till bättre hälsa. Att skapa tilltro till den egna förmågan ger större känsla av egenmakt och framtidstro – det bidrar också till bättre hälsa.

Att anstränga sig och göra vad man kan för att ta hand om sin hälsa innebär att den som verkligen har behov av vård kan få det snabbare. Det egna ansvaret betyder att det offentliga bättre kan leva upp till sina åtaganden.

Idag är möjligheterna att söka information om vad som är bra eller dåligt för hälsan större än vad det någonsin har varit. Samtidigt möjliggör modern teknik för människor att följa sina kost- och träningsvanor i betydligt högre utsträckning än tidigare.

Det offentliga ska skapa förutsättningar för människor att skapa goda levnadsvanor. Det handlar t.ex. om skolans uppdrag att elever får tillräckligt med fysisk aktivitet. Men det offentliga kan göra mer för att fler ska kunna ta ett större eget ansvar för sin hälsa.

Dagens hälsoförhållanden och vårdbehov är till stor del resultatet av gårdagens levnadsvanor, livsvillkor och vårdstruktur. Vi vet att ohälsosamma levnadsvanor kopplas ihop med många folksjukdomar. Därmed är också utvecklingen av våra levnadsvanor av särskild betydelse för den framtida ohälsan. Här krävs både eget och gemensamt ansvar.

Idag läggs en fjärdedel av Sveriges hälsoinvesteringar på klinisk vård medan bara en hundradel läggs på förebyggande satsningar på befolkningens hälsobeteende. Det är vårt beteende som bidrar till att göra ohälsotalen betydligt större än vad de skulle behöva vara. Sundare levnadsvanor i befolkningen anses kunna förebygga 80 procent av hjärt- och kärlsjukligheten och 30 procent av cancersjukligheten, samt förhindra eller försena insjuknandet i diabetes.

Tidigare reformarbete

Moderaterna har genomfört ett omfattande utvecklingsarbete av vår hälso- och sjukvårdspolitik under de senaste åren. Arbetet omfattar hur vi vill att vården

- 1 ska organiseras och utvecklas, men även vilka områden inom vården som vi vill
2 prioritera.

3 **Valfrihet**

4 Moderaternas arbete för ökad valfrihet flyttar sjukvården närmare invånarna och
5 ökar tillgängligheten för patienterna. Valfrihet att välja vårdgivare skapar möjligheter
6 för vårdens medarbetare att utvecklas, finna olika karriärvägar och få ökat ansvar
7 med bättre löneutveckling. Skickligt ledarskap inom fristående verksamheter
8 kan vara en föregångsmodell för hur verksamheter kan förbättras även inom den
9 offentligt drivna vården. Mångfald av vårdgivare innebär att olika vårdmodeller,
10 organisationsformer samt olika vård- och behandlingsformer prövas. Alternativen
11 driver på kvalitetsarbetet och innovationen.

12 Patienter har redan idag möjlighet att välja sin vårdcentral/hälsocentral och öppen
13 specialiserad vård. Än så länge omfattar inte det fria vårdsökandet den slutna
14 specialiserade vården. Det borde vara möjligt även för de som önskar välja specia-
15 liserad slutenvård att få göra det.

16 **Kvalitetskrav och uppföljning**

17 Mångfalden och valfriheten i välfärden är uppskattad, men den måste omges av
18 tydliga regler för att garantera kvalitet i all verksamhet oavsett driftsform. Det hand-
19 lar om att ställa tydliga kvalitetskrav, utöva tillsyn, öka transparensen genom att
20 öppna upp verksamheterna för insyn samt tydligt ansvarsutkrävande och skarpa
21 sanktioner när det inte fungerar tillfredsställande. Moderaterna vill införa nationella
22 kvalitetskrav för att säkerställa att alla patienter får vård av hög kvalitet. Vi vill
23 skärpa den nationella tillsynen och utöka statens möjligheter att påföra sanktioner
24 på de vårdgivare som inte håller tillräckligt hög medicinsk kvalitet.

25 **Korta köerna – utveckla kömiljarden**

26 Moderaterna vill inrätta en ny och utvecklad kömiljard. Den nya modellen kommer
27 att dra lärdomar från alliansregeringens tidigare satsning och utvecklas för att bli
28 ännu mer träffsäker och effektiv. Till exempel ska den nya kömiljarden omfatta
29 diagnostik, återbesök och rehabilitering för att bättre möta behoven hos kroniskt
30 och långvarigt sjuka. Den grundläggande principen är dock densamma: regioner
31 ska få tydliga morötter att korta köerna. Detta är väl beprövad politik som har
32 kortat vårdköerna förut och kan göra det igen.

33 **Primärvårdsreform och fast vårdkontakt**

34 I Sverige står primärvården vid en internationell jämförelse för en liten andel av den
35 totala hälso- och sjukvården. Den nära vården med primärvården som bas behöver

byggas ut. Syftet med att stärka primärvården är att den samlade nära vården ska vara så bra och tillgänglig att den blir det naturliga förstahandsvalet för de allra flesta. På sikt bör en betydligt större andel av vårdens samlade resurser i Sverige riktas mot den nära vården.

Vi vill i lagstiftning precisera primärvårdens syfte för att förtydliga vilken vård och tillgänglighet som ska ges inom primärvården. Den nära vården bör kunna ansvara för diagnostik, behandling och rehabilitering för de allra flesta patienters vårdbehov samt ansvara för akut vård som inte kräver vård på ett sjukhus. Ett samordningsansvar för patienter bör införas, så att patient och anhöriga alltid vet var man ska vända sig i den nära vården.

Primärvårdens roll ska bland annat vara att knyta samman vården kring patienten. Patienter och anhöriga ska kunna få en fast vårdkontakt exempelvis genom läkare eller kontaktsjuksköterska.

Koncentrera den högspecialiserade vården

Sverige har sju universitetssjukhus som tillsammans erbjuder högspecialiserad vård av medicinsk världsklass. Högspecialiserad vård är komplex och kräver viss volym och kompetens för att kvalitet, patientsäkerhet och kunskapsutveckling ska kunna upprätthållas samt för att kunna åstadkomma ett effektivt användande av vårdens gemensamma resurser.

Vi anser att det behövs mer nationell styrning av högspecialiserad vård för att stärka kvaliteten, öka patientsäkerheten och minska de regionala skillnaderna. Vi vill även att samverkan med andra nordiska länders högspecialiserade vård ökar. Det är även viktigt att den inomregionala nivåstruktureringen vidareutvecklas. Det är inom sjukvårdsregionerna de stora vinsterna finns med att vården är koncentrerad på rätt nivå.

Säker förlossningsvård

Dagens vårdkedja mellan mödravård, förlossningsvård och eftervård håller många gånger inte ihop. Den behöver stärkas för att kvinnor som är gravida och deras partner ska få en fullständig bild av vårdförloppet, känna sig trygga och delaktiga i hela processen. En viktig del av tryggheten är att så långt det är möjligt själv få välja vårdgivare/förlossningsklinik.

LSS

LSS har inneburit ökad valfrihet, större inflytande och bättre livskvalitet för många personer med svåra funktionsnedsättningar. Ytterst handlar det om att tillförsäkra personer med omfattande och varaktiga stödbehov insatser som de behöver för

- 1 sitt dagliga liv. Detta kräver ett stabilt och långsiktigt ansvarstagande från samhäl-
2 lets sida.

3 **Äldreomsorg**

4 Äldreomsorgen ska säkerställa de äldres egenmakt och valfrihet. De äldres behov
5 ska alltid komma i första hand. Socialtjänstlagen ska utformas så att den ger goda
6 möjligheter till förenklad biståndsbedömning bland annat i samband med prövning
7 av äldres rätt till hemtjänst. För äldre som bor på ett särskilt boende ska fokus vara
8 på att stärka de äldres kvarvarande resurser, förmågor och möjligheter. Det ska
9 finnas olika boendeformer och tillgänglig hemtjänst. Äldres ofrivilliga ensamhet ska
10 brytas och undernäring bland äldre inom äldreomsorgen ska inte få förekomma.
11 Utveckling av digitala tjänster inom äldreomsorg ska uppmuntras och stimuleras.

12 Äldreomsorgen ska i så hög grad som möjligt organiseras så att det finns tydlig
13 kontinuitet i kontakten med hemtjänstens medarbetare. En omsorgstagare kan få
14 utstå många okända ansikten i sitt hem för att omsorgsaktörerna inte samspelar
15 och för att det på många håll i Sverige ännu saknas valfrihet inom hemtjänsten.

16 Det saknas ett helhetsgrepp runt äldres vård och omsorg. Primärvård, hemsjuk-
17 vård, hemtjänst, geriatrisk vård och palliativ vård måste samverka bättre. Det är
18 alltför vanligt att äldre personer idag slussas runt mellan olika aktörer. Sjuka äldre
19 söker sig till en akutmottagning för enklare hjälp som bäst hade kunnat lösas via
20 insatser inom äldreomsorgen eller primärvården. Trösklarna mellan äldreomsorgen
21 och sjukvården för de äldre bör suddas ut.

Nya reformer

1

1. En ny modell för svensk hälso- och sjukvård

2

Svensk hälso- och sjukvård står inför ett antal större problem som kräver svar. Det handlar bland annat om följande:

3

4

Bristande nationell översikt och samordning

5

Dagens svenska sjukhustunga system behöver i grunden förändras och utvecklas mot mer nära vård och omsorg. Det krävs bättre översikt och nationell styrning av vilka investeringar som görs i svensk sjukvård. Många ledande utredare av svensk vård pekar på ett stort behov av mer nationellt ledarskap och styrning.

6

7

8

9

Låg produktivitet

10

Det finns betydande problem gällande produktiviteten vid de svenska akutsjukhusen. De finska akutsjukhusen har en genomsnittlig produktivitetsnivå som är ungefär 40 procent högre än den genomsnittliga produktivitetsnivån vid de svenska akutsjukhusen. Dessutom är skillnaderna i produktivitet mellan de olika akutsjukhusen i Sverige omfattande.

11

12

13

14

15

Bristande kontinuitet

16

Dagens sjukhustunga vård med en långt driven specialisering behöver bli mycket bättre på att koordinera patientens olika vårdinsatser och komma närmare medborgarna, både geografiskt och tidsmässigt. Dessutom krävs större kontinuitet, samordning och kompetens – utifrån patientens förutsättningar och behov.

17

18

19

20

De mest sjuka

21

De mest sjuka behöver en sammanhållen vård och omsorg på ett annat sätt än dagens svenska vård och omsorg förmår att leverera. Detta är den kanske allra största möjligheten till höjd kvalitet och effektivisering av svensk vård. Dessa patienter står för uppemot 80 till 85 procent av de använda vårdresurserna i Sverige per år.

22

23

24

25

26

Inriktning för en ny modell för svensk hälso- och sjukvård

27

Vi föreslår att partistämman ger i uppdrag till en arbetsgrupp att inför arbetsstämman 2021 se över vården och omsorgens kvalitet, valfrihet, jämlikhet, kontinuitet, effektivitet, styrning, produktivitet, struktur och organisering. Det huvudsakliga perspektivet och ingången i detta utvecklingsarbete ska vara patienten.

28

29

30

31

Utvecklingsarbetet ska fokusera på bland annat följande:

32

- göra en översyn av styrning, struktur, organisering och huvudmannaskap inom kommunal och regional hälso- och sjukvård,
- långsiktig finansiering av vården och omsorgen,

33

34

35

- 1 • förutsättningar och möjligheter att ge alla patienter en mer tillgänglig och
2 jämlik vård och omsorg,
- 3 • åtgärder för att säkerställa en sammanhållen vård och omsorg för de mest
4 sjuka,
- 5 • åtgärder för att kunna höja effektiviteten och produktiviteten inom svensk
6 hälso- och sjukvård med minst bibehållen medicinsk kvalitet,
- 7 • åtgärder för att säkerställa en mer långsiktig finansiering av
8 universitetssjukvårdens tre huvudsakliga uppdrag att bedriva vård,
9 forskning och utbildning,
- 10 • förutsättningar och möjligheter att kunna använda digital teknik för
11 personal, medborgare och patienter för att bland annat göra vården mer
12 tillgänglig,
- 13 • förutsättningar och möjligheter att bedriva ett mer proaktivt hälsofrämjande
14 arbete,
- 15 • åtgärder för att långsiktigt säkra personal- och kompetensförsörjningen
16 inom vården och omsorgen,
- 17 • åtgärder för en snabbare och mer jämlik introduktion av bättre
18 medicinteknik och läkemedel till patienten,
- 19 • se över hur staten tillsammans med regionerna kan säkerställa att det
20 finns en väl fungerande lagerhållning av läkemedel samt viktigt medicinskt
21 materiel.
- 22 • se över förutsättningar för fler att kunna verka som såväl forskande som
23 praktiserande läkare inom universitetssjukvården,
- 24 • se över behoven att ta fram nationella strategier, utifrån samma modell
25 som den nationella cancerstrategin, för hjärt-kärlsjukvården och
26 diabetesvården.

27 **2. En ny nationell cancerstrategi**

28 Moderaternas målsättning är tydlig – cancersjukdomarna ska förebyggas och
29 deras skadeverkningar minimeras. De som drabbas av cancer ska få vård i tid och
30 av hög kvalitet. Alla ska ha förutsättningar och kunskap att göra goda livsval som
31 främjar deras hälsa. Med förebyggande åtgärder kan färre människor drabbas och
32 genom metodisk medicinsk utveckling och innovation har och kommer behand-
33 lingsformerna fortsätta att förbättras och överlevnaden kommer att öka ytterligare.

34 Sverige har mycket goda förutsättningar att ta nästa steg när det gäller att utveckla
35 den samlade cancervården och forskningen. Den nationella cancerstrategin
36 behöver förnyas i takt med den snabba utveckling som ägt rum de senaste åren.

En ny nationell cancerstrategi ska ha en långsiktig inriktning som tar ett nationellt helhetsgrepp om cancervården; är mer mottaglig för ny forskning, medicinteknik, medicinska resultat och erfarenheter; och som omfattar hela vårdkedjan, från förebyggande preventiva insatser till rehabilitering, uppföljning, palliativ vård och vård i livets slutskede. 1
2
3
4
5

Det finns områden inom cancervården där behoven av nationell samordning är omfattande för att säkerställa jämlik vård för patienten. Det handlar om väntetider, vårdkvalitet, psykosocialt stöd till barn och vuxna som drabbats av cancer och deras anhöriga, kompetensförsörjning, jämlik tillgång till nya kraftfullare cancerläkemedel, kvalificerad eftervård, rehabilitering samt cancerscreening. 6
7
8
9
10

Den nationella cancerstrategin som Alliansregeringen tog fram har tjänat Sverige väl. Cancervården har samordnats via sex regionala cancercentrum, standardiserade vårdförlopp har tagits fram och används idag aktivt för att styra och kvalitetssäkra vården. Sverige behöver nu en ny uppdaterad nationell cancerstrategi som kan vägleda arbetet de kommande tio åren. En ny strategi bör innehålla bland annat följande: 11
12
13
14
15
16

Inför vårdgaranti för cancerpatienter 17

Cancer är ett samlingsnamn för många olika diagnoser varav vissa är aggressiva sjukdomstillstånd som kräver behandling tidigt för att inte förvärras eller i värsta fall leda till döden. Vårdgarantins nuvarande 90 dagars tidsgräns för första besök respektive behandling inom specialistvården räcker därför inte. 18
19
20
21

Vårdgarantin ska därför knytas till de standardiserade vårdförlopp som tagits fram och kontinuerligt utvecklas av den medicinska professionen. Till vårdgarantin ska dessutom specifika resurser knytas inom ramen för kömiljarden. 22
23
24

Om vård inte kan ges inom tidsgränsen ska patienten ha rätt att vända sig till en annan vårdgivare och bli ersatt för de merkostnader detta innebär. Detta i syfte att alla som drabbats av cancer ska få rätt vård i rätt tid. 25
26
27

De standardiserade vårdförloppen behöver utvecklas. Rehabilitering och återbesök ska ingå. Patienten ska involveras i kvalitetsutveckling och införande av nya arbetssätt. 28
29
30

Vi vill att de standardiserade vårdförloppen genomförs, uppdateras och efterföljs i hela landet. Vi föreslår dessutom att följande mål efterlevs: 31
32

90 procent av alla människor som insjuknar i cancer som täcks av ett standardiserat vårdförlopp ska vara utredda enligt ett standardiserat vårdförlopp före utgången av år 2022. 33
34
35

90 procent av de cancerpatienter som ingår i ett standardiserat vårdförlopp ska få sin vård inom utsatta maximala tidsgränser. 36
37

1 **Förstärk och prioritera barncancervården**

2 Behandling av cancer skiljer sig åt mellan vuxna och barn. Därför vill vi genomföra
3 en särskilt riktad statlig satsning gällande barncancerforskning. En väl fungerande
4 barncancervård är beroende av att lösa den akuta bristen på sjuksköterskor och på
5 längre sikt att många barnonkologer går i pension. Därför behöver möjligheterna
6 ses över att ta fram och genomföra en specialistutbildning inom barncancervård.

7 Vi vill att barn med cancer och deras anhöriga erbjuds en rehabiliteringsplan och
8 psykosocialt stöd. Dessutom krävs samordning för att patienter i barncancer-
9 vården som fyller 18 år inte ska riskera att hamna i kläm vid övergången till den
10 reguljära vården. Det finns idag ett glapp mellan de olika vårdformerna som gör
11 att unga vuxna ibland har svårt att veta vart man kan vända sig för att få råd, hjälp
12 och stöd. Det krävs att mer fokus läggs vid att stärka den psykiska hälsan för unga
13 canceröverlevare. Vården måste finnas hela vägen.

14 **Bättre information till cancerpatienter**

15 Vi vill att en digital kvalitetslista ska tas fram som jämför väntetider och kvalitet
16 inom den samlade cancervården. Fokus ska riktas på medicinska resultat och
17 målnuppfyllelse gällande att korta väntetiderna i cancervården samt patientnöjdhet.

18 Patientens rättigheter inom patientlag och patientsäkerhetslag ska skärpas. Detta
19 gäller till exempel möjligheter att välja vårdgivare inom slutenvården i hela landet.
20 Det gäller även kravet att information om patienternas rättigheter alltid når fram till
21 patienten och/eller anhöriga.

22 **Ge individen förutsättningar att förebygga cancer**

23 Vi vill stärka det förebyggande preventiva arbetet. Det handlar dels om att ge
24 människor möjligheter att göra informerade val om sina levnadsvanor. Det
25 handlar också om att rekommenderade screeningprogram införs i hela landet och
26 regelbundet utvärderas och uppdateras; stärka det nationella allmänna vaccina-
27 tionsprogrammet och säkerställa till exempel så att såväl flickor som pojkar erbjuds
28 HPV-vaccination för att förebygga cancersjukdomar.

29 **Samlade vårdkedjor för eftervård och rehabilitering**

30 Primärvården fyller en viktig roll i cancervården som första linjen i att kunna upp-
31 täcka och ställa cancerdiagnos, men även för att ge eftervård och rehabilitering
32 efter många gånger påfrestande behandlingar.

33 Människor som är kroniskt sjuka i cancer ska erbjudas en fast vårdkontakt som ger
34 kontinuitet i vårdkontaktarna. Detta i strävan att skapa mer samlade vårdkedjor.

Kvalificerad eftervård ska utvecklas för cancerpatienter efter att ordinarie behandling är slutförd. Behoven av rehabilitering efter avslutad cancerbehandling kommer att öka. Rehabilitering underlättar för patienten att kunna återgå till det som var ens tidigare livssituation. Det är centralt att resurser sätts in redan vid första symptom på cancersjukdom. 1
2
3
4
5

Vi vill att det säkerställs att vårdprogrammet för cancerrehabilitering genomförs av alla regioner fullt ut samt att detta program följs upp, analyseras och utvärderas kontinuerligt. Ett bekymmer i samband med genomförandet är att det finns för få kontaktsjuksköterskor som är ansvariga för att ta fram dessa vårdplaner. 6
7
8
9

Kvalitetssäkra den palliativa cancer vården 10

Vi vill att det tas fram en kvalitetssäkring av den palliativa cancer vården. Palliativ cancer vård handlar om att ge svårt sjuka cancerpatienter möjligheter till förbättrad livskvalitet. Den palliativa vården ska inledas direkt när behov finns, dels för att lindra fysiska symptom dels för att stödja patienter vid oro och ångest samt erbjuda stöd för anhöriga. 11
12
13
14
15

Mer metodisk kvalitetssäkring och uppföljning av cancer vården 16

Vi vill ta fram en plan för etablering av Comprehensive Cancer Center. Detta i syfte att arbeta med ackreditering som ett sätt att säkerställa en hög kvalitetsstandard. Detta ska gälla cancercenter som utmärks av såväl grundforskning som klinisk forskning, utbildning och kompetensutveckling av vårdpersonal och cancerförebyggande arbete. Det handlar också om ytterligare koncentration av avancerad högspecialiserad cancer vård när så är befogat för att säkerställa hög vårdkvalitet och patientsäkerhet. 17
18
19
20
21
22
23

Vi vill genomföra en utvärdering av Regionala cancercentrums förutsättningar, roll och uppdrag i syfte att utveckla verksamheten. 24
25

Vi vill ta fram en nationell standardisering gällande användande av kvalitetsregister. Detta dels för att registren ska kunna kopplas till varandra dels att data enkelt ska kunna användas och jämföras mellan olika register. Registren underlättar utvärdering av vårdinsatser, processer, behandlingar och medicinering. De nationella kvalitetsregistren i cancer vården är en avgörande del för att metodiskt genomföra förbättringar inom olika cancerområden. 26
27
28
29
30
31

Cancer vårdens olika kliniker måste följa riktlinjer gällande till exempel användande av nya kraftfullare läkemedel. Vi vill också arbeta för att säkerställa att rekommenderade screeningprogram införs i hela landet och regelbundet utvärderas och uppdateras. 32
33
34
35

Vi vill att cancer vården och barn cancer vården i synnerhet följs upp mer metodiskt och kontinuerligt. Många barn cancer överlevare drabbas av sena komplikationer. Vi 36
37

1 vill stärka systematik och regelbundenhet vad gäller uppföljning av personer som
2 överlevt cancer som barn. Tydlig dokumentation och uppföljning är centralt för att
3 kunna stödja barncanceröverlevare på bästa möjliga långsiktiga sätt. Vi vill därför
4 stärka det nationella vårdprogrammet för långtidsuppföljning efter barncancer. Alla
5 barn som drabbats av cancer ska kallas till regelbundna uppföljningsmöten.

6 **Forskning och utveckling**

7 Enligt en internationell jämförelse av hälso- och sjukvården i tolv EU-länder är
8 Sverige i topp när det gäller medicinska resultat och effektivitet. För att vi ska
9 kunna fortsätta vara i topp måste vi bland annat långsiktigt stärka den kliniska
10 forskningen inom cancervården.

11 **Bejaka möjligheterna med nya cancerläkemedel**

12 Vi vill förbättra den kliniska forskningen och stärka samarbetet mellan cancer-
13 vården och universiteten. Det handlar om effektivare diagnostik, mer individuell
14 behandling med till exempel cell- och genterapier, individualiserade läkemedel,
15 biobanker och avancerad medicinteknik.

16 Detta ställer långsiktiga krav på hur hälso- och sjukvården och forskningen ska
17 finansieras, struktureras och utföras. Det rör inte minst hur Sverige kan se till att
18 korta tiden från att genombrott sker i forskning till innovation till att denna kan bidra
19 till behandlingsframgångar som kommer patienten till del.

20 Vi vill skapa ett nationellt kliniskt utvecklingscenter med inriktning på att samla in
21 data, analysera och använda artificiell intelligens och DNA-sekvensering gällande
22 olika cancersjukdomar.

23 Vi vill avsätta specifikt riktade resurser för jämlikt införande av vissa nya cancer-
24 läkemedel, som överenskommits nationellt och regionalt, så att dessa kommer
25 patienten till del oavsett var i landet man bor.

26 Vi vill att det nya utvecklade kvalitetsregistret för nya läkemedel regelbundet följs
27 upp och utvärderas.

28 Vi vill att Sverige klarar av att systematiskt tillvarata viktiga delar av forskningen
29 som rör såväl nuvarande som framtidens cancervård – till exempel biomarkörer och
30 fler målstyrda läkemedel. Vi vill få på plats en gemensam strategi och ett gemen-
31 samt förhållningssätt om hur biomarkörer kan utveckla och förbättra cancervården.

32 **Ta tillvara på innovationskraft och digital utveckling**

33 Digitaliseringen skapar helt nya möjligheter för cancervården. Det handlar om
34 allt från det förebyggande arbetet med appar för att sola säkrare eller att försöka
35 sluta röka, eller möjligheter att enklare ta bilder av misstänkta hudförändringar och
36 skicka dem digitalt utan att besöka sjukhuset eller att ta ett blodtest hemma. Nu

utvecklas även digital patologi för att öka både tillgängligheten och kvaliteten i de patologiska provsvaren. 1
2

Utveckling och innovation är centrala för utvecklingen av cancervården. För att vi ska kunna skapa den bästa cancervården krävs det förutsättningar för innovativa arbetsmiljöer och en vård som präglas av ständig utveckling, men för detta behövs även en översyn av dagens lagstiftning. 3
4
5
6

Det är även av stor vikt att det finns möjlighet för samarbeten mellan hälso- och sjukvården, akademin, näringslivet och patienterna. Patienten är och kommer att vara en stor och viktig resurs i all vård. Därför måste samarbete med patienter och patientföreningar vara centralt i utvecklingen av ny teknik och nya metoder. Möjligheterna inom hälso- och sjukvården är mycket omfattande och stora genombrott görs nu särskilt inom cancerområdet. Därför är det extra viktigt att den innovativa miljön och utvecklingskraften tas tillvara. 7
8
9
10
11
12
13

3

3. Fler medarbetare i välfärden 14

Välfärdens kompetensförsörjning är en av de riktigt stora utmaningarna under de kommande åren. Idag kämpar många kommuner och regioner med att hitta medarbetare med rätt utbildning och i allt för många fall väljer kvalificerad personal bort en karriär inom välfärden för att söka sig till andra banor. Enligt de senaste prognoserna från SKL är rekryteringsbehovet 508 000 medarbetare under 10 årsperioden 2016 till 2026. Uppemot 100 000 är legitimationsyrken som kräver minst treårig högskoleutbildning (ofta längre) för att få arbeta. 15
16
17
18
19
20
21

Moderaterna vill angripa detta problem från två håll. För det första behöver landets kommuner och regioner bli mer attraktiva arbetsgivare och använda ny teknik för att minska sitt personalbehov. Det andra innebär att staten tar ett större ansvar för välfärdens kompetensförsörjning när det kommer till utbildningssystemet. Välfärden kan dock inte ses som en isolerad del av arbetsmarknaden, även om det är där kompetensbristen riskerar att bli störst om inget görs, utan måste inordnas under en övergripande politik för matchning och kompetensförsörjning. 22
23
24
25
26
27
28

Stärk vårdens medarbetare 29

Bra vård handlar om mötet mellan patient och vårdens medarbetare. Utan medarbetare med bra utbildning, utvecklingsmöjligheter, rimliga arbetsmiljöer och goda arbetsvillkor så kommer inte vården fungera. Moderaterna har presenterat en rad reformer för att stärka vårdens medarbetare. 30
31
32
33

Hälso- och sjukvården har svårigheter att rekrytera och behålla medarbetare, framför allt till dygnet-runt-verksamheter. Det råder brist på bland annat specialist-sjuksköterskor, radiologer, patologer och biomedicinska analytiker. Inom tio år kan det komma att saknas över 11 000 specialistsjuksköterskor. Det finns utöver detta 34
35
36
37

1 en brist på cirka 1 500 allmänläkare. Det försvårar bland annat en utbyggnad av
2 den nära vården.

3 Moderaterna vill ta ett större grepp om vården- och omsorgens kompetensförsörj-
4 ning. Det handlar om flera reformer och åtgärder:

5 **Regionala reformer**

- 6 • Möjligheterna att utvecklas och göra karriär inom vården måste stärkas.
- 7 • Villkoren som medarbetare i vården måste vara hållbara. Vi vill möjliggöra
8 mer långsiktigt hållbar schemaläggning, som involverar medarbetarna.
9 Fysisk träning i samband med arbetstid bör vara ytterligare en del i att
10 förbättra arbetsmiljön.
- 11 • Digitaliseringen av vården ska fortsätta för att underlätta för medarbetarna
12 och samtidigt förbättra patienters tillgång till vården. Digitaliseringen kan
13 bland annat undanröja onödig byråkrati.

14 **Nationella reformer**

- 15 • Studenter som ska bli medarbetare i vården behöver förberedas bättre
16 inför detta redan under studietiden. Och när de väl börjar på sin första
17 arbetsplats måste introduktionen där fungera bra.
- 18 • Utbildningsplatserna måste byggas ut för de yrken inom vården där det
19 råder personalbrist. Utbildningsplatserna ska hålla hög kvalitet och ställa
20 höga krav på studenterna.
- 21 • Möjligheterna att byta yrke mitt i livet behöver förbättras. Det kan handla
22 om vidareutbildning för medarbetare inom vården, men även snabbspår in
23 i vårdyrken. Kompetensutveckling, särskilt för de med legitimationsyrken,
24 bör vara obligatorisk.
- 25 • Vi vill ta fram en nationell strategi för rekrytering av välfärdspersonal från
26 andra länder.
- 27 • Vårdens ledare ska ges större möjligheter till kompetensutveckling genom
28 en nationell ledarskapsutbildning.
- 29 • Lika spelregler mellan offentliga och privata utförare av vård
30 måste säkerställas. Vi vill skärpa lagstiftningen för att säkerställa
31 konkurrensneutralitet mellan offentliga och privata utförare gällande
32 uthyrning av personal inom vården och omsorgen.
- 33 • Välfärden ska vara en trygg arbetsplats. Trygghet och säkerhet
34 på arbetsplatsen är arbetsgivarens ansvar. Tyvärr får vård- och
35 sjukhuspersonal allt oftare möta både hot och våld på jobbet. Moderaterna
36 prioriterar trygghetsfrågorna. Med skärpta straff och fler poliser kommer
37 våldsvärkarna att få ge vika. Särskilda insatser behövs också i anslutning
38 till utsatta välfärdsverksamheter. Vi vill slopa tillståndsplikten för

trygghetskameror vid vårdinrättningar och ambulanser och möjliggöra för 1
larmbågar vid akutmottagningar. 2

Kompetensförsörjning för välfärden 3

Matchningen på den svenska arbetsmarknaden har varit ett problem under en 4
längre tid och ingen regering har på allvar försökt lösa problemen. Det finns vissa 5
trender som är särskilt oroande: Efterfrågan på lärare och vårdpersonal med 6
högskoleutbildning växer snabbare än utbudet. Samtidigt finns det ett överskott på 7
personer med högskoleutbildningar inriktade på humaniora, samhällsvetenskap, 8
kommunikation, kultur och media. Det finns också ett växande underskott på per- 9
soner med yrkesförberedande gymnasieutbildning. De yrkesprogram som framför 10
allt har för få studenter i förhållande till arbetsmarknadens behov är vård- och 11
omsorg, fordon- och transport, byggnad samt restaurang. Det finns därtill ett stort 12
och växande överskott på personer med högst grundskoleutbildning, inte minst till 13
följd av stor asylinvandring från länder där kort utbildning är det vanligaste. 14

Utbildningssystemet i Sverige präglas idag av en hög grad av valfrihet. Det är en 15
viktig del av den svenska modellen och något som ska bevaras. Men valfrihet 16
innebär inte att alla kan förväntas sig offentlig finansiering för att utbilda sig till 17
vad som helst. Antalet utbildningsplatser behöver följa arbetsmarknadens behov i 18
högre omfattning och när det uppstår konkurrens om platserna är det de som har 19
bäst meriter som ska få platsen. 20

Striktare styrning av högskolans utbildningsplatser 21

Trots påtagliga ansträngningar och flertalet regeringsuppdrag i syfte att öka arbets- 22
marknadskopplingen i lärosätenas utbildningsutbud kvarstår problemet. Det sak- 23
nas incitament att åtgärda de obalanser som byggts upp under lång tid i dagens 24
decentraliserade system. Moderaterna vill ta efter exempelvis Danmark och 25
Nederländerna som har en central behovsprövning av nya utbildningar som startas 26
inom högskolan och som sedan återupprepas vart 6:e år. På så sätt kommer fler 27
ungdomar som vill utbilda sig på högskolan matchas mot välfärdsyrken. 28

Gymnasieskolans matchningsuppdrag behöver stärkas 29

Inom ramen för den generella tillståndsplikt som Moderaterna vill införa för samt- 30
liga gymnasieskolor ska Skolinspektionen beakta nationella och regionala behov av 31
kompetensförsörjning. De nationella programråden för gymnasial yrkesutbildning 32
har en viktig roll att fylla i detta. 33

1 **Antagningskraven till gymnasieskolans högskoleförberedande** 2 **program ska höjas**

3 Sedan 2011 är det olika behörighetskrav för att kunna bli antagen till ett yrkesför-
4 beredande eller högskoleförberedande gymnasieprogram. Skillnaden har dock i
5 praktiken blivit mycket liten. Våren 2018 var bara 2,5 procent av eleverna enbart
6 behöriga till ett yrkesprogram. Det differentierade antagningskravet styr därmed
7 inte eleverna till yrkesprogrammen i den grad som är önskvärt.

8 Utformningen av ett skärpt antagningskrav till de högskoleförberedande program-
9 men måste utredas. En utgångspunkt ska dock vara att elever som har ambitioner
10 om att gå ett högskoleförberedande program trots att de inte klarar antagnings-
11 kraven i slutet av årskurs 9 bereds möjlighet att läsa in de betyg som fattas under
12 exempelvis sommarskola, eller senare i livet.

13 **Renodla komvux grundläggande utbildningsansvar**

14 Komvux har idag i allt högre utsträckning blivit en integrationsinsats. Av eleverna
15 som läser grundläggande nivå på komvux är idag 95 procent utrikes födda. Den
16 vanligaste kursen på komvux är svenska som andraspråk. På gymnasial nivå är det
17 dock bara 38 procent som är födda i ett annat land än Sverige. De som är födda
18 i Sverige läser oftare på komvux för att komplettera betyg och behörighet för att
19 kunna söka in till en utbildning på högskolan eller yrkeshögskolan (nästan hälften
20 som är under 25 år). Detta ansvar ska flyttas till högskolans basårsutbildningar
21 och yrkeshögskolans preparandutbildning för att renodla komvux grundläggande
22 utbildningsansvar.

23 **4. Ett samlat omhändertagande av de mest sjuka**

24 Svensk hälso- och sjukvård behöver ta fler steg när det gäller att utveckla en
25 sammanhållen vård för de mest sjuka – ofta äldre, multisjuka och kroniskt sjuka.
26 Det samlade omhändertagandet av de mest sjuka är en av de allra största möjlig-
27 heterna framöver att kunna höja kvaliteten i patienternas vård.

28 Ett problem idag är att många sjuka äldre tvingas åka till sjukhusens akutmot-
29 tagningar för besvär som egentligen hade kunnat åtgärdas i deras hem, oavsett
30 om det är ett äldreboende eller egen bostad. Det är resurskrävande och skapar
31 onödig stress och oro för de äldre. För att hantera detta krävs ett nytt arbetssätt
32 där kommuner och regioner, som delar på det totala vård- och omsorgsansvaret
33 för sjuka äldre, ser till den samlade samhälls- och patientnyttan av sin verksamhet.
34 Allt fler regioner utvecklar nu mobila team och vårdnära organisationer för att möta
35 patienten i hemmet. Detta arbete måste stödjas och vidareutvecklas. Även digitala
36 lösningar som kopplar ihop patienten i sitt hem med sjukvården är modeller som
37 behöver utvecklas.

För att underlätta detta vill Moderaterna skapa förutsättningar för vårdens och äldreomsorgens medarbetare att arbeta mer samordnat. Det handlar till exempel om att lättare kunna dela information med varandra via journalsystem eller ha rotationstjänster mellan region och kommun. 1
2
3
4

Fast läkare och samordning av vårdteam 5

Vi vill införa ett system med fast läkare, samordning av ett vårdteam till en början, för de mest sjuka patienterna – oftast äldre, multisjuka och kroniskt sjuka. Fastläkaren ska ansvara för sina listade patienter och samordna den vård och omsorg som behövs med vårdteam som har multiprofessionella kompetenser. 6
7
8
9

Det samlade omhändertagandet av de mest sjuka ska prioriteras. Konkret handlar detta bland annat om att det ska ges mer möjligheter för patienten till mobil närvård, hemsjukvård, kontinuitet och sammanhållna vårdkedjor. Det ska vara möjligt som patient att lista sig hos alla legitimerade yrken inom vården. Sett ur ett historiskt perspektiv har vården av människor med kroniska sjukdomar och multisjuka varit lägre prioriterad. Nu måste detta ändras. Människor som är multisjuka och kroniskt sjuka behöver en samlad hälso- och sjukvård som är väl anpassad till långa och komplexa vårdförlopp med ett stort behov av kontinuitet med fastläkare och vårdteam och med hög delaktighet från patienten. 10
11
12
13
14
15
16
17
18

Vårdteam kring fastläkaren ska kunna skapas genom samarbete och samordning med andra relevanta vårdaktörer så som fristående sjuksköterskor, psykologer, distriktssjuksköterskor med specialistutbildning, arbetsterapeuter, undersköterskor och fysioterapeuter. Detta bland annat i syfte att underlätta etablering av nya vårdcentraler eller motsvarande som startas av läkare eller någon annan profession. 19
20
21
22
23

Vårdval för de mest sjuka 24

Inför ett vårdval för sammanhållen vård för de mest sjuka patienterna genom att samla resurserna för t.ex. hemtjänst, basal och avancerad hemsjukvård och geriatrik. Lagstiftning ska säkerställa denna rätt till vårdval för sammanhållen vård för de mest sjuka och även konkurrensneutralitet mellan offentliga och privata utförare av denna och annan vård. Vi vill inrätta äldremottagningar på vårdcentraler för att bättre kunna möta och koordinera de mest sjukas vård och utveckla den mobila vården så att den kan erbjudas flera olika patientgrupper. 25
26
27
28
29
30
31

Använd lagstiftning för mer sammanhållen vård och omsorg 32

Lagstiftningen som reglerar vem som har vårdansvaret behöver uppdateras så att såväl regioner som kommuner har ett tydligt ansvar att samarbeta kring vården av de mest sjuka. För att åstadkomma ett långsiktigt skifte gällande sådan sammanhållen vård och omsorg för de mest sjuka krävs konkreta lagstiftningsförändringar i hälso- och sjukvårdslagen, socialtjänstlagen och kommunallagen. Detta kommer 33
34
35
36
37

- 1 kräva balanserade avvägningar mellan patientens intressen och det kommunala
2 självstyret. Där vi anser att patientens intressen alltid ska väga allra mest.

3 **Ökad flexibilitet i vården av de mest sjuka**

4 Vi vill införa möjlighet att även andra läkare än specialister i allmänmedicin kan
5 verka som fastläkare i syfte att säkerställa bemanning och kompetens. ST-läkare,
6 som blivande specialister i allmänmedicin, ska kunna vara fastläkare med egen
7 patientlista. Vi vill sänka trösklarna att kunna etablera en ny vårdcentral eller mot-
8 svarande som kan bidra till mer nära vård. I detta sammanhang är utformningen av
9 ersättningsmodeller som uppmuntrar till detta helt centralt.

10 En reform för de mest sjuka kräver även ett starkt fokus på det preventiva förebyg-
11 gande arbetet. Med inriktning bland annat på tidig uppmärksamhet, att ge stöd till
12 patienter som behöver hjälp med tidiga symptom på kroniska sjukdomar eller hjälp
13 med att klara av sina föresatser att lägga om sin kost eller andra levnadsvanor.

14 **5. Riv hinder för digitalisering**

15 Moderaterna vill riva hinder för digitalisering och skapa bättre stödjande system
16 för förverkligandet av visionen att Sverige ska vara bäst i världen på e-Hälsa 2025.
17 Digitaliseringen skapar fantastiska möjligheter för hälso- och sjukvården vad
18 gäller allt från att öka tillgängligheten och skapa en mer jämlik vård till att förbättra
19 patientsäkerheten och utveckla det förebyggande och hälsofrämjande arbetet.
20 Dessutom kan digitalisering möjliggöra arbetsmiljöförbättringar, som innebär att
21 hälso- och sjukvården ska kunna attrahera och behålla medarbetare, och effektivi-
22 seringar som är nödvändiga för att vårdens resurser långsiktigt ska räcka till.

23 Inte minst utvecklingen med nätläkare har visat på möjligheterna som digitalisering
24 inom vården kan medföra. Till exempel har detta ökat vårdens tillgänglighet i
25 glesbygd och förenklat för barnfamiljer. De nya digitala vårdgivarna har på många
26 sätt gett en glimt av framtidens hälso- och sjukvård, och i grunden är detta en
27 utveckling som bör bejakas.

28 Dagens lagstiftning rörande informationsdelning inom hälso- och sjukvården är
29 varken anpassad till hur hälso- och sjukvården idag är organiserad, hur vi som
30 medborgare och patienter rör oss eller till de nya möjligheter som digitaliseringen
31 skapar. Moderaterna vill därför genomföra ett antal lagändringar i syfte att skapa
32 goda möjligheter för sammanhållen journalföring och informationsdelning mellan
33 olika aktörer inom hälso- och sjukvården men också mellan hälso- och sjukvår-
34 den och socialtjänsten. Förändringarna vi föreslår handlar också om att skapa
35 förutsättningar för att nyttja patientinformation i syfte att skapa en ännu bättre och
36 inte minst mer förebyggande hälso- och sjukvård. Vi vill även utöka den juridiska
37 vägledningen till hälso- och sjukvårdens aktörer. De reformer som vi vill genomföra

måste föregås av en konsekvensanalys avseende eventuella inskränkningar av den personliga integriteten och skydd av personuppgifter. 1
2

Låt informationen följa individen inom hälso- och sjukvården 3

För att möta medborgarnas förväntan av en god och sammanhållen vård och omsorg krävs att involverade aktörer i form av exempelvis region, kommun samt privata vårdgivare och utförare av socialtjänst har och kan dela information mellan sig. Dagens lagstiftning försvårar eller rent av hindrar dock detta. 4
5
6
7

Utgångspunkten i dagens lagstiftning är i princip att patientinformation inte ska delas över organisationsgränser. Det finns dock sekretessbrytande bestämmelser som möjliggör informationsutbyte. I patientdatalagen (PDL) finns till exempel bestämmelser för sammanhållen journalföring vilket möjliggör för olika vårdgivare att ha direktåtkomst till varandras vårddokumentation. En sammanhållen journalföring kräver patientens samtycke liksom att ett antal andra kriterier är uppfyllda. 8
9
10
11
12
13

Vi föreslår att kravet om samtycke ersätts med ”krav om att patienten inte motsatt sig”. Vi föreslår alltså att dagens krav om ett aktivt samtycke vänds så att patienten antas samtycka till att vården får ta del av patientinformation till dess att motsatsen är meddelad. 14
15
16
17

Sammanhållen journalföring mellan hälso- och sjukvård samt socialtjänst 18 19

För att skapa förutsättningar för bättre samverkan och ett samlat omhändertagande föreslår vi att det blir möjligt med gemensam dokumentation över sekretessgränsen mellan hälso- och sjukvården och socialtjänsten. Detta så att socialtjänsten och hälso- och sjukvården vid behov kan få lov att ha direktåtkomst till varandras dokumentation. 20
21
22
23
24

Gemensam journalföring mellan hälso- och sjukvården och socialtjänsten skulle förslagsvis kunna regleras på motsvarande sätt som sammanhållen journalföring idag regleras inom hälso- och sjukvården. Grunden skulle då vara aktivt samtycke samt att informationsdelningen är motiverad utifrån den enskildes behov. 25
26
27
28

Vi föreslår även att lagstiftningen tydliggörs så att anhöriga kan agera som ombud för att sköta dennes tidsbokningar, anmälningar och avbokningar samt ta del av dennes undersökningsresultat. 29
30
31

Använd data för en att utveckla en säkrare och mer förebyggande hälso- och sjukvård 32 33

All data som skapas inom hälso- och sjukvården är en alldeles fantastisk tillgång som, om den används klokt, kan bidra till ny forskning och utveckling av hälso- och sjukvården utifrån en lång rad perspektiv. Idag finns det dock vissa rättsliga hinder 34
35
36

1 för att analysera och nyttja patientinformation. Bland annat avseende möjligheten
2 att använda data från olika vårdgivare.

3 Dagens hälso- och sjukvårdssystem rymmer många olika vårdgivare och det är
4 därför angeläget att organisatoriska gränser inte blir gränssättande för verksam-
5 hetsutveckling. Vi föreslår därför att patientdatalagen, och vid behov eventuell
6 ytterligare lagstiftning, ses över i syfte att skapa möjligheter att använda data från
7 alla vårdgivare till analyser och verksamhetsutveckling.

8 Vi föreslår också att möjligheten att klassificera olika typer av vårdinformation
9 utreds. Detta i syfte att möjliggöra en reglering av data som är mer nyanserad och
10 som bättre kan balansera skyddet av den enskildes integritet mot vinsterna av att
11 dela och använda en viss information.

12 ***Ge Digitaliseringsmyndigheten i uppdrag att bygga upp rättslig*** 13 ***expertis och ge rättslig vägledning***

14 Socialstyrelsen har tillsammans med E-hälsomyndigheten utvecklat ett digitalt
15 tillgängligt juridiskt stöd om regelverket kring informationshantering och dokumen-
16 tation. Stödet riktar sig till personer som arbetar inom hälso- och sjukvården eller
17 socialtjänsten. Stödet är bra och välkommet men vi ser behov av att utveckla en
18 rättslig expertis med uppdrag att ge framförallt sjukvårdshuvudmännen men också
19 övriga aktörer inom hälso- och sjukvården rättslig vägledning.

20 Genom att ge den nybildade Digitaliseringsmyndigheten (DIGG) i uppdrag att
21 bygga upp rättslig expertis och ge rättslig vägledning tror vi att detta problem till
22 stor del skulle kunna avhjälpas.

23 ***Skapa och förvalta gemensamma standarder för IT i hälso- och*** 24 ***sjukvården***

25 Ett betydande problem och hinder för digitaliseringen av hälso- och sjukvården
26 handlar om avsaknad av gemensamma standarder och om system som inte är
27 kompatibla med varandra. För ett litet land som Sverige är detta ett särskilt stort
28 problem. Vi behöver enas om gemensamma standarder som dessutom är interna-
29 tionellt gångbara samt arbeta med plattformar med öppna gränssnitt. Detta krävs
30 för att Sverige ska vara ett bra land att utveckla olika applikationer i men också för
31 att vi ska ha möjlighet att implementera lösningar som utvecklats på andra håll i
32 världen.

33 Vi föreslår därför att regeringen ger E-hälsomyndigheten i uppdrag att skapa ett
34 forum för att fastställa och förvalta gemensamma standarder för IT inom svensk
35 hälso- och sjukvård. Regeringen bör inte bara låta analysera ansvarsfördelningen
36 vad gäller standardisering utan också tydliggöra densamma. Därav vårt förslag om
37 att inrätta ett forum med uppdrag att fastställa gemensamma standarder.

I de fall man inom forumet, som åtminstone bör inkludera representanter från Sveriges kommuner och landsting (SKL), Inera AB, privata utförare och tjänsteleverantörer, inte kan enas menar vi att E-hälsomyndigheten måste ha mandat att fatta beslut.

Moderaterna ska verka för:

- att* genomföra en översyn av vården och omsorgens kvalitet, valfrihet, jämlikhet, kontinuitet, effektivitet, styrning, produktivitet, struktur och organisering. Det huvudsakliga perspektivet och ingången ska vara patienten.
- att* inrätta en ny och uppdaterad nationell cancerstrategi.
- att* stärka vårdens medarbetare.
- att* styrningen av högskolans utbildningsplatser blir mer strikt.
- att* gymnasieskolans matchningsuppdrag stärks.
- att* antagningskraven till gymnasieskolans högskoleförberedande program ska höjas.
- att* komvux grundläggande utbildningsansvar renodlas.
- att* införa ett system med fast läkare för de mest sjuka patienterna – oftast äldre, multisjuka och kroniskt sjuka.
- att* införa ett vårdval för sammanhållen vård för de mest sjuka patienterna genom att samla resurserna för t.ex. hemtjänst, basal och avancerad hemsjukvård och geriatrik.
- att* lagstiftningen som reglerar vem som har vårdansvaret uppdateras så att såväl regioner som kommuner har ett tydligt ansvar att samarbeta kring vården av de mest sjuka.
- att* införa möjlighet att även andra läkare än specialister i allmänmedicin kan verka som fastläkare i syfte att säkerställa bemanning och kompetens.
- att* patientinformation ska följa individen inom hälso- och sjukvården.
- att* införa sammanhållen journalföring mellan hälso- och sjukvård samt socialtjänst.
- at* skapa och förvalta gemensamma standarder för IT i hälso- och sjukvården.

Partistyrelsen föreslår partistämman besluta:

- att* anta propositionen ”Trygg och tillgänglig hälso- och sjukvård.”

1 **Reservationer**

2 **Christian Gustavsson** reserverade sig mot partistyrelsens förslag till beslut angående
3 kapitel "Tidigare reformarbete", avsnitt "Koncentrera den högspecialiserade
4 vården" (s. 109, rad 14-25) samt kapitel "Nya reformer", avsnitt "Fler medarbetare i
5 välfärden" (s. 117-120) med följande motivering:

6 "I ett antal steg och under flera partistämmor så har staten givits en tyngre roll i
7 välfärden. Jag är inte för egen del övertygad om att en ökad statlig styrning alltid
8 leder till en bättre skola, sjukvård eller äldreomsorg. Mot bakgrund av det vill jag
9 stryka två delar av propositionens innehåll.

10 Jag föreslår att s. 109, rad 20-25 stryks. Jag tror inte att mer av nationell styrning
11 av den högspecialiserade vården leder till en bättre högspecialiserad vård.

12 Jag föreslår att sidan 119, hela stycket om gymnasieskolans matchningsuppdrag,
13 rad 29-33, stryks. Om offentlig vård- och omsorg behöver fler medarbetare känns
14 det inte rimligt att det ska uppnås genom att Skolinspektionen har i uppdrag att
15 pressa kommuner att lägga ned andra gymnasieprogram. Om studie- och yrkes-
16 vägledningen är dåligt fungerande kan inte lösningen vara att man tvingar elever
17 genom att lägga ned andra utbildningsvägar än det som kommun- och region
18 behöver för stunden. Arbetsmarknaden är större än den offentliga sektorns behov."

19 **Benjamin Dousa** reserverade sig mot partistyrelsens förslag till beslut angående
20 avsnitt "En ny modell för svensk hälso- och sjukvård" (s. 111-112) till förmån för
21 följande ytterligare punkter:

- 22 • Se över den skattebaserade finansieringsmodellen för hälso- och
23 sjukvården i syfte att öka det individuella ansvaret och åstadkomma en
24 effektiv vård med hög kvalitet och god tillgänglighet för alla medborgare
- 25 • Hämta inspiration från andra länders sätt att organisera sjukvården och
26 som är mer framgångsrika än det svenska
- 27 • Se över förutsättningar för att underlätta och skynda på såväl
28 digitaliseringen som automatiseringen och robotiseringen i sjukvården
- 29 • Se över regionernas beställarmonopol och möjligheter att ställa detaljkrav
30 på privata vårdgivare för att tillgodose verklig konkurrens för mer valfrihet
31 och kvalitet

32 **Benjamin Dousa** reserverade sig mot partistyrelsens förslag till beslut angående
33 avsnitt "En ny modell för svensk hälso- och sjukvård" (s. 111-112) till förmån för
34 följande tillägg:

35 "Alla människor kommer någon gång i livet att söka sig till sjukvården av någon
36 anledning. Den som driver företag eller förvärvsarbetar är beroende av att snabbt
37 få vård och att snabbt kunna komma tillbaka till vardagen. Därför är det olyckligt
38 att de privata sjukvårdsförsäkringar som många arbetsgivare och fackförbund

erbjuder sina anställda nu är skattepliktiga. Idag har ungefär 700 000 svenskar en privat sjukvårdsförsäkring. 1
2

All vård borde rimligtvis vara lika viktig och jämställd och därför vara skattebefriad – inte bara den offentliga. Därför borde privata sjukvårdsförsäkringar inte förmånsbeskattas. 3
4
5

Moderaterna bör därför ta ställning för att: 6

- Återinföra skattefriheten för arbetsgivarbetalda sjukvårdsförsäkringar” 7

Proposition 4

Proposition 4

*Integration, social rörlighet och
bättre möjligheter för socialt
utsatta barn och unga*

Innehåll

Integration, social rörlighet och bättre möjligheter för socialt utsatta barn och unga

- 133 Den nya svenska modellen ska möjliggöra klassresor för alla barn**
- 134 Skolans kompensatoriska uppdrag**
- 135 Förskolan ska ge barn en bra start i livet
- 135 Bättre stöd och hjälp tidigt så att fler barn får en bättre start i kunskapsresan
- 136 Bättre möjligheter till jobb och behörighet till gymnasiet
- 137 Samhällets stöd är ett måste för barn och unga som mår dåligt**
- 138 En tillgänglig och förebyggande elevhälsa
- 138 Barn och unga som mår dåligt ska få den hjälp de behöver
- 139 Vi måste veta mer om psykisk ohälsa
- 140 Arbetet med suicidprevention är livsviktigt
- 141 Bryt utanförskap genom bättre integration**
- 142 Uppvärdera svenska språkets betydelse för barn och ungdomar
- 142 Samhällsorientering för nyanlända elever
- 143 Krafttag mot hedersrelaterat våld och förtryck
- 143 Civilsamhället spelar en avgörande roll för integrationen
- 144 Socialtjänstens arbete med barn och unga**
- 145 En närvarande socialtjänst med fokus på tidiga insatser
- 146 Bättre villkor för socialtjänstens medarbetare
- 147 Överlåt beslutsfattandet av ärenden som rör barn och unga till professionen
- 148 Socialtjänstens samarbete med andra aktörer
- 150 När familjen inte räcker till – barn i samhällets vård**
- 150 Uppvärdera familjehemmens och jourhemmens roll
- 151 Vårdnadsöverflyttningar och nationella adoptioner
- 151 Säkerställ placerades barns rätt till skola och utbildning
- 152 Stöd och hjälp till placerade barn och ungdomar
- 153 Tydliga regler skapar trygghet på särskilda ungdomshem och HVB-hem
- 153 Tydliggör reglerna på HVB-hem
- 154 Bryt och förebygga kriminalitet bland unga**
- 155 Sociala insatsgrupper – vikten av att tidigt fånga ungdomar i riskzonen
- 155 Unga personer som begår grova brott bör hanteras av Kriminalvården
- 156 Statligt ansvar för omhändertaganden av brottsmisstänkta enligt LVU

157 Förebyggande åtgärder mot narkotikaanvändning och våld

- 158 Samarbete mellan polis och skola för en drogfri miljö
- 158 Specialiserade narkotikapoliser
- 159 Utökad befogenhet för polisen att skapa trygga skolmiljöer
- 159 Vård och tvångsvård för unga i missbruk

160 Partistyrelsen föreslår partistämman besluta:

Proposition 4

1

Integration, social rörlighet och bättre möjligheter för socialt utsatta barn och unga

2

3

Den nya svenska modellen ska möjliggöra klassresor för alla barn

4

5

Sverige ska vara ett land fullt av möjligheter där alla barn ges chansen att nå sin fulla potential: Att av egen kraft kunna göra sin egen resa, ta sig uppåt och framåt i livet. Möjligheten till att göra en klassresa ska inte vara förbehållen vissa barn. Det måste gälla alla – oavsett familjesituation eller bakgrund, om man bor på landet, i staden eller i förorten.

6

7

8

9

10

Sverige ska också vara ett land som värnar barns rättigheter. Ett land där alla barn är värda att lyssna på, respekteras och tas på allvar. Där barnets bästa alltid sätts i främsta rummet. Lika mycket som vi skapar möjligheter för alla barn att förverkliga sina drömmar behöver vi ta ett gemensamt ansvar för de barn som inte fått en lika bra start i livet som andra, som riskerar att fara illa eller ärva sina föräldrars sociala problem.

11

12

13

14

15

16

Vi moderater tror starkt på löftet om social rörlighet, och fruktar hotet om social ärftlighet där föräldrars utanförskap och misslyckanden går i arv i generationer. I stället måste vi möjliggöra för alla barn att få påbörja sin alldeles egen resa och för alla föräldrar att se sina barn växa upp och nå sin fulla potential.

17

18

19

20

Frågan är också viktig i ett bredare samhällsperspektiv. Sverige behöver ta tillvara alla talanger som kan bidra till att bygga en starkare ekonomi och samhällsgemenskap. Det bygger i sin tur fler viktiga förebilder som kan hjälpa barn och unga ta sig vidare för att nå sina mål i livet. Fler unga som lyckas utbilda sig och få ett arbete gör också det samlade humankapitalet starkt och är en grundstomme för framtida tillväxt och välfärd i Sverige.

21

22

23

24

25

26

För att nå dit måste vi skapa möjligheter, men också lösa samhällsproblem. I dag lämnar alltför många barn och unga skolan utan fullständiga betyg. Barn och ungdomar mår allt sämre och landets socialtjänster har svårt att hjälpa alla barn som far illa. Den bristande integrationen skapar utanförskap med barn som aldrig kommer in i det svenska samhället. Gängkriminaliteten drar in allt yngre ungdomar i kriminalitet och missbruk.

27

28

29

30

31

32

Det finns inte en politisk reform som löser dessa problem över en natt. Det går heller inte att se på problemen i stuprör, utan här krävs en långsiktig och sammanhängande agenda som spänner över flera politikområden.

33

34

35

1 Social rörlighet är samtidigt ett brett och väldefinierat begrepp. Förslagen i denna
2 proposition är riktade till barn och unga som riskerar en stor social utsatthet, till
3 exempel på grund av psykisk ohälsa eller uppväxtförhållanden i områden där
4 riskerna är större att exponeras för kriminalitet. I det fortsatta arbetet framgent
5 kommer också politik att utvecklas för att möjliggöra barn och ungas sociala
6 rörlighet i ett bredare perspektiv, inte bara för de mest socialt utsatta barnen.

7 När det gäller insatser för socialt utsatta barn och unga handlar det bland annat om
8 en skola som möjliggör för alla barn att göra en klassresa, en politik som tar psy-
9 kisk ohälsa på allvar, en integration som är på riktigt, en socialtjänst som fungerar
10 samt ett effektivt brottsförebyggande arbete som hindrar att barn och ungdomar
11 dras in i kriminalitet. Här krävs att alla aktörer i samhället tar sitt ansvar och ges
12 rätt verktyg att göra skillnad, från statliga myndigheter till kommuner och det ofta
13 outhärliga civilsamhället. I detta arbete är också vuxna förebilder avgörande.

14 Barn är ytterst föräldrars största ansvar i livet, och det är framför allt av föräldrarna
15 – i olika familjekonstellationer – som barn ges en trygg uppväxt och förutsättningar
16 för en bra utveckling. De allra flesta barn i Sverige har det också bra, och även
17 barn till föräldrar som har olika svårigheter klarar sig bra senare i livet. Samtidigt
18 har samhället ett särskilt ansvar för barn som har det svårt, på grund av egna
19 problem eller på grund av föräldrarnas problem. Då krävs insatser som ser till att
20 även de barnen ska kunna känna hopp om sitt eget livs möjligheter.

21 **Skolans kompensatoriska uppdrag**

22 I Sverige ska egen ansträngning vara avgörande för hur det går i livet. Möjlighete-
23 rna att lyckas ska aldrig begränsas av varifrån du kommer, var du bor eller vem
24 du är. Det börjar redan tidigt. Skolan är biljetten till social rörlighet och möjligheten
25 att göra en klassresa, där alla barn och ungdomar ska ges förutsättningar att
26 förverkliga sina drömmar och nå sin fulla potential.

27 Så ser det tyvärr inte ut i dag. I stället har vi en skola där barns bakgrund och
28 sociala uppväxtförhållanden fortsatt spelar en avgörande roll för hur livet som
29 vuxen kommer att se ut. Det är ett stort misslyckande, som framför allt straffar de
30 barn som fått en tuff start i livet. Dessa barn ges aldrig en rättvis chans att göra sin
31 egen klassresa.

32 Utanförskap, där barn aldrig ser sina föräldrar gå till jobbet eller där föräldrarna inte
33 stöttar barnen i skolan, kan bara brytas genom kunskap. Därför behöver svensk
34 skola vara som bäst för de elever som behöver den som mest. När alla skolor
35 ovillkorligen fokuserar på elevernas möjlighet, lärande och kunskaper ges alla
36 elever den bästa möjliga starten i livet och goda möjligheter till ett tryggt vuxenliv.

Förskolan ska ge barn en bra start i livet

Inget är så viktigt för barns start i lärandet som en tidig och livlig språkutveckling. Forskning visar tydligt att föräldrar som är språkligt aktiva med sina barn också hjälper barnet att tidigt knäcka den språkliga koden. Därför spelar förskolan med dess unika uppdrag att förena lek, skapande, utforskande och lärande en avgörande roll för barnens tidiga kunskapsresa.

Förskolans uppgift att lägga grunden inför skolstarten spelar särskilt stor roll för barn som har ett annat modersmål än svenska eller för barn som kommer från studieovana hem. Därför behöver ambitionerna för förskolan höjas. Förskollärautbildningen behöver byggas ut så att alla barn får möta utbildade och legitimerade förskollärare under sina timmar i förskolan. För att säkerställa kvalitet i utbildningen behöver utbyggnaden kombineras med högre antagningskrav. Men framför allt måste timmarna i förskolan bli fler för de barn vars föräldrar är arbetslösa eller lever i ett utanförskap. Moderaterna anser att barn till föräldrar som står utanför arbetsmarknaden ska ha rätt till 30 avgiftsfria timmar per vecka i förskolan.

Utöver detta behöver också obligatorisk språkförskola införas. Det är inte bara utrikes födda föräldrar som behöver stärka sina svenskkunskaper. Minst lika viktig är att familjernas barn får de kunskaper i svenska som behövs för att de ska ha samma möjligheter som andra barn att klara skolan. Därför föreslår Moderaterna att alla nyanlända barn och barn till nyanlända föräldrar ska omfattas av en obligatorisk språkförskola om 15 timmar i veckan från tre års ålder. Särskild tid ska varje vecka avsättas för undervisning i svenska.

Dessutom föreslår vi att svenska språkets roll stärks i läroplanen till förskolan och kompetensutveckling för förskollärare och att Skolverket ska ges i uppdrag att ta fram särskilda kompetensutvecklingskurser för förskollärare i språkutvecklande arbetssätt riktat mot nyanlända barn.

Bättre stöd och hjälp tidigt så att fler barn får en bättre start i kunskapsresan

I den svenska skolan ska alla elever mötas av höga förväntningar. Alla elever har rätt att, utifrån sina förutsättningar, nå så långt som möjligt. En viktig förutsättning för detta är att eleverna tidigt får stöd och hjälp och att kunskapsluckor tas omhand i tid och inte förbises. För att bättre upptäcka elever i behov av extra stöd och hjälp har obligatoriska bedömningsstöd och kunskapsmål i läsning införts från årskurs 1 och de nationella proven har flyttats ned till årskurs 3. Men trots detta kommer inte det särskilda stödet och de extra anpassningarna som eleverna har rätt till eleverna till del.

När elever lämnas utan stöd i sin läsning, skrivning och räkning lämnas de också utanför skolans kunskapsuppdrag. Detta är verkligheten för de 17 100 elever som saknade behörighet till gymnasiet när de lämnade grundskolan våren 2018. Bakom

1 dessa siffor finns barn och unga vars drömmar tidigt krossas och som lämnas
2 utanför samhället. Det är därför viktigt att fler elever tidigare ges bättre stöd och
3 hjälp i sin kunskapsresa.

4 Målsättningen ska vara att alla elever får stöd och hjälp inom den ordinarie under-
5 visningstiden. Men i de fall detta inte räcker ska alla skolhuvudmän åläggas en
6 skyldighet erbjuda en obligatorisk läxhjälp i grundskolan och en lovskola i åk 6-9
7 ska införas för de elever som riskerar att inte komma in på gymnasiet. Alla elever
8 ska ges en möjlighet att nå behörighet till gymnasiets nationella program.

9 Utöver detta behöver också skolans professioner bättre förutsättningar för att klara
10 av att möta alla elevers utmaningar. Därför måste alla lärare, nya såväl som befint-
11 liga, ha kunskap i att möta svagpresterande elever. Det handlar om grundläggande
12 kompetens i specialpedagogik, andraspråksinläring, ledarskap och kunskaper i
13 att möta elever med neuropsykiatriska funktionsvariationer.

14 Därutöver behöver skolan säkerställa att elever som är i behov av särskilda
15 anpassningar i form av exempelvis mindre undervisningsgrupper och resursskolor
16 kan få sådan hjälp. Det ska vara kartläggningmaterial, resultat på nationellt prov
17 eller uppgifter från lärare och övrig skolpersonal i samråd med eleven – och inte
18 medicinska diagnoser – som ska styra när anpassningar och särskilt stöd ska ges
19 till eleverna. Både specialpedagogers och speciallärares kompetens måste komma
20 de enskilda individerna till del, därför måste platserna till dessa utbildningar byggas
21 ut och kopplas samman med ett professionsprogram för lärare. Information om
22 elevers olika svårigheter ska överlämnas till nästa skola, rektor och lärare vid byten
23 och liknande situationer.

24 **Bättre möjligheter till jobb och behörighet till gymnasiet**

25 För de elever som inte når behörighet till gymnasiet finns möjlighet att läsa vidare
26 på ett av de fem introduktionsprogram som finns. Läsåret 2018/2019 läste över 50
27 000 elever på ett introduktionsprogram. Trots att de fem introduktionsprogrammen
28 mer eller mindre har samma syfte – att elever ska nå gymnasiebehörighet eller
29 rustas med yrkeskunskaper – överlappar programmen varandra. Det är svårt att se
30 vad som egentligen skiljer programmen åt. Resultaten visar att få av de elever som
31 påbörjar något av programmen har slutfört en gymnasieutbildning med examen
32 fem år senare.

33 Detta är ett slöseri för såväl samhället som den enskilda individen. Fler unga och
34 nyanlända måste få en bättre möjlighet till en bättre start i vuxenlivet. Därför behö-
35 ver introduktionsprogrammen reformeras. I stället för dagens illa fungerande intro-
36 duktionsprogram ska introduktionsprogrammets syfte och tillgänglighet renodlas. I
37 huvudsak bör det finnas två inriktningar: en studieförberedande där syftet är att nå
38 gymnasieexamen och en yrkesskola där det främsta syftet är goda språkkunskaper
39 och att eleven ska få en relevant yrkesutbildning.

Samtidigt ska introduktionsprogrammen inte stänga några dörrar. Tvärt om ska det finnas en flexibilitet mellan systemen. Det ska alltid gå att välja till kurser för att uppnå gymnasiebehörighet och, om man blir behörig, växla över till ett gymnasieprogram. På detta sätt blir den nya yrkesskolan både en första väg in i ett yrke och en brygga till vidare fördjupning och studier.

Yrkesskolans inriktningar ska tas fram tillsammans med det regionala näringslivet för att maximera elevernas möjligheter till jobb. Yrkesskolan bör också inkludera långtgående möjligheter till praktik under utbildningen, liksom lärlingsprogrammen på gymnasiet. Det är då lämpligt att de elever som omfattas för reformen för inträdesjobb får hjälp via yrkesskolan att hitta ett inträdesjobb på ett företag. De kan då kombinera utbildning på yrkesskolan med ett inträdesjobb.

Moderaterna ska verka för: 12

- att* alla nyanlända barn och barn till nyanlända föräldrar ska omfattas av en obligatorisk språkförskola, om 15 timmar i veckan från tre års ålder, där det särskilt ska fokuseras på undervisning i svenska. 13-15
- att* öka lärarnas och rektorernas befogenheter att avgöra när och hur undervisning ska ske i särskilda undervisningsgrupper samtidigt som det ska underlättas för fler platser i resursskolor. 16-18
- att* införa en specialinriktning mot specialpedagogik/speciallärare på lärarutbildningen och utöka platserna på speciallärarutbildningen samt säkerställa att det finns ett tydligt specialpedagog- och speciallärarspår i det kommande professionsprogrammet. 19-22
- att* ge Skolinspektionen i uppdrag att särskilt granska skolornas arbete med extra anpassningar och särskilt stöd. 23-24
- att* säkerställa att det professionsprogram för rektorer och lärare som tas fram tydligt premierar arbete i skolor i utsatta områden. 25-26
- att* renodla introduktionsprogrammets syfte och mål, så att fler når gymnasiebehörighet och gymnasieexamen samt rustas bättre för en kommande arbetsmarknad, samt att en ny yrkesskola införs. 27-29

Samhällets stöd är ett måste för barn och unga som mår dåligt 30-31

Alla barn och ungdomar har rätt till en bra start i livet – att må bra och känna sig trygga. Så ser det tyvärr inte ut i dag. Den psykiska ohälsan bland unga är utbredd och utvecklingen är oroande. De senaste tio åren har den psykiska ohälsan hos barn i åldern 10-17 år fördubblats. 32-35

1 Barn som mår dåligt riskerar inte bara att få en sämre start i livet och gå miste
2 om barndomen eller tonåren. De riskerar också att bära med sig problemen in i
3 vuxenlivet, med risk för till exempel sjukdom eller arbetslöshet. Försäkringskassan
4 har till exempel konstaterat att psykisk ohälsa ligger bakom nästan hälften av alla
5 pågående sjukskrivningar.

6 Samhällets stöd är därför ett måste för de som mår dåligt, och det förebyggande
7 arbetet är avgörande för att ingen ska behöva drabbas av psykisk ohälsa. Genom
8 tidiga insatser mot psykisk ohälsa kan vi rusta barn och unga bättre för framtiden.

9 I dag ser vi däremot vi hur samhällets stöd brister. På lite drygt fem år har antalet
10 barn som väntat längre än 30 dagar på en insats från barn- och ungdomspsykiatri
11 (BUP) mer än tredubblats. Barn och unga vittnar om hur svårt det är att få hjälp och
12 att det är svårt att bli tagen på allvar eller bli lyssnad på.

13 Vården, men också skolan och civilsamhället måste vara väl fungerande för att ta
14 hand om de som drabbas och förebygga att ingen hamnar där.

15 En tillgänglig och förebyggande elevhälsa

16 Bris vittnar om att många barn ofta möts av skolkuratorer och sjuksköterskor som
17 är fullbokade eller inte finns på plats under den tid som barnet söker hjälp. Skol-
18 inspektionen konstaterar att många skolor brister och inte lever upp till skollagens
19 krav. Det förebyggande och hälsofrämjande arbetet får ofta stå tillbaka för det
20 akuta och åtgärdande arbetet. Utredningar pekar på att det finns ett stort behov
21 av kunskap om hur ett systematiskt hälsofrämjande bäst genomförs och att det
22 behövs förslag om hur elevhälsans främjande, förebyggande samt åtgärdande
23 arbete kan konkretiseras och tillgängliggöras för fler.

24 Enligt den nya skollagen från 2010 ska alla elever ha tillgång till bland annat skol-
25 sköterska och skolkurator. Alla barn har dessutom rätt till ett visst antal hälsobesök
26 under sin skolgång. Det är en god utgångspunkt, men dessa hälsobesök behöver
27 utvecklas till att även omfatta psykisk hälsa. Lagen anger heller inte i vilken
28 utsträckning denna personal ska finnas tillgänglig. Det innebär stora variationer
29 både mellan skolor och mellan kommuner, vilket i sin tur innebär varierande förut-
30 sättningar för stöd till barn som behöver det. Skollagen bör därför ändras i syfte
31 att införa ett förstärkt fokus på psykisk hälsa vid hälsobesök och i syfte att ställa
32 tydliga krav på att elevhälsans personal finns tillgänglig i tillräcklig utsträckning.

33 Barn och unga som mår dåligt ska få den hjälp de 34 behöver

35 Inspektionen för vård och omsorg (IVO) konstaterar att primärvården inte alltid har
36 kapacitet och kompetens för att ta hand om barn och unga och familjer i kris samt
37 att rollfördelningen mellan primärvården och psykiatri är oklar. Ett exempel är hur

barn och unga hänvisas tillbaka till elevhälsan från primärvården med uppmaning att elevhälsan ska remittera till BUP, trots att primärvården själva ska remittera till specialistvård när det behövs. IVO har även pekat på att behandlingar skjuts över från BUP till elevhälsan när väntetiderna till BUP blir långa. Detta är allvarligt eftersom elevhälsan i dagens läge inte är en vårdinstans och har inte heller ett behandlande uppdrag.

Barn och unga riskerar således att hamna mellan stolarna. Därför måste hela vårdkedjan, från elevhälsan, till primärvården och den specialiserade barn- och ungdomspsykiatrien reformeras. Samtidigt bör även dagens huvudmannaskap och ansvar för elevhälsan ses över.

Tillgängligheten måste bli bättre, både vad gäller första linjens insatser och inom BUP. Första linjens insatser kan ske inom ramen för till exempel en vårdcentral och rikta sig främst till barn och unga som har symptom på psykisk ohälsa och riskerar att drabbas av allvarligare besvär eller psykisk sjukdom, medan BUP erbjuder specialiserad vård. Båda formerna av vård är avgörande för att barn och unga som mår dåligt ska få den hjälp de behöver.

Barn och unga som mår dåligt eller är sjuka ska inte stå i kö, de ska ha hjälp. När man väntar på vård kan veckor kännas som en hel oändlighet – både för den drabbade och för anhöriga. I värsta fall leder väntan till att den drabbades tillstånd försämras. Sedan december 2014 har antalet barn som väntat längre än 30 dagar på insats från BUP mer än tredubblats. Utvecklingen måste vändas. Då krävs dels, som redan konstaterats, omfattande insatser som reformerar hela vårdkedjan, men dels också tillräckliga resurser till BUP för att klara av att hantera de växande köerna.

Vårdval inom barn- och ungdomspsykiatrien finns i ett antal moderatstyrda regioner och bidrar till såväl kortare köer som större mångfald av olika aktörer. Genom fler vårdval bör valfriheten för barn och unga i behov av stöd, hjälp och vård stärkas i hela landet.

Många barn och unga i social utsatthet har inte möjlighet att ta sig till en fysisk ungdomsmottagning. Det kan bero på geografiska hinder och att avståndet till närmsta ungdomsmottagning är allt för långt, men även för barn och unga som lever i hedersförtryck eller liknande förhållanden kan det vara en omöjlighet att komma i kontakt med den verksamhet som ungdomsmottagningarna erbjuder. För att alla barn och unga, oavsett geografiskt läge eller andra begränsningar, ska ha möjlighet till exempelvis samtalsstöd eller preventivmedelsrådgivning bör tillgången till digitala ungdomsmottagningar stärkas.

Vi måste veta mer om psykisk ohälsa

Trots en alarmerande utveckling av psykisk ohälsa bland barn och unga saknas fullständiga förklaringar kring orsakerna till ohälsan. Att bli utsatt för kränkande

1 behandling, svårigheter att läsa och skriva, trassliga familjeförhållanden, stress och
2 upplevda förväntningar från samhället kan alla vara tänkbara orsaker till att barn
3 och unga mår psykiskt dåligt.

4 Samtidigt finns det exempel i forskning som visar att larmen om den ökande
5 psykiska ohälsan bland unga kan vara kraftigt överdrivna, och att ungdomar som
6 tampas med sin vardag inte behöver lida av psykisk ohälsa. Varningssignaler ska
7 tas på allvar, men samtidigt måste vi veta mer om vad som frambringar psykisk
8 ohälsa hos barn och problematisera vardagliga problem kontra verklig psykisk
9 ohälsa.

10 För att kunna bedriva en bra vård och ett fullgott preventivt arbete mot psykisk
11 ohälsa bland barn och unga, och för att veta vad som faktiskt är psykisk ohälsa,
12 krävs goda möjligheter till långsiktig forskning. FORTE (Forskningsrådet för hälsa,
13 arbetsliv och välfärd) bör därför få ett långsiktigt uppdrag att forska om den psy-
14 skiska ohälsan bland barn och ungdomar, dess utbredning, orsaker och evidensba-
15 serade metoder för att motverka, förebygga, lindra och bota den.

16 **Arbetet med suicidprevention är livsviktigt**

17 De senaste tre åren har samtalen om självmordstankar till BRIS ökat med 66 pro-
18 cent. I Sverige dör ett barn i veckan genom självmord. Varje år tar sammantaget 1
19 500 personer sina liv i Sverige. Självmorden har minskat i alla åldersgrupper, utom
20 bland de yngsta.

21 Suicidpreventivt arbete är livsviktigt. Vi vet att det finns mycket man kan göra
22 för att förebygga och förhindra självmord. Suicidprevention handlar om ett brett
23 register av insatser, från hårda frågor som hur infrastruktur byggs till mjuka frågor
24 som hur elevhälsan bemöter barn och unga som mår dåligt. För att kunna före-
25 bygga på bästa sätt måste vi veta mer om orsakerna till självmord. Resurserna till
26 Nationellt centrum för suicidforskning och prevention av psykisk ohälsa (NASP)
27 ska därför utökas och utvärderas kontinuerligt i syfte att stärka forskningen om
28 suicidprevention.

29 När det kommer till att bryta stigmat kring psykisk ohälsa och för att få fler perso-
30 ner som går med självmordstankar att söka hjälp är civilsamhället en oumbärlig
31 resurs. Det finns en rad ideella verksamheter som engagerar sig i det operativa
32 suicidpreventiva arbetet och ser till att den kunskap och de insatser som finns till
33 buds når ut till de som behöver det mest. Många organisationer på detta område
34 finansieras till stor del av donationer och gåvor från privatpersoner och företag.
35 Den viljan att engagera sig för att minska självmorden vill vi ta vara på. Därför
36 måste civilsamhället kontinuerligt stöttas för att fortsätta sitt livsviktiga arbete.

Moderaterna ska verka för:

- 1
- att* reformera vårdkedjan för barn och unga genom att stärka kopplingen mellan elevhälsan och primärvården och införa en skyldighet för elevhälsan att hänvisa barn och unga till rätt aktör i vårdkedjan. Utredningen bör även se över om dagens huvudmannaskap och ansvar för elevhälsan bör förändras. 2
3
4
5
- att* förstärka elevhälsans uppdrag vad gäller psykisk hälsa till att både arbeta åtgärdande och förebyggande och ändra skollagen i syfte att inkludera psykisk och psykosocial hälsa i de hälsobesök inom elevhälsan som innefattar dagens allmänna hälsokontroller. 6
7
8
9
- att* ge i uppdrag till Skolverket, Folkhälsomyndigheten och Socialstyrelsen att konkretisera skollagens skrivningar om att förebygga psykisk ohälsa och säkerställ kollegial kompetensutveckling inom elevhälsans kompetenser. 10
11
12
- att* utreda hur samarbete mellan olika aktörer som skola, socialtjänst, BUP, elevhälsa och förälder kan stärkas. Verksamheten bör fokuseras mer utifrån elevernas behov så att eleverna snabbt får den hjälp som de behöver. 13
14
15
- att* öka valfriheten inom barn- och ungdomspsykiatri genom vårdval. 16
- att* öka tillgången till digitala ungdomsmottagningar. 17
- att* ge FORTE ett långsiktigt uppdrag att forska om den psykiska ohälsan, dess utbredning, orsaker och evidensbaserade metoder för att motverka, förebygga, lindra och bota den. 18
19
20
- att* öka resurserna till Nationellt centrum för suicidforskning och prevention av psykisk ohälsa (NASP) för att stärka forskningen om suicidprevention. 21
22

Bryt utanförskap genom bättre integration

23

Under de senaste åren har ett stort antal människor – familjer, vuxna och barn utan föräldrar – kommit till Sverige. Många har tagit sig in i det svenska samhället genom att arbeta, gå i skolan och lära sig det svenska språket. 24
25
26

Samtidigt ser vi hur många som invandrat till Sverige under den här perioden inte kommit in i samhället. Arbetslöshet, bidragsberoende och låga skolresultat är bara några dimensioner av den bristande integrationen. Barn som ärver sina föräldrars utanförskap är på långt sikt ett ännu större problem. Om vi fortsätter misslyckas får det enorma konsekvenser. 27
28
29
30
31

För att barn och ungdomar som kommit till Sverige, eller har föräldrar som invandrat hit, ska ges bästa möjliga uppväxtvillkor krävs en sammanhållen integrationspolitik. Skolan, språket och värderingarna är några viktiga pusselbitar för att för att förbättra integrationen. 32
33
34
35

1 Uppvärdera svenska språkets betydelse för barn och 2 ungdomar

3 Svenska språket är nyckeln till det svenska samhället för vuxna, ungdomar och
4 barn. Det är en dörröppnare till social rörlighet, möjligheten att lyckas i skolan och
5 komma in på arbetsmarknaden. Det är därför avgörande att vi rustar eleverna med
6 goda svenskkunskaper och på så sätt ger dem verktyg att bygga sin framtid.

7 Skolan är en viktig faktor till barns möjligheter att lära sig språket. Dels genom
8 vänner och lek på rasterna, men det krävs också att det finns ett tydligt fokus
9 på det svenska språket i klassrummet. Från förskolan till gymnasiet och
10 vuxenutbildningen.

11 Från tidig ålder finns ett behov av införande av obligatorisk språkförskola med
12 15 timmar språkundervisning i veckan från 3 års ålder och förtydliga vikten av
13 språkutbildning i förskolans läroplan. Vi har även pekat på behovet av att renodla
14 gymnasieskolans introduktionsprogram, där framförallt yrkesskolan ska ha ett
15 tydligt fokus på språkutbildning.

16 Det krävs även tydligt fokus på svenska språket för de som ska vidare ut i vuxen-
17 livet. Vi vill därför införa individuella prestationsplaner vid landets sfi-utbildningar.
18 I prestationsplanerna ska det ställas tydliga krav på delaktighet och kunskaper i
19 svenska. För den som inte klarar de mål som den individuella prestationsplanen
20 ställer upp ska det vara möjligt utdela en varning och ytterst minska eller dra in
21 etableringsersättningen. Vi vill även införa tydliga krav på grundläggande språkkun-
22 skaper för permanent uppehållstillstånd och slutligen svenskt medborgarskap.

23 Samhällsorientering för nyanlända elever

24 Att förstå det samhälle vi lever i är en förutsättning för alla att lyckas och komma
25 till sin rätt. Det handlar om förståelse för de rättigheter, skyldigheter och möjlig-
26 heter som gäller här, hur vi behandlar varandra och om individens ansvar för det
27 samhälle som vi skapar gemensamt. Förståelsen för det svenska samhället är
28 avgörande för barn och ungdomars förmåga att skapa sig en framtid här.

29 Skolan är en viktig del av denna process. Där ges möjligheten att känna samhörig-
30 het med kompisar och klasskamrater, men också den så viktiga utbildningen och
31 kunskapsinhämtningen som lägger grunden för resten av livet. Skolans arbete för
32 att skapa förståelse för vad som gäller i Sverige måste stärkas. I dag ges samhälls-
33 orientering till nyanlända vuxna, men det är vår mening att det även ska införas för
34 alla nyanlända barn och unga genom införande av grundläggande samhällsinfor-
35 mation i skolan.

Krafttag mot hedersrelaterat våld och förtryck

I Sverige ska varken kön, klass eller klan ska begränsa barn och ungdomars frihet. Det måste gälla oavsett den som är uppväxt här eller den som kommer från en annan kultur.

Uppskattningar visar att 240 000 ungdomar i Sverige lever under hedersförtryck. Barn lever i familjer med snäva föreställningar om hur man bör leva och vara. Detta måste bekämpas med full kraft.

Vi måste vara tydliga med att hedersrelaterat våld och förtryck aldrig kan accepteras. Därför vill vi införa en särskild brottsrubricering för hedersbrott, och att hedersmotiv ska utgöra en försvårande omständighet när straff mäts ut. Vi bör även införa ett särskilt brott – olaga frihetsbegränsning – som förbjuder tvång och otillbörliga påtryckningar som syftar till att upprätthålla heder, för att därigenom motverka förekomsten av så kallade moralpolis.

Vi måste även se över skolans jämställdhetsuppdrag och införa särskilda åtgärdsprogram för skolor som inte lever upp till kraven på jämställdhet och andra grundläggande demokratiska värderingar. Skollagen ska skärpas för att förbjuda könsuppdelade klasser. Undervisningen i sex och samlevnad ska förbättras och tydligt kopplas till skolans övergripande värdegrundsarbete för att fånga frågor om hedersrelaterat våld och förtryck.

Civilsamhället spelar en avgörande roll för integrationen

Civilsamhället gör mycket värdefulla insatser och skapar goda förutsättningar för integration av barn och unga. Den lokala föreningens aktiviteter kan för många vara en väg in i samhället. Man får sociala kontakter, lär sig förstå kulturella mönster, övar på språk och utvecklar sin identitet. Det är ofta eldsjälar som genom ideellt engagemang skapar möjligheter för barn och ungdomar att utvecklas och komma till sin rätt. Detta engagemang måste uppmuntras, och vi måste alltid tillvarata civilsamhällets enorma insatser i detta arbete.

Det handlar bland annat om att se över effekterna av det så kallade Idrottslyftet i socioekonomiskt utsatta områden. Finns positiva effekter bör vi sträva mot att antalet initiativ i dessa områden ska öka. Vi tror samtidigt att många fler kan och vill hjälpa till med integrationen av nyanlända. Flera kommuner arbetar i dag för att få fler människor att bidra till ökad integration, genom att till exempel inrätta fadderfamiljer och kontaktpersoner. Arbetet bör uppmuntras och beprövat framgångsrika initiativ spridas till alla kommuner för att öka och uppvärdera civilsamhällets ovärderliga roll i integrationen av barn och ungdomar.

1 Moderaterna ska verka för:

- 2 *att* införa obligatorisk samhällsorientering för nyanlända elever genom att alla
3 grund- och gymnasieskolor ges i uppdrag att genomföra en kortare
4 samhällsorientering – anpassad till elevens ålder.
- 5 *att* införa en särskild brottsrubricering för hedersbrott, och att hedersmotiv ska
6 utgöra en försvårande omständighet när straff mäts ut.
- 7 *att* införa ett särskilt brott – olaga frihetsbegränsning – som förbjuder tvång
8 och otillbörliga påtryckningar som syftar till att upprätthålla heder, för att
9 därigenom motverka förekomsten av så kallade moralpolisier.
- 10 *att* se över skolans jämställdhetsuppdrag, skärpa skollagen för att förbjuda
11 könsuppdelade klasser och förbättra utbildningen i sex och samlevnad.
- 12 *att* ta vara på civilsamhällets krafter vad gäller integration av barn och unga och
13 sprida beprövat framgångsrika initiativ.

14 Socialtjänstens arbete med barn och unga

15 Alla barn, unga och vuxna har rätt att kunna få känna trygghet. Den tryggheten
16 måste framför allt finnas genom familjen, en bra skolgång och en meningsfull fritid.
17 Men när tilliten och stödet brister måste samhället fånga upp de barn och unga
18 som är på väg åt fel håll. Då är socialtjänsten avgörande för samhällets förmåga att
19 skapa bättre förutsättningar för barn och unga som på olika sätt är på väg att eller
20 har hamnat snett.

21 Socialtjänsten fungerar som det yttersta skyddsnätet för barn och unga som på
22 något sätt behöver samhällets stöd och hjälp. Vikten av att fånga upp barn och
23 ungdomar tidigt kan inte nog understrykas.

24 I dag står landets socialtjänster inför omfattande problem. Det handlar om brist
25 på socialsekreterare och svårigheter att rekrytera ny personal. Det handlar också
26 om avsaknad av tillräcklig utbildning, fortbildning och möjligheter att utvecklas i
27 yrket. Det handlar även om brister att systematiskt förbättra arbetssättet genom
28 kunskapsutveckling och utvärdering av arbetsmetoder. Vi ser dessutom hur
29 socialtjänstens förebyggande arbete brister och hur samarbetet med andra aktörer
30 och myndigheter kan förbättras.

31 Landets socialtjänster måste ha möjlighet att driva en verksamhet som svarar mot
32 sina utmaningar. Samtidigt har vi ett ansvar att på en övergripande nivå belysa
33 problem och föreslå lösningar. Detta för att på bästa möjliga sätt möjliggöra för
34 landets socialtjänster att kunna fullgöra sitt viktiga uppdrag.

35 I slutändan är det barnen som drabbas när socialtjänsten inte fungerar som den
36 ska. Vi måste därför rusta landets socialtjänster från grunden för att inga barn ska
37 fara illa.

En närvarande socialtjänst med fokus på tidiga insatser 1

En närvarande socialtjänst är avgörande för att barn och ungdomar ska kunna få hjälp. Socialtjänstens arbete måste därför utgå från en ökad kontakt med denna grupp. Det gäller i utredning och möten, men också vid förebyggande åtgärder och tidiga insatser mot barn och ungdomar. 2
3
4
5

Det förebyggande arbetet är avgörande för att i ett tidigt skede kunna fånga upp barn och unga som på något sätt riskerar att fara illa. Det kan handla om fältarbete i skolan, på fritidsgården eller i bostadsområdet. Detta arbete måste prioriteras i socialtjänstens verksamhet. Ett första steg är att förtydliga det förebyggande uppdraget i socialtjänstlagen. Det vore en viktig signal till Sveriges kommuner att prioritera arbetet och göra det till en integrerad och naturlig del av verksamheten. 6
7
8
9
10
11

För att i ett tidigt skede kunna fånga upp barn som riskerar fara illa är hembesök en effektiv insats. I dag finns en lång tradition av att barnavårdscentraler gör hembesök hos nyblivna föräldrar, men de görs ofta bara en gång när barnet är väldigt litet. Möjligheterna att upptäcka missförhållanden är mycket små eftersom uppföljning sällan görs. Moderaterna bör därför verka för att kommuner genomför hembesök längre upp i åldrarna tillsammans med socialtjänsten. Fokus bör framför allt ligga på socialt utsatta områden. Det gör det möjligt att identifiera missförhållanden och riskmiljöer i ett tidigt skede. Inspiration bör inhämtas från till exempel Rinkebyprojektet och Norges hembesöksprogram för förstagångsföräldrar. 12
13
14
15
16
17
18
19
20

Utredningar pekar på att statistik, kartläggning och forskning vad gäller socialtjänstens förebyggande arbete är bristfällig. Uppgifter pekar även på att det förebyggande arbetet ofta får stå tillbaka till förmån för myndighetsutövning. För att kunna stärka det förebyggande arbetet måste vi veta mer om dess omfattning, hur det fungerar och vad som kan göras bättre. Det finns även ett stort behov av forskning som utvärderar effekterna av socialtjänstens tidiga och förebyggande insatser. 21
22
23
24
25
26

För att förbättra det förebyggande arbetet måste detta kartläggas och analyseras. Särskilt fokus ska ligga på tidiga och förebyggande insatser riktade mot barn och unga. Mot bakgrund av detta bör FORTE (Forskningsrådet för hälsa, arbetsliv och välfärd) få i uppdrag att genomföra en nationell kartläggning av socialtjänstens förebyggande arbete. Som ett led i ett bättre förebyggande arbete – och för att sprida kunskap om forskning samt beprövade exempel och metoder – bör även ett nationellt kunskapscentrum med fokus på förebyggande arbete inom den sociala barn- och ungdomsvården införas. 27
28
29
30
31
32
33
34

Förutom att stärka socialtjänstens förebyggande arbete måste även socialsekreterares närvaro i utredningar av barn och unga öka. 35
36

Socialsekreterare som arbetar med utredning ägnar i genomsnitt 10 minuter av varje arbetsdag till enskilda möten med barn och ungdomar som är i behov av hjälp. Här krävs tydliga nationellt uppställda krav på socialtjänsten att prioritera 37
38
39

- 1 möten med barn och ungdomar i arbetet. Socialstyrelsen bör få i uppdrag att
- 2 utforma dessa krav.

3 **Bättre villkor för socialtjänstens medarbetare**

4 Kompetens- och personalförsörjningen inom socialtjänsten är en stor och växande
5 utmaning. En av tre socialsekreterare är nya i yrket, och i fyra av tio kommuner har
6 det under de senaste åren förts diskussioner om att anställa icke behörig personal.
7 När sju av tio socialsekreterare funderar på att sluta och var fjärde söker nytt jobb
8 är det en tydlig signal om att socialtjänstens medarbetare behöver stärkas. För
9 att kunna rekrytera och behålla socialsekreterare behöver socialtjänsten vara en
10 attraktiv arbetsgivare som erbjuder goda villkor.

11 Moderaterna ser att det krävs ett flertal åtgärder som tillsammans kan stärka soci-
12 altjänsten och dess medarbetare. På lång sikt handlar det om att i högre grad se
13 socialt arbete som en vetenskapligt baserad profession, vilken arbetar inom ramen
14 för etablerad kunskap och som fattar självständiga beslut under tydliga lagar.

15 Kopplingen mellan vetenskaplig utveckling och praktiskt arbete ska vara självklar.
16 Ett sätt att främja en sådan utveckling kan vara att införa legitimation för soci-
17 alsekreterare. Legitimationsfrågan får inte reduceras till en symbolisk form- och
18 statusfråga, utan ske i takt med att professionens kompetens, förutsättningar och
19 utbildning stärks.

20 För att säkerställa att alla socialsekreterare har en grundlig utbildning redan från
21 början bör även socionomprogrammet ses över och utvecklas. Mer fokus måste
22 ligga på praktik samt de problem och svåra avväganden som yrkesgruppen ställs
23 inför i arbetslivet.

24 Det är avgörande med en gedigen utbildning och introduktion för alla nya sociale-
25 kreterare som arbetar med barn och unga. Vi ser allt för ofta hur nyutexaminerade
26 och oerfarna socialsekreterare lämnas ensamma med svåra ärenden redan på
27 första jobbet.

28 En oerfaren socialsekreterare behöver introduceras och skolas in i yrket under en
29 längre period. Glappet mellan utbildning och praktiskt arbete måste minska. Många
30 kommuner har utvecklat egna introduktionsprogram för nyanställda, men det
31 saknas gemensamma bestämmelser för hur den som är ny på arbetsplatsen ska
32 introduceras. Det måste därför införas nationella föreskrifter för obligatorisk och
33 regelbunden arbetsplatsintroduktion, en längre yrkesintroduktion och regelbundet
34 mentorskap för alla nya socialsekreterare.

35 Särskilt viktigt är introduktionen för de som arbetar med barn och unga i utsatta
36 situationer. Ärenden som rör barn och unga kan vara väldigt påfrestande och
37 komplicerade. För att säkerställa en rättssäker och trygg hantering av dessa ären-
38 den krävs löpande fortbildning av landets socialsekreterare. Det har efterfrågats av
39 såväl arbetsgivare som anställda inom socialtjänsten.

Barnskyddsutredningen föreslog redan 2009 en specialistutbildning på avancerad nivå för socialsekreterare inom den sociala barn- och ungdomsvården. Merparten av remissinstanserna var positiva till förslaget, men förslaget blev aldrig verklighet. Slutsatserna från barnrättsutredningen bör därför analyseras på nytt i syfte att ta fram en nationell specialistutbildning för landets socialsekreterare som arbetar med barn och unga.

Genom att införa specialistsocionomer med inriktning mot barn och unga kan vi öka drivkrafterna för erfarna socialsekreterare att fortsätta arbeta i yrket. Samtidigt kan verksamheten utvecklas genom kompetensutveckling och handledning av mindre erfarna kollegor. Det är något som i slutändan gynnar de barn som är under socialtjänstens försorg.

På kortare sikt handlar det också om konkreta förbättringar av arbetsvillkoren i det dagliga arbetet. Det saknas i dag exempelvis tydliga möjligheter till karriärutveckling för socialsekreterare. Det måste löna sig bättre att utbilda sig till socionom och arbeta som socialsekreterare, men också att utveckla den egna kompetensen. Vi vill att fler kommuner inrättar karriärstegar som till exempel seniorsocionomer.

Vidare bör socialsekreterarnas administrativa börda minska, bland annat genom att förenkla biståndsbedömningar och nya tekniska lösningar, samtidigt som kommunerna behöver utveckla verktyg för att mäta socialsekreterares arbetsbelastning.

För att vara behörig att arbeta som handläggare inom den sociala barn- och ungdomsvården måste man inneha en socionomexamen. En kartläggning som gjorts av Socialstyrelsen visar att majoriteten av de tillsvidareanställda socialsekreterarna är socionomer eller har annan relevant examen och har behörighet enligt kraven i Socialstyrelsens föreskrifter. Däremot finns stora skillnader mellan enskilda kommuner, inom län och i landet vad gäller utbildningsgrad. För att säkerställa att så många som möjligt inom socialtjänsten har behörighet att arbeta och handlägga ärenden inom barn- och ungdomsvården bör högskolor och universitet ges i uppdrag att ta fram kurser i syfte att icke-socionomer snabbt kan komplettera sina kunskaper för att få socionombehörighet.

Överlåt beslutsfattandet av ärenden som rör barn och unga till professionen

I dag fattas beslut inom socialtjänsten i regel av socialnämnden. Enligt socialtjänstlagen får socialnämnden delegera beslutanderätten i vissa ärenden enligt socialtjänstlagen, LVU och LVM till utskott. Regler om delegation finns även i kommunallagen, som bland annat anger vissa begränsningar av möjligheten att delegera beslut. En sådan begränsning är att beslutanderätten inte får delegeras när det gäller ärenden som rör myndighetsutövning mot enskilda om ärendet är av principiell beskaffenhet eller annars av större vikt.

1 Efter ett avgörande från Högsta förvaltningsdomstolen råder osäkerhet om för-
2 hållandet mellan socialtjänstlagens och kommunallagens bestämmelser om dele-
3 gation. Sveriges Kommuner och Landsting och Riksdagens ombudsmän (JO) har
4 anmärkt på detta och uttryckt att det finns behov av att se över socialnämndens
5 delegationsmöjligheter.

6 Att socialnämnden kan delegera beslutsfattandet till ett utskott är bra, men det är
7 samtidigt oroande att rättspraxis har gjort detta svårare. Regeringens utredning
8 *Framtidens socialtjänst* har fått i uppdrag att se över socialnämndens delegations-
9 möjligheter. Det är ett steg i rätt riktning, men direktiven ger inget uppdrag att se
10 över möjligheterna att helt överlåta beslutsfattandet till professionen.

11 I dag finns ett krav på socionomexamen för att få utreda ärenden som rör barn
12 och unga. Regeln infördes 2014 och var ett steg i rätt riktning för en ökad pro-
13 fessionalisering av yrket. Utbildade socialsekreterarna besitter de kunskaper och
14 erfarenheter som krävs för att fatta beslut i ärenden som rör barn och unga.

15 Mot bakgrund av detta bör vi även överlåta beslutsfattandet av ärenden som rör
16 barn och unga till professionen. Det skulle möjliggöra en effektivare verksamhet
17 utan mellanhänder. Det skulle även kunna fungera som ytterligare incitament att
18 fortsätta i yrket.

19 En sådan reform frigör dessutom tid och resurser i socialnämnden för att arbeta
20 med de långsiktigt strategiska frågorna, såsom det förebyggande arbetet och
21 tidiga insatser riktade mot barn och unga. Moderaterna bör därför verka för att den
22 sociala barn och ungdomsvården så långt som möjligt går över till att arbeta på
23 detta sätt.

24 **Socialtjänstens samarbete med andra aktörer**

25 Många barn och unga kan behöva få insatser från flera olika verksamheter för att
26 få sina behov tillgodosedda. Socialtjänsten kan och ska inte vara den enda aktören
27 som arbetar för social inkludering och mot utsatthet bland barn och unga. I stället
28 krävs ett fungerande samarbete mellan socialtjänsten och flera andra aktörer i
29 samhället. Inte minst vad gäller förebyggande arbete.

30 Ett fungerande samarbete kan bidra till mer effektiva insatser, och till att barn och
31 ungdomar som riskerar att fara illa kan fångas upp tidigare. Det kan också leda till
32 att arbetet håller högre kvalitet då yrkesverksamma från flera olika aktörer samar-
33 betar. Samarbetet behöver stärkas inom flera olika myndigheter och samhällsaktö-
34 rer, det kan till exempel handla om samarbete:

- 35 • inom kommunen, till exempel mellan den sociala barn- och
36 ungdomsvården och familjerätten för att exempelvis förebygga våld mot
37 barn, eller mellan socialtjänsten och skolan för att förebygga bland annat
38 psykisk ohälsa.

- mellan socialtjänsten och hälso- och sjukvården, för att till exempel förebygga psykisk ohälsa bland barn och unga eller för att genomföra gemensamma hembesök med socialtjänsten och barnavårdscentraler. 1
2
3
- mellan socialtjänsten och polisen för att förebygga att personer i ung ålder faller in i kriminella mönster, våldsbejakande extremism eller återfaller i brott. 4
5
6

En viktig del av samarbetet mellan olika myndigheter är att få tillgång till uppgifter om barn och ungas livssituation. Då måste reglerna kring sekretess vara ändamålsenliga. Det handlar om att kunna dela uppgifter mellan varandra för att dessa myndigheter ska kunna fullgöra sina uppdrag. Samtidigt är det viktigt att den enskilde eller någon närstående inte lider men av att uppgifterna delas. 7
8
9
10
11

Ett exempel där sekretessbrytande bestämmelser är viktigt är samarbetet mellan socialtjänsten och polisen. Det är grundläggande för att kunna förhindra ungdomsbrottslighet. Därför infördes 2013 en ny sekretessbrytande bestämmelse som innebär att en uppgift som rör en enskild person som inte fyllt 21 år i vissa fall ska kunna lämnas från socialtjänsten till polisen. Det finns dock indikationer på att bestämmelser om sekretess fortfarande förhindrar att nödvändig information delas mellan socialtjänsten och polisen. 12
13
14
15
16
17
18

Moderaterna kommer fortsatt verka för att polis och socialtjänst har möjlighet att dela nödvändig information om unga lagöverträdare för att förhindra ungdomsbrottslighet. Vi avser även driva på för en enhetlig översyn av sekretessen rörande alla myndigheter som arbetar med barn och unga för att säkerställa ett fungerande informationsutbyte. 19
20
21
22
23

Moderaterna ska verka för: 24

- att* förebyggande arbete och tidiga insatser prioriteras inom socialtjänsten samt förtydliga socialtjänstens förebyggande uppdrag i socialtjänstlagen. Kommuner och regioner bör även uppmuntra till att socialtjänsten gör hembesök hos familjer med barn som är högre upp i åldrarna. 25
26
27
28
- att* FORTE ska genomföra en nationell kartläggning av socialtjänstens förebyggande arbete och att ett nationellt kunskapscentrum med fokus på förebyggande arbete inom den sociala barn- och ungdomsvården införs. 29
30
31
- att* Socialstyrelsen ska ta fram nationella kvalitetskrav som rör arbetet med barn och unga i syfte att framför allt öka socialtjänstens närvaro vid utredningar. 32
33
34
- att* införa en obligatorisk och regelbunden arbetsplatsintroduktion, en längre yrkesintroduktion och regelbundet mentorskap för alla nya socialsekreterare. Fokus ska ligga på socialsekreterare som arbetar med barn och unga i utsatta situationer. 35
36
37
38

- 1 *att* se över en nationell specialistutbildning för landets socialsekreterare som
2 arbetar med barn och unga och inför specialistsociologer med inriktning
3 mot barn och unga.
- 4 *att* se över sociologprogrammet med mer fokus på praktik och införa en
5 särskild specialisering med fokus på den sociala barn- och ungdomsvården.
- 6 *att* överlåta beslutsfattandet i ärenden som rör barn och unga från social-
7 nämnden till behöriga socialsekreterare i högre grad än vad som görs
8 i dag.

9 **När familjen inte räcker till – barn i samhällets** 10 **vård**

11 För de allra flesta barn handlar vardagen om familjen, skolan, vännerna och
12 fritidsaktiviteterna. Men alltför många barn växer också upp i familjer där vardagen
13 inte alls fungerar, där det finns ett missbruk eller där våld och övergrepp i hemmet
14 förekommer.

15 Föräldrar har ett stort ansvar för sina barns uppväxt. Att vara förebilder, att vägleda
16 och att se till att barnen ges bästa möjliga förutsättningar till en trygg uppväxt. Men
17 ibland räcker inte familjen till. Då måste samhällets stöd, hjälp och insatser finnas
18 nära till hands. Det handlar om att ge barn och unga en trygg livssituation, möjlig-
19 heten att klara skolan, få vänner och leva ett liv som präglas av framtidstro.

20 Andelen barn och unga som någon gång var placerade för vård utanför hemmet
21 enligt socialtjänstlagen eller för insats enligt LVU ökade med cirka 30 procent
22 perioden 2007-2016. Alla dessa barn och ungdomar som är – eller har varit –
23 placerade för vård utanför hemmet måste ha samma möjligheter som alla barn att
24 utvecklas och få ett gott liv.

25 **Uppvärdera familjehemmens och jourhemmens roll**

26 Merparten av alla placerade barn och ungdomar bor i familjehem eller jourhem.
27 Familjehemmen ger många barn från utsatta miljöer en möjlighet att komma till
28 sin rätt. Den insats som många familjer gör för barn och unga runt om i landet är
29 ovärderlig och samhället måste visa uppskattning för deras insats.

30 De familjer som engagerar sig i barn och ungdomars liv måste kunna förvänta sig
31 tydliga regler. Här finns stor förbättringspotential för att uppvärdera familjehem-
32 mens och jourhemmens viktiga roller. Regelverket kring dessa placeringsformer bör
33 därför genomgå en genomgripande översyn, där man ser över allt ifrån certifiering
34 och dokumentation till ersättningsmodeller och barns rätt till såväl utbildning som
35 läkarvård.

36 I dag finns en gedigen process på plats för att godkänna nya familje- och jourhem,
37 men hemmen får inget kvitto på att processen är genomförd. Det finns flera förde-

lar med en certifiering för familjehem och jourhem. Den skulle kunna knytas till krav på deltagande i fortbildning och löpande utvärdering för att behålla sin certifiering. En certifiering vore dessutom en trygghet för värdfamiljen. Det skulle underlätta att kunna uppvisa en certifiering vid situationer där frågor om vårdnad kan uppstå, till exempel om en för personalen okänd familjehemsförälder ska hämta ett barn vid skoldagens slut. En certifiering skulle dessutom underlätta införandet av ett nationellt register över familjehemmen. Ett sådant register finns inte i dag och skulle möjliggöra både uppföljning och rapportering om familjers lämplighet att vara familjehem. Det skulle dessutom bli lättare att följa detta över kommungränserna vid eventuella placeringar i andra kommuner.

I dag får hemmen ett skriftligt uppdrag om att påbörja en placering, men en skriftlig uppföljning sker inte alltid. Att göra sådana uppföljningar obligatoriska, utan att de blir onödigt betungande, skulle tjäna flera syften. Först och främst skulle det placerade barnet få bättre möjligheter att förstå sin egen historia. När hon eller han vid 18 års ålder får möjlighet att begära ut handlingar om sina placeringar, måste det finnas mer information om var och när placeringen skett. Uppföljningarna skulle också skapa bättre förutsättningar för familje- och jourhemmen att utveckla samarbetet med socialtjänsten.

Vårdnadsöverflyttningar och nationella adoptioner

I en internationell jämförelse är familjehemsplaceringar i Sverige långvariga. Samtidigt förekommer det att barn ständigt omplaceras till nya familjehem. Det är särskilt problematiskt.

Men även vid långvariga familjehemsplaceringar kan barnen uppleva stor osäkerhet, eftersom en formell omprövning sker var sjätte månad. Då ska socialtjänsten utvärdera huruvida vården fortfarande behövs, vilket inte alltid ger den långsiktiga stabilitet och kontinuitet som är bäst för barnet.

Vid långvariga placeringar bör därför frågan om nationell adoption eller vårdnadsöverflyttning oftare prövas som ett alternativ. Barnperspektivet ska alltid vara vägledande, och åtgärder ska syfta till barnets bästa och dess behov av trygghet under uppväxten. Särskilt för små barn, som har mycket små chanser att återvända till sin biologiska familj, bör man alltid formellt väcka frågan om möjlighet och lämplighet för nationell adoption eller vårdnadsöverflyttning.

Säkerställ placerades barns rätt till skola och utbildning

Trots att all forskning visar att goda skolresultat är den bästa medicinen mot otrygghet, utanförskap och kriminalitet, misslyckas samhället med de barn som kommer från de tuffaste hemförhållandena. Placerade barn har i genomsnitt lägre betyg och saknar i högre grad fullständiga betyg jämfört med jämnåriga barn som

1 inte är placerade. Placerade barn har även väsentligt lägre utbildningsnivå som
2 vuxna.

3 I Skolinspektionens granskningar av placerade barns skolgång framkommer
4 bland annat att många elever, utan vare sig några utredningar eller beslut, följer en
5 anpassad studiegång och får undervisning i en betydligt mindre omfattning än vad
6 som föreskrivs i timplanen. Barnombudsmannens vittnar om barn som förvägras
7 sin rätt till utbildning. Det kan till exempel handla om barn som flyttas till ett famil-
8 jehem i mitten eller slutet av en termin, vilket ofta resulterar i långvariga avbrott då
9 både skola och socialtjänst tyckt att de kan vänta tills en ny termin börjar.

10 Samtidigt som otaliga satsningar har gjorts för att förbättra samarbete mellan
11 socialtjänst, vårdnadshavare och skolan kvarstår det faktum att alldeles för många
12 unga placerade elever lämnar skolan utan vare sig behörighet till gymnasiet eller till
13 högre studier. Information om elevernas skolbakgrund och kunskaper saknas ofta
14 när eleven börjar en ny skola. De nya samverkansmodellerna, SAMS och SiSam,
15 är ett steg i rätt riktning för att tydliggöra vad respektive aktör ska göra och när.
16 Arbetet med att implementera dessa måste noggrant följas och utvärderas. På sikt
17 bör även ytterligare krav på samarbete mellan myndigheter övervägas.

18 Att barn som vill gå i skolan, och har skolplikt, inte får en rättvis chans till en god
19 utbildning är ett svek från samhällets sida. Staten behöver därför ges möjlighet
20 att vitesförelägga kommuner som inte säkerställer placerade barns skolplikt. IFAU
21 (Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering) ska också få i
22 uppdrag att särskilt effektutvärdera placerade barns möjligheter att klara skolan
23 och föreslå åtgärder för hur fler placerade barn kan lyckas bättre i skolan.

24 **Stöd och hjälp till placerade barn och ungdomar**

25 För barn och unga som är placerade utanför hemmet kan kontakten med soci-
26 altjänsten vara central. Det kan exempelvis vara trygghetsskapande med en fast
27 kontaktpunkt utanför hemmet. I dag ser vi däremot hur kontakten på många håll
28 brister. Enligt Inspektionen för vård och omsorgs uppföljning av placerade barn
29 i HVB-hem framkom bland annat att drygt 30 procent av de tillfrågade barnen
30 inte haft eller fått möjlighet till enskilda samtal med socialtjänsten. Hälften av
31 barnen har inte fått regelbundna besök, samtidigt som över 80 procent av barnen
32 har uppgett att det är ganska eller mycket viktigt att ha en nära kontakt med sin
33 socialekreterare.

34 Socialstyrelsens allmänna råd föreskriver att placerade barn och unga ska besökas
35 av en socialekreterare minst fyra gånger per år. De allmänna råden är uppenbarli-
36 gen inte tillräckliga. Socialtjänstens kontakt med placerade barn bör därför regleras
37 i lag, där en regel om minst till fyra uppföljningar per år bör införas.

38 Man bör även se över möjligheten att låta varje barn genomgå en obligatorisk
39 läkarundersökning innan en placering påbörjas. En läkarundersökning vore bra för

barnets hälsa och säkerhet och det skapar även en trygghet för värdfamiljen att känna till barnets hälsotillstånd innan placeringen börjar. Även tillgång till psykolog och annan hjälp måste säkerställas alla placerade barn och ungdomar. 1
2
3

Tydliga regler skapar trygghet på särskilda ungdomshem och HVB-hem 4 5

Barn och ungdomar som placeras på särskilda ungdomshem är unga med mycket svåra problem, till exempel missbruk eller annat destruktivt beteende. Dessa ungdomar måste ges bästa möjliga förutsättningar att vända sin livssituation. Att verka för en drogfri miljö på särskilda ungdomshem är därför en viktig förutsättning för ungdomars möjligheter att komma på rätt köl. 6
7
8
9
10

Rutinmässiga drogtestar vid ankomst skulle medföra ökad kontroll över förekomsten av narkotika och andra otillåtna föremål. Även reglerna om kroppsvisitation bör ses över för att i ett tidigt skede hitta narkotika. I dag finns det till exempel ingen regel som möjliggör rutinmässig kroppsvisitation vid ankomst till ett särskilt ungdomshem. 11
12
13
14
15

För att hindra förekomsten av narkotika och andra farliga föremål bör det även övervägas ett krav på rutinmässiga kontroller av den unges rum. Den möjligheten avskaffades 2018, en ändring som bland annat Statens institutionsstyrelse motsatte sig mot bakgrund av att man ofta hittar otillåtna föremål vid rumsvisitationer, även om det inte funnits misstanke. 16
17
18
19
20

Tydliga rutiner på särskilda ungdomshem skulle bidra till att upprätthålla ordning och säkerhet och minska risken för droger och andra farliga preparat eller föremål. Det skulle troligen upplevas som mindre kränkande för individen om det sker regelbundet och efter tydligt uppsatta rutiner, jämfört med om dessa åtgärder endast bygger på en individuell bedömning vid misstanke om innehav av narkotika eller dylikt. 21
22
23
24
25
26

Tydliggör reglerna på HVB-hem 27

Det finns ett behov av tydligare regler på HVB-hemmen. Det handlar till exempel om att klargöra och i vissa fall utöka de juridiska förutsättningarna för att sätta gränser för de placerade barnen och ungdomarna. Ett konkret exempel handlar om de ungas användning av mobiltelefoner och internet. Det finns i dag inget lagstöd för att begränsa denna användning mot den unges samtycke. Detta till skillnad mot vad som gäller på de särskilda ungdomshemmen. En sådan möjlighet bör införas även på HVB-hemmen. Det kan till exempel handla om att skapa förutsättningar för att i början av vården bryta med en destruktiv umgängeskrets. 28
29
30
31
32
33
34
35

1 Moderaterna ska verka för:

- 2 *att* införa en certifiering för jourhem och familjehem och inrätta ett nationellt
3 register över jourhem och familjehem samt förbättra dokumentationen
4 genom en obligatorisk skriftlig uppföljning av placeringar i familjehem och
5 jourhem.
- 6 *att* det ska bli enklare att genomföra vårdnadsöverflyttningar och nationella
7 adoptioner.
- 8 *att* införa en möjlighet att vitesförelägga kommuner som inte säkerställer
9 placerade barnets skolplikt.
- 10 *att* ge IFAU i uppdrag att särskilt effektutvärdera placerade barns möjligheter
11 att klara skolan och föreslå åtgärder för hur fler placerade barn kan lyckas
12 bättre i skolan.
- 13 *att* placerade barn och ungdomar ska garanteras en regelbunden kontakt med
14 socialtjänsten. Ett krav om minst fyra kontakttillfällen per år bör tydliggöras i
15 lagstiftning.
- 16 *att* barn placerade i familjehem och jourhem ska genomgå en obligatorisk
17 läkarundersökning när placering inleds. Rätt till stöd hos psykolog måste
18 säkerställas alla placerade barn.
- 19 *att* säkerställa trygga och drogfria miljöer på särskilda ungdomshem genom att
20 möjliggöra rutinmässiga drogtest, kroppsvisitationer och rumsvisitationer i
21 större utsträckning.
- 22 *att* införa tydliga rutiner och regler på HVB-hem för att ungdomar särskilt ska
23 kunna bryta med destruktiva umgängeskretsar.

24 **Bryt och förebygga kriminalitet bland unga**

25 I dag ser vi hur ungdomar dras in i kriminella gäng. Barn och ungdomar attraheras
26 av livsstilen, pengarna och drogerna. Polisen vittnar om hur barn och ungdomar
27 lockas med gåvor, men att de senare tvingas skjuta motståndare eller transportera
28 vapen och narkotika. På många håll rör det sig om barn och ungdomar så unga
29 som 12 till 13 år.

30 Det eskalerande gängvåldet är ett av Sveriges allvarligaste problem. Gängkrimi-
31 naliteten har gripit tag om flera utsatta områden och gängen är tar till grova vålds-
32 handlingar. Det skapar otrygghet och göder misstro. Lyckas vi inte komma tillrätta
33 med problemet hotas i förlängningen det svenska samhällskontraktet. Det gäller
34 inte minst de barn och unga som tidigt dras in i det kriminella livet.

35 Den kriminella livsstilen ses av många som en snabb väg till att tjäna pengar. Om
36 man inte får skolan att fungera eller om det är trassligt hemma ska inte kriminalitet
37 bli en alternativ karriärväg för barn. Deras möjligheter till en ljus framtid ska inte
38 grusas av ett liv präglad av kriminalitet.

Här finns inget utrymme för otydlighet. De som begår ett brott ska mötas av en tydlig reaktion och omedelbara åtgärder från samhället. Samtidigt måste den som begår brott i ung ålder få en chans att komma på fötter och bygga upp sitt liv på nytt. Det förebyggande arbetet måste också förbättras.

Sociala insatsgrupper – vikten av att tidigt fånga ungdomar i riskzonen

En viktig brottsförebyggande insats är att tidigt fånga upp ungdomar som befinner sig i riskzonen för att dras in i kriminalitet. Sociala insatsgrupper är en samverkansform mellan lokala aktörer, bland annat Polisen och socialtjänsten, som syftar till att arbeta med enskilda ungdomar som riskerar att rekryteras till kriminella grupper. Arbetsformen infördes 2011 och riktades mot ungdomar och unga vuxna i åldrarna 15-25 år.

Socialstyrelsen bedömer att insatsgrupperna haft effekt i den bemärkelse att individer som känner sig svikna av samhället har fångats upp och erbjudits stöd. Man bedömer också att arbetet haft positiva bieffekter genom att andra lokala verksamheter har startats upp och att stuprör mellan olika samhällsaktörer har kunnat identifieras. Det är ett arbete som måste tillvaratas.

Det finns däremot anledning att se över och förbättra arbetet med sociala insatsgrupper. Det övergripande syftet måste vara att så tidigt som möjligt fånga upp de ungdomar som riskerar att hamna i kriminalitet. De flesta som har deltagit i sociala insatsgrupper har redan varit kända hos socialtjänsten. Arbetet med att identifiera de unga som riskerar att utveckla en kriminell livsstil eller vill lämna ett kriminellt nätverk uppges ha bedrivits i begränsad omfattning. De sociala insatsgrupperna måste därför prioritera detta arbete i större uträkning för att i ett tidigt skede identifiera ungdomar som riskerar dras in i fel umgängen. De sociala insatsgrupperna bör även göras smalare och riktas främst mot ungdomar i tonåren för att så tidigt som möjligt förebygga att fler unga dras in i kriminalitet. Det råder även bristande kartläggning och uppföljning av arbetet i de sociala insatsgrupperna. Socialstyrelsen bör därför få ett löpande uppdrag att följa upp arbetet med denna arbetsform runt om i Sverige.

Unga personer som begår grova brott bör hanteras av Kriminalvården

För ungdomar som kommit förhållandevis långt in i ett kriminellt beteende, eller redan befinner sig i en miljö och i ett umgänge där grova brott begås, krävs kraftfulla åtgärder för att bryta den brottsliga banan. Moderaterna vill att en ny enhet för unga inrättas inom Kriminalvården. Enheten ska hantera barn och unga mellan 15 och 18 år som begått allvarliga våldsbrott eller andra grova brott. Den nya enheten hos Kriminalvården ska bland annat ansvara för vissa ungdomspåföljder, till exem-

1 pel ungdomsvård och ungdomstjänst då den dömde ungdomen begått allvarliga
2 brott, återfallit i brott eller begått brotten som ett led i en brottslighet som utövas i
3 organiserad form.

4 Socialtjänsten arbetar hårt med ungdomar som begår grova brott. Men tyvärr får
5 dagens åtgärder inte tillräcklig effekt. Hos Kriminalvården finns en bred erfarenhet
6 av personer som begår brott. Unga som begått allvarliga brott blir därmed statens
7 snarare än kommunernas ansvar. På så sätt kan grovt kriminella unga i högre grad
8 bemötas med de rehabiliteringsåtgärder som används för kriminella generellt.
9 Syftet är inte främst att straffa, utan att använda åtgärder som har bättre förutsätt-
10 ningar att lyckas än traditionell socialtjänst.

11 Genom att Kriminalvården är en statlig myndighet kan det vidare förväntas att de
12 åtgärder som sätts in kommer vara desamma över hela landet. Det innebär också
13 att socialtjänsten i utsatta områden avlastas en tids- och resurskrävande grupp
14 och får bättre möjligheter att fokusera på barn och ungdomar som befinner sig i
15 riskzonen för att hamna i kriminalitet eller i andra sociala problem. Den nya enheten
16 hos Kriminalvården ska också kunna involveras för behandlingsinsatser som beslutats
17 med stöd av LVU.

18 **Statligt ansvar för omhändertaganden av** 19 **brottsmisstänkta** 20 **enligt LVU**

21 Unga som misstänks för allvarliga brott bör i större utsträckning bli föremål för
22 omedelbara omhändertaganden enligt lagen om vård av unga. Det är ett bra sätt
23 att undvika häktning och kan exempelvis tillämpas i fall där det inte behövs lika
24 omfattande restriktioner. Vi vill därför se över både tillämpningen av lagen och
25 lagen i sig, med utgångspunkt att omhändertagande ska bli aktuellt i fler fall än i
26 dag. I dag är det endast socialnämnder som kan begära att en ung person omhän-
27 dertas enligt LVU.

28 Vi anser att även en åklagare, efter samråd med socialnämnden, bör ha möjlighet
29 att göra en sådan ansökan hos domstol då det finns en påtaglig risk att den unge
30 skadas genom brottslig verksamhet. Det skulle ge brottsbekämpande myndigheter
31 – polis och åklagare – ett nytt verktyg för att ingripa mot unga personer som de
32 påträffar i kriminella miljöer. I regel har lokalt förankrade poliser god kännedom om
33 vilka unga personer som exempelvis är på väg in i kriminella gäng.

34 Ett hinder mot att använda LVU i större utsträckning är de kostnader som ett
35 omhändertagande innebär för kommunen. För att möjliggöra att fler omhändertas
36 enligt LVU i samband med att de utreds för brott vill Moderaterna att staten ska
37 ersätta kommunernas kostnader för omedelbara omhändertaganden på grund
38 av brottslig verksamhet. Moderaterna vill även att det skapas möjlighet att, inom
39 ramen för en pågående brottmålsprocess, förordna om utgångsförbud under

kvällar och helger och att det ska kunna kombineras med övervakning med fotboja under den tid förundersökning pågår. Syftet ska vara att snabbt bryta ett kriminellt beteende. 1
2
3

Moderaterna ska verka för: 4

- att* förstärka och effektivisera arbetet med sociala insatsgrupper i syfte att så tidigt som möjligt fånga upp ungdomar som riskerar att dras in i kriminalitet. 5
6
- att* en ny enhet för unga lagöverträdare inrättas inom Kriminalvården, som ska hantera barn och unga mellan 15 och 18 år som begått allvarliga våldsbrott eller andra grova brott. Enheten ska ansvara för vissa ungdomspåföljder men även kunna involveras för behandlingsinsatser som beslutats med stöd av LVU. 7
8
9
10
11
- att* unga som begår allvarliga brott i större utsträckning än i dag ska bli föremål för omedelbara omhändertaganden enligt lagen om vård av unga. 12
13
- att* åklagare bör, efter samråd med socialnämnden, kunna ansöka i domstol om ett omedelbart omhändertagande när det finns en påtaglig risk att den unge skadas genom brottslig verksamhet. 14
15
16
- att* kommunernas kostnader för LVU i samband med omedelbara omhändertaganden på grund av brottslig verksamhet ersätts av staten i samband med att den unge utreds för brott. 17
18
19
- att* exempelvis övervakning med fotboja ska kunna förordnas, som alternativ till omhändertagande, under den tid förundersökning pågår . 20
21

Förebyggande åtgärder mot narkotikaanvändning och våld 22 23

Droghandeln är en vanlig väg in i kriminalitet för unga som rekryteras för att förvara och sälja narkotika. Genom att låta barn och ungdomar hantera droger och vapen skyddar äldre gängmedlemmar sig själva från att straffas. Narkotika är en stor inkomstkälla för kriminella grupperingar. Det måste bekämpas, men arbetet mot narkotikan kan dock inte stanna vid de rent brottsbekämpande åtgärderna. 24
25
26
27
28

Den ökande användningen av narkotika bland unga oroar. Även hot och våld i skolan blir allt vanligare. 29
30

Barn i riskzonen måste fångas upp tidigt med snabba och tydliga insatser. När någon ertappats med narkotika är det avgörande att polisens och socialtjänstens svar innebär en otvetydig markering av samhällets avståndstagande narkotika-bruket, men också att samhället erbjuder stöd och hjälp att bryta ett destruktivt beteende. 31
32
33
34
35

1 **Samarbete mellan polis och skola för en drogfri miljö**

2 Polisen genomför tillsammans med ett antal skolor olika projekt som innebär
3 att skolorna söks igenom av narkotikahundar. Åtgärden är en del av polisens
4 brottsförebyggande arbete och sker i samverkan med skolan. Hittas narkotika
5 med hundarnas hjälp så träder rättegångsbalkens bestämmelser in och en förun-
6 dersökning kan inledas. Moderaterna ser positivt på att Polismyndigheten arbetar
7 med denna typ av samarbete med landets skolor. Det ökar förutsättningarna för en
8 drogfri skolmiljö och ger samtidigt en tydlig och trygghetsskapande polisen närvaro.
9 Polismyndigheten understryker att skolmiljön är av avgörande betydelse för att
10 unga inte ska fastna i narkotika och kriminalitet.

11 Dagens lagstiftning hindrar att hundsök sker under normal skoltid. De lagstiftade
12 behovs- och proportionalitetsprinciperna medför i stället att hundsök behöver
13 ske efter lektionstid när skolorna är tomma. Lagen bör ändras så att det även blir
14 möjligt att genomföra hundsök på dagtid när eleverna är på plats i skolan. Det
15 skulle öka den brottsförebyggande effekten av den polisiära närvaron samtidigt
16 som sannolikheten att upptäcka narkotika är större under den tid eleverna vistas i
17 skolan. Det ska heller inte råda någon tvekan om att polisen även ska kunna bistå
18 fristående skolor med hundsök efter narkotika.

19 Samarbete är ett bra och viktigt steg men bör kompletteras med en lagstadgad
20 möjlighet för Polismyndigheten att även utan samarbete med den enskilda skolan
21 kunna genomföra hundsök efter narkotika eller genomföra likande brottsförebyg-
22 gande åtgärder i skolan. Eftersom det förekommer att narkotika göms både på
23 allmänna platser och ute i naturen bör det dock alltjämt vara polisen som baserat
24 på underrättelser och andra underlag avgör vart sökinsatser mot narkotika kan
25 förväntas ha störst effekt och vart behovet av brottsförebyggande närvaro bedöms
26 prioriterat. Snabbare reaktioner på användning av narkotika bland unga

27 Barn och unga som kommer i kontakt med narkotika eller som är i riskzonen för
28 att hamna i ett missbruk måste fångas upp tidigt med snabba och tydliga insatser.
29 Redan när polisen eller socialtjänsten får kännedom om en ungs persons begyn-
30 nande missbruk är det helt avgörande att svaret kommer snabbt och utgör en
31 otvetydig markering av samhällets avståndstagande från narkotikabruket. Snabba
32 åtgärder bör sättas in och omfatta konfrontation med den unge och dennes föräld-
33 rar, gärna med polisen närvarande, samt vårdinsatser när dessa bedöms nödvän-
34 diga. Det kan exempelvis formaliseras genom en uttrycklig 24-timmarsgaranti för
35 kontakt. Kontakterna bör följas upp för att säkerställa att missbruket upphört.

36 **Specialiserade narkotikapoliser**

37 Moderaterna vill se mer specialiserade narkotikapoliser för att narkotikarelaterad
38 brottslighet ska kunna bekämpas på ett effektivare sätt. Varje polisområde, där

narkotikahandeln är ett problem, ska ha särskilda enheter med uppgift att förebygga och utreda narkotikabrottslighet. 1
2

Utökad befogenhet för polisen att skapa trygga skolmiljöer 3 4

Tyvärr förekommer det att elever tar med sig både knivar och andra brottsverktyg till skolan redan i unga åldrar. Hot och våld blir allt vanligare. Ny statistik från Arbetsmiljöverket visar att anmälningarna om hot och våld i skolan har fördubblats sedan 2014. Knivar kan i en hot- eller våldssituation leda till mycket stora skador och det är därför av stor vikt att elever inte tar med knivar till skolan. Även andra brottsverktyg och narkotika måste hållas borta från skolorna. 5
6
7
8
9
10

Moderaterna föreslår därför att polisen ges en möjlighet att, efter beslut från åklagare, upprätta visitationszoner i anslutning till skolor där polisen ges utökade befogenheter att söka efter farliga föremål och narkotika. Ett beslut om att upprätta en så kallad visitationszon ska få fattas när det finns en beaktansvärd risk för att knivar och andra brottsverktyg samt narkotika finns i eller kommer att finnas i exempelvis en viss skola. 11
12
13
14
15
16

Polisen har redan i dag möjlighet att visitera personer men det förutsätter i regel en konkret brottsmisstanke. Zonerna ska vara tillfälliga och begränsade till ytan och fungera ungefär som en trafik kontroll men på en viss plats. Kontrollen får därigenom mer karaktären av stickprovskontroll. Syftet med visitationszonerna är att skapa ytterligare möjligheter till effektiva preventiva insatser. Den polisiära synligheten kan också tänkas ha en i sig förebyggande effekt. 17
18
19
20
21
22

Vård och tvångsvård för unga i missbruk 23

Även om frivillighet är utgångspunkten när det gäller missbruksvård så finns det situationer då tvångsvård genom LVU är den enda möjliga vägen för att stoppa ett narkotikamissbruk för en ungdom. I dag kan det vara nästintill omöjligt för förtvivlade anhöriga att förmå den som missbrukar att frivilligt söka vård, men precis lika svårt att få myndigheterna att fatta ett beslut om tvångsvård. Vi vill därför att möjligheten till tvångsvård mot narkotikamissbruket ska användas oftare för denna grupp. 24
25
26
27
28
29
30

Moderaterna ska verka för: 31

- att Polismyndigheten etablerar samarbeten med landets skolor om hundsök efter narkotika. 32
33
- att ändra lagen så att det blir möjligt att genomföra hundsök på dagtid när eleverna är på plats i skolan. 34
35

- 1 *att* Polismyndigheten ges en lagstadgad möjlighet att även utan samarbete
2 kunna genomföra hundsök efter narkotika eller likande brottsförebyggande
3 åtgärder i skolan.
- 4 *att* varje polisområde, där narkotikahandeln är ett problem, ska ha
5 specialiserade narkotikapoliser.
- 6 *att* snabba åtgärder vidtas, en 24-timmarsgaranti, när polisen eller
7 socialtjänsten får kännedom om en ung persons begynnande missbruk.
- 8 *att* socialsekreterare, fältassistenter och andra kommunala tjänstemän, som
9 arbetar brottsförebyggande och med trygghetsskapande åtgärder, ska
10 arbeta på fältet även utanför kontorstid.
- 11 *att* möjligheten till tvångsvård ska användas oftare för unga med
12 missbruksproblem.
- 13 *att* unga som misstänks för allvarliga brott i större utsträckning blir föremål för
14 omedelbara omhändertaganden enligt lagen om vård av unga.
- 15 *att* åklagare bör ha möjlighet att, efter samråd med socialnämnden, ansöka
16 om omedelbart omhändertagande enligt LVU hos domstol, då det finns en
17 påtaglig risk att den unge skadas genom brottslig verksamhet.
- 18 *att* införa en möjlighet enligt LVU att förbjuda en ungdom att vistas på vissa
19 platser för att på så sätt tvinga den unge att bryta med sitt brottsliga
20 umgänge.
- 21 *att* införa en möjlighet enligt LVU att besluta om elektronisk övervakning av en
22 ungdom där den unge endast får vistas i hemmet och skolan.
- 23 *att* ge polisen en möjlighet att, efter beslut från åklagare, upprätta
24 visitationszoner i anslutning till skolor där polisen ges utökade befogenheter
25 att söka efter farliga föremål.

26 **Partistyrelsen föreslår partistämman besluta:**

- 27 *att* anta propositionen ”Integration, social rörlighet och bättre möjligheter för
28 socialt utsatta barn och unga”.

29 **Reservationer**

30 **Benjamin Dousa** reserverade sig mot partistyrelsens förslag till beslut angående
31 kapitel ”Samhällets stöd är ett måste för barn och unga som mår dåligt” (s. 137-
32 141) till förmån för en ytterligare att-sats:

33 ”att ansvaret för elevhälsan överförs från kommunerna till regionerna”

34 samt att, som en konsekvens, ersätta att-sats 1 i kapitel ”Samhällets stöd är ett
35 måste för barn och unga som mår dåligt” (s. 141, rad 2-5) med följande lydelse:

”Reformera vårdkedjan för barn och unga genom att stärka kopplingen mellan elevhälsan och primärvården och införa en skyldighet för elevhälsan att hänvisa barn och unga till rätt aktör i vårdkedjan.” 1
2
3

Benjamin Dousa, Beatrice Ask, Christian Gustavsson och Josefin Malmqvist reserverade sig mot partistyrelsens förslag till beslut angående kapitel ”Bryt utanförskap genom bättre integration” (s. 141-150) till förmån för ett nytt avsnitt enligt följande: 4
5
6
7

”En restriktiv bidragspolitik bryter social utsatthet och utanförskap 8

Det är i dag väl dokumenterat att barn riskerar att ärva sina föräldrars sociala utsatthet och utanförskap, särskilt om föräldrarna befinner sig i långvarigt bidragsberoende. Av barn till föräldrar som fick ekonomiskt bistånd under upp till hälften av barnens uppväxt fick 14 procent av barnen sedan samma bidrag i vuxen ålder, medan nästan dubbelt så många barn – 26 procent – fick ekonomiskt bistånd om föräldrarna tagit emot det under mer än tre fjärdedelar av uppväxten. 9
10
11
12
13
14

Forskning visar också att barn till föräldrar i bidragsberoende får sämre resultat i skolan, hoppar av gymnasiet i större utsträckning och löper större risk att drabbas av psykisk ohälsa. En vidareutvecklad moderat jobbpolitik, särskilt med fokus på utbudsreformer som stärker drivkrafterna att röra sig från bidrag till arbete är därför helt avgörande. 15
16
17
18
19

Försörjningsstöd regleras ytterst av socialtjänstlagen (SoL) men verkställs av landets kommuner. SoL styr golvet av den service som det offentliga ska tillhandahålla, men frihetsgraderna för socialhandläggare och kommuner är ändå relativt stort. En del kommuner lägger till ekonomiskt stöd utöver hyreskostnader och riksnormer, exempelvis för kollektivtrafikskort, föreningsmedlemskap, julklappar eller kompensation för uteblivet studiestöd vid frånvaro. Denna möjlighet bör avskaffas för att ha en enhetlig, restriktiv, bidragspolitik i hela landet. 20
21
22
23
24
25
26

Beloppen i riksnormen ska bl.a. innehålla kostnader för livsmedel, kläder och skor, hygien, telefon, men även för radio- och TV-avgiften. Sedan denna avgift togs bort har dock inte riksnormen justerats ned med motsvarande belopp, trots att det endast är förvärvsarbetare och pensionärer som betalar den nya skatten. I praktiken har därmed Sveriges bidragstagare fått en bidragshöjning, oavsett om det har varit avsikten i den utbetalande kommunen eller inte. Därför borde riksnormen justeras ned med motsvarande belopp för den förra radio- och TV-avgiften. 27
28
29
30
31
32
33

Syftet med försörjningsstöd är att människor som annars inte skulle klara sig själva ska få tak över huvudet och kunna leva ett drägligt liv. Försörjningsstöd betalas regelmässigt ut kontant, vilket fått konsekvensen att skattebetalarnas pengar kan gå till annat än ändamålet som avses i riksnormen. Senast uppmärksammades detta i Malmö, när försörjningsstöd gick till att finansiera en resa för två föräldrar i Indien. En lösning för att komma runt detta problem är att hela eller delar av försörjningsstödet ska kunna delas ut i checkar för aktuellt ändamål. 34
35
36
37
38
39
40

1 Ytterligare ett problem i Sverige är fusk och felaktigheter kopplat till bidragsut-
2 betalningar. Enligt tidigare uppskattningar från Socialstyrelsen är så mycket som
3 18 procent av alla försörjningsstöd felaktigt utbetalda. Sverige behöver en politik
4 med skärpta straff för bidragsbrott och att ansvariga myndigheter samverkar för att
5 bekämpa och beivra dessa överträdelser.

6 Utanförskapet i Sverige präglas i stor utsträckning av gruppen första och andra
7 generationens invandrare. Moderata förslag om språkförskola för nyanlända barn
8 är ett av flera viktiga förslag i en ny integrationspolitik, men även bidragspolitiken
9 bör knytas till detta förslag.

10 Moderaterna ska verka för att:

- 11 • Kommuners möjlighet till utbetalning av försörjningsstöd utöver riks- och
12 hyresnormen avskaffas. Detta för att säkerställa att socialtjänstlagen
13 tillämpas lika i hela landet och att inga omotiverade utbetalningar försämrar
14 effekterna av gå från bidrag till egenförsörjning.
- 15 • Kommuner förbjuds att kompensera för indraget studiestöd på grund av
16 ogiltig frånvaro med höjt försörjningsstöd för att konsekvensen av skolk
17 ska vara densamma oavsett hur vårdnadshavare försörjer sig.
- 18 • Riksnormen för försörjningsstöd minskas med belopp motsvarande radio-
19 och TV-avgiften.
- 20 • Hela eller delar av försörjningsstödet ska kunna utbetalas genom checkar
21 för särskilda ändamål.
- 22 • Skärpta straff för bidragsbrott, särskilt vid upprepad brottslighet.
- 23 • Utökad samarbete mellan myndigheter som betalar ut olika former
24 av bidrag och ersättningar samt med andra myndigheter så som
25 Polismyndigheten och Skatteverket för att upptäcka fler fall av
26 bidragsbrottslighet.
- 27 • Förenkla regelverket för sekretess mellan myndigheter som betalar ut
28 olika former av bidrag och ersättningar samt med andra myndigheter
29 så som Polismyndigheten och Skatteverket för att upptäcka fler fall av
30 bidragsbrottslighet.
- 31 • Införa en anmälningsplikt för socialtjänsten vid misstanke om bidragsfusk.
- 32 • Möjligheten att dra in barnbidrag för nyanlända barn och barn till
33 nyanlända vid ogiltig utebliven närvaro i språkförskola.”

34 **Beatrice Ask** reserverade sig mot sig mot partistyrelsens förslag till beslut
35 angående kapitlet ”Socialtjänstens arbete med barn och unga”, avsnitt ”Överlåt
36 beslutsfattandet av ärenden som rör barn och unga till professionen” (s. 147, rad
37 30-38 och s. 148, rad 1-23), samt mot tillhörande att-sats (s. 150, rad 6-8) med
38 följande motivering:

”Sociala problem är svåra och komplexa. Det gäller inte minst ärenden som rör 1
barn och unga. Väl genomförda utredningar är nödvändiga som grund för beslut. 2
Däremot är det tveksamt om det yttersta ansvaret för beslut ska överlätas åt 3
professionen av flera skäl. Det finns sällan ett rätt och fel i dessa frågor. Därför 4
är det bra om flera personer tar del av underlagen och bidrar till en bedömning. 5
Rena tjänstemannabeslut som går fel kommer ändå alltid att kräva politiskt ansvar 6
och agerande. Det undergräver tilltron till demokratin om politiker alltid skyller på 7
'maskineriet' för det är just i de svåraste frågorna förtroendevalda behövs. Tjänste- 8
männen och de rättsliga kontrollfunktionerna har stor betydelse, men ett samhälle 9
som blir helt teknokratiskt blir omänskligt. Dessutom innebär bristen på utbildade 10
och erfarna socionomer att ett steg i den riktning partistyrelsen föreslår leder till 11
längre väntetider och än mindre erfarenheter i bedömningarna.” 12

Proposition 5

5

Proposition 5

Utrikespolitisk plattform

Innehåll

Utrikespolitisk plattform

- 168 Inriktningen för svensk utrikespolitik**
 - 169 En värld i förändring
 - 171 Nationellt säkerhetsråd

- 172 Ökat samarbete i Sveriges närområde**
 - 174 USA och den transatlantiska länken

- 175 EU som utrikespolitisk aktör**
 - 176 Fördjupa försvars- och säkerhetspolitiken
 - 177 Inrätta en EU-gemensam Magnitskij-lagstiftning
 - 177 En realistisk utvidgningspolitik
 - 178 Effektivisera beslutsfattandet inom utrikes- och säkerhetspolitiken
 - 179 Stärk den europeiska utrikestjänsten
 - 179 En ambitiös frihandelsagenda
 - 180 Stå upp för multilateralismen

- 181 Ny kraft i FN-samarbetet**
 - 181 Ett reformerat FN
 - 183 Internationella klimatsamarbeten med FN som grund
 - 183 Nedrustning och ickespridning

- 184 En svensk Kinastrategi**
 - 186 Utmaningen från Kina
 - 187 En svensk Kinastrategi

- 189 Tydlig linje mot Ryssland**
 - 191 Stärkt nationell förmåga att hantera säkerhetshot i närområdet
 - 192 Internationellt samarbete mot rysk aggression
 - 193 Samarbete kring miljöfrågor med Ryssland
 - 193 Stärk arbetet för demokrati, rättsstat och respekt för mänskliga rättigheter

- 194 Fred och frihet i Mellanöstern**

- 196 Ny, effektiv biståndspolitik**
 - 197 Behovet av ett breddat perspektiv och nollvision för biståndet
 - 197 En ny budgeteringsprincip för ett effektivare bistånd
 - 198 Ett mer fokuserat bistånd
 - 199 Främja innovation och utveckling

- 200 Partistyrelsen föreslår partistämman besluta:**

1 Proposition 5

2 Utrikespolitisk plattform

3 Inriktningen för svensk utrikespolitik

4 Sveriges utrikespolitik ska utgå ifrån svenska intressen. I arbetet med att tillva-
5 rata dessa intressen ska våra gemensamma värderingar om mänskliga fri- och
6 rättigheter, demokrati, rättsstat samt marknadsekonomi alltid vara vägledande.
7 Dessa värderingar kräver inga enskilda strategier, utan ska genomsyra all svensk
8 utrikespolitik.

9 Det allra mest grundläggande intresset för Sverige är landets och befolkningens
10 säkerhet. För detta är handlingsfrihet och självständighet grundbultar, likaså den
11 svenska demokratin. Vi ska säkra vårt sätt att leva och att vara. Kränkningar av det
12 svenska territoriet, regelrätta aggressioner och krig är de mest uppenbara hoten
13 mot vår säkerhet. Även hot om våld och påverkansoperationer kan begränsa vår
14 självständighet och frihet. Ytterst garanteras Sveriges säkerhet av den svenska
15 försvarsmakten och de försvarssamarbeten som vi frivilligt har ingått med andra
16 stater. Vi varken önskar eller kommer ha förmåga att konkurrera med stormakterna
17 vad gäller att på egen hand utveckla militär kapacitet. Sverige måste i stället
18 skapa säkerhet tillsammans med andra länder som har liknande intressen och
19 värderingar.

20 Utrikespolitiken spelar också en självklar roll för att främja vår säkerhet, i synnerhet
21 för ett land som Sverige. Genom idogt diplomatiskt arbete är det möjligt att bygga
22 allianser, samt förebygga och förhindra konflikter. Det sker bilateralt, alltså i direkta
23 relationer med andra stater, men också multilateralt genom internationella organi-
24 sationer. Sveriges säkerhet främjas av en stark, regelbaserad världsordning som
25 befästs genom dessa relationer och organisationer, eftersom den internationella
26 arenan saknar våldsmonopol och ytterst är laglös. Att Sverige är ett förhållandevis
27 litet land innebär också att vårt förtroendekapital är en av våra absolut mest
28 värdefulla tillgångar inom utrikespolitiken. Våra diplomatiska förbindelser ska vara
29 långsiktiga. Vi ska agera förutsägbart, balanserat och transparent.

30 Sveriges säkerhet främjas av att fler människor lever i frihet och att fler länder
31 är demokratiska och jämställda. En värld med fler liberala demokratier skulle
32 också vara en säkrare och rikare värld för Sverige och den svenska befolkningen,
33 liksom för världens övriga befolkning. Med detta sagt är mänskliga rättigheter
34 och demokratisk utveckling också ett mål i sig självt, och inte bara ett medel för
35 att uppnå säkerhet och välbefinnande. Krig, konflikt och förtryck utsätter människor
36 för obeskrivliga faser. Individerna har omätbart egenvärde och oavhålliga fri- och
37 rättigheter som bäst tillgodoses genom demokratin och dess institutioner, även

om modellen är långt ifrån perfekt. I det utrikespolitiska arbetet för demokrati och frihet är, med andra ord, det svenska intresset och de svenska värderingarna tätt sammanflätade. 1
2
3

Ytterligare ett intresse för Sveriges utrikespolitik är vårt gemensamma välstånd. Svensk konkurrenskraft, innovation och handel är en förutsättning för jobb och tillväxt. Det är ett självändamål att ett litet och exportberoende land, som i stort sett bara kan konkurrera med kvalitet, försvarar dessa strategiska intressen. Då krävs samarbete med andra länder. Sverige ska möta omvärlden med nyfikenhet, ödmjukhet och tillförsikt; det betyder dock inte att vi är aningslösa eller att vi tolererar intolerans. Utrikespolitiken ska bidra till att värna marknadsekonomin och till att öka utbytet av varor, tjänster och idéer. Det bygger såväl välstånd som kunskap. Handel kan vara, men behöver inte vara, ett nollsummespel. Genom breda och moderna frihandelsavtal, samt genom samarbeten såsom Europeiska unionen, skapas förutsättningar för ökat välstånd och fler jobb både i vårt eget land och i andra länder. 4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15

Sveriges utrikespolitik är också tätt sammanflätad med EU:s och ska formas gemensamt inom EU-samarbetet. Genom att fördjupa utrikes-, försvars- och säkerhetspolitiken kan vi starkare möta en orolig omvärld. Genom EU kan Sverige också få en starkare internationell röst. 16
17
18
19

5

En värld i förändring 20

Världen upplevs fortsätta krympa. Det går snabbare och lättare att samarbeta och handla över jorden, samtidigt som utmaningar i en globaliserad värld allt oftare påverkar oss här hemma. Under 1800-talet samt 1900-talets första hälft bidrog framför allt industrialiseringen till denna utveckling. Under de senaste decennierna har i stället större och mer lättillgängliga informationsflöden revolutionerat våra möjligheter att interagera med varandra. Internet är kanske det allra bästa exemplet. Denna utveckling är i grunden positiv. 21
22
23
24
25
26
27

När världen krymper, ökar betydelsen av mellanstatliga relationer. Målkonflikterna tenderar att bli allt fler och allt mer komplexa. I en sådan värld behöver Sveriges utrikespolitik ha konkreta utgångspunkter. Därför är det centralt att utrikespolitiken utgår ifrån svenska intressen. 28
29
30
31

Bland de viktigaste utgångspunkterna är skiftande globala maktbalanser, befolkningsökning och fortsatt urbanisering, klimatförändringar, utveckling av artificiell intelligens och annan teknik samt hot mot demokratin. 32
33
34

Den strategiska rivaliteten mellan Kina och USA, och stormakter såsom Indien och Ryssland, kommer att prägla mycket av den globala säkerhetspolitiken och stabiliteten. Hur dessa relationer utvecklas kommer även att påverka Europa i betydande utsträckning. Tyskland, Frankrike, Storbritannien och Japan kommer att förbli viktiga aktörer, men deras globala förmåga och tyngd kommer i relativa termer att 35
36
37
38
39

1 fortsätta krympa. Masskommunikation och global handel kommer sannolikt att
2 påverka hur stora länder såsom Indonesien, Brasilien, Nigeria och Turkiet agerar på
3 den globala scenen. Det är ett faktum att Väst inte längre har monopol på globala
4 institutioner, standarder, normer samt investeringar och innovation.

5 År 2050 uppskattas jordens befolkning ha ökat till nästan 10 miljarder människor.
6 Ökningen kommer dock inte vara jämnt fördelad; i Afrika förväntas befolkningen
7 fördubblas från cirka en till två miljarder människor, medan befolkningen kommer
8 minska i Europa och Östasien. Samtidigt blir jordens befolkning allt äldre. En av
9 fem förväntas vara över 60 år gammal år 2050 och medellivslängden ökar. De allra
10 flesta kommer att vara läskunniga.

11 Urbaniseringen av jordens befolkning fortsätter. Sedan 1950-talet har en allt mindre
12 andel av jordens befolkning varit bosatt utanför städerna. Antalet megastäder,
13 alltså städer med en befolkningsmängd om över 10 miljoner, uppgick till 29 stycken
14 år 2015; den siffran kommer förmodligen att öka kraftigt. Det kan potentiellt skapa
15 nya maktcentra och nya slags grunder för internationellt samarbete.

16 Klimatförändringarna är globala, men drabbar de redan utsatta allra värst. Jordens
17 medeltemperatur kommer med största sannolikhet att fortsätta stiga, även om vi
18 lyckas minska de globala utsläppen genom ett mer kraftfullt internationellt samar-
19 bete. Den globala uppvärmningen innebär att översvämningar, torka och stormar
20 blir mer intensiva och mer vanligt förekommande. Det riskerar i sin tur att bidra till
21 instabilitet och i värsta fall konflikt. Störst inverkan förväntas klimatförändringarna
22 dock att ha på jordbruket och länder som inte har diversifierat sin ekonomi kan
23 bli särskilt sårbara. Att genomföra klimatanpassningar av till exempel städer och
24 infrastruktur förväntas bli dyrt, men att inte göra dessa anpassningar kan bli ännu
25 dyrare. Efterfrågan på – och kampen om – resurser såsom förnybar energi och
26 vatten kommer fortsätta att öka. Andra resurser, vilka tidigare var högt värderade,
27 kommer minska i betydelse. Det kommer att rita om den geopolitiska spelplanen.
28 Sannolikt kommer länder som fokuserat på grön teknik och innovation att ligga
29 bättre till än de länder som traditionellt byggt sin ekonomi på export av fossila
30 råvaror.

31 Utvecklingen av artificiell intelligens (AI) och automatisering kan förändra vår
32 vardag och våra ekonomier i grunden. Arbeten som tidigare bara kunde utföras av
33 människor, kommer i stället att kunna utföras av robotar. System och sammanhang
34 som tidigare var svåra att överblicka kan optimeras genom AI och superdatorer,
35 och det är bra att resurser på så sätt kan utnyttjas mer effektivt. Samtidigt riskerar
36 den tekniska utvecklingen att slå hårt mot dem som förlorar sina jobb. Omställ-
37 ningar har skett förut och vi vet av erfarenhet att de i slutändan bidrar till fler
38 arbetstillfällen. Likväl bör omställningen hanteras med stor varsamhet, för att inte
39 människor ska drabbas orimligt hårt eller förpassas till utanförskap. Den tekniska
40 utvecklingen kan också leda till att staten behöver nya eller förändrade modeller
41 för beskattning, omfördelning av resurser och utbildning. Den ökade tillgången

på information, stora dataflöden och virtuella världar kan kräva helt nya typer av internationella samarbetsformer. 1
2

Vidare ser vi hur demokratin utmanas. Det är allvarligt. Organisationen Freedom House har, i sitt årliga demokrati-index, sett en global försämring av såväl politiska rättigheter som medborgerliga friheter under de senaste 13 åren, från 2005 till 2018. Den optimism som präglade världen efter Berlinmurens fall, och även i viss mån efter den arabiska våren, har sinat. Även i etablerade demokratier inom Europa har utvecklingen gått åt fel håll. En viktig insikt är att den demokratiska utvecklingen inte kan tas för given, och inte heller demokratin. Uppfattningen om att det är omöjligt att rulla tillbaka demokratiska reformer när de väl genomförts är felaktig. 3
4
5
6
7
8
9
10
11

Gränsöverskridande organiserad brottslighet och terrorism utgör också hot mot det demokratiska styrelseskicket och den internationella ordningen. Våld inskränker människors frihet och hämmar den mänskliga utvecklingen. Under de senaste tio åren har den gräns-överskridande organiserade brottsligheten blivit mer diversifierad och globaliserad. Antalet terroristattacker är fortfarande högt globalt, även om de minskat kraftigt sedan 2014 års nivåer. 12
13
14
15
16
17

Beroende på vårt förhållningssätt, kan dessa trender komma att utgöra både möjligheter, utmaningar och problem. Vi är övertygade om att människan – med hjälp av sin uppfinningsrikedom, samarbetsförmåga och beslutsamhet – kommer att kunna se möjligheterna och vända motgång till framgång. 18
19
20
21

Nationellt säkerhetsråd 22

Ledningen av Sverige måste organiseras så att det speglar den komplexa hotbild och de risker som vi möter i dag. Vi måste ta hänsyn till att samhället förändras och blir både mer komplext och sårbart. Det är nödvändigt för att värna svenska intressen. 23
24
25
26

Därför behöver Sverige ett riktigt nationellt säkerhetsråd. Inte minst skandalen på Transportstyrelsen år 2017 och tsunamikatastrofen 2004 pekar på svagheter i Sveriges förmåga till nationell krishantering. Rätt information nådde inte rätt personer i rätt tid. Det var en varningsklocka. Därför vill Moderaterna skapa ett nationellt säkerhetsråd, med placering i Statsrådsberedningen, som ska säkerställa att frågor utan naturligt hemvist i ett enskilt departement inte faller mellan stolarna. 27
28
29
30
31
32

Det nationella säkerhetsrådet ska utgöra den centrala statliga krisledningsorganisationen och vara knutpunkt i frågor som rör rikets säkerhet i bred bemärkelse. Vidare ska säkerhetsrådet se till att strategiska frågor som inte har en naturlig hemvist i ett enskilt fackdepartement fångas upp och bereds på ett adekvat sätt. Säkerhetsrådet ska ledas av statsministern och bestå av för dessa frågor relevanta statsråd, i grunden utrikes-, försvars-, finans- och justitieministrarna. 33
34
35
36
37
38

1 Moderaterna ska verka för:

- 2 *att* Sveriges utrikespolitik ska utgå ifrån svenska intressen
- 3 *att* EU är Sveriges viktigaste utrikespolitiska arena, då svensk utrikespolitik
- 4 skapas i samarbete andra EU-länder
- 5 *att* ett nationellt säkerhetsråd med placering i Statsrådsberedningen ska
- 6 inrättas

7 Ökat samarbete i Sveriges närområde

8 Ett fördjupat nordeuropeiskt samarbete är av godo och ökar våra möjligheter att

9 göra skillnad i en värld där utvecklingen inte alltid går åt rätt håll. Säkerhetsläget

10 i Sveriges närområde har försämrats, framför allt till följd av ett mer hotfullt Ryss-

11 land. Det är en viktig anledning till att Sverige bör ta ett förnyat och samlat grepp

12 för ökat samarbete med likasinnade och de vi delar intressen med i närområdet

13 och runt Östersjön. Ett tätare nordeuropeiskt samarbete måste inriktas på de

14 områden där vi har mest att vinna på fördjupad samverkan och där vi möter de

15 största hoten och riskerna – i första hand säkerhet, miljö och handel. Den långsik-

16 tiga ambitionen bör vara att i ökad utsträckning inrikta samarbetet på samordning

17 och genuin arbetsfördelning. Vi är alla små länder, och vi behöver koordinera oss

18 allt bättre för att få ut maximal effekt.

19 Multilaterala samarbeten är, tyvärr, i dag under hårt tryck på många fronter. Vi

20 måste värna, reformera och utveckla de etablerade samarbetena – både större

21 såsom EU och FN, men också nordeuropeiska samarbeten. Det existerar i dag ett

22 antal regionala samarbetsforum i norra Europa.

23 På det militära och säkerhetspolitiska området finns NORDEFKO, där de nordiska

24 länderna samarbetar kring allt från övningar till försvarsindustri och internationella

25 insatser. Sverige är också medlem av den brittiskledda snabbinsatsstyrkan Joint

26 Expeditionary Force (JEF) där nordiska och baltiska länder samverkar med Storbri-

27 tannien och Nederländerna. Den nordliga gruppen (Northern Group) är ytterligare

28 ett lite bredare samarbetsformat på försvars- och säkerhetsområdet, där de nord-

29 iska och baltiska länderna plus Storbritannien, Tyskland, Polen och Nederländerna

30 ingår.

31 Inom gruppen Nordic-Baltic Eight (NB8), som inkluderar de nordiska och baltiska

32 länderna, hanteras en rad olika regionala frågor på olika politiska nivåer och

33 mellan nationella expert-myndigheter. NB8 var från början ett initiativ som togs

34 av Nordiska rådet efter Berlinmurens fall för att integrera de baltiska länderna i de

35 europeiska strukturerna. Inom EU finns i dag även ett formaliserat samarbete inom

36 finanspolitiken kallat "The New Hanseatic League" där de nordiska och baltiska

37 länderna samt Nederländerna ingår. Denna grupp driver frågor där det finns en

38 nordeuropeisk samsyn som exempelvis frihandel och en stram finanspolitik.

Utöver Natos huvuduppgifter fungerar alliansen också som en regional plattform för försvarsplanering och särskild expertis. De baltiska länderna har alla så kallade Centers of Excellence, vilka fungerar som nav och kunskapscentrum i en viss fråga. Sverige är i dag medlem i två av dessa center, i egenskap av partnerland till Nato. Estland har till exempel ett centrum som är specialiserat på cybersäkerhet. Finland å sin sida har ett snarlikt centrum för hybridkrigföring, men som varken har Nato eller EU som huvudman.

Miljö och klimat är kanske det mest naturliga området att fördjupa samarbetet inom, eftersom problemen får gränsöverskridande konsekvenser. Östersjön är vårt gemensamma innanhav, och för det måste vi ta gemensamt ansvar. För Sverige, som har lång kustlinje mot Östersjön, är detta särskilt viktigt. Genom att samverka mer kan vi på ett bättre sätt sätta in åtgärder där de bäst behövs och gör störst nytta. EU har exempelvis en egen Östersjöstrategi (EUSBSR) vars huvudmål är att rädda havsmiljön, länka samman regionen och öka välbefindandet. Det arbetet bör fortsätta.

Läget i Arktis bör ägnas särskild uppmärksamhet. Regionala samarbeten som Arktiska rådet och Barentsrådet kommer fortsatt att vara angelägna, främst av två anledningar. Dels kommer den allra nordligaste regionen att växa i betydelse, både ekonomiskt och som en säkerhets- och miljöpolitisk riskzon. Dels ingår Ryssland i dessa råd, vilket gör det möjligt att föra dialog kring en rad olika konkreta frågor som berör alla länder i regionen. Samtidigt kan det inte uteslutas att det kommer vara nödvändigt att finna andra forum än dessa råd för att diskutera till exempel säkerhetspolitiska frågor som rör Arktis.

Moderaterna anser att existerande samarbeten bör breddas, som den nordliga gruppen eller The New Hanseatic League, till att inkludera flera områden eller att skapa mer informella nätverk där frågor bereds inför viktigare möten inom till exempel EU. Båda dessa alternativ kan dessutom vara mer ändamålsenliga för att fördjupa det multilaterala samarbetet med länder som är mer skeptiska till nya samarbeten, såsom Tyskland och Polen.

Slutligen bör det poängteras att det fördjupade regionala samarbetet inte ska ses som ett slutet kärn, utan i stället en kraftfull plattform varifrån vi kan skapa allianser med likasinnade och även stödja länder i vårt närområde som behöver stöd för att kunna värja sig från påtvingat inflytande från större auktoritära stater. I det första fallet kan det handla både om att bibehålla samarbetet med Storbritannien och om att skapa en dialog med andra viktiga länder som Frankrike och Italien för att skapa förståelse för vår position och hitta gemensamma förhållningssätt till framtidsutmaningar. I det andra fallet handlar det om att stödja länder som till exempel Ukraina eller Georgien att kunna värna sin självständighet och ge dem långsiktiga möjligheter att en dag kunna bli EU-medlemmar, men även om att kunna stödja stater i Europas södra grannskap för att skapa stabilitet som ytterst även gagnar Sverige.

1 Vidare bör Sverige värna internationella forum såsom Europarådet och Organi-
2 sationen för säkerhet och samarbete i Europa (OSSE). Europarådets historia av
3 att vara en garant och ett skydd för de mänskliga rättigheterna innebär också ett
4 betydande ansvar för att tillse att institutionen även i framtiden skall kunna förbli
5 detta. Därför är det olyckligt och allvarligt att Ryssland åter blivit fullvärdig medlem
6 i Europarådet.

7 **USA och den transatlantiska länken**

8 Sverige är en självklar del av den europeiska värdegemenskapen. Samtidigt är
9 vi också del av en bredare västlig gemenskap som binder samman Europa med
10 framför allt USA, men även med länder såsom Kanada, Australien och Nya Zeeland
11 samt Japan. Gemenskapen bygger på samsyn bland annat vad gäller mänskliga
12 fri- och rättigheter, demokrati, rättsstatens principer samt marknadsekonomi. Detta
13 är en gemenskap som Sverige bör vara stolt över att tillhöra och som bör vårdas,
14 särskilt i en snabbt föränderlig omvärld.

15 USA är en av våra allra främsta samarbetspartners. Den transatlantiska länken
16 är grundläggande för Sveriges och Europas säkerhet; bara USA har de militära
17 förmågor som krävs för att avskräcka eventuell aggression mot Europa. Det faktum
18 att våra gemensamma värderingar är långt ifrån självklara på det globala planet
19 understryker också vikten av en fortsatt stark transatlantisk länk. Denna länk bör
20 därför ses i ett mer långsiktigt perspektiv än det som är kopplat till USA:s nuva-
21 rande administration. För Sverige är det självklart inte önskvärt att USA pendlar
22 mot isolationism och protektionism; det försvagar i slutändan den regelbaserade
23 världsordningen. Den uttalade avsikten att lämna Parisavtalet, nedrustningsavtal
24 och FN-samarbeten är likaså beklaglig. Samtidigt är den transatlantiska länken
25 alltför värdefull och välförankrad för att på allvar kunna ifrågasättas av utvecklingen
26 hittills.

27 Troligast är att USA kommer fortsätta vara en global maktfaktor under kommande
28 decennier och fullgöra sina internationella åtaganden, såväl säkerhetsmässigt som
29 ekonomiskt. Sverige bör vara bland de länder som visar en reell ambition att stötta
30 dessa åtaganden. Moderaterna har tydligast uttryckt detta i och med sitt stöd för
31 ett svenskt Natomedlemskap. En förstärkning av Sveriges och EU:s förmåga att
32 hantera säkerhetsutmaningar i närområdet vore ytterligare ett viktigt bidrag till en
33 rimligare transatlantisk bördefördelning.

34 USA är en av Sveriges största exportmarknader – större än vad många EU-länder
35 är. Sverige investerar även i USA; för perioden 2012-2017 var Sverige på 14:e
36 plats vad gäller utländska direktinvesteringar. Därför vore det bra för Sverige om
37 ett brett och modernt frihandelsavtal mellan EU och USA kom på plats. Ett sådant
38 avtal skulle inte bara bidra till fler jobb och ökat välstånd, utan också till en starkt
39 transatlantisk länk. Det har också potential att skapa nya globala standarder vad
40 gäller till exempel miljöskydd, då det omfattar världens två största ekonomier.

Förhandlingarna om ett frihandelsavtal mellan EU och USA har tyvärr avstannat. 1
Sverige ska vara en stark röst för fortsatta förhandlingar och ett komplett avtal. 2
Även om framtiden för ett frihandelsavtal mellan EU och USA i dagsläget är osäker, 3
kan vi konstatera att de långa förhandlingarna om ett avtal mellan EU och Kanada 4
till slut blev framgångsrika. 5

USA står för mer än en fjärdedel av världens totala investeringar i forskning och 6
utveckling. Det är störst andel av alla enskilda länder och en större andel än 7
EU-ländernas samlade investeringar. Svensk utrikespolitik ska möjliggöra nya och 8
stärkta partnerskap med USA inom forskning och utveckling, framför allt inom det 9
privata näringslivet. För att vi ska kunna dra nytta av utvecklingen med framför allt 10
artificiell intelligens behöver Sverige ta del av internationell spetskompetens och 11
utveckla egen kompetens. 12

Moderaterna ska verka för: 13

att fördjupa det regionala samarbetet mellan länderna i norra Europa 14

att fokusera det fördjupade samarbetet på kärnområden, främst säkerhet, miljö 15
och handel 16

att använda samarbetet mellan de nordeuropeiska länderna som bas för att 17
integrera såväl likasinnade, exempelvis Storbritannien och Nederländerna, 18
som stater i grannskapet vilka i dag står utanför EU och Nato 19

att värna relationerna med USA och därmed den transatlantiska länken 20

EU som utrikespolitisk aktör 21

Europasamarbetet är avgörande för fred och frihet i vår del av världen, samt för 22
vårt gemensamma välförhållande. Men EU är också Sveriges viktigaste utrikespolitiska 23
plattform. Genom Europasamarbetet kan Sverige påverka omvärlden och främja 24
våra intressen globalt på ett sätt som vi aldrig hade haft möjlighet till på egen hand. 25
Moderaterna ska vara en kraft för ett enat Europa, så att vi även framöver kan lösa 26
gränsöverskridande problem tillsammans och stärka vårt inflytande i omvärlden. 27

För att verkligen dra nytta av detta instrument krävs att Sverige bedriver en aktiv 28
politik för att påverka EU:s ställningstaganden, och därefter att EU bedriver en aktiv 29
politik för att påverka sin omvärld. I det arbetet ska Sverige bidra till att Europa 30
oftare och tydligare än i dag talar med en röst i internationella sammanhang. 31

EU står inför allvarliga utmaningar och problem. Den globala konkurrensen hårdnar 32
och den regelbaserade världsordningen ifrågasätts. Ingen medlemsstat, inte heller 33
de största, kan på egen hand möta dessa utmaningar eller ta vara på möjlighe- 34
terna. Allt tyder på att den globala maktförskjutningen bort från Europa kommer att 35
fortsätta. Ett perspektiv på detta är att inget enskilt EU-land kommer att vara bland 36
världens största ekonomier år 2050 om den nuvarande utvecklingen fortsätter. 37

1 Utrikes- och säkerhetspolitiken har inte varit en drivande kraft för europeisk
2 integration och är ett område som förhållandevis sent har lagts till EU-samarbetet.
3 Det talar emellertid för att det finns stor utvecklingspotential. År 2016 antogs den
4 globala strategin för EU:s utrikes- och säkerhetspolitik; strategin signalerar en
5 ambitionshöjning och understryker vikten av att samarbetet på försvarsområdet
6 förstärks samt att Europa investerar mer i sin egen säkerhet. Ett större europeiskt
7 ansvarstagande betonas även alltmer av många regeringar. Medlemsstaternas
8 relativt begränsade engagemang i processen för strategins framtagande visar dock
9 på behovet av en tydligare grund som kan vägleda det gemensamma agerandet i
10 utrikes- och säkerhetspolitiken.

11 Den fördjupning av EU:s utrikes- och säkerhetspolitik som Moderaterna på grund
12 av omvärldsläget menar är nödvändig, bör fokusera på frågor där det inte är
13 realistiskt att medlemsstaterna agerar enskilt eller ta vid när andra mellanstatliga
14 samarbeten kommer till korta. Fördjupningen ska ta fasta på Europasamarbetets
15 inneboende styrkor. Sveriges inflytande i fördjupningsarbetet kan bli särskilt stort
16 om vi i möjligaste mån prioriterar svenska intressen som vi också delar med EU i
17 stort, till exempel migration, handel, klimat och terrorismbekämpning.

18 EU och dess medlemsstater utgör världens största ekonomi, likaså världens
19 största handelspartner och biståndsgivare. Den styrkepositionen måste användas
20 mer strategiskt och aktivt för att främja medlemmarnas intressen internationellt.
21 Genom handels- och biståndspolitiken kan EU bidra till fred och stabilitet i när-
22 området, samt främja mänskliga rättigheter runt om i världen. Kina och Ryssland
23 är ytterligare två tydliga exempel på där medlemsstaterna måste gå samman i ett
24 gemensamt förhållningssätt, eftersom de på egen hand svårligen kan hantera dem.

25 EU:s grannskapspolitik och det Östliga partnerskapet ska fortsatt vara centrala
26 svenska prioriteringar i EU-politiken. Grannskapspolitiken och det Östliga partner-
27 skapet främjar demokrati, grundläggande friheter och rättsstatsprincipen i närom-
28 rådet. Målet är att skapa välstånd och säkerhet, men också att förhindra irreguljär
29 migration samt bekämpa människosmuggling och terrorism.

30 **Fördjupa försvars- och säkerhetspolitiken**

31 I en allt mer osäker omvärld måste de europeiska länderna ta ett större ansvar för
32 Europas säkerhet. EU:s fördjupade försvarssamarbete inom ramen för bland annat
33 det permanenta strukturerade samarbetet (Pesco) och den europeiska försvars-
34 fonden har potentialen att stärka både de enskilda medlemsländernas försvars-
35 förmåga och EU:s försvarsförmåga som helhet. Sverige har goda möjligheter att
36 spela en viktig roll i utformandet av det europeiska försvarssamarbetet – vi har en
37 försvarsindustri som ligger i framkant, försvarsforskning i världsklass på många
38 områden och en strategiskt väl utvecklad underrättelseverksamhet. Detta förutsät-
39 ter emellertid ett mer aktivt engagemang i de projekt och frågor som Sverige driver.

Sverige måste även bli bättre på att ha dialog och skapa allianser med likasinnade länder eller länder där våra intressen sammanfaller. 1
2

Sverige bör skapa en agenda med tydliga prioriteringar för hur vi vill att samarbetet ska utvecklas och hur Sverige kan ta del av de resurser som finns allokerade. Parallellt med detta måste Sverige skapa en ändamålsenlig struktur med alla relevanta aktörer inklusive försvarsindustrin som långsiktigt kan driva Sveriges intressen. 3
4
5
6
7

Nato är garanten för att den rådande säkerhetsordningen upprätthålls i Europa och är det enda försvarssamarbetet som på allvar stärker Sveriges säkerhet. Europa-samarbetet kan dock utgöra ett viktigt komplement till Nato. 8
9
10

Krisberedskap är ett område där EU kommer att satsa allt större resurser. Det gäller till exempel civilskyddsmekanismen som syftar till att stärka den gemensamma förmågan. Den hjälp Sverige tog emot från andra europeiska länder under skogsbränderna sommaren 2018 var till stor del tack vare civilskyddsmekanismen. Sverige bör bejaka ett utbyggt krisberedskapssamarbete, bland annat för att kunna hantera effekterna av klimatförändringarna. 11
12
13
14
15
16

5

Inrätta en EU-gemensam Magnitskij-lagstiftning 17

USA införde som första land i världen så kallad Magnitskij-lagstiftning år 2012, som reaktion på att den ryske juristen Sergej Magnitskij fängslats och dödades i ryskt häkte efter att ha avslöjat korruption. Detta har därefter blivit ett samlingsbegrepp för lagstiftning som möjliggör sanktioner, till exempel genom att frysa bankkonton och neka inresa, mot individer som begått allvarliga människorättsbrott och deras medhjälpare. 18
19
20
21
22
23

Redan i dag kan EU införa sanktioner mot individer i syfte att försvara mänskliga rättigheter. Att medlemsstaterna upprättar gemensamma sanktioner ger ökad diplomatisk tyngd. EU:s sanktioner måste enligt det nuvarande regelverket dock vara del av ett större sammanhang och har i huvudsak geografisk inriktning. Att införa sanktioner mot individer på grund av enskilda händelser, som fallet Magnitskij, har visat sig vara svårare med nuvarande regelverk. EU bör därför inrätta en gemensam Magnitskij-lagstiftning. En process för detta har påbörjats, men om den inte fullföljs bör Sverige införa en nationell Magnitskij-lagstiftning. 24
25
26
27
28
29
30
31

En realistisk utvidgningspolitik 32

EU:s utvidgning i flera steg från sex till i dag 28 medlemsländer har varit avgörande för Europas fred, säkerhet och välbefinnande. De senaste utvidgningarna med tidigare kommunistiska länder i Central- och Östeuropa är kanske det tydligaste exemplet på hur EU tillsammans med Nato varit en drivkraft för positiv förändring. 33
34
35
36

1 Utvidgningsprocessen ska baseras på stränga villkor, och varje land ska utvärderas
2 utifrån de konkreta resultat som uppnås. Anslutningsförhandlingar är med andra
3 ord inget självändamål. Det centrala är vad medlemskapet innebär i praktiken och
4 den reformprocess som sker på vägen dit. Dessa reformer, framför allt vad gäller
5 demokrati och rättsstat, måste även komma medborgarna i kandidatlandet till del.
6 Här är det viktigt att EU använder sig av erfarenheter från tidigare utvidgnings-
7 processer. En lärdom är att kontrollen av att villkoren verkligen är uppfyllda måste
8 skärpas.

9 Ansvaret i utvidgningsprocessen är ömsesidigt mellan EU och kandidatlandet.
10 EU ska upprätthålla ett trovärdigt utvidgningsperspektiv. Samtidigt är det upp till
11 kandidatlandet att genom uthålliga reformer bevisa att EU:s ansträngningar – med
12 bland annat ekonomiskt stöd – inte är förgäves.

13 Turkiet lever inte längre upp till de förväntningar som EU har rätt att ha i en utvidg-
14 ningsprocess, främst på grund av landets allvarliga tillbakagång gällande demokrati
15 och rättsstat. Under dessa förutsättningar är det inte meningsfullt att fortsätta för-
16 handlingarna om ett medlemskap. Det innebär inte att EU vänder Turkiet ryggen;
17 det är av stor vikt att dialog och samarbete fortsätter i frågor om exempelvis handel
18 och migration. De båda parternas starka ekonomiska band ska fortsatt värnas. EU
19 bör fortsätta stödja det civila samhället, människorättsförsvarare och journalister i
20 Turkiet samt värna turkiska studenters tillträde till europeiska universitet.

21 På västra Balkan är utvecklingen delvis en annan. Flera länder har tagit viktiga steg
22 mot medlemskap, även om det återstår avsevärt arbete. Utvecklingen på västra
23 Balkan har direkt inverkan på vår egen säkerhet. EU måste behålla en ledande och
24 aktiv roll i kontakterna med länderna i regionen. Ett trovärdigt medlemskapsper-
25 spektiv är i det sammanhanget centralt. Om EU inte upprätthåller det ger vi andra
26 aktörer, som inte delar våra värderingar, större inflytande. Europasamarbetet ska
27 fortsatt vara öppet för de europeiska länder som uppfyller våra högt ställda krav på
28 demokrati, rättsstat och marknadsekonomi.

29 **Effektivisera beslutsfattandet inom utrikes- och** 30 **säkerhetspolitiken**

31 Enhällighetskravet för beslut i utrikes- och säkerhetspolitiska frågor har i vissa fall
32 omöjliggjort EU-agerande när en enskild medlemsstat – mot de övrigas vilja – satt
33 sig på tvären. En internationell aktörs trovärdighet är ofta avhängig dess förmåga
34 att reagera snabbt och konsekvent på internationella kriser och händelser. Med en
35 effektivare beslutsordning skulle EU ges förutsättningar att inom rimlig tid besluta
36 om till exempel sanktioner, mänskliga rättigheter i internationella forum och civila
37 operationer. Kvalificerad majoritet som beslutsförfarande skulle även kunna stärka
38 EU:s motståndskraft, genom att skydda medlemsstaterna från riktat tryck utifrån i
39 försök att splittra. För beslut som har militära eller försvarsmässiga konsekvenser
40 bör dock enhällighetskravet kvarstå.

Beslut med kvalificerad majoritet är EU:s normala beslutsförfarande. Det används 1
bland annat inom handelspolitiken trots att det finns olika nationella ekonomiska 2
intressen. Även inom de många andra politikområden som inte omfattas av 3
enhållighetskrav väljer medlemsstaterna ofta att ändå fatta beslut med enhållighet. 4
Möjligheten att i stället fatta majoritetsbeslut gynnar dock framväxten av en kom- 5
promisskultur och ger mer utrymme för diskussion samt pragmatiska lösningar. 6

En övergång till kvalificerad majoritet för beslut i vissa utrikes- och säkerhetspo- 7
litiska frågor (såsom sanktioner, mänskliga rättigheter i internationella forum och 8
civila operationer) kräver ingen fördragsändring. Däremot behöver samtliga med- 9
lemsstater ge klartecken till den nya beslutsordningen. Sverige bör tillsammans 10
med bland annat Tyskland och Frankrike, vilka båda har uttryckt sig positiva till en 11
sådan förändring, vara pådrivande för att så blir fallet. Moderaterna vill dock inte 12
att EU på några ytterligare områden där det i dag krävs enhållighet ska övergå till 13
kvalificerad majoritet som beslutsmodell. 14

Stärk den europeiska utrikestjänsten 15

Den europeiska utrikestjänsten (EEAS) har fortfarande inte den tyngd i den 16
gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken som den borde och skulle kunna 17
ha. Utrikestjänsten bör utvecklas och vara en plattform för ett EU som agerar mer 18
samstämmigt och proaktivt. Det skulle kunna vara ett viktigt bidrag till att skapa en 19
mer utvecklad europeisk samarbetskultur i utrikespolitiska frågor och möjliggöra 20
för europeisk kraftsamling. I många fall borde EU kunna stå för konsulärt stöd och 21
beskickningar i mindre prioriterade länder. Fler svenskar än hittills bör ges möjlighet 22
att arbeta i, bidra till och utforma utrikestjänsten. Inom en övergripande restriktiv 23
linje vad gäller EU:s fleråriga budgetram bör utrikestjänsten vara en prioriterat del. 24
Särskilt utrikestjänstens arbete med strategisk kommunikation behöver stärkas 25
med tanke på främst Ryssland och Kina. 26

En ambitiös frihandelsagenda 27

Sverige och Europa bör leda utvecklingen för en frihandelsvänlig värld med 28
öppnare marknader. För Sverige, som är ett litet och handelsberoende land, är den 29
regelstyrda handeln avgörande för jobb och tillväxt. I frånvaron av gemensamma 30
internationella regler blir den starkes makt lag. 31

Det vilar på EU att axla ansvaret för att upprätthålla en fri och rättvis handel, sär- 32
skilt i ett läge då frihandeln världen över utmanas av starka protektionistiska krafter. 33
EU bör lägga mycket energi och kraft på att driva en ambitiös frihandelsagenda 34
med moderna avtal. Sverige måste i sin tur stå upp mot europeisk protektionism. 35
Handelspolitiken kan även användas som ett instrument för att uppnå andra priori- 36
teringar, exempelvis minskad irreguljär migration. 37

1 EU ska fortsätta att vara ett föredöme globalt genom att ingå ambitiösa frihan-
2 delsavtal med länder från världens alla delar. Fler och nya handelsavtal bör slutas,
3 bland annat med Australien och Nya Zeeland, USA, Mexico, Chile, ASEAN-länder
4 som Indonesien och Malaysia samt tullunionen Mercosur, som består av flera
5 länder i Sydamerika.

6 **Stå upp för multilateralismen**

7 Få aktörer är bättre lämpade än EU för uppgiften att försvara den regelbaserade
8 och multilaterala världsordningen. Inte minst kan EU vara en viktig förebild vad
9 gäller samarbete mellan stater. Med sin gedigna regionala integrering – som är unik
10 i sitt slag – kan den europeiska modellen inspirera andra till fördjupat samarbete,
11 något som på sikt skulle bidra till ökad stabilitet i omvärlden. Till skillnad från de
12 enskilda medlemsstaterna har EU även möjlighet att inleda dialog och samarbete
13 med internationella och regionala organisationer, till exempel Afrikanska unionen.

14 EU är part i de flesta multilaterala processer som syftar till att hantera och lösa
15 globala utmaningar och problem. I vissa fall har EU:s medlemsländer också
16 beslutat att EU ska föra deras gemensamma talan. Den ordningen bör expanderas
17 och utvecklas, då det kan stärka Europas förmåga att främja våra intressen och
18 forma globala normer. Vidare bör EU vara en stark röst i till exempel FN och Världs-
19 handelsorganisationen (WTO) för att genomföra nödvändiga reformer av dessa
20 organisationer. Detta är nödvändigt, eftersom multilateralismen inte bara utmanas
21 av enskilda medlemsstater, utan även av vissa internationella organisationers
22 oförmåga att utvecklas för att kunna möta nya slags utmaningar och problem.

23 **Moderaterna ska verka för:**

- 24 *att* fördjupa försvars- och säkerhetspolitiken i Europa
- 25 *att* inrätta en EU-gemensam Magnitskij-lagstiftning
- 26 *att* fokusera utvidgningspolitiken till västra Balkan
- 27 *att* effektivisera beslutsfattandet inom utrikes- och säkerhetspolitiken
- 28 *att* stärka den europeiska utrikestjänsten
- 29 *att* EU ska ha en ambitiös frihandelsagenda
- 30 *att* stå upp för multilateralismen

Ny kraft i FN-samarbetet

Genom sin breda medlemskrets har FN unika förutsättningar att samla världens länder kring såväl problemformuleringar som lösningar på många av vår tids globala utmaningar. FN:s säkerhetsråd bär i sin tur det högsta ansvaret för att upprätthålla internationell fred och säkerhet. Det ligger i Sveriges intresse att det normativa regelverk som den internationella ordningen vilat på under efterkrigstiden försvaras och, om möjligt, förstärks.

Sedan grundandet har FN stått för många viktiga och ibland avgörande insatser för fred och säkerhet. Samtidigt har organisationen i andra fall varit rent dysfunktionell och på befogade grunder mottagit stark kritik. Det enda sättet att återupprätta förtroendet för ett alltmer ifrågasatt FN är att organisationen på allvar börja leverera på sitt mandat. Utan ett bättre konfliktförebyggande arbete kommer inte FN att kunna sköta sitt grundläggande uppdrag. Dessutom är det mycket svårt att kräva exempelvis ökad transparens och minskad korruption från FN:s medlemsländer om FN som organisation inte lever upp till dessa krav.

Ett reformerat FN

Som det blodiga inbördeskriget i Syrien särskilt har visat, är FN:s säkerhetsråd ett av de organ som är i störst behov av reform. Konsekvenserna av ett dysfunktionellt säkerhetsråd är omfattande. Ryssland och Kina har vid flertalet tillfällen använt sitt veto för att blockera fredsarbetet i Syrien. Det är uppenbart att vetorätten i FN:s säkerhetsråd måste ses över. Dessutom borde säkerhetsrådets sammansättning bättre spegla världen av i dag, inte minst för att stärka säkerhetsrådets legitimitet. Samtidigt måste vi vara ödmjuka. Att reformera säkerhetsrådet är mycket svårt.

Parallellt med reformerna i säkerhetsrådet bör Sverige fokusera på nödvändiga reformer av FN-systemet i stort – att få bukt med överflödigt byråkrati, korruption och ineffektivitet. Vid sitt tillträde år 2017 uppmärksammade den nuvarande generalsekreteraren António Guterres FN:s stora behov av reformer och han lanserade en reformagenda som fokuserar på fred och säkerhet, utveckling samt ledning. Det är ett mycket angeläget arbete.

Ytterligare ett exempel på organ med reformbehov är FN:s råd för mänskliga rättigheter. Det är självklart ohållbart att det råd som har till uppgift att säkerställa efterlevnaden av mänskliga rättigheter delvis består av länder som själva systematiskt bryter mot dessa rättigheter. Det behövs ett demokratikrav för medlemskap i FN:s råd för mänskliga rättigheter. FN:s demokratiska medlemsstater bör även tydligare och mer effektivt kunna agera gemensamt i olika typer av frågor som rör just mänskliga rättigheter och demokrati.

Sverige är en av FN:s största bidragsgivare. Med generösa bidrag måste vi också se till att systemet levererar verkliga resultat och därför behövs ett ökat ansvarsutkrävande, ytterst i form av uteblivna bidrag från svensk sida. För att

1 förhindra att FN-organen blir tungrodda och ineffektiva behöver dagens svenska
2 kärnstöd till olika fackorgan inom FN krävställas till en tydligare reformagenda
3 med fokus på kostnadseffektivitet och resultat. Moderaterna ska verka för att FN
4 levererar verkliga resultat. För det krävs ökad transparens, ansvarsutkrävande och
5 kostnadseffektivitet.

6 Sveriges internationella insatser är ett viktigt bidrag för att stärka arbetet för fred
7 och säkerhet i världen. Men vi står inför ett antal utmaningar. Det handlar om
8 var, i vilken kontext och med vem som Sverige ska göra internationella insatser,
9 men även om hur vi blir bättre på samverkan mellan civila och militära delar för
10 att skapa långsiktighet och hållbarhet. FN:s insatser har i sin tur ett stort behov
11 av tydliga mandat och en mer begränsad omfattning med verklig möjlighet att nå
12 uppsatta mål. Behovet av en tydlig politisk strategi och samordning inom FN och
13 mellan medlemsstaterna är stort, likaså behovet av strategier för hur FN ska dra sig
14 tillbaka och avsluta respektive insats.

15 FN:s militära samarbeten har brister både vad gäller organisation och kvalitet.
16 Försvarsmakten har klargjort att prioriteringsordningen för svenskt deltagande i
17 internationella insatser bör vara insatser som leds av i första hand Nato, därefter
18 EU och i sista hand FN. Ett mandat från FN:s säkerhetsråd ska alltid eftersträvas
19 vid sådana insatser och de måste ta sin utgångspunkt i FN-stadgans principer.

20 Kränkningar av kvinnors rättigheter är ett av de största hindren för jämställdhet
21 samt demokratisk och ekonomisk utveckling i världen. FN-resolutionerna 1325
22 och 1820 om kvinnors och barns situation i väpnade konflikter är viktiga verktyg i
23 kampen mot flera av dessa problem. Sverige har ett särskilt intresse av att resolu-
24 tionerna genomförs nationellt och internationellt i all freds- och säkerhetsfrämjande
25 verksamhet samt inom humanitära insatser.

26 FN:s personal kommer från hundratals olika länder och förenas av målet att
27 främja fred och säkerhet. FN måste leda genom att föregå med gott exempel,
28 och FN-personal har ett särskilt ansvar att uppträda korrekt. Tyvärr har det visat
29 sig att FN-personal i fält begått sexuella övergrepp mot civilbefolkningar samt att
30 övergrepp inom FN-organisationen förekommit. Det är oacceptabelt. Sverige har
31 reagerat med stark kritik och bland annat stoppat utbetalningar till FN-organ. Det
32 är också viktigt att Sverige arbetar förebyggande mot sexuella övergrepp.

33 Sverige bör i FN-arbetet fokusera på ett mindre antal prioriterade sakområden
34 där vi kan och har förmåga att vara globalt ledande. Satsningarna bör vara
35 långsiktiga och påverka inriktningen av både bistånd, datainsamling, forskning
36 och stöd till institutioner. I de allra flesta FN-frågor har vi stor samsyn med våra
37 nordiska grannar – Norge, Finland och Danmark – och vi skulle alla vinna på ökad
38 specialisering för att uppnå och upprätthålla expertis och operativ förmåga vare
39 sig det gäller exempelvis hälsofrågor, medling, antibiotikaresistens, utbildning eller
40 rustningskontroll.

Internationella klimatsamarbeten med FN som grund

De globala miljöutmaningarna och klimatförändringarna utgör ett av de allvarigaste hoten mot människors säkerhet och levnadsvillkor runt om i världen. Många miljöproblem – och allra tydligast klimatutsläppen – bryr sig inte om nationsgränser utan har påverkan långt bortom de platser där föroreningen skett. En effektiv miljö- och klimatpolitik måste därför alltid sträva efter internationella lösningar.

Sverige ska behålla sin pådrivande roll i de internationella klimatförhandlingarna. Parisavtalet är viktigt och ska fortsätta att utvecklas. Det finns också andra internationella konventioner som är i behov av uppdatering och utveckling, exempelvis Chicagokonventionen som har inverkan på möjligheten att prissätta flygets utsläpp. Så långt det är möjligt bör vi söka globala och marknadsorienterade system för prissättning av utsläpp. Utgångspunkten är att förorenaren ska betala.

Ett av de mest kostnadseffektiva verktygen inom klimatpolitiken är internationella klimatinvesteringar. Ett exempel på detta är Clean Development Mechanism (CDM) som tillkom i samband med Kyotoprotokollet. Mekanismen möjliggör för industriländer att investera i projekt för att minska utsläppen i andra delar av världen och avräkna de uppnådda utsläppsminskningarna mot de egna målen. I Parisavtalet finns ett avsnitt som handlar om att utveckla flexibla mekanismer för att sänka utsläppen. Systemet är inte färdigförhandlat – men rätt hanterat skulle det kunna bli ett globalt system för handel med utsläppsrätter. Det nya systemet är tänkt att ersätta Kyotoprotokollets CDM-system. Det är en utveckling som Sverige bör bejaka, utan att för den skull minska sina insatser för en grön omställning och kostnadseffektiva utsläppsminskningar på hemmaplan.

Nedrustning och icke-spridning

En av FN:s viktigaste uppgifter är att verka för nedrustning och icke-spridning av massförstörelsevapen. Det är bedrävande att risken för spridning av massförstörelsevapen har ökat de senaste åren. Dagens kärnvapenländer måste gå i främsta ledet och minska sina egna kärnvapenarsenaler för att med trovärdighet kunna driva icke-spridningsfrågorna. Även de taktiska kärnvapnen måste omfattas av nya nedrustningsavtal, och ett provstoppsavtal måste komma på plats. Utvecklingen av missilförsvar utgör också en viktig komponent i icke-spridningsarbetet, då det bland annat syftar till att ta bort incitamenten för länder att utveckla massförstörelsevapen och missilteknologi.

Det svenska engagemanget för nedrustning och icke-spridning av kärnvapen ska fokusera på områden där Sverige kan skapa verklig och tydlig nytta. Tyvärr uppfyller inte FN:s konvention om kärnvapenförbud (TPNW) detta kriterium. Eftersom kärnvapenmakterna står utanför konventionen, riskerar den i stället att försvaga FN:s fördrag om förhindrande av spridning av kärnvapen (NPT). I förlängningen innebär det att kärnvapenförbudskonventionen faktiskt riskerar att också bidra till

- 1 utebliven nedrustning. Dessutom kan en svensk ratificering få mycket negativa
2 följder för Sveriges egna försvarssamarbeten med andra länder. Regeringens
3 utredare rekommenderar att Sverige inte undertecknar eller ratificerar kärnvapen-
4 förbudskonventionen. Moderaterna delar denna slutsats.
- 5 För att på bästa sätt bidra till kärnvapenedrustning bör Sverige i stället kraftfullt
6 driva en linje som syftar till att främja och värna existerande processer, såsom NPT
7 och den bredare NPT-regimen. Det är viktigt att det fullständiga provstoppsavtalet
8 (CTBT) kan träda i kraft och stärkas.
- 9 Vidare är det angeläget att det avtal som reglerar konventionella stridskrafter i
10 Europa, CFE-avtalet, vidmakthålls och efterlevs för att säkra ett tryggt och stabilt
11 Europa. Men även den olagliga spridningen av små och lätta vapen måste bekämpas,
12 då sådana vapen skördar hundratusentals dödsoffer varje år.

13 Moderaterna ska verka för:

- 14 *att* Sverige ska fortsätta förnya och modernisera FN
- 15 *att* tydligt fokusera på ett mindre antal prioriteringar inom FN där Sverige kan
16 tillföra verkligt mervärde
- 17 *att* ett effektivt internationellt klimatsamarbete med FN som grund genomförs
- 18 *att* fokusera på etablerade samarbeten för nedrustning och ickespridning av
19 kärnvapen samt upprätthålla förbuden mot massförstörelsevapen
- 20 *att* jämställdheten och öppenheten inom FN ska öka, samt att det ska råda
21 nolltolerans mot sexuella övergrepp och andra brott bland och av FN-
22 personal

23 En svensk Kinastrategi

24 Kina är i dag världens största ekonomi (i köpkraftsjusterade termer) och är
25 troligen världens största ekonomi, mätt i dollar, före 2030. Landet har också allt
26 större säkerhetspolitiska ambitioner, inte bara i sitt närområde utan även globalt.
27 President Xi Jinpings mål är att landet år 2049 ska vara en dominerande stormakt
28 – ekonomiskt, politiskt och militärt. Det faktum att världens ledande ekonomi
29 förväntas vara en auktoritär stat utmanar våra intressen, värderingar och ytterst
30 den rådande världsordningen.

31 Dels handlar det om att Kina agerar inom ramen för existerande organisationer som
32 FN för att blockera initiativ som riskerar att skada kinesiska intressen eller allierade.
33 Dels skapar Kina nya, parallella organisationer och strukturer som riskerar att för-
34 svaga etablerade institutioner som FN, EU och Världsbanken. Kina använder också
35 sin ekonomiska makt för att skaffa inflytande i andra länder, bland annat genom att
36 köpa företag med vital kompetens och investera i samhällsviktig infrastruktur.

Det så kallade Sidenvägsinitiativet sträcker sig ända från Kina till Europa och är 1
kanske det mest iögonfallande exemplet på kinesiska investeringar utomlands. 2
Kina är även aktivt i flera andra delar av världen, exempelvis Afrika och Arktis. 3
Att Kina investerar i andra länder har givetvis ett flertal positiva effekter vad gäller 4
utveckling och handel, men innebär onekligen också ett antal stora utmaningar. 5
Det gäller såväl att ett auktoritärt land kan få ett mycket stort politiskt inflytande i 6
de länder där det investerar, som att många av dessa investeringar har negativa 7
miljöeffekter. 8

På vår kontinent har Kina varit särskilt aktivt i Central- och Östeuropa där de år 9
2012 etablerade ett mer formellt nätverk för samarbete, vilket numera är känt som 10
17+1-samarbetet. Elva av de europeiska länderna i samarbetet är också EU-länder, 11
däribland våra baltiska grannländer. Även länder som Grekland, Portugal och Italien 12
samarbetar med Kina och är föremål för stora kinesiska investeringar. 13

Att en lång rad EU-länder blir allt mer beroende av Kina är problematiskt. Det kan 14
i värsta fall förhindra ett gemensamt EU-agerande gentemot Kina. Så har också 15
redan skett i vissa frågor. Till exempel så stoppade Grekland år 2016 EU från att 16
fördöma kinesisk aggression i Sydkinesiska havet och året därpå stoppades även 17
EU-kritik mot Kinas bristande respekt för mänskliga rättigheter. 18

Sverige finns också på kartan för kinesiskt intresse. Det handlar om allt från att 19
kinesiska studenter skickas till framstående svenska universitet och att kinesiska 20
företag köper svenska innovativa företag, till investeringar i svensk infrastruktur och 21
kinesiskt industrispionage. Den svenska säkerhetspolisen, Säpo, pekar i sin årsbok 22
för 2018 ut Kina som ett av de främsta hoten mot svensk säkerhet. Säpo nämner 23
bland annat kinesiskt industrispionage och underrättelseverksamhet som stora 24
risker. Att det finns ett studentutbyte med Kina är i grunden bra, men även här har 25
Säpo pekat på att det kan vara en täckmantel för spionage. 26

En uppmärksam fråga i Sverige är fallet med den svensk-kinesiske förläggaren 27
Gui Minhai som bortfördes av Kina vid ett besök i Thailand. Anledningen var 28
med största sannolikhet att Gui Minhai hade varit öppet kritisk mot den kinesiska 29
regimen. Överlag är demokratin och respekten för mänskliga rättigheter på tillba- 30
kast i Kina och landet har fått omfattande internationell kritik för detta, särskilt i 31
frågan om hur minoriteter behandlas. 32

Vad gäller jämställdhet så har Kina en lång väg att vandra. Mycket få kvinnor ingår 33
i den kinesiska ledningen och den tidigare ettbarnspolitiken har lett till ett stort 34
kvinnounderskott och i förlängningen av det människohandel. Många kvinnor i Kina 35
utsätts för våld och trakasserier, och feministiska aktivister motarbetas av staten. 36

En väsentlig aspekt av Kinas växande ekonomi är dess miljöpåverkan. De ener- 37
gisatsningar som Kina genomför inrikes, men även utomlands, är tungt viktade 38
mot fossil energi och särskilt kol. Den kinesiska branschorganisationen för energi 39
har ansökt om att få uppföra två nya kolkraftverk varje månad fram till år 2030. 40
Av de energiinvesteringar som Kina gör utomlands går fyra femtedelar till fossil 41

1 energi. Denna utveckling är oroande och kommer, om den fortsätter, försvåra
2 möjligheterna att hålla nere den globala uppvärmningen. Att kunna påverka Kina i
3 klimat- och miljöfrågor bör vara en prioriterad fråga i det fortsatta samarbetet.

4 Kinas ökade ambitioner har självklart även säkerhetspolitiska konsekvenser. Den
5 ökning av världens militärutgifter som skett under de senaste åren drivs till stor del
6 på av Kina. Vidare är Kina en central aktör i konflikten på den koreanska halvön
7 och i dialogen med Nordkorea om dess kärnvapenprogram. I det Syd kinesiska
8 havet agerar Kina aggressivt mot länder som Vietnam, Filippinerna och Indonesien
9 samt har, i strid med internationell rätt, tagit flera ögrupper i besittning.

10 Taiwan pressas samtidigt av att Kina genomför mer offensiva övningar i närheten
11 av ön i allt större utsträckning. Till följd av att USA:s allierade i Stilla havsområdet
12 känner sig ansatta har USA ökat sin militära närvaro i regionen. Många bedömare
13 i USA utesluter inte en militär konflikt med Kina inom en inte allt för avlägsen
14 framtid. Kina har även genomfört militära övningar tillsammans med Ryssland
15 de senaste åren, även i Östersjön. I Djibouti har Kina anlagt den första kinesiska
16 militärbasen utanför det egna territoriet.

17 Ytterligare en viktig faktor i Kinas närområde är Indien. Kina och Indien har delvis
18 haft en konfliktfylld historia under 1900-talet och länderna har fortfarande olösta
19 gränstvister. Indien, vars ekonomi även den har en hög tillväxt, kan bli en viktig
20 balanserande faktor mot det kinesiska inflytandet.

21 Utmaningen från Kina

22 Det har tagit lång tid för Västvärlden att inse allvaret i den kinesiska utmaningen.
23 Detta har flera förklaringar. Dels handlar det om att en växande kinesisk ekonomi
24 och kinesiska investeringar har varit välkomna i en tid när främst Europa har
25 genomgått en finanskris och en period av låg tillväxt. Dels handlar det många
26 gånger om okunnighet och naivitet. Först på senare tid har insikten om det
27 kinesiska kommunistpartiets allomfattande makt över hela samhället – inklusive
28 näringslivet – börjat sjunka in. Partiet har under en längre tid ökat sin makt;
29 ett färskt exempel är den kinesiska lag som anger att såväl kinesiska med-
30 borgare som företag utomlands är skyldiga att bistå den kinesiska staten med
31 underrättelseinhämtning.

32 I den svenska kontexten har därför Moderaterna vid flera tillfällen lyft behovet av
33 större samordning kring hur Sverige ska agera gentemot Kina. Frågan har bland
34 annat aktualiserats i samband med kinesiska förvärv av svenska högteknologiska
35 halvledarföretag och kinesiskt intresse för att investera i svensk infrastruktur som
36 till exempel hamnen i Lysekil och en höghastighetsjärnväg mellan Stockholm och
37 Oslo. Sverige behöver konkreta verktyg, såsom lagar, regler och strukturer, för att
38 kunna förhålla sig till problematiska investeringar och de risker som kan finnas med
39 att använda kinesisk teknik i svensk infrastruktur. I många fall bör Sverige välkomna

samarbete och investeringar, medan det i andra fall krävs nationell kontroll för att säkra svensk handelsfrihet och oberoende. 1
2

Parallellt med de nationella verktygen behöver Sverige samordna sig med andra länder för att kunna uppnå större tyngd i relationerna med Kina. På EU-nivå finns sedan några år tillbaka ett strategiskt partnerskap mellan EU och Kina, men det är först i år som EU-kommissionen har presenterat ett förslag till en mer sammanhållen Kinastrategi som fokuserar på riskerna i samarbetet i något högre grad. Den Kinastrategin är ett bra första steg mot ett samlat europeiskt förhållningssätt. Det pågår även arbete inom EU för att stärka möjligheten att utbyta information mellan medlemsländerna kring utländska direktinvesteringar för att kunna identifiera risker. De kinesiska direktinvesteringarna inom EU uppgick under 2018 till 17,3 miljarder euro. Detta är en minskning jämfört med de närmast föregående åren. 3
4
5
6
7
8
9
10
11
12

Under Trump-administrationen har USA intagit en hårdare attityd mot Kina på flera punkter. Det handlar till stor del om att USA infört och skärpt handelshinder mot Kina, men även om att man velat förbjuda kinesisk teknologi i 5G-näten. USA har till och med gått så långt att nationellt nödläge har utlysts för att hindra amerikanska företag från att samarbeta med utländska telekomföretag, något som främst är riktat mot kinesiska leverantörer. 13
14
15
16
17
18

En svensk Kinastrategi 19

Sverige behöver en sammanhållen Kinastrategi för att vi på lämpligt sätt ska kunna svara mot både de utmaningar och möjligheter som Kinas ökade globala inflytande innebär. Moderaterna vill att följande områden ska vara prioriterade i en sådan strategi: 20
21
22
23

Lika regler och villkor i utbytet med Kina 24

Sverige behöver en egen Kinastrategi, men det är helt avgörande att den svenska Kinastrategin blir en del av en gemensam europeisk strategi. EU måste agera enat och arbeta solidariskt för att motverka påtryckningar mot enskilda länder. Sverige ska aktivt driva på för att EU ska bli tydligare på de punkter där det kinesiska agerandet är ett problem. Även EU och USA behöver samverka och ha ett gemensamt förhållningssätt gentemot Kina. Vad gäller säkerhetspolitiken är det av särskild vikt att samarbeta med likasinnade länder för att påverka en utveckling som sker långt hemifrån, men som på sikt påverkar även Sveriges säkerhet. 25
26
27
28
29
30
31
32

EU måste tillsammans med USA och andra likasinnade länder öka pressen på Kina att öppna sina marknader. Kinesiska företag i våra länder måste granskas med samma måttstock som våra egna i Kina vad gäller konkurrens, subventioner, ägandeförhållanden och korruption. Därför är det bra att mer jämlika villkor mellan EU och Kina är en av det tre huvudprioriteringarna i EU:s Kinastrategi. Frihandeln måste vara dubbelriktad. 33
34
35
36
37
38

1 **Gemensamt förhållningssätt till 5G och nästa generations digi-** 2 **tala infrastruktur**

3 Utbyggnaden av framtidens 5G-nät har skapat stora konflikter. Vissa länder som
4 Australien och USA har förbjudit kinesiska telekomföretag som Huawei och ZTE
5 från att delta i anbudsprocessen för att bygga 5G-nätet i sina respektive länder.
6 Detta för att de kinesiska företagen har starka kopplingar till den kinesiska staten
7 och att det skulle innebära stora säkerhetsrisker att låta dem leverera teknik och
8 mjukvara till kritisk infrastruktur.

9 Europa måste ha en gemensam linje när nästa generations infrastruktur för mobil
10 kommunikation nu byggs ut. De sker en oroande fragmentisering där olika länder
11 och företag ger helt olika besked vad gäller kinesisk teknik i 5G-näten, kinesiskt
12 ägande av infrastruktur eller att kinesiska företag servar näten. Sverige borde
13 undvika ett kallt teknikkrig, men måste bättre än i dag kunna skydda vår data och
14 kommunikation mot politiska och ekonomiska risker.

5

15 **Verktyg för att hantera säkerhetsrisker**

16 Under år 2018 ökade de kinesiska direktinvesteringarna i Sverige kraftigt. Sannolikt
17 kommer denna utveckling att fortsätta. Därför behövs ett regelverk för att kont-
18 rollera och ytterst stoppa utländska direktinvesteringar i vital svensk infrastruktur,
19 som kan skada svensk och europeisk säkerhet. Flera andra länder vidtar liknande
20 åtgärder. Sverige måste snabbt få egen lagstiftning på plats, och det är bra att
21 ett utredningsarbete pågår. Det är nödvändigt att sätta svensk säkerhet främst.
22 Lagstiftning och regelverk ska ta sikte på investeringar som är problematiska ur
23 säkerhetssynpunkt, och inte bli verktyg för protektionism.

24 Svenska företag har länge varit utsatta och varnat för kinesiskt industrispionage.
25 Dataintrånget Cloud Hopper är det mest kända fallet, men långt ifrån det enda. Det
26 kinesiska industrispionaget går enligt Försvarets forskningsinstitut (FOI) att knyta
27 till den kinesiska staten. Vi måste skydda svenskt näringsliv i allmänhet, och inno-
28 vativa teknikföretag i synnerhet. Stöld av svenska företagshemligheter hotar både
29 svenska jobb och på sikt svensk ekonomi i stort. Moderaternas förslag om ett nytt
30 cybercentrum med Försvarets radioanstalt (FRA) som huvudman vore ett viktigt
31 steg för att stärka cybersäkerheten hos såväl offentliga som privata aktörer och för
32 bättre samarbete med andra länder i samma situation. Säpo måste också tillföras
33 tillräckliga resurser för att kunna hantera denna problematik.

34 **Stärkt samarbete med Kina för att möta klimatutmaningarna**

35 Kina släpper i dag ut mer koldioxid än Europa och USA tillsammans. Utifrån att
36 Kina kommer att ha mycket stor påverkan på miljö och klimat på en global nivå
37 så måste detta vara en prioriterad fråga för Sverige. Det handlar dels om att vara
38 en pådrivande kraft för miljön inom internationella fora, till exempel genom gröna

frihandelsavtal som premierar klimatsmarta produkter, och dels om att Sverige bör 1
samarbeta bilateralt med Kina vad gäller till exempel miljöforskning, utveckling av 2
förnybar energi och hållbart skogsbruk. Detta sker i dag via Naturvårdsverket och 3
bör kunna utökas. Sverige ska också aktivt verka för svensk export av miljövänlig 4
teknik till Kina som en del av en bredare svensk exportstrategi. Samtidigt investerar 5
Kina dubbelt så mycket i grön teknik som hela EU gör tillsammans, vilket betyder 6
att det kommer finnas ett svenskt intresse för samarbete med Kina. 7

Stöd demokrati, mänskliga rättigheter och jämställdhet i Kina 8

Sverige ska verka för en positiv utveckling i Kina i fråga om grundläggande värden 9
som demokrati, rättsstat, respekt för mänskliga rättigheter och jämställdhet. Detta 10
ska Sverige driva bilateralt i våra kontakter med Kina. En del i det är att stödja 11
kinesiska aktivister som tillhör det kinesiska civilsamhället. Sverige ska också verka 12
för att dessa frågor lyfts i internationella sammanhang som till exempel EU, WTO 13
och FN och stå upp för en fortsatt regelbaserad världsordning. 14

Stärk Kinakompetensen i Sverige för att bättre kunna förstå landets motiv och agerande 15

En Kinastrategi bör även bidra till att universitet och högskolor, myndigheter och 17
Business Sweden ökar kunskapen om Kina och i det kinesiska språket. Även det 18
svenska näringslivet behöver öka sin kompetens. Fler måste helt enkelt kunna 19
något om världens största land, världens snart största ekonomi och världens första 20
ekonomiskt riktigt framgångsrika diktatur. Vi behöver fler svenska Kinaforskare, 21
tjänstemän, analytiker, företagare och kinesisktalande studenter. Det är en central 22
del i att såväl kunna utveckla handel och samarbete med Kina som att kunna förstå 23
vad som motiverar Kina när det kommer till mer problematiska områden och kunna 24
svara på ett relevant sätt. 25

Moderaterna ska verka för: 26

att en svensk Kinastrategi kommer på plats för att samlat kunna hantera både 27
risker och möjligheter med Kinas växande inflytande 28

Tydlig linje mot Ryssland 29

Ryssland är det viktigaste landet ur ett säkerhetspolitiskt perspektiv i Sveriges 30
närområde. Sedan Georgienkriget år 2008 har Ryssland startat ett ambitiöst pro- 31
gram för att stärka landets militärmakt. Under den nuvarande regimen har Ryssland 32
dessutom visat att landet inte väjer för att använda militära medel för att flytta på 33
gränser som var fallet vid aggressionen mot Ukraina och den illegala annekteringen 34
av Krim år 2014. 35

1 Det ryska säkerhetspolitiska inflytande vilar på flera ben. Det handlar dels om
2 traditionell militär makt inklusive kärnvapen, och dels om en lång rad så kallade
3 hybridhot som cyberattacker, desinformation, underrättelseverksamhet och till-
4 gången till energi som vapen.

5 Vi har också sett en lång rad exempel på att Ryssland är berett att använda hela
6 skalan av hot mot länder i sitt närområde, inklusive Sverige. Ryssland har övat
7 kärnvapenanfall mot Sverige och använt kärnvapenhot mot både Norge och
8 Danmark. Rysk valpåverkan har kunnat påvisas vid flera av de senaste parla-
9 ments- och presidentvalen i både Europa och USA. Gasledningarna Nord Stream 2
10 används av Ryssland för att binda upp Europa i ett beroende av rysk gas, vilket vid
11 en kris kan växlas in till tungt politiskt inflytande.

12 Rysk penningtvätt sker i så stor omfattning att den får säkerhetspolitiska kon-
13 sekvenser. Svarta pengar används till att finansiera extrema politiska partier och
14 rörelser i andra länder, såväl som brott, korruption och subversiv verksamhet som
15 fastighetsköp och försvarspolitiska installationer i länder som är utsatta för rysk
16 krigsplanering.

17 Rysslands agerande i internationella fora har också visat sig vara problematiskt.
18 Genom sin vetorätt i FN har Ryssland lyckats blockera resolutioner som riktat sig
19 mot till exempel regimerna i Syrien, Iran och Venezuela. Detta ofta tillsammans
20 med Kina, ett land som Ryssland också har genomfört flera militärövningar tillsam-
21 mans med.

22 Utvecklingen inrikes i Ryssland går på många sätt åt fel håll. Demokrati, rättsstat
23 och respekt för mänskliga rättigheter håller allt mer på att urholkas och utrymmet
24 för oppositionella röster kringskärs kontinuerligt genom stängare lagstiftning.
25 Utrymmet för utländska aktörer att stödja oppositionen i Ryssland försvåras genom
26 att organisationer i Ryssland som tar emot hjälp utifrån riskerar att stämplas som
27 "utländska agenter". Detta är ett öde som även drabbat civilsamhällesorganisatio-
28 ner som inte ens bedriver partipolitisk verksamhet.

29 Den ryska ekonomin står fortsatt inför stora utmaningar. Tillväxten de närmsta åren
30 förväntas ligga kring drygt 1,5 procent enligt Världsbanken. Detta är en förhållan-
31 devis låg siffra mot bakgrund av att den ryska ekonomin redan tagit mycket stryk
32 de senaste åren på grund av sjunkande oljepriser, ekonomiska sanktioner och en
33 fallande rubel. Fortfarande har Ryssland inte lyckats diversifiera sin ekonomi som
34 till största delen är beroende av råvaruexport, framför allt olja och gas. Till detta
35 ska läggas att landet även har stora demografiska utmaningar med en minskande
36 befolkning och stora sociala problem.

37 Stora reservfonder och en låg nivå på statsskulden gör dock att Ryssland har
38 förmåga att stå emot externt tryck som sanktionerna mot landet. Ryssland, och
39 den ryska befolkningen, har också en lång historia av att kunna uthärda svåra för-
40 hållanden. Än så länge finns heller inga politiska krafter inom landet som på allvar
41 kan utmana Vladimir Putin och regimen i Kreml. På längre sikt kommer dock den

höga korruptionen och det faktum att Kreml inte gjort nödvändiga investeringar i till exempel utbildning, sjukvård, innovation och infrastruktur skapa problem. 1
2

Miljömässigt har Ryssland en lång rad problem. Det handlar bland annat om omodernerna kärnkraftverk, omfattande avskogning och stora föroreningsnivåer i både luft och vatten. Sverige påverkas inte minst av ryska utsläpp i Östersjön. Klimatförändringarna kommer också ha en stor påverkan på Ryssland och särskilt Sibirien där stora delar av de ryska råvarutillgångarna finns. Ett varmare klimat kommer att tina upp permafrosten. När isen smälter frigörs stora mängder växthusgaser och infrastrukturen i området kommer ta stor skada. Rysslands ensidiga beroende av den fossila energisektorn och brist på satsningar på energiomställning och grön teknik kommer, i takt med en minskad efterfrågan av gas och olja, att ställa Ryssland inför betydande utmaningar. 3
4
5
6
7
8
9
10
11
12

Stärkt nationell förmåga att hantera säkerhetshot i närområdet 13 14

Grundläggande för Sverige när det gäller säkerhetspolitiken är att substantiella resurser nu tillförs försvaret för första gången på mycket lång tid. Moderaternas och Kristdemokraternas budget som riksdagen antog hösten 2018 innebar att Försvarsmakten får de tillskott myndigheten begärt för att inte tappa i förmåga. Under de kommande åren måste dock försvarssatsningarna öka för att kunna matcha de ryska satsningarna. 15
16
17
18
19
20

Moderaterna avser därför fortsätta att höja Sveriges försvarsförmåga. För att kunna göra detta måste också resurser tillföras. Vårt mål är att Sveriges försvarsutgifter 2028 ska uppgå till två procent av BNP. I Moderaternas försvarsrapport har vi föreslagit huvudprioriteringar för hur försvaret bör utvecklas de kommande åren. Våra förslag är väl i linje med vad såväl Försvarsberedningen som Försvarsmakten föreslagit. 21
22
23
24
25
26

Sverige besitter i dag en unik Rysslandskompetens. Den kompetensen är viktig för Sverige, och är helt nödvändig för vår internationella trovärdighet och för vårt internationella samarbete. Ytterst bidrar den också till Sveriges säkerhet genom att den ger oss bra kunskaper om den viktigaste faktorn i säkerhetspolitiken i Sveriges närområde. Den kunskapen måste värnas och utvecklas. 27
28
29
30
31

Vi bör därför se över möjligheten att skapa ett särskilt kunskapscenter för bred Rysslandskompetens i Sverige, möjligen inom ramen för FOI på grund av sekretessaspekten. Detta skall komplettera den snävare expertis som finns inom säkerhetstjänsterna och utgöra ett bättre kunskapsunderlag. 32
33
34
35

1 Internationellt samarbete mot rysk aggression

2 Ryskt agerande i främst Ukraina har påkallat ett svar från Nato i form av utplacering
3 av trupp och materiel samt skapande av nya högkvarter hos Natoländerna i östra
4 Europa. Bland annat så har Nato placerat ut fyra multinationella bataljoner i de tre
5 baltiska staterna samt Polen. Ryssland, tillsammans med Kina, pekas ut i USA:s
6 nya nationella säkerhetsstrategi som en militär och politisk huvudkonkurrent.

7 Natos agerande har varit resolut och försvarsalliansen har visat att man är beredd
8 att leva upp till sina åtaganden gentemot sina medlemmar. Kriget i Ukraina har
9 också inneburit att Nato tydligt återigen lägger tonvikten på sitt kollektiva försvar
10 efter en period av mer fokus på internationella insatser som den i Afghanistan.
11 Trots farhågor gällande den nya administrationen har USA ett fortsatt starkt enga-
12 gemang för säkerhet och stabilitet i Europa.

13 Sverige har i dag ett omfattande samarbete med Nato, vilket är bra, men det
14 faktum att vi inte är fullvärdiga medlemmar gör att vi inte omfattas av Natos solida-
15 riska försvarsgarantier. Moderaterna vill att Sverige ska ansöka om medlemskap i
16 Nato. Tillsammans med ett starkare nationellt försvar är det vår främsta prioritering
17 för att öka Sveriges säkerhet.

18 EU:s ekonomiska sanktioner mot Ryssland har införts som ett svar på rysk
19 aggression och annekteringen av Krim. Att EU har kunnat enas om omfattande
20 sanktioner mot Ryssland och hålla fast vid dem över tid har varit ett styrkebesked
21 för EU. Sanktionerna riktas mot personer och företag som bär ett ansvar för
22 den uppkomna situationen i Ukraina och inkluderar bland annat att frysa ryska
23 tillgångar, importförbud mot vissa varor och reseförbud till EU för vissa individer.
24 Även USA och andra länder har infört liknande åtgärder. Sverige bör verka för
25 att EU:s sanktionsregim mot Ryssland bibehålls och utökas om inte Ryssland
26 agerande i Ukraina förändras till det bättre. Sanktionerna utgör en viktig markering
27 från EU:s sida mot ryska brott mot internationell rätt och sätter ekonomiskt tryck
28 på Ryssland.

29 EU är också en central aktör när det gäller gasledningsprojektet Nord Stream
30 2 mellan Ryssland och Tyskland. Projektet har varit mycket kontroversiellt av
31 flera anledningar. Den viktigaste och mest oroväckande är att Nord Stream 2,
32 om det genomförs, kommer att öka beroendet av rysk gas i Europa. Detta går
33 på tvärs mot EU:s energiunion där en av principerna är att EU måste diversifiera
34 sin energiförsörjning och inte tvärtom. Sverige ska vara drivande för att stoppa
35 gasprojektet Nord Stream 2. Detta är ett viktigt arbete som Sverige ska driva både
36 inom EU-kretsen, men även bilateralt med enskilda EU-länder. Tillgången till energi
37 kommer vara en viktig fråga i framtiden i ljuset av omställning från fossilt till förny-
38 bart och kärnkraft. Då ska Europa inte göra sig beroende av rysk gas.

Samarbete kring miljöfrågor med Ryssland

Sverige bedriver miljösamarbete med Ryssland via Naturvårdsverket inom områdena vatten och havsmiljö, naturvård, miljöskydd och miljöutbildning. Även Sida har finansierat miljöarbete i Ryssland. Ett svenskt miljöprojekt som rönt särskild uppmärksamhet de senaste åren är det vattenreningsverk som invigdes i Kaliningrad 2017 efter många förseningar. Ryssland deltar även i det multilaterala miljösamarbetet HELCOM kring Östersjön.

Samarbetet med ryska icke-statliga miljöorganisationer står inför snarlika utmaningar som när det gäller arbetet med demokratiorganisationer. På grund av rysk lagstiftning som inskränker möjligheterna för civilsamhällesorganisationer att ta emot stöd från utlandet är det svårt att etablera samarbete.

På miljöområdet ska Sverige fortsatt samarbeta med Ryssland och verka för en bättre miljö i Östersjöområdet. Detta ligger i allas intresse i regionen. Miljöutmaningarna är gränslösa och måste också mötas gemensamt. Samarbetsorgan som HELCOM, men även Arktiska rådet, och Barentsrådet utgör viktiga kontaktytor gentemot Ryssland. En viktig faktor när det gäller miljöarbetet tillsammans med Ryssland är att landet minskar sitt beroende av fossila bränslen och i stället diversifierar sin ekonomi.

Stärk arbetet för demokrati, rättsstat och respekt för mänskliga rättigheter

Utöver miljöbiståndet så är svenskt bistånd till Ryssland i nuläget begränsat till demokratibistånd för att öka respekten för mänskliga rättigheter samt stärka demokratisk utveckling och medborgarinflytande. Det handlar konkret bland annat om att utbilda politiker och journalister och stödja civilsamhällesorganisationer. Stödet går via Sida och de politiska demokratistiftelserna i Sverige som Moderaternas Jarl Hjalmarsonstiftelse.

Fortsatt demokratibistånd till Ryssland för att kunna stärka oppositionen och bidra till att mer oberoende information når den ryska allmänheten bör vara en prioriterad fråga i det svenska biståndsarbetet. Det är också en viktig del i ett ökat fokus på Sveriges närområde och vad vi kan göra för att på sikt bidra till en mer demokratisk utveckling i det land som mest påverkar Sveriges säkerhet.

Moderaterna ska verka för:

- att fortsatta satsningar på Sveriges försvar sker och ett svenskt Natomedlemskap för att kunna möta säkerhetshotet från Ryssland
- att se över möjligheten att i Sverige skapa ett så kallat Nato Center of Excellence för Rysslandsforskning

- 1 *att* Sverige inom EU agerar för att upprätthålla sanktionerna mot Ryssland
- 2 *att* stoppa gasprojektet Nord Stream 2
- 3 *att* fortsatt dialog med Ryssland sker inom etablerade forum för att lösa
- 4 gemensamma utmaningar inom områden som miljö

5 Fred och frihet i Mellanöstern

6 Mellanöstern är en region som brottas med ett antal stora problem: svåra konflikter
7 mellan och inom ett flertal stater, avsaknad av demokrati och fungerande institutio-
8 ner, otillräcklig ekonomisk tillväxt, religiös extremism, miljö- och klimatutmaningar
9 med bland annat extrem värme, samt demografiska utmaningar. Det är samtidigt
10 en extremt varierad region, med närmare 450 miljoner invånare fördelade på 18
11 länder på ett område ungefär lika stort som Australien, i rikare länder som Kuwait,
12 Dubai och Israel samt extremt fattiga länder som Jemen.

13 Den rad svårlösta krig och konflikter som i nuläget präglar Mellanöstern har skapat
14 kaos, mänskligt lidande, en grogrund för extremism samt en utbredd politisk
15 instabilitet även i de länder där väpnad konflikt inte pågår. Inbördeskrigen i Syrien
16 respektive Jemen har resulterat i hundratusentals dödsoffer och att miljontals
17 människor drivits på flykt. Israel–Palestina-konflikten fortgår. IS/Daesh kontrol-
18 lerade som mest ett område dubbelt så stort som Danmark. En övergripande
19 kamp mellan en koalition av sunnimuslimska stater, framför allt Saudiarabien och
20 Egypten, och shiamuslimska krafter ledda av Iran sätter sin prägel även på inbör-
21 deskrigen i Syrien, Jemen och Irak. I flertalet konflikter har också USA, Ryssland,
22 Turkiet och EU engagerat sig på olika sätt, antingen genom militära interventioner,
23 ekonomisk hjälp eller politiska påtryckningar. Med andra ord är Mellanöstern i
24 högsta grad fortsatt en spelplan för stormakternas geopolitiska intressen.

25 Ett stabilt, demokratiskt och välmående Mellanöstern ligger i Sveriges intresse. Vi
26 ser hur stora migrationsströmmar från konflikter i Mellanöstern har skapat stora
27 utmaningar i flera europeiska länder och i det europeiska samarbetet som helhet.
28 Den grogrund för religiös extremism som konflikthärdarna också utgör, samt åter-
29 vändande IS-terrorister, bidrar till att terrorhotet i Europa fortsatt är påtagligt. Men
30 vi kan också konstatera att det, i egenskap av människa, är helt omöjligt att stå
31 passiv inför de obeskrivliga brutaliteter som förekommit i Mellanöstern – inte minst
32 folkmordet på yazidier och de systematiska sexuella övergreppen mot och förslav-
33 vandet av yazidiska kvinnor, samt Assad-regimens kemvapenattacker mot sin egen
34 befolkning. Det behövs ett EU-gemensamt agerande för att lagföra de personer
35 som rest från Europa till framför allt Syrien och Irak för att bli IS-terrorister. De ska
36 stå till svars för sina brott. Allra helst ska EU bidra till en rättslig lösning på plats,
37 så att IS-terrorister döms där de är. Sverige ska också, främst inom ramen för EU
38 och FN, men också bilateralt, verka för att politiskt lösa de konflikter som lamslagit
39 regionen. Vi bör aktivt stötta de fredsprocesser, förhandlingsförsök och medlingar
40 som pågår. Givet att kvinnors ställning i regionen i allmänhet är svag, särskilt i den

politiska och ekonomiska eliten, bör Sverige också aktivt understryka vikten av mäns och kvinnors lika rättigheter, skyldigheter och möjligheter inom ramen för dessa processer. Naturligtvis ska vi fortsatt vara kritiska till auktoritära styren och fördöma övergrepp mot de mänskliga rättigheterna.

Med demokratin som grund har Israel lyckats bygga ekonomiskt välstånd, trots avsaknad av naturtillgångar, och utvecklats ett av världens främsta länder vad gäller forskning och innovation, trots sin ringa storlek och befolkningensmängd. I övriga Mellanöstern lyser demokratin centrala institutioner – politiska partier, fri media, oberoende domstolar, yttrande- och föreningsfrihet – med sin frånvaro. I stället har undermåliga utbildningssystem och ineffektiva statsförvaltningar, samt dålig ekonomisk politik med nationalistiska eller socialistiska förtecken, satt sina spår. Värst drabbas den breda befolkningen. Med en demografisk explosion av unga på väg ut på arbetsmarknaden krävs stora ekonomiska reformer, annars riskerar en redan hög ungdomsarbetslöshet och generell arbetslöshet fortsätta att stiga och bidra till ökande politisk turbulens.

Sveriges engagemang i Israel–Palestina-konflikten sträcker sig över flera decennier. Detta engagemang har, under långa perioder, saknat balans. Ett tydligt exempel är omläggningen av den svenska utrikespolitiken vad gäller Israel–Palestina under Olof Palme. När hans efterträdare Göran Persson besökte Israel år 1999 var detta det första officiella svenska statministerbesöket sedan Tage Erlanders besök år 1962. Tyvärr har vi de senaste åren sett hur den svenska utrikespolitiken återigen brustit i sin hantering av Israel–Palestina-konflikten.

Vi kan inte nog understryka hur olyckligt det svenska erkännandet av Palestina år 2014 var och hur illa det hanterades. Erkännandet skedde hastigt och utan bred förankring i Sveriges riksdag. Dessutom skedde det i strid med EU:s gemensamma hållning. Ett erkännande hade möjligtvis kunnat rättfärdigas om det använts som morot i fredsförhandlingarna och en verklig motprestation hade avkrävts från palestinierna – det skedde dock inte. I stället blev det huvudsakliga resultatet att Sveriges relationer med Israel hamnade i frysboxen, och de svenska förhoppningarna om att aktivt bidra i fredsförhandlingarna grusades därmed helt och hållet. En viktig uppgift framåt för Sverige är att reparera relationerna med Israel. Givet Israels status som en av två demokratier i regionen borde sådana relationer vara en självklarhet.

Sverige ska sträva efter att spela en konstruktiv roll i att försöka lösa Israel–Palestina-konflikten. Det förutsätter en mer nyanserad position mellan parterna och ödmjukhet inför konfliktens enorma komplexitet. Sverige måste i detta kunna uttrycka kritik mot båda sidor, såväl Israel som Palestina. Det kräver tuffare budskap till palestinska sidan och en ny inställning till Israel. Vi ska vara kritiska till palestinska terrorattacker och korrupcion inom palestinska myndigheten, men likaså till illegala israeliska bosättningar och övergrepp. Moderaterna står fast vid att fredsprocessens mål bör vara en tvåstatslösning där båda parter kan leva med säkra och erkända gränser, med utgångspunkt i 1967 års gränser och FN:s resolu-

1 tion 242. Vidare har FN gett Jerusalem en särskild status, och EU har en linje som
2 tydligt ser Jerusalem som framtida huvudstad för två stater. Sverige bör inte avvika
3 från denna linje. Frågan om Jerusalems status måste lösas genom förhandlingar
4 mellan parterna – inte genom ensidigt agerande.

5 Moderaterna ska verka för:

- 6 *att* Sverige bidrar till en fredlig lösning av pågående konflikter i Mellanöstern
7 genom multilaterala organisationer, i första hand EU men även FN
- 8 *att* Sverige ska återuppbygga goda relationer med Israel
- 9 *att* EU gemensamt agerar för att lagföra de personer som rest från Europa till
10 framför allt Syrien och Irak för att bli IS-terrorister

11 Ny, effektiv biståndspolitik

12 Sverige har länge haft ett utbetalningsmål för biståndet på en procent av BNI, det
13 så kallade enprocentmålet. Därmed är Sverige det land i världen som ger högst
14 bistånd mätt i andel av BNI – dubbelt så stor andel som Finland, Frankrike och
15 Schweiz. Om Sverige skulle minska biståndets omfattning till 0,7 procent av BNI,
16 alltså den nivå som FN rekommenderar, skulle vi trots minskningen vara den fjärde
17 största givaren i OECD.

18 I årtal har biståndets storlek framhållits som den viktigaste indikatorn på Sveriges
19 position som humanitär stormakt. Utbetalningsmålet för biståndet har väckt akt-
20 ning i omvärlden, vilket ofta tagits som intäkt för att svenskt bistånd är framgångs-
21 rikt. Detta trots att många rapporter pekar på begränsade resultat.

22 Dagens modell med ett utbetalningsmål som följer tillväxten i Sverige skapar
23 ryckighet, försvårar långsiktig planering och bidrar till dålig kvalitet i biståndsinsats-
24 erna. Med ökning av biståndsbudgeten på upp till 30 procent i absoluta tal under
25 enskilda år, och med minskningar på 10 procent andra år, blir det mycket svårt att
26 bedriva ett långsiktigt och strategiskt arbete. Konsekvenserna för såväl samarbets-
27 parter som mottagare blir stora. Kravet på att nå utebetalningsmålet ett enskilt år
28 innebär också att det i slutet av varje år finns risk att utbetalningstrycket blir akut
29 och pengar spenderas på saker som inte gör nytta. Det är inte ett ansvarsfullt sätt
30 att hantera skattebetalarnas pengar och leder inte till resultat.

31 Biståndet är i dag ett större utgiftsområde för staten än Polismyndigheten, assis-
32 tansersättningen eller universitet och högskolor. Samtidigt brister styrningen av
33 den snabbt ökande budgetramen. Expertgruppen för biståndsanalys (EBA) har
34 konstaterat att: "Biståndspolitikerna bör fokusera på vad man gör och åstadkommer.
35 Förväntade resultat bör motivera anslagets storlek. Det finns gott om exempel på
36 att biståndsanslagen ibland blivit större än vår förmåga att utforma och genomföra
37 effektiva insatser".

Moderaterna ifrågasätter rimligheten i dagens biståndspolitik och vill prioritera annorlunda. I ljuset av de problem Sverige står inför är det inte försvarbart att lägga stora resurser på verksamheter där vi inte kan åstadkomma mätbara resultat. Kostnaderna för biståndet måste utvärderas mot förväntade resultat, och vägas mot andra akuta behov på hemmaplan.

Behovet av ett breddat perspektiv och nollvision för biståndet

Begreppet utvecklingspolitik behöver breddas. Utvecklingsbistånd är ett viktigt verktyg, men behöver inte vara det enda eller det bästa verktyget för att möta olika utmaningar runt om i världen. Forskning visar till exempel att den ekonomiska tillväxten till ytterst liten del är biståndets förtjänst. I stället beror det på allt bredare ekonomier där jordbrukets roll krymper och andra samhällssektorer växer. Jobb skapas till 90 procent inom den privata sektorn. Åtgärder för att främja ekonomisk tillväxt, internationell handel och förbättrat företagsklimat – alltså åtgärder som inte klassas som biståndsverksamhet – är vad som bäst skapar förutsättningar för att nå biståndspolitikens mål: att utrota fattigdom och förtryck.

År 2015 godkände FN:s medlemsländer Agenda 2030 med 17 globala mål och 169 delmål för hållbar utveckling. Agendan innebär att alla medlemsländer förbundit sig att arbeta för att uppnå en socialt, miljömässigt och ekonomiskt hållbar värld till år 2030. Moderaterna vill därför att all biståndsverksamhet ska präglas av hjälp till självhjälp samt av en nollvision. Senast 2030 ska det svenska utvecklingsbiståndet avvecklas. Utvecklingsbiståndet så som vi känner det blir efter Agenda 2030:s genomförande irrelevant och all verksamhet bör därför präglas av en nollvision till senast 2030.

En ny budgeteringsprincip för ett effektivare bistånd

Enprocentsmålet bör övergå till en fyraårig biståndsram. Den fyraåriga biståndsramen föreslås till riksdagen i en biståndsproposition, på samma sätt som infrastruktur- eller forskningspropositionen. Regering och riksdag omprövar inriktningen vart fjärde år. Biståndsramen ska fortsatt inkludera kostnader för bland annat mottagande av asylsökande, EU-bistånd och UD:s förvaltningskostnader.

På detta sätt bestäms biståndets storlek genom en modell som bevisligen har främjat kvalitet och gett en tydlig riktning för alla aktörer inom områden såsom forskning och infrastruktur. Rådande praxis med ett utbetalningsmål kopplat till andel av BNI frångås, och biståndsramen beslutas i stället utifrån behov och prioriteringar för respektive mandatperiod. Därmed läggs fokus på resultat framför kvantitet.

1 **Ett mer fokuserat bistånd**

2 Biståndet bör koncentreras till färre antal FN-organisationer och mottagarländer
3 för att öka Sveriges möjligheter till specialisering, effektivisering och påverkan.
4 Forskning pekar på att det bilaterala biståndet kan koncentreras ytterligare för att
5 öka biståndets effektivitet. Det multilaterala biståndet via olika FN-organ bör ses
6 över och förmodligen koncentreras och reduceras, givet de risker som tidigare
7 identifierats vad gäller bristande kvalitet. Krav på tydliga reformer för FN-organ
8 med dokumenterade problem bör införas.

9 Slutligen bör biståndet även prioriteras till ett fåtal sektorer. De sektorer som
10 svenskt bistånd bör prioritera på bör identifieras utifrån tre kriterier: vad som är
11 effektivt, vad som ligger i Sveriges intresse och vad som Sverige är historiskt
12 bra på. Utifrån dessa tre kriterier bör fem områden särskilt prioriteras för att
13 åstadkomma en effektiv biståndspolitik: humanitärt bistånd, global hälsa, klimat,
14 infrastruktur för jämställdhet samt institutionsbyggnad.

5

15 **Ökad satsning på humanitärt bistånd**

16 Prioritera och öka resurserna till humanitära insatser, för att rädda liv, lindra nöd
17 och upprätthålla mänsklig värdighet – inte minst kopplat till den globala flyktingsi-
18 tuationen. Humanitärt bistånd, eller katastrofbistånd som det också kan kallas, är
19 biståndets kärna med ett tydligt mervärde. I ljuset av att de humanitära behoven
20 ökar och är ständigt underfinansierade, finns anledning att ytterligare stärka
21 Sveriges humanitära bistånd men också att kraftsamla för reformer som ökar
22 effektiviteten.

23 **Hälsa**

24 Satsningar på hälsa är ett effektivt bistånd med jämförelsevis tydliga resultat.
25 Studier visar att hälsobistånd påverkar förväntad livslängd, vilket i sin tur påverkar
26 tillväxten. Bistånd kopplat till hälsa är också tämligen enkelt att mäta. Det kan till
27 exempel handla om antalet barn som vaccinerats. Att satsa på hälsa stämmer
28 också väl överens med bland annat Hans Roslings tankar om att man måste börja
29 med att tillfredsställa de mest grundläggande behoven, och ytterst att man överle-
30 ver, innan andra typer av satsningar är meningsfulla.

31 **Klimat**

32 Klimatförändringarna är en av vår tids stora ödesfrågor och en fråga som vi måste
33 lösa globalt. Därför vill Moderaterna se ett ökat fokus på effektiva klimatinveste-
34 ringar. Utöver satsningar på klimatbistånd inom det multilaterala biståndet vill vi
35 även prioritera projekt som syftar till att minska klimatutsläppen i det bilaterala
36 biståndet.

Infrastruktur, hälsa och utbildning för jämställdhet

Sverige är en stark röst i världen för kvinnors rättigheter. Detta vill vi fortsätta vara, med ett nytt grepp och med resultat i fokus. För att stärka kvinnors självständighet behöver samhällsfunktionerna fungera. Att förändra värderingar kan vara en svår målsättning för biståndet att uppnå, men satsningar på infrastruktur, hälsa och utbildning som i sin tur kan skapa förutsättningar för ett mer jämställt samhälle är fullt möjligt. Infrastruktur som främjar kvinnors deltagande i samhället och flickors rätt till utbildning ska vara prioriterat.

Institutionsbyggande

Fungerande institutioner är nödvändiga för att upprätthålla rättsstaten och demokratin, men de är också oerhört viktiga för att möjliggöra ekonomisk tillväxt. För att företag ska våga investera i ett land krävs någorlunda tydliga och förutsägbara lagar samt institutioner som kan upprätthålla dem. Att hjälpa utvecklingsländer att etablera till exempel ett fungerande lantmäteri, i syfte att stärka äganderätten, är därmed en bra insats för att skapa förutsättningar för ekonomisk tillväxt och ökat gemensamt välbefinnande.

Främja innovation och utveckling

För att kunna testa nya, innovativa lösningar krävs att småskaliga pilotprojekt kan genomföras. Myndigheten Sidas organisation har i dag svårt att genomföra småskaliga projekt, då kraven på utvärdering i princip är lika stora oavsett om ett projekt är i 100 000-kronorsklassen eller flermiljonklassen. Detta leder till att flera goda projekt inte kan finansieras genom Sida. För att skapa förutsättningar att tänka nytt bör en mindre del av Sidas anslag öronmärkas till just småskaliga projekt.

Moderaterna ska verka för:

- att* enprocentsmålet omformuleras till en fyraårig biståndsram med tydligare måluppföljning
- att* utvecklingsbiståndet ska präglas av en nollvision och avvecklas efter genomförandet av Agenda 2030, alltså senast år 2030
- att* fokusera biståndet till färre sektorer utifrån tre kriterier gällande effektivitet, svenska intressen och svenska kunskaper
- att* främja innovation och utveckling i biståndet

1 **Partistyrelsen föreslår partistämman besluta:**

2 *att* anta propositionen "Utrikespolitisk plattform".

3 **Reservationer**

4 **Beatrice Ask** reserverade sig mot partistyrelsens förslag till beslut angående
5 avsnitt "Effektivisera beslutsfattandet inom utrikes- och säkerhetspolitiken" (s. 178,
6 rad 29-40 och s. 179, rad 1-14) med följande motivering:

7 "Utrikes- och säkerhetspolitiken tillhör ett lands absoluta kärnfrågor. Internatio-
8 nellt samarbete är nödvändigt, men det yttersta ansvaret måste vi ta själva. Att
9 devalvera frågan och flytta den yttersta beslutsrätten till EU löser en del kortsiktiga
10 problem, men riskerar att oåterkalleligt skapa nya. Aktuella frågeställningar och
11 problem kan se helt annorlunda ut i en framtid. Ett litet medlemsland som Sverige
12 vinner på och måste värna sin självständighet och ett EU-samarbete på jämbördiga
13 villkor. Därför anser jag inte att vi ska driva på om kvalificerad majoritetsrätt i dessa
14 frågor utan beslut bör även fortsättningsvis ske med enhällighet."

Proposition 6

Proposition 6

6

Ändring av stadgar för Moderata Samlingspartiet

Innehåll

Ändring av stadgar för Moderata Samlingspartiet

- 207 Stadga för Moderata Samlingspartiet
- 219 Normalstadgar för förbund i Moderata Samlingspartiet
- 232 Normalstadgar för krets i Moderata Samlingspartiet
- 240 Normalstadgar för partiförening i Moderata Samlingspartiet
- 252 Partistyrelsen föreslår partistämman besluta:

Medlemsavgift för åren 2023-2026

- 258 Partistyrelsen föreslår partistämman besluta:

1 **Proposition 6**

2 **Ändring av stadgar för Moderata Samlings-** 3 **partiet**

4 I april 2018 tillsatte partistyrelsen en arbetsgrupp med uppdrag att se över partiets
5 stadgar förutsättningslöst och i samband med detta arbete tillse att förbund,
6 föreningar och kretsar ges möjlighet att ge synpunkter under en bred remissrunda.
7 Denna arbetsgrupp lämnade under sommaren 2019 en rapport med omfattande
8 förslag till förändringar av stadgar och nomineringsregler. Dessa förslag har sedan
9 varit ute på remiss till förbunden under fyra veckors tid.

10 Partistyrelsen konstaterar att arbetsgruppen pekar på en del förändringsbehov, och
11 att flera av de aktuella förslagen är intressanta. Men mer omfattande förändringar
12 av partiets stadgar förutsätter ytterligare beredning och förankring. Därför går
13 partistyrelsen i nuläget inte vidare med stora delar av arbetsgruppens förslag.
14 Vidare konstaterar partistyrelsen att hösten 2019 är en olämplig tidpunkt att föreslå
15 förändringar av nomineringsregler, eftersom flera förbund i enlighet med gällande
16 stadgar redan har antagit nomineringsregler inför de allmänna valen 2022 på sina
17 förbundsstämmor under våren 2019.

18 Några föreslagna förändringar av stadgan är dock av den art att partistyrelsen
19 anser att dessa bör göras redan nu vid ordinarie stämma 2019. Det handlar främst
20 om förändringar som syftar till att förstärka skyddet av varumärket Moderaterna
21 och förhindra att våra normala demokratiska processer åsidosätts, exempelvis
22 genom "kapning" av en förening eller en nomineringsprocess. Förbunden har i sina
23 remissvar överlag inte haft några invändningar mot detta.

24 Därutöver föreslås partistämman besluta att ge i uppdrag åt partistyrelsen att till
25 arbetsstämman 2021 återkomma med förslag till förändringar i de dokument som
26 utgör bilagor till stadgan, det vill säga "Normalarbetsordning för fullmäktigegrupp"
27 samt "Nomineringsregler inför valet 2026 samt Europavalet 2024."

Stadga för Moderata Samlingspartiet

1

Beslutade stadgar 2015

Föreslagna ändringar till partistämman 2019. Finns inget i denna kolumn på respektive punkt föreligger ingen avvikelse.

2

3

4

5

Understruket, ändring

6

Fet-kursiv, alternativ

7

~~Överstruket, strykning~~

8

KOLUMN A

KOLUMN B

9

§ 1 Ändamål

10

Moderata Samlingspartiets strävan är att vinna människor för den samhällssyn som partiet företräder.

11

12

13

Moderata Samlingspartiets uppgift är därför att målmedvetet bilda opinion för och utveckla moderata idéer, att vinna väljare till partiet och att i praktisk politik förverkliga idéer i enlighet med partiets samhällssyn.

14

15

16

17

18

19

§ 2 Organisation

20

Moderata Samlingspartiets riksorganisation utgör en sammanslutning av förbund.

21

22

23

§ 3 Förbund

24

Mom.1. Varje förbunds verksamhetsområde omfattar normalt en riksdagsvalkrets. Verksamhetsområdet fastställs av partistyrelsen efter samråd med respektive förbund.

25

26

27

28

29

Mom.2. Förbundsstadgar, som avviker från av partistämman antagna normalstadgar, ska fastställas av partistyrelsen.

30

31

32

33

Mom.3. Partistyrelsen äger påkalla sammanträde med förbundsstyrelse. Till sammanträde med förbunds-

34

35

36

1 styrelse eller förbundsstämma eller till
2 annan sammankomst i förbundet äger
3 partistyrelsen sända företrädare med
4 närvaro-, yttrande- och förslagsrätt.

5 Mom.4. Förbund ska till
6 partistyrelsen lämna begärda uppgifter
7 om organisation, medlemmar, ekonomi
8 och verksamhet.

9 Mom.5. Förbund som inte
10 uppfyller kraven att till partistyrelsen
11 lämna begärda uppgifter om orga-
12 nisation, medlemmar, ekonomi och
13 verksamhet kan av partistyrelsen nekas
14 representationsrätt vid partistämma och
15 partiråd.

16 § 4 Föreningar

17 Förbund utgör en sammanslutning av
18 partiföreningar. Partiförenings verksam-
19 hetsområde fastställs av förbundssty-
20 relsen. Finns flera partiföreningar inom
21 samma kommun ska en krets, eller
22 förbund inrättas för dessa.

23 En kommuntäckande partiförening eller
24 en partiförening som omfattar flera
25 kommuner kan delas in i geografiska,
26 intresse- eller verksamhetsbaserade
27 sektioner.

28 § 5 Medlemskap

29 Mom.1. Medlem i riksorga-
30 nisationen är den som är medlem i
31 förbund, delar partiets grundvärde-
32 ringar, följer stadgarna och som betalat
33 fastställd medlemsavgift. Medlem som
34 ej erlagt den årliga medlemsavgiften
35 senast vid halvårsskiftet erhåller ett
36 registrerat medlemskap. Registrerad
37 medlem kvarstår därefter som längst till
38 och med utgången av nästkommande
39 kalenderår. Efter särskild prövning kan

partistyrelsen bevilja direktanslutning till riksorganisationen.	1 2
Mom.2. Medlem i Moderatkvinnorna respektive Moderata Ungdomsförbundet är också medlem i riksorganisationen och i det förbund och i den partiförening inom vars verksamhetsområde medlemmen är bosatt eller sökt och erhållit medlemskap i.	3 4 5 6 7 8 9
Mom.3. För att väljas till/inneha ett förtroendeuppdrag inom, respektive för, partiet krävs att personen är medlem, undantaget auktoriserad/godkänd revisor eller motsvarande.	10 11 12 13 14
Mom.4. Medlem eller registrerad medlem som är ansluten i och/eller aktivt arbetar för någon med partiet konkurrerande politisk organisation, eller genom sitt handlande skadar partiet, kan uteslutas genom beslut av partistyrelsen. Uteslutning omfattar både partiet, förbundet och den partiförening medlemmen tillhör. Från det att ett uteslutningsärende väckts i och behandlats av förbundsstyrelsen tills dess att ärendet avgjorts av partistyrelsen saknar medlemmen rösträtt i partiet och möjligheten att utöva sina förtroendeuppdrag i partiet. Utesluten medlem kan endast skriftligen ansöka om återinträde hos förbundsstyrelsen där senaste medlemskapet fanns. Återinträde som medlem i partiet avgörs av partistyrelsen.	15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31 32 33 34
§ 6 Organisationer och nätverk inom partiet	35 36
Moderatkvinnorna och Moderata Ungdomsförbundet utgör organisationer inom partiet med egna stadgar, vilka ska anmälas till partistyrelsen.	37 38 39 40

1 Moderata Seniorer och Öppna Mode-
2 rater utgör nätverk inom partiet med
3 egna stadgar/arbetsordningar, vilka ska
4 anmälas till partistyrelsen.

5 **§ 7 Råd, kommittéer och** 6 **arbetsgrupper**

7 Partistyrelsen beslutar om inrättande av
8 de råd, kommittéer och arbetsgrupper
9 som behövs för verksamheten.

10 **§ 8 Partistämma**

11 Mom.1. Partistämman är
12 partiets högsta beslutande organ och
13 består av 200 av förbundsstämmorna
14 valda ombud samt partistyrelsens leda-
15 möter. Tre olika typer av partistämma
16 förekommer: ordinarie, arbets- och
17 extra stämma. Antalet ombud som
18 respektive förbund har att utse grundar
19 sig på antalet betalande medlemmar
20 i förbundet. Den 31 december varje
21 år fastställs hur många som betalat
22 medlemsavgift under året. Fördelningen
23 av ombuden mellan förbunden ska ske
24 proportionellt. Varje förbund tillförsäkras
25 minst ett ombud. Det åligger partisty-
26 relsen att snarast efter varje årsskifte
27 meddela förbunden hur många ombud
28 de ska välja.

29 Mom.2. Protokollsutdrag, som
30 visar vilka som utsetts till ombud, ska
31 vara riksorganisationen tillhanda senast
32 fyra veckor före stämman.

33 Mom.3. Medlem har efter
34 anmälan närvarorätt. Enskild kan
35 efter anmälan ges närvarorätt av
36 partistyrelsen. Partistyrelsen äger att
37 till partistämman inbjuda såväl repre-
38 sentanter för andra sammanslutningar
39 som enskilda personer samt ge dem
40 närvaro- och yttranderätt.

Mom.4.	Ordinarie stämman	1
	hålls året efter det år då ordinarie riksdagsval förrättats. Kallelse till ordinarie stämman utfärdas av partistyrelsen till förbunden senast sex månader före stämman.	2 3 4 5 6
Mom.5.	Arbetsstämma hålls	7
	året före det år då ordinarie riksdagsval förrättas. Kallelse till arbetsstämma utfärdas av partistyrelsen till förbunden senast sex månader före stämman.	8 9 10 11
	Vid arbetsstämman	12
	behandlas de frågor som partistyrelsen beslutar om och som är särskilt angelägna att behandla inför allmänna val. Vid arbetsstämma kan fyllnadsval till partistyrelsen genomföras. Där väljs också valberedning för en tid av fyra år.	13 14 15 16 17 18
Mom.6.	Extra stämman hålls då	19
	partistyrelsen så finner erforderligt eller då minst en tredjedel av antalet förbund begär detta. Kallelse till extra stämman utfärdas av partistyrelsen till förbunden så snart beslut fattas om extra stämman.	20 21 22 23 24
Mom.7.	Rätt att till ordinarie stämman väcka förslag tillkommer	25
	partistyrelsen, förbund, förening, krets, fullmäktigegrupp, Moderatkvinnorna, Moderata Ungdomsförbundet, Moderata Seniorer, Öppna Moderater och enskild medlem i partiet.	26 27 28 29 30 31
Mom.8.	Förslag till ordinarie stämman ska vara förbundsstyrelsen inom det förbund motionären tillhör	32
	tillhanda inom tid som partistyrelsen fastställer, dock senast sexton veckor före stämman. Förbundsstyrelsen ska yttra sig över förslaget samt av- eller tillstyrka detsamma. I de fall motionen har motionärer som tillhör olika förbund	33 34 35 36 37 38 39 40

1 ska förbundsstyrelsen i det förbund
2 som förstanamnet tillhör yttra sig.

3 Moderatkvinnornas, Moderata Ung-
4 domsförbundets, Moderata Seniorers
5 och Öppna Moderaters centrala
6 organisationer lämnar sina förslag
7 direkt till partistyrelsen Förslag som
8 ska behandlas av ordinarie stämman,
9 ska vara partistyrelsen tillhanda inom
10 tid som partistyrelsen fastställer, dock
11 senast tolv veckor före stämman.

12 Förslag, som ska behandlas av arbets-
13 stämman eller extra stämman, ska vara
14 ingivet till partistyrelsen inom tid som
15 styrelsen bestämmer med hänsyn till
16 kallelsetidens längd. Sådant förslag får
17 endast avse frågor som ska behandlas
18 av stämman.

19 Partistyrelsen ska avge yttrande över
20 inkomna förslag. Vid ordinarie stämman
21 och arbetsstämman ska partistyrelsens
22 yttrande sändas till förbundens sty-
23 relser, Moderatkvinnorna, Moderata
24 Ungdomsförbundet, Moderata Seniorer,
25 Öppna Moderater och valda ombud
26 senast tre veckor före stämman.
27 Partistyrelsens yttrande över förslag till
28 extra stämman avges så fort omständig-
29 heterna medger.

30 Mom.9. Val ska beredas
31 av en valberedning som väljs av en
32 arbetsstämman för perioden fram till
33 nästa arbetsstämman. Valberedningen
34 ska bestå av ordförande, vice ordfö-
35 rande, nio ledamöter och nio ersättare,
36 samtliga tillhörande skilda förbund.
37 Därutöver utser Moderatkvinnorna
38 och Moderata Ungdomsförbundet
39 var sin representant, jämte ersättare.
40 Valberedningen sammankallas av dess
41 ordförande och utser utom eller inom

sig sekreterare. Valberedningen avgör själv sina arbetsformer.	1 2
Mom.10. Omröstning vid partistämman sker öppet, utom votering vid personval som ska vara slutet. Stämмоombud ska personligen utöva sin rösträtt vid stämman. Röstning får inte ske med fullmakt.	3 4 5 6 7 8
Öppen omröstning sker genom uppvi- sande av röstkort eller med voterings- anläggning. Efter sådan omröstning ska rösträkning ske med upprop, om röstberättigad stämmodeltagare så begär.	9 10 11 12 13 14
Vid slutet omröstning ska valsedel, för att vara giltig, uppta så många namn av de föreslagna kandidaterna som valet avser.	15 16 17 18
Utgången av omröstning bestäms genom enkel majoritet, utom vid omröstning i stadgefrågor. Vid lika röstetal avgörs personval med lotten och övriga frågor i enlighet med den mening som ordföranden biträder. Saknar särskilt vald mötesordförande formell rösträtt avgörs även övriga frågor genom lottning.	19 20 21 22 23 24 25 26 27
Vid personval som avser en plats ska den som blir vald erhålla minst hälften av antalet avgivna giltiga valsedlar. I annat fall genomförs ytterligare en omröstning mellan de två kandidater som erhållit de högsta röstetalen.	28 29 30 31 32 33
Val vid partistämman av partistyrelse- ledamöter, revisorer och valberedning gäller intill dess att nya personer utsetts.	34 35 36 37
Mom.11. Ledamot av parti- styrelsen äger inte delta i beslut om	38 39

1 ansvarsfrihet för denna eller i val av
2 revisor.

3 Mom.12. Vid ordinarie stämma
4 ska minst förekomma:

5 a) Val av ordförande och vice ordfö-
6 rande att leda förhandlingarna.

7 b) Val av sekreterare.

8 c) Val av justeringspersoner.

9 d) Fastställande av föredragningslista.

10 e) Fastställande av procedurregler för
11 stämman.

12 f) Fastställande av röstlängd.

13 g) Fastställande av stämmans stadge-
14 enliga utlysning.

15 h) Partistyrelsens årsredovisningar.

16 i) Revisorernas berättelser och
17 fastställande av resultat- och
18 balansräkningar.

19 j) Fråga om ansvarsfrihet för
20 partistyrelsen.

21 k) Fastställande av antalet ledamöter i
22 partistyrelsen.

23 l) Val av partiordförande och två vice
24 ordförande.

25 m) Val av minst åtta ledamöter i
26 partistyrelsen.

27 n) Val av tre revisorer och tre ersättare.

28 o) Fastställande av årsavgift för tiden
29 till och med tredje året efter nästa
30 ordinarie partistämma.

31 p) Förslag från partistyrelsen (proposi-
32 tioner) och inkomna övriga förslag
33 (motioner).

34 q) Övriga frågor.

Mom.13.	Vid arbetsstämma ska minst förekomma: val av ordförande, vice ordförande, nio ledamöter och nio ersättare i partiets valberedning.	1 2 3 4
Mom.14.	Partistyrelsen ska framlägga förslag till procedurregler och föredragningslista för partistämman.	5 6 7
§ 9 Partiråd		8
Mom.1.	Partirådet består av partistyrelsens ledamöter och 50 representanter för förbunden. Antalet ombud som respektive förbund har att utse grundar sig på antalet betalande medlemmar i förbundet. Den 31 december varje år fastställs hur många som betalat medlemsavgift under året. Fördelningen av ombuden mellan förbunden ska ske proportionellt. Varje förbund tillförsäkras minst ett ombud. Förbundsordföranden är i första hand representant eller så utser förbundet annan eller flera representanter. Partiets revisorer äger närvaro- och yttranderätt. Partistyrelsen får inbjuda även andra personer att närvara och yttra sig i partirådet. Partiordföranden är ordförande i rådet.	9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27
Mom.2.	Partirådet inkallas av partiordföranden, partistyrelsen eller då minst en tredjedel av antalet förbund begär detta. Partirådet ska dock inkallas minst en gång om året, utom år då partistämman hålls.	28 29 30 31 32 33
Mom.3.	Partirådet framlägger förslag till partistämman om ordförande, vice ordförande, ledamöter och ersättare i partiets valberedning. Härutöver får partirådet endast fatta beslut i ärenden som hänskjutits dit av partistämman eller partistyrelsen.	34 35 36 37 38 39 40

1 Mom.4. Partirådet behandlar
2 för partiet och förbunden gemensamma
3 frågor.

4 Mom.5. Under år då parti-
5 stämman inte hålls ska partistyrelsen
6 lämna rådet redogörelse för partiets
7 verksamhet och förvaltning.

8 § 10 Partistyrelse

9 Mom.1. Moderata Samlings-
10 partiet leds av partistyrelsen.

11 Partistyrelsen består av partiordföran-
12 den, de båda vice partiordförandena,
13 minst åtta av partistämman valda leda-
14 möter, ordföranden i Moderatkvinnorna
15 respektive Moderata Ungdomsförbun-
16 det, samt ordföranden för Moderata
17 Seniorer respektive Öppna Moderater.

18 Vid förfall för ordföranden i Mode-
19 ratkvinnorna respektive Moderata
20 Ungdomsförbundet fungerar respektive
21 organisations vice ordförande som
22 ersättare.

23 Partisekreteraren är ständigt adjungerad
24 och föredragande i partistyrelsen och
25 har även förslagsrätt.

26 Partistyrelsen har rätt att till sina sam-
27 manträden adjungera ledamöter. Vice
28 ordförande i Moderatkvinnorna res-
29 pektive Moderata Ungdomsförbundet
30 är ständigt adjungerade. Adjungerad
31 ledamot har yttranderätt och rätt att till
32 protokollet anteckna avvikande mening.

33 Mom.2. Partistyrelsen
34 ska inom sig utse ett arbetsutskott
35 bestående av minst fem ledamöter.
36 I arbetsutskottet ska ordföranden i
37 Moderatkvinnorna respektive Moderata
38 Ungdomsförbundet ingå. Partistyrelsen
39 utser arbetsutskottets ordförande.

Arbetsutskottet ska på partistyrelsens ansvar fullgöra av styrelsen anförtrordda uppgifter samt avgöra sådana brådskande ärenden som ej kan anstå till styrelsens sammanträde. Vid arbetsutskottets sammanträden förs protokoll som fortlöpande tillställs partistyrelsens ledamöter och revisorerna.	1 2 3 4 5 6 7 8
Mom.3. Partistyrelsen sammanträder minst fyra gånger per år, då ordföranden så beslutar eller då minst en tredjedel av styrelsens ledamöter begär det.	9 10 11 12 13
Mom.4. Partistyrelsen är beslutför då minst hälften av dess ledamöter är närvarande.	14 15 16
Mom.5. Partistyrelsen åligger: att planlägga, leda och inför partistämman ansvara för politik, ekonomi, organisation och kampanjverksamhet, att hålla kontakt med partiets riksdagsgrupp samt förbund, att bistå Moderatkvinnorna, Moderata Ungdomsförbundet, Moderata seniorer och Öppna Moderater i deras verksamhet, att verka för att det arbete som bedrivs av i partiet ingående organisationer och nätverk sker i överensstämmelse med den grundläggande samhällssyn som partiet företräder, att i god tid före allmänna val fastställa vilken partibeteckning som ska vara partiets officiella på partiets valsedlar, att tillse att personuppgifterna i partiets medlemsregister hanteras i enlighet med gällande lagstiftning. Personuppgifter får inte spridas vidare om inte personen lämnat sitt samtycke.	17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31 32 33 34 35 36 37 38 39

1 **§ 11 Avgifter**

2 Förbund ska betala en årlig avgift till
3 riksorganisationen för varje medlem
4 i förbundet, medlemmar i Moderata
5 Ungdomsförbundet undantagna. Denna
6 årliga avgift fastställs av ordinarie
7 partistämma för tiden till och med tredje
8 året efter nästa ordinarie partistämma.
9 Medlemsavgift för till riksorganisationen
10 direktansluten medlem samt ny medlem
11 fastställs av partistyrelsen. Avgift för
12 ny medlem som betalas efter den 1
13 september gäller även för påföljande
14 kalenderår.

15 **§ 12 Revision**

16 En av riksorganisationens revisorer ska
17 vara auktoriserad revisor.

18 Räkenskapsåret sammanfaller med
19 kalenderåret. Årsredovisning, innefatt-
20 ande förvaltningsberättelse, resulta-
21 träkning och balansräkning ska vara
22 revisorerna tillhanda senast den 1 april
23 påföljande år.

24 Revisorernas granskning av räkenska-
25 per och förvaltning ska vara avslutad
26 och revisionsberättelse med till- eller
27 avstyrkande av ansvarsfrihet avlämnad
28 till partistyrelsen senast den 30 april.

29 Årsredovisningen och revisionsbe-
30 rättelsen förelägges närmast följande
31 ordinarie partistämma.

32 År då ordinarie partistämma inte hålls
33 ska partistyrelsen till partirådet eller
34 arbetsstämma för kännedom överlämna
35 årsredovisning och revisionsberät-
36 telse.

§ 13 Rekrytering och nominering av kandidater

Nomineringsregler för allmänna val till Europaparlamentet fastställs av partistämman och framgår av bilaga till dessa stadgar.

Regler för rekrytering och kandidatnominering i övriga allmänna val fastställs av partistämman som en rekommendation till förbunden.

Nomineringsregler för allmänna val till Europaparlamentet fastställs av partistämman/arbetsstämma och utgör bilaga till stadgar.

Regler för rekrytering och kandidatnominering i övriga allmänna val fastställs av partistämman/arbetsstämma som en rekommendation till förbunden.

§ 14 Stadgeändring

Dessa stadgar kan endast ändras av ordinarie partistämman, varvid två tredjedels majoritet erfordras.

Normalstadgar för förbund i Moderata Samlingspartiet

§ 1 Ändamål

Förbundets strävan är att vinna människor för den samhällssyn som partiet företräder.

Förbundets uppgift är därför att målmedvetet bilda opinion för och utveckla moderata idéer, att vinna väljare till partiet och att i praktisk politik förverkliga idéer i enlighet med partiets samhällssyn.

§ 2 Organisation

Mom.1. Förbundet är det centrala organet för partiets arbete inom sitt verksamhetsområde. Inom detta ska förbundet planlägga och leda partiets organisation och politik, ansvara för valarbetet samt anskaffa medel för verksamhetens bedrivande. Särskilda insatser ska göras för kampanjer, föreningsverksamhet, rekrytering och utbildning.

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34
35
36
37
38
39
40
41
42
43
44
45

1 Mom.2. Förbundet
2 utgör en sammanslutning av dess
3 partiföreningar.

4 Mom.3. Partistyrelsen fast-
5 ställer förbundets verksamhetsområde i
6 samråd med förbundet.

7 § 3 Medlemskap

8 Mom.1. Medlem i förbundet
9 är den som är medlem i partiförening
10 inom förbundets verksamhetsområde,
11 delar partiets grundvärderingar, följer
12 stadgarna och som betalat fastställd
13 medlemsavgift. Medlem som ej erlagt
14 den årliga medlemsavgiften senast vid
15 halvårsskiftet erhåller ett registrerat
16 medlemskap. Registrerad medlem
17 kvarstår därefter som längst till och med
18 utgången av nästkommande kalenderår.
19 Efter särskild prövning kan förbunds-
20 styrelsen bevilja direktanslutning till
21 förbundet.

22 Mom.2. Medlem i Moderat-
23 kvinnorna respektive Moderata Ung-
24 domsförbundet är medlem i förbundet
25 och i den partiförening inom vars verk-
26 samhetsområde medlemmen är bosatt
27 eller sökt och erhållit medlemskap i.

28 Mom. 3. För att väljas till/
29 inneha ett förtroendeuppdrag inom,
30 respektive för, partiet krävs att personen
31 är medlem, undantaget auktoriserad/
32 godkänd revisor eller motsvarande.

33 Mom.4. Förbundsstyrelsen
34 kan hos partistyrelsen begära att
35 medlem eller registrerad medlem som
36 är medlem i och/eller aktivt arbetar
37 för någon med partiet konkurrerande
38 politisk organisation, eller genom sitt
39 handlande skadar partiet, utesluts ur
40 partiet, förbundet och den partifören-
41 ing medlemmen tillhör. Från det att

ett utslutningsärende väckts i och behandlats av förbundsstyrelsen tills dess att ärendet avgjorts av partistyrelsen saknar medlemmen rösträtt i partiet och möjligheten att utöva sina förtroendeuppdrag i partiet. 1
2
3
4
5
6

Mom.5. Förbundsstyrelsens beslut om begäran om utslutning ska fattas med minst två tredjedels majoritet och ska föregås av att medlemmen och styrelsen i den partiförening vederbörande tillhör beretts tillfälle att yttra sig. Utesluten medlem kan endast skriftligen ansöka om återinträde hos förbundsstyrelsen där senaste medlemskapet fanns. Återinträde som medlem i partiet avgörs av partistyrelsen. 7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17

§ 4 Föreningar 18

Inom varje område som kan utgöra underlag för föreningsverksamhet bör en partiförening finnas. 19
20
21

Finns flera partiföreningar inom samma kommun ska en krets, eller förbund, inrättas för dessa. 22
23
24

En kommuntäckande partiförening eller en partiförening som omfattar flera kommuner, kan delas in i geografiska, intresse- eller verksamhetsbaserade sektioner. 25
26
27
28
29

Partiföreningsstadgar och kretsstadgar, som avviker från av partistämman antagna normalstadgar, ska fastställas av förbundsstyrelsen. 30
31
32
33

Förbundsstyrelsen äger påkalla sammanträde med förenings- och kretsstyrelse. Till sammanträde med förenings- och kretsstyrelse eller årsmöte eller till annan sammankomst i föreningen/kretsen äger förbundsstyrelsen sända 34
35
36
37
38
39

1 företrädare med närvaro-, yttrande- och
2 förslagsrätt.

3 Partiförening och krets ska till förbunds-
4 styrelsen lämna begärda uppgifter om
5 organisation, medlemmar, ekonomi och
6 verksamhet.

7 Partiförening och krets som inte upp-
8 fyller kraven att till förbundsstyrelsen
9 lämna begärda uppgifter om organisa-
10 tion, medlemmar, ekonomi och verk-
11 samhet kan av förbundsstyrelsen nekas
12 representationsrätt vid förbundsstämma
13 och förbundsråd.

14
15
16
17
18
19
20
21
22

Partiförening och krets som inte
uppfyller kraven att till förbundssty-
relsen lämna begärda uppgifter om
organisation, medlemmar, ekonomi och
verksamhet kan av förbundsstyrelsen
nekas representationsrätt vid förbunds-
stämma, och förbundsråd, **region- och
riksdagsnomineringsstämmor.**

**Förbundsstyrelsen kan efter begäran
av minst en tredjedel av kretsens/
partiföreningens medlemmar, eller
på eget initiativ, med 2/3 majoritet
upphäva beslut som fattas av krets-/
partiföreningsstyrelsen eller års-
stämma/årsmöte i strid mot gällande
stadga.**

23 § 5 Avgifter

24 Partiförening ska betala en årlig avgift
25 till förbundet för varje medlem i par-
26 tiföreningen, medlemmar i Moderata
27 Ungdomsförbundet undantagna. Denna
28 årliga avgift fastställs av förbundsstäm-
29 man. Medlemsavgift för till förbund
30 direktansluten medlem fastställs av
31 förbundsstyrelsen. Avgift för ny medlem
32 som betalas från och med den 1
33 september gäller även för påföljande
34 kalenderår.

35 § 6 Förbundsstämma

36 Mom.1. Förbundsstämman
37 är förbundets högsta beslutande organ
38 och består av ett fast antal ombud
39 från partiföreningarna och förbunds-
40 styrelsens ledamöter. Förbundsstäm-

man fastställer antalet ombud från partiföreningarna.	1 2
Antalet ombud som respektive partiför- ening har utsetts grundar sig på antalet betalande medlemmar i partiföreningen. Den 31 december varje år fastställs hur många som under året betalat med- lemsavgift till partiföreningen. I antalet betalande medlemmar inräknas de som under året betalat medlemsavgift till Moderatkvinnorna eller Moderata Ungdomsförbundet och som är bosatta inom partiföreningens verksamhetsom- råde eller sökt och erhållit medlemskap i partiföreningen. Fördelningen av ombuden mellan partiföreningarna ska ske proportionellt.	3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17
Varje partiförening tillförsäkras minst ett ombud. Det åligger förbundsstyrelsen att snarast efter varje årsskifte meddela partiföreningarna hur många ombud de ska välja.	18 19 20 21 22
Varje ombud har en röst. Medlem har efter anmälan närvaro- och yttranderätt. Enskild kan efter anmälan ges närva- rorätt av förbundsstyrelsen.	23 24 25 26
Mom.2. Protokollsutdrag, som visar vilka som utsetts till ombud, ska vara förbundsstyrelsen tillhanda senast tre veckor före stämman.	27 28 29 30
Mom.3. Förbundsstämman sammanträder på kallelse av förbunds- styrelsen. Ordinarie förbundsstämma hålls varje år, eller vartannat år före maj månads utgång. Kallelse till förbunds- stämma utsändes av förbundsstyrelsen till partiföreningarna senast åtta veckor före stämman.	31 32 33 34 35 36 37 38
Beslut om periodicitet mellan förbundsstämmorna fastställs av förbundsstämman.	39 40 41

1 Mom.4. Extra förbunds-
2 stämman hålls då förbundsstyrelsen
3 så finner erforderligt eller då minst en
4 tredjedel av antalet partiföreningar
5 begär detta. Kallelse till extra förbunds-
6 stämman utsändes av förbundsstyrelsen
7 till partiföreningarna så snart beslut
8 fattats om extra stämman.

9 Mom.5. Rätt att till förbunds-
10 stämman väcka förslag tillkommer
11 förbundsstyrelsen, Moderata Ungdoms-
12 förbundet, Moderatkvinnorna, Moderata
13 Seniorer, Öppna Moderater, förening,
14 krets, fullmäktigegrupp samt enskilda
15 medlemmar. Förslag ska senast sex
16 veckor före stämman ha inkommit till
17 förbundsstyrelsen. Senast två veckor
18 före stämman ska förbundsstyrelsens
19 yttranden och stämmohandlingarna
20 sändas till ombuden.

21 Ärenden av brådskande natur kan dock
22 efter stämmans beslut omedelbart
23 upptas till behandling.

24 Mom.6. Vid val av ombud till
25 partistämman och ersättare för dessa
26 bör tillses att såväl Moderatkvinnorna
27 som Moderata Ungdomsförbundet blir
28 representerade. Ombud och ersättare
29 fungerar intill dess nya utsetts.

30 Mom.7. Omröstning vid
31 förbundsstämman sker öppet, utom
32 votering vid personval som ska vara
33 sluten. Stämмоombud ska personligen
34 utöva sin rösträtt vid stämman. Röst-
35 ning får inte ske med fullmakt.

36 Öppen omröstning sker genom uppvi-
37 sande av röstkort eller med voterings-
38 anläggning. Efter sådan omröstning
39 ska rösträkning ske med upprop, om
40 röstberättigad stämmodeltagare så
41 begär.

Vid slutna omröstning ska valsedel, för att vara giltig, uppta så många namn av de föreslagna kandidaterna som valet avser.	1 2 3 4
Utgången av omröstning bestäms genom enkel majoritet, utom vid omröstning i stadgefrågor varvid två tredjedels majoritet krävs. Vid lika röstetal avgörs personval med lotten och övriga frågor i enlighet med den mening som ordföranden biträder. Saknar särskilt vald mötesordförande formell rösträtt avgörs även övriga frågor genom lottning.	5 6 7 8 9 10 11 12 13 14
Vid personval som avser en plats ska den som blir vald erhålla minst hälften av antalet avgivna giltiga valsedlar. I annat fall genomförs ytterligare en omröstning mellan de två kandidater som erhållit de högsta röstetalen.	15 16 17 18 19 20
Mom.8. Ledamot av förbundsstyrelsen äger inte delta i beslut om ansvarsfrihet för denna eller i val av revisor.	21 22 23 24
Mom.9. Vid ordinarie förbundsstämma ska minst förekomma:	25 26
a) Val av ordförande och vice ordförande att leda förhandlingarna.	27 28
b) Val av sekreterare.	29
c) Val av justeringspersoner.	30
d) Fastställande av föredragningslista.	31
e) Fastställande av procedurregler.	32
f) Fastställande av röstlängd.	33
g) Fastställande av stämmans stadgenliga utlysning.	34 35
h) Styrelsens årsredovisning/-ar.	36

- 1 i) Revisorernas berättelse och
2 fastställande av resultaträkning och
3 balansräkning.
- 4 j) Fråga om ansvarsfrihet för styrelsen.
- 5 k) Fastställande av årsavgifter till
6 förbundet från partiföreningarna för
7 året efter nästkommande år eller till
8 och med året efter nästa ordinarie
9 föbundsstämma.
- 10 l) Förslag från styrelsen
11 (propositioner).
- 12 m Inkomna övriga förslag (motioner).
- 13 n) Fastställande av antalet ledamöter i
14 föbundsstyrelsen.
- 15 o) Val av ordförande och två vice ord-
16 förande för förbundet och styrelsen.
- 17 p) Val av ledamöter i föbundsstyrel-
18 sen, varav en länsordförande för
19 Moderatkvinnornas verksamhet
20 samt en ersättare för denna.
- 21 q) Val av två revisorer med ersättare.
- 22 r) Val av ombud till partistämman med
23 ersättare.
- 24 s) Val av representation i studieförbun-
25 det Medborgarskolan i enlighet med
26 dess stadgar.
- 27 t) Val av valberedning och ordförande i
28 denna.
- 29 u) Övriga ärenden.

30 § 7 Föbundsråd

31 Mom.1. Föbundsrådet består
32 av föbundsstyrelsens ledamöter samt
33 ordförandena, eller som ersättare annan
34 företrädare, för partiföreningar, kvinno-
35 föreningar och Moderata Ungdomsför-
36 bundets föreningar i förbundet.

Förbundsstyrelsen får inbjuda även andra personer att närvara och yttra sig i förbundsrådet.	1 2 3
Förbundsordföranden är ordförande i förbundsrådet.	4 5
Mom.2. Förbundsrådet sammankallas av förbundsordföranden, förbundsstyrelsen eller då minst en tredjedel av antalet ledamöter i förbundsrådet begär detta.	6 7 8 9 10
Förbundsrådet äger endast fatta beslut i ärenden, som hänskjutits dit av förbundsstämman eller förbundsstyrelsen.	11 12 13
§ 8 Förbundsstyrelsen	14
Mom.1. Förbundets verksamhet leds av förbundsstyrelsen.	15 16
Mom.2. Förbundsstyrelsen består av förbundsordföranden och två vice förbundsordförande, de av stämman valda ledamöterna varav en länsordförande för Moderatkvinnorna samt distriktsordföranden i Moderata Ungdomsförbundet.	17 18 19 20 21 22 23
Vid förfall för Moderatkvinnornas länsordförande eller distriktsordföranden i Moderata Ungdomsförbundet fungerar vald ersättare respektive vice ordförande som ersättare.	24 25 26 27 28
Förbundsstyrelsen har rätt att till sina sammanträden adjungera ledamöter. Adjungerad ledamot har yttranderätt och rätt att till protokollet anteckna avvikande mening. Partiombudsmannen i förbundet är ständigt adjungerad och har även förslagsrätt.	29 30 31 32 33 34 35
Mom.3. Förbundsstyrelsen sammanträder minst fyra gånger per år och i övrigt då ordföranden så beslutar	36 37 38

1 eller då minst en tredjedel av styrelsens
2 ledamöter begär det.

3 Mom.4. Förbundsstyrelsen är
4 beslutför då minst halva antalet leda-
5 möter är närvarande.

6 Mom.5. Förbundsstyrelsen
7 åligger:

8 att planlägga, leda och inför förbunds-
9 stämman ansvara för förbundets
10 verksamhet enligt stadgans § 1,

11 att leda Moderatkvinnornas verksamhet
12 i förbundet enligt Moderatkvinnornas
13 stadgar,

14 att fastställa verksamhetsområden för
15 partiföreningarna,

16 att fastställa inom vilka månader
17 partiföreningarna ska hålla ordinarie
18 årsmöten,

19 att stödja och bistå partiföreningar,
20 kretsar, ungdomsdistrikt och övriga
21 inom förbundet verksamma moderata
22 nätverk i deras verksamhet samt verka
23 för att deras arbete bedrivs enligt
24 stadgar och program,

25 att fastställa partiföreningarnas och
26 kretsarnas räkenskapsår, företrädesvis
27 lika för alla,

28 att inför allmänna val förbereda rekry-
29 tering och nominering av kandidater
30 enligt fastställda rekryterings- och
31 nomineringsregler och ge föreningar
32 och kretsar erforderliga anvisningar om
33 rekryterings- och nomineringsarbetet,

34 att planlägga, leda och övervaka valrö-
35 relsen inom verksamhetsområdet,

36 att inför allmänna val utarbeta politiskt
37 regionalt handlingsprogram,

att i samråd med landstingsgruppen eller regionfullmäktigegruppen förbereda nominering till uppdrag som utses av landstinget eller regionen samt i samråd med berörda, förbereda nomineringar till statliga och regionala organ, och där landsting saknas, i samråd med kommunfullmäktigegruppen förbereda nominering till kommunal representation,	1 2 3 4 5 6 7 8 9 10
att utse de råd, kommittéer och arbetsgrupper som behövs för förbundets verksamhet,	11 12 13
att samverka med riksorganisationen och partistyrelsen samt att ansvara för att partistyrelsen i föreskriven tid erhåller infordrade remissyttranden och uppgifter om länsförbundets organisation, medlemmar, ekonomi och verksamhet,	14 15 16 17 18 19 20
att med undantag för den personal som anställs av riksorganisationen, anställa arbetskraft vid förbundet samt utfärda instruktioner och föreskrifter för denna,	21 22 23 24
att besluta om firmatecknare och attestregler samt tillse att förbundets ekonomiska hantering är organiserad på ett betryggande sätt,	25 26 27 28
att tillse att personuppgifterna i partiets medlemsregister hanteras i enlighet med gällande lagstiftning. Personuppgifter får inte spridas vidare om inte personen lämnat sitt samtycke,	29 30 31 32 33
att upprätthålla kontakt och samråda med landstingsgruppen, regionfullmäktigegruppen, andra regionala organ och kommunfullmäktigegrupperna inom verksamhetsområdet samt biträda dessa i deras verksamhet,	34 35 36 37 38 39
att i samråd med landstingsgruppen eller regionfullmäktigegruppen förbereda nominering till uppdrag som utses av landstinget eller regionen samt i samråd med berörda, förbereda nomineringar till statliga och regionala organ.	1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

1 att hålla kontinuerlig kontakt med
2 föreningarna och deras ordförande, att
3 uppbära och bestämma användandet
4 av partistöd från landsting, respektive
5 region eller kommun där landsting
6 saknas.

7 **§ 9 Arbetsutskott**

8 Förbundsstyrelsen kan utse ett arbets-
9 utskott som på förbundsstyrelsens
10 ansvar fullgör av styrelsen anförtrodda
11 uppgifter samt avgöra sådana
12 brådskande ärenden som ej kan anstå
13 till styrelsens sammanträde.

14 I arbetsutskottet ska då länsordförande
15 för Moderatkvinnorna och distriktsord-
16 föranden i Moderata Ungdomsförbun-
17 det ingå.

18 **§ 10 Påkallande av sammanträden**

19 Partistyrelsen äger påkalla samman-
20 träde med förbundsstyrelsen. Till
21 sammanträde med denna samt till
22 förbundsstämma eller annan sam-
23 mankomst äger partistyrelsen sända
24 företrädare med närvaro-, yttrande- och
25 förslagsrätt.

26 **§ 11 Valberedning**

27 För att bereda inom förbundet
28 förekommande val ska tillsättas en
29 valberedning. I valberedningen ska av
30 Moderata Ungdomsförbundet direktut-
31 sedd ledamot ingå, samt representant
32 för Moderatkvinnorna. Valberedningen
33 avgör själv sina arbetsformer.

att hålla kontinuerlig kontakt med
föreningarna och deras ordförande, att
uppbära och bestämma användandet
av partistöd från **region**.

§ 12 Rekrytering och nominering av kandidater

Regler för rekrytering och nominering av kandidater för allmänna val till riksdag, landsting och kommun fastställs av förbundsstämman, varvid av partistämman rekommenderade rekryterings- och nomineringsregler bör följas. För att rösta i provval och delta i beslut rörande kandidatnominering fordras att medlem är folkbokförd i den riksdagsvalkrets, landstingsvalkrets eller kommunvalet gäller.

Regler för rekrytering och nominering av kandidater för allmänna val till riksdag, **region** och kommun fastställs av förbundsstämman, varvid av partistämman rekommenderade rekryterings- och nomineringsregler bör följas. För att rösta i provval och delta i beslut rörande kandidatnominering fordras att medlem är folkbokförd i den riksdagsvalkrets, **region**valkrets eller kommun valet gäller

Förbundsstyrelsen kan efter begäran av partiföreningens styrelse eller på eget initiativ pröva nomineringsförfarandet i kommunen eller regionvalkretsen. Förbundsstyrelsen kan med två tredjedelars majoritet fastställa en ny valsedel samt återkalla de av nomineringsstämma beslutade valsedlarna eller avföra enskilda kandidater. Förbundsstyrelsens beslut ska senast ha ägt rum fyra veckor efter det att nomineringsstämma ägt rum.

Förbundsstyrelsen kan med två tredjedelars majoritet avföra enskilda kandidater, som bryter mot gällande regelverk, från kommun-, region-, och riksdagslistor under perioden från listornas fastställande till valdagen.

Ett beslut om överprövning ska meddelas partistyrelsen för kännedom.

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13

14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26

27
28
29
30
31
32
33

34
35

1 **§ 13 Revision**

2 En av förbundets revisorer ska vara
3 auktoriserad eller godkänd revisor.
4 Räkenskapsåret sammanfaller med
5 kalenderåret. Årsredovisning, inne-
6 fattande av förbundsstyrelsen avgiven
7 förvaltningsberättelse, resultaträkning
8 och balansräkning ska vara revisorerna
9 tillhanda senast fem veckor före
10 ordinarie förbundsstämma. Reviso-
11 rernas granskning av räkenskaper
12 och förvaltning ska vara avslutad
13 och revisionsberättelse med till- eller
14 avstyrkande av ansvarsfrihet avlämnad
15 till förbundsstyrelsen senast tre veckor
16 före stämman.

17 **§ 14 Stadgar och stadgeändring**

18 Mom.1. För förbundet gäller
19 av partistämman antagna normalstad-
20 gar. Avvikelser från dessa ska fastställas
21 av partistyrelsen.

22 Mom.2. Ändring av förbun-
23 dets stadgar kan beslutas endast av
24 ordinarie förbundsstämma, varvid två
25 tredjedels majoritet erfordras.

26 **Normalstadgar för krets i Moderata**
27 **Samlingspartiet**

28 **§ 1 Ändamål**

29 Kretsen är ett samarbetsorgan för
30 partiföreningarna i kommunen. Kretsen
31 har, på uppdrag av partiföreningarna, till
32 uppgift:

33 att uppbära och bestämma använ-
34 dandet av kommunalt partistöd när
35 det finns mer än en partiförening i
36 kommunen,

37 att samordna partiföreningarnas nomi-
38 neringar av kandidater inför allmänna
39 val och till övrig kommunal representa-

tion enligt fastställda rekryterings- och
nomineringsregler, 1
2

att samordna valarbetet i kommunen, 3
att i samråd med partiföreningarna upp- 4
rätta kommunalt handlingsprogram. 5

§ 2 Organisation 6

Kretsens verksamhetsområde omfattar 7
en kommun, inom vilken det finns mer 8
än en partiförening. 9

§ 3 Medlemskap 10

Mom.1. Medlem i kretsen är 11
den som är medlem i partiförening inom 12
kretsens verksamhetsområde, delar 13
partiets grundvärderingar, följer stad- 14
garna och som där betalat fastställd 15
medlemsavgift. 16

Mom.2. Medlem i Mode- 17
ratkvinnorna respektive Moderata 18
Ungdomsförbundet är medlem i kretsen 19
i den partiförening inom vars verksam- 20
hetsområde medlemmen är bosatt eller 21
sökt och erhållit medlemskap i. 22

Mom.3. För att väljas till/ 23
inneha ett förtroendeuppdrag inom, 24
respektive för, partiet krävs att personen 25
är medlem, undantaget auktoriserad/ 26
godkänd revisor eller motsvarande. 27

§ 4 Kretsårsmöte 28

Mom.1. Kretsårsmötet är 29
kretsens högsta beslutande organ 30
och består av alla medlemmar (Alt A) 31
eller ombud (Alt B). Vilket alternativ 32
som används beslutas av ett ordinarie 33
kretsårsmöte. Fattas inget beslut gäller 34
Alternativ A. 35

1 Alternativ A

2 Kretsårsmötet är kretsens högsta beslu-
3 tande organ och består av medlemmar
4 från partiföreningarna.

5 Alla som är medlemmar i någon av
6 kretsens ingående partiföreningar har
7 rösträtt på kretsårsmötet.

8 Alternativ B

9 Kretsårsmötet är kretsens högsta
10 beslutande organ och består av ombud
11 från partiföreningarna.

12 Varje partiförening utser ett ombud för
13 varje påbörjat 10-tal betalande med-
14 lemman. Därutöver är i kretsen ingående
15 föreningars ordförande, eller ersättare
16 för denne, ombud vid kretsårsmöte.

17 Antalet ombud som respektive partiför-
18 ening har att utse grundar sig på antalet
19 betalande medlemmar i partiföreningen.
20 Den 31 december varje år fastställs hur
21 många som under året betalat med-
22 lemsavgift till partiföreningen. I antalet
23 betalande medlemmar inräknas de som
24 under året betalat medlemsavgift till
25 Moderatkvinnorna eller ungdomsfören-
26 ing och som är bosatt inom partifören-
27 ingens verksamhetsområde.

28 Varje ombud har en röst. Enskild med-
29 lem har närvaro- och yttranderätt.

30 Mom.2. Kretsårsmöte sam-
31 manträder på kallelse av kretsstyrelsen.
32 Ordinarie kretsårsmöte hålls varje år
33 före april månads utgång. Extra krets-
34 årsmöte hålls då kretsstyrelsen så finner
35 påkallat eller då minst en tredjedel av
36 ledamöterna i kretsstyrelsen så begär.

37 Mom.3. Kallelse till kretsårs-
38 möte utfärdas av kretsstyrelsen senast
39 tre veckor före årsmötet. Kallelse till

extra kretsårsmöte utfärdas senast två veckor före årsmötet.	1 2
Mom.4. Rätt att till kretsårs- årsmötet väcka förslag tillkommer föreningar samt enskilda medlemmar. Förslag ska senast två veckor före årsmötet ha inkommit till kretsstyrelsen. Senast en vecka före årsmötet ska handlingarna med valberedningens förslag finnas tillgängliga för medlem- marna/ ombuden.	3 4 5 6 7 8 9 10 11
Ärenden av brådskande natur kan dock efter årsmötets beslut omedelbart upptas till behandling.	12 13 14
Mom.5. Vid ordinarie kretsårs- möte ska minst förekomma: Härutöver tillkommer vid vissa årsmöten även beslut och val enligt rekryterings- och nomineringsreglerna, se detta avsnitt.	15 16 17 18 19
a) Val av ordförande, vice ordförande, sekreterare och två justeringsperso- ner för årsmötet.	20 21 22
b) Fastställande av föredragningslista.	23
c) Godkännande av årsmötets utlysning.	24 25
d) Styrelsens årsredovisning.	26
e) Revisorernas berättelse och fastställande av resultat- och balansräkning.	27 28 29
f) Fråga om ansvarsfrihet för styrelsen.	30
g) Förslag från styrelsen (propositioner).	31 32
h) Inkomna övriga förslag (motioner).	33
i) Anteckning om självskrivna ledamöter.	34 35
j) Fastställande av antalet ledamöter i kretsstyrelsen (minst fem).	36 37

- 1 k) Val av ordförande och vice ordförande i kretsstyrelsen.
2
- 3 l) Val av styrelseledamöter, varav
4 en moderatkinnoansvarig om
5 moderatkvinnoförening saknas
6 inom verksamhetsområdet, utöver
7 självskrivna.
- 8 m) Val av två revisorer med ersättare.
- 9 n) Val av rekryterings- alternativt
10 nomineringskommitté enligt
11 bestämmelserna.
- 12 o) Val av valberedning.
- 13 p) Övriga ärenden

14 Mom.6. För att rösta i provval
15 och delta i beslut rörande kandidatno-
16 minering fordras att medlem är folkbok-
17 förd i den kommunvalet gäller.

18 Mom.7. Omröstning vid
19 kretsårsmöte sker öppet, utom votering
20 vid personval som ska vara sluten.
21 Medlem (alt. A) eller ombud (alt. B)
22 ska personligen utöva sin rösträtt vid
23 årsmötet. Röstning får inte ske med
24 fullmakt.

25 Vid sluten omröstning ska valsedel, för
26 att vara giltig, uppta så många namn av
27 de föreslagna kandidaterna som valet
28 avser.

29 Utgången av omröstning bestäms
30 genom enkel majoritet, utom vid
31 omröstning i stadgefrågor där två tred-
32 jedels majoritet krävs. Vid lika röstetal
33 avgörs personval med lotten och övriga
34 frågor i enlighet med den mening som
35 ordföranden biträder. Saknar särskilt
36 vald mötesordförande formell rösträtt
37 avgörs även övriga frågor genom
38 lottnings.

Vid personval som avser en plats ska den som blir vald erhålla minst hälften av antalet avgivna giltiga valsedlar. I annat fall genomförs ytterligare en omröstning mellan de två kandidater som erhållit de högsta röstetalen.

Mom.8. Ledamot av kretsstyrelsen äger inte delta i beslut om ansvarsfrihet för denna eller i val av revisor.

Mom 9. Förbundsstyrelsen kan kalla till extra årsmöte i kretsen om förbundsstyrelsen bedömer att styrelsen allvarligt bryter mot eller avser bryta mot partiets stadga. Om sådant beslut fattas kan förbundsstyrelsen också besluta att kretsens ekonomiska medel ska förvaltas av förbundsstyrelsen eller partiombudsmannen fram till dess det extra årsmötet har hållits.

§ 5 Kretsstyrelsen

Mom.1. Kretsens verksamhet leds av en styrelse bestående av minst fem ledamöter, varav en moderatkvinnansvarig där kvinno förening saknas, inklusive ordförande, vice ordförande och de självskrivna ledamöterna. Kretsens partiförenings-, moderatkvinnoförenings- och ungdomsföreningsordförande är, med vice ordförande som ersättare, självskrivna ledamöter av kretsstyrelsen, liksom kommunfullmäktigegruppens ordförande.

Mom.2. Kretsstyrelsen utser sekreterare, kassör och övriga funktionärer som behövs för verksamheten.

1 § 6 Rekryterings- och 2 nomineringsarbete

3 I god tid före allmänna val ska kretsen
4 efter kallelse av kretsstyrelsen samman-
5 träda för att behandla nomineringsärenden
6 inför valen. Därvid ska av förbunds-
7 stämman fastställda rekryterings- och
8 nomineringsregler följas. Undantag kan
9 beviljas av förbundsstyrelsen.

10 Valsedlar för kommunfullmäktigeval
11 fastställs av kretsårsmöte eller av extra
12 kretsårsmöte. I kallelsen till sådant
13 årsmöte ska anges vilka val nomine-
14 ringsmötet avser behandla.

15 Förbundsstyrelsen kan efter begäran av
16 partiföreningens styrelse eller på eget
17 initiativ pröva nomineringsförfarandet i
18 kommunen eller landstingsvalkretsen.
19 Förbundsstyrelsen kan med två
20 tredjedelars majoritet fastställa en ny
21 valsedel samt återkalla de av nomine-
22 ringsstämma beslutade valsedlarna eller
23 avföra enskilda kandidater. Förbunds-
24 styrelsens beslut ska senast ha ägt rum
25 fyra veckor efter det att nominerings-
26 stämman ägt rum.

27
28
29
30
31
32
33

34 Ett beslut om överprövning ska
35 meddelas partistyrelsen för kännedom.

36 § 7 Påkallande av sammanträden

37 Förbundsstyrelsen äger påkalla
38 sammanträde med kretsstyrelsen. Till
39 sammanträde med denna samt till
40 annan sammankomst äger förbundssty-

Förbundsstyrelsen kan efter begäran av
partiföreningens styrelse eller på eget
initiativ pröva nomineringsförfarandet
i kommunen eller regionvalkretsen.
Förbundsstyrelsen kan med två
tredjedelars majoritet fastställa en ny
valsedel samt återkalla de av nomine-
ringsstämma beslutade valsedlarna eller
avföra enskilda kandidater. Förbunds-
styrelsens beslut ska senast ha ägt rum
fyra veckor efter det att nominerings-
stämma ägt rum.

**Förbundsstyrelsen kan med två
tredjedelars majoritet avföra enskilda
kandidater, som bryter mot gällande
regelverk, från kommun-, region-,
och riksdagslistor under perioden
från listornas fastställande till
valdagen.**

Ett beslut om överprövning ska
meddelas partistyrelsen för kännedom.

relsen sända företrädare med närvaro-,
yttrande- och förslagsrätt. 1
2

§ 8 Valberedning 3

För att bereda inom kretsen förekommande val ska tillsättas en valberedning. I valberedningen ska av Moderata Ungdomsförbundet direktutsedd ledamot ingå, samt representant för Moderatkvinnorna. Valberedningen avgör själv sina arbetsformer. 4
5
6
7
8
9
10

§ 9 Räkenskaper och revision 11

Räkenskapsåret fastställs av förbundsstyrelsen. Räkenskaperna och övriga handlingar som berör förvaltningen ska av styrelsen överlämnas till kretsens revisorer senast fyra veckor före kretsårsmötet. 12
13
14
15
16
17

§ 10 Stadgar och stadgeändring 18

Mom.1. För kretsen gäller av partistämman antagna normalstadgar. Avvikelser från dessa ska fastställas av förbundsstyrelsen. 19
20
21
22

Mom.2. Ändring av kretsens stadgar kan beslutas endast av ordinarie kretsårsmöte, varvid två tredjedels majoritet erfordras. 23
24
25
26

§ 11 Upplösning 27

Finns ej längre minst två partiföreningar inom kommunen anses kretsen upplöst efter nästföljande kretsårsmöte. Härvid ska kretsens samtliga tillgångar och skulder jämte alla kretsens handlingar och tillhörigheter tillfalla den i kommunen kvarvarande partiföreningen. 28
29
30
31
32
33
34

Normalstadgar för partiförening i Moderata Samlingspartiet

§ 1 Ändamål

Partiföreningens strävan är att vinna människor för den samhällssyn som partiet företräder.

Partiföreningens uppgift är därför att målmedvetet bilda opinion för och utveckla moderata idéer, att vinna människor som medlemmar och väljare till partiet och att i praktisk politik förverkliga idéer i enlighet med partiets samhällssyn.

§ 2 Organisation

Partiföreningen har till uppgift att samordna och leda partiets arbete inom sitt verksamhetsområde. Finns flera partiföreningar i samma kommun kan dessa samverka vid utförandet av uppgifter. I sitt arbete ska föreningen särskilt uppmärksamma informations- och kampanjverksamheten, lokala politiska frågor, rekrytering och utbildning samt anskaffa medel för verksamhetens bedrivande.

Inom föreningens verksamhetsområde bör finnas en ungdomsförening.

En kommuntäckande partiförening eller en partiförening som omfattar flera kommuner, kan delas in i geografiska, intresse- eller verksamhetsbaserade sektioner.

§ 3 Medlemskap

Mom.1. Medlem i partiföreningen är den som är bosatt inom dess verksamhetsområde, delar partiets grundvärderingar, följer stadgarna, uppnått den av Moderata Ungdomsförbundet föreskrivna lägsta medlemsålder

och som betalat fastställd medlems- avgift. Medlem som ej erlagt den årliga medlemsavgiften senast vid halvårsskif- tet erhåller ett registrerat medlemskap. Registrerad medlem kvarstår därefter som längst till och med utgången av nästkommande kalenderår.	1 2 3 4 5 6 7
Partiföreningens verksamhetsområde fastställs av förbundsstyrelsen. Medlem i Moderatkvinnorna respektive Mode- rata Ungdomsförbundet är medlem i den partiförening inom vars verksam- hetsområde medlemmen är bosatt eller sökt och erhållit medlemskap i.	8 9 10 11 12 13 14
Efter särskild ansökan hos partifören- ingens styrelse kan medlem som inte är bosatt inom partiföreningens verk- samsamhetsområde erhålla medlemskap. Medlem som inte är folkbokförd inom partiföreningens verksamhetsområde äger inte rösträtt i provval till kommun, landsting (motsvarande) eller riksdags- val om något av dessa områden inte omfattar folkbokföringsorten.	15 16 17 18 19 20 21 22 23 24
Efter särskild ansökan hos partifören- ingens styrelse kan medlem som inte är bosatt inom partiföreningens verk- samsamhetsområde erhålla medlemskap. Medlem som inte är folkbokförd inom partiföreningens verksamhetsområde äger inte rösträtt i provval till kommun, region (motsvarande) -eller riksdagsval om något av dessa områden inte omfat- tar folkbokföringsorten.	15 16 17 18 19 20 21 22 23 24
Mom.2. För att väljas till/ inneha ett förtroendeuppdrag inom, respektive för, partiet krävs att personen är medlem, undantaget auktoriserad/ godkänd revisor eller motsvarande.	25 26 27 28 29
Mom.3. Medlem eller regist- rerad medlem som är medlem i och/ eller aktivt arbetar för någon med partiet konkurrerande politisk organisation, eller genom sitt handlande skadar partiföreningens syften, kan uteslutas ur partiföreningen.	30 31 32 33 34 35 36
Mom.4. Inträffar fråga om uteslutning har partiföreningens styrelse att anmäla förhållandet till förbundssty- relsen och avge yttrande i frågan. Beslut om uteslutning fattas av partistyrelsen	37 38 39 40 41

1 efter förslag av förbundsstyrelsen. Från
2 det att ett uteslutningsärende väckts i
3 och behandlats av förbundsstyrelsen
4 tills dess att ärendet avgjorts av parti-
5 styrelsen saknar medlemmen rösträtt
6 i partiet och möjligheten att utöva sina
7 förtroendeuppdrag i partiet. Utesluten
8 medlem kan endast skriftligen ansöka
9 om återinträde hos förbundsstyrelsen
10 där senaste medlemskapet fanns.
11 Återinträde som medlem i partiet avgörs
12 av partistyrelsen.

13 Mom.5. Medlem i annan
14 förening inom Moderata Samlingspartiet
15 äger mot uppvisande av medlemskort,
16 eller genom att på annat sätt styrka sitt
17 medlemskap, rätt att delta i möte med
18 partiföreningen och äger då yttranderätt
19 men ej förslags- eller rösträtt.

20 Mom.6. För att erhålla rösträtt
21 på års- och nomineringsmöten ska
22 medlem vara införd i av förbundet två
23 veckor före mötet tillhandahållen röst-
24 längd.

26 Mom.7. Årsmötet fastställer
27 medlemsavgiften till partiföreningen
28 för nästkommande kalenderår. Denna
29 får ej understiga de sammanlagda
30 årsavgifterna till förbundet och
31 riksorganisationen.

32 Medlemsavgiften gäller för ett kalen-
33 derår. Avgift för ny medlem som betalas
34 efter den 1 september gäller även för
35 påföljande kalenderår.

36 Årsavgiften upptas i samverkan med
37 förbundet.

Mom 6. För att erhålla rösträtt
på års- och nomineringsmöten ska
medlem **ha varit medlem i föreningen
sex veckor före mötet och vara
införd i av förbundet tillhandahållen
röstlängd.**

§ 4 Årsmöte

Mom.1. Årsmötet är partiföreningens högsta beslutande organ och består av alla medlemmar i partiföreningen.	1 2 3 4
Mom.2. Partiföreningens årsmöte sammanträder på kallelse av styrelsen. Ordinarie årsmöte hålls varje år inom de månader förbundsstyrelsen beslutat.	5 6 7 8
Extra årsmöte hålls då styrelsen så finner påkallat eller då minst en tredjedel av partiföreningens medlemmar så begär.	9 10 11 12
Mom.3. Kallelse till partiföreningens årsmöte utfärdas av styrelsen senast tre veckor före årsmötet. Kallelse till extra årsmöte utfärdas så snart beslut fattats om extra årsmöte.	13 14 15 16 17
Mom.4. Rätt att till partiföreningens årsmöte väcka förslag tillkommer medlemmar i föreningen. Förslag ska senast två veckor före årsmötet ha inkommit till föreningens styrelse. Senast en vecka före årsmötet ska handlingarna finnas tillgängliga för medlemmarna.	18 19 20 21 22 23 24
Ärenden av brådskande natur kan dock efter årsmötets beslut omedelbart upptas till behandling.	25 26 27
Mom.5. Vid ordinarie årsmöte ska väljas en styrelse för tiden till nästa ordinarie årsmöte.	28 29 30
Mom.6. Vid ordinarie årsmöte ska minst förekomma: Härutöver tillkommer vid vissa årsmöten även beslut och val enligt rekryterings- och nomineringsreglerna, se detta avsnitt.	31 32 33 34 35
a) Val av ordförande att leda förhandlingarna.	36 37
b) Val av sekreterare.	38
c) Val av justeringspersoner.	39

- 1 d) Fastställande av föredragningslista.
- 2 e) Godkännande av årsmötets
3 utlysning.
- 4 f) Styrelsens verksamhetsberättelse.
- 5 g) Revisorernas berättelse och
6 fastställande av resultaträkning och
7 balansräkning.
- 8 h) Fråga om ansvarsfrihet för styrelsen.
- 9 i) Fastställande av medlemsavgift för
10 nästkommande kalenderår.
- 11 j) Förslag från styrelsen (propositioner).
- 12 k) Inkomna övriga förslag (motioner).
- 13 l) Anteckning om självskrivna
14 ledamöter.
- 15 m) Fastställande av antalet ledamöter i
16 styrelsen.
- 17 n) Val av ordförande och vice
18 ordförande.
- 19 o) Val av minst tre styrelseledamöter
20 varav en moderatkvinnoansvarig om
21 moderatkvinnoförening saknas inom
22 verksamhetsområdet.
- 23 p) Val av två revisorer och ersättare för
24 dem.
- 25 q) Val av rekryteringskommitté alt.
26 Nomineringskommitté enligt
27 bestämmelserna.
- 28 r) Val av valberedning.
- 29 s) Val av ombud till förbundsstämmor
30 med ersättare.
- 31 t) Övriga ärenden.

32 Mom.6. Omröstning vid årsmötet sker
33 öppet, utom votering vid personval som
34 ska vara slutet. Medlem ska person-
35 ligen utöva sin rösträtt vid årsmötet.
36 Röstning får inte ske med fullmakt.

Vid slutet omröstning ska valsedel för att vara giltig, uppta så många namn av de föreslagna kandidaterna som valet avser.	1 2 3
Utgången av omröstning bestäms genom enkel majoritet, utom vid omröstning i frågor om stadgeändring, sammanslagning eller delning, där två tredjedels majoritet krävs. Vid lika röstetal avgörs personval med lotten och övriga frågor i enlighet med den mening som ordföranden biträder. Saknar särskilt vald mötesordförande formell rösträtt avgörs även övriga frågor genom lottning.	4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14
Vid personval som avser en plats ska den som blir vald erhålla minst hälften av antalet avgivna giltiga valsedlar. I annat fall genomförs ytterligare en omröstning mellan de två kandidater som erhållit de högsta röstetalen.	15 16 17 18 19 20
Mom.7. Ledamot av partiföreningens styrelse äger inte delta i beslut om ansvarsfrihet för denna eller i val av revisor.	21 22 23
Mom.8. Partiföreningen utser det antal förbundsstämoombud man fått besked från förbundet om. Vid val av ombud tillses att Moderatkvinnorna och Moderata Ungdomsförbundet representeras i förhållande till sina medlemsantal. Ombud och ersättare fungerar intill dess nya utsetts.	24 25 26 27 28 29 30 31
<u>Mom 9. Förbundsstyrelsen kan kalla till extra årsmöte i föreningen om förbundsstyrelsen bedömer att styrelsen allvarligt bryter mot eller avser bryta mot partiets stadga. Om sådant beslut fattas kan förbundsstyrelsen också besluta att föreningens ekonomiska medel ska förvaltas av förbundsstyrelsen eller partiombudsmannen fram till dess det extra årsmötet har hållits.</u>	32 33 34 35 36 37 38 39 40 41 42

1 § 5 Styrelse

2 Mom.1. Partiföreningens verk-
3 samhet leds av en styrelse bestående
4 av ordförande, vice ordförande och
5 minst tre av årsmötet valda ledamöter.

6 Kommunfullmäktigegruppens och
7 moderatkvinnoföreningens ordförande
8 är självskrivna ledamöter när partifören-
9 ingen inte ingår i krets.

10 Moderata Ungdomsförbundets lokala
11 organisation, som omfattar föreningens
12 verksamhetsområde, utser en ledamot,
13 normalt sin ordförande, jämte ersättare i
14 partiföreningens styrelse.

15 Mom.2. Styrelsen utser
16 de funktionärer som behövs för
17 verksamheten.

18 Mom.3. Styrelsen åligger
19 att leda partiets politiska och organisa-
20 toriska verksamhet inom partiförening-
21 ens verksamhetsområde och i samråd
22 med förbundsstyrelsen skapa en lokal
23 organisation som effektivt kan bedriva
24 kampanjer, information, utbildning,
25 rekrytering och medlemsvård,

26 att följa och aktivt delta i landstings-
27 politiken, kommunpolitiken genom
28 fortlöpande kontakter med partiets
29 landstings- och kommunfullmäktige-
30 grupp och representanter i nämnder
31 och styrelser,

32 att i samråd med fullmäktigegruppen
33 förbereda nominering till kommunal
34 representation,

35 att verka för att medlemmarna
36 informeras i rikspolitiska, lands-
37 tingspolitiska och kommunpolitiska
38 frågor bland annat genom kontinuerlig
39 mötesverksamhet,

att följa och aktivt delta i **region-**
politiken, kommunpolitiken genom
fortlöpande kontakter med partiets
region- och kommunfullmäktigegrupp
och representanter i nämnder och
styrelser,

att i samråd med fullmäktigegruppen
förbereda nominering till kommunal
representation,

att verka för att medlemmarna informeras
i rikspolitiska, **region**politiska och
kommunpolitiska frågor bland annat
genom kontinuerlig mötesverksamhet,

att hålla fortlöpande kontakt med förbundsstyrelsen och partiets tjänstemän,	1
	2
att till förbundsstyrelsen lämna begärda uppgifter om föreningens organisation, medlemmar, ekonomi och verksamhet,	3
	4
	5
att samverka med Moderatkvinnorna,	6
att samverka med Moderata Ungdomsförbundets lokala organisation, samt vara ungdomsdistriktet behjälplig i utvecklingen av dess verksamhet,	7
	8
	9
	10
att verka för rekrytering av nya medlemmar,	11
	12
att verka för medlemmars utbildning i politiska och organisatoriska frågor,	13
	14
att handha partiföreningens ekonomi,	15
att uppbära och bestämma användandet av kommunalt partistöd när det endast finns en partiförening i kommunen,	16
	17
	18
	19
att tillse att personuppgifterna i partiets medlemsregister hanteras i enlighet med gällande lagstiftning. Personuppgifter får inte spridas vidare om inte personen lämnat sitt samtycke.	20
	21
	22
	23
	24

§ 6 Rekryterings- och nomineringsarbetet

25

26

Mom.1. I god tid före allmänna val ska partiföreningen efter kallelse av styrelsen sammanträda för att behandla rekrytering och nominering av kandidater inför valen. Därvid ska av förbundsstämman fastställda rekryterings- och nomineringsregler följas. Undantag kan beviljas av förbundsstyrelsen.

27

28

29

30

31

32

33

34

Partiföreningen ska nominera och fastställa valsedlar för kommunala val inom föreningens verksamhetsområde. När partiföreningen ingår i en krets

35

36

37

38

1 fastställs valsedlar för kommunfullmäk-
2 tige av kretsen.

3 Mom.2. För att rösta i provval
4 och delta i beslut rörande kandidatno-
5 minering fordras att medlem är folkbok-
6 förd i den kommun valet gäller.

7 Förbundsstyrelsen kan efter begäran av
8 partiföreningens styrelse eller på eget
9 initiativ pröva nomineringsförfarandet i
10 kommunen eller landstingsvalkretsen.

11 Förbundsstyrelsen kan med två
12 tredjedelars majoritet fastställa en ny
13 valsedel samt återkalla de av nomine-
14 ringsstämma beslutade valsedlarna eller
15 avföra enskilda kandidater. Förbunds-
16 styrelsens beslut ska senast ha ägt rum
17 fyra veckor efter det att nominerings-
18 stämma ägt rum.

Förbundsstyrelsen kan efter begäran av
partiföreningens styrelse eller på eget
initiativ pröva nomineringsförfarandet
i kommunen eller **region**valkretsen.

Förbundsstyrelsen kan med två
tredjedelars majoritet fastställa en ny
valsedel samt återkalla de av nomine-
ringsstämma beslutade valsedlarna eller
avföra enskilda kandidater. Förbunds-
styrelsens beslut ska senast ha ägt rum
fyra veckor efter det att nominerings-
stämma ägt rum.

**Förbundsstyrelsen kan med två
tredjedelars majoritet avföra enskilda
kandidater, som bryter mot gällande
regelverk, från kommun-, region-,
och riksdagslistor under perioden
från listornas fastställande till
valdagen.**

26 Ett beslut om överprövning ska medde-
27 las partistyrelsen för kännedom.

Ett beslut om överprövning ska medde-
las partistyrelsen för kännedom.

28 § 7 Påkallande av sammanträden

29 Förbundsstyrelsen äger påkalla
30 sammanträde med partiföreningens
31 styrelse. Till sammanträde med denna
32 samt till årsmöte eller annan samman-
33 komst äger förbundsstyrelsen sända
34 företrädare med närvaro-, yttrande- och
35 förslagsrätt.

36 § 8 Krets

37 Finns flera partiföreningar i samma
38 kommun ska en krets eller förbund
39 inrättas för dessa.

§ 9 Räkenskaper och revision

Räkenskapsåret fastställs av förbundsstyrelsen. Räkenskaper, förvaltningsberättelse och övriga handlingar som berör förvaltningen ska av styrelsen överlämnas till revisorerna senast tre veckor före årsmötet. Granskningen ska vara avslutad och revisionsberättelse med till- eller avstyrkan av ansvarsfrihet överlämnad till styrelsen senast en vecka före årsmötet.

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11

§ 10 Stadgar och stadgeändring

Mom.1. För partiförening gäller av partistämman antagna normalstadgar. Avvikelser från dessa ska fastställas av förbundsstyrelsen.

12
13
14
15
16

Mom.2. Ändring av partiföreningens stadgar kan beslutas endast av partiföreningens årsmöte, varvid två tredjedels majoritet erfordras.

17
18
19
20

§ 11 Upplösning, sammanslagning och delning

Mom.1. Om partiförening ska upplösas, fastställer förbundsstyrelsen nytt verksamhetsområde för berörda föreningar. Före beslut om sammanslagning ska godkännande lämnas av förbundsstyrelsen. För sammanslagning fordras beslut med minst två tredjedels majoritet av två på varandra följande årsmöten, varvid minst det ena ska vara ordinarie årsmöte. Årsmötena ska hållas med minst fyra veckors mellanrum. I personlig kallelse till årsmöte anges att förslag till sammanslagning ska behandlas på årsmötet.

21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34
35
36

Vid sammanslagning ska partiföreningens handlingar, tillgångar och skulder tillfalla den sammanslagna partiföreningen.

37
38
39
40

1 Sker sammanslagning med fler än
2 en partiförening ska fördelningen av
3 medlemmar, handlingar, tillgångar och
4 skulder beslutas av förbundsstyrelsen.

5 Mom.2. Partiförening som
6 inte haft årsmöte under tre på varandra
7 följande år anses upplöst efter att beslut
8 tagits i förbundsstyrelsen. Partiförening-
9 ens handlingar, tillgångar och skulder
10 övertas av förbundet. Förbundsstyrel-
11 sen beslutar därefter hur kvarvarande
12 medel och handlingar överförs till lokal
13 partiförening/ar i kommunen. Finns
14 ingen partiförening ska medlen användas
15 för verksamhet i området.

**Mom 2. Om en partiförening
inte haft årsmöte som valt stadge-
enlig styrelse under de senaste 18
månaderna ska förbundsstyrelsen
pröva om föreningen ska upplösas.
Beslutar förbundsstyrelsen att
föreningen inte ska upplösas ska
förbundsstyrelsen ompröva sitt
beslut en gång årligen om inte fören-
ingen valt stadgeenlig styrelse under
perioden.**

**Förbundsstyrelsen beslutar därefter
hur kvarvarande handlingar, till-
gångar, skulder, verksamhetsområde
och medlemmar ska överföras till
andra partiföreningar i första hand
inom kommunen och i andra hand
inom förbundet. Om den upplösta
föreningens skulder överstiger
tillgångarna ska föreningens samtliga
tillgångar och skulder överföras till
förbundet.**

16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27 Mom.3. Om partiförening ska
28 delas ska förbundsstyrelsens god-
29 kännande först inhämtas. För delning
30 fordras beslut med minst två tredjedels
31 majoritet av två på varandra följande
32 årsmöten, varvid minst det ena ska vara
33 ordinarie årsmöte. I personlig kallelse
34 till årsmöte anges att förslag till delning
35 ska behandlas på årsmötet.

36 Före andra beslutet om delning ska
37 årsmötet besluta om hur den ursprung-
38 liga partiföreningens medlemmar,
39 handlingar, tillgångar och skulder ska
40 fördelas på de nya föreningarna. Sådan
41 fördelning får inte bli uppenbart orättvis.

Tvist om fördelning avgörs slutgiltigt av förbundsstyrelsen.

1
2

Mom.4. Vid förändring av partiföreningars verksamhetsområde genom sammanläggning eller delning ska det andra årsmötet också fastställa namn för den eller de partiföreningar som bildas.

3
4
5
6
7
8

1 **Partistyrelsen föreslår partistämman besluta:**

- 2 *att1* godkänna stadgeändring gällande parti och förbundsstadgar i enlighet med
3 kolumn B,
- 4 *att2* godkänna stadgeändring gällande kretsstadgar i enlighet med kolumn B,
5 *att3* godkänna stadgeändring gällande föreningsstadgar i enlighet med kolumn B,
6 *att4* i avvikande förbunds, krets- och föreningsstadgar, som är fastställda av
7 partistyrelsen sedan tidigare, justera tillämpliga delar av de av partistämman
8 fastställda avvikelserna,
- 9 *att5* förändringarna i stadgarna träder i kraft per den 1 januari 2020,
10 *att6* uppdra åt partistyrelsen att återkomma till arbetsstämman 2021 med förslag
11 till normalarbetsordning för fullmäktige-grupp,
- 12 *att7* uppdra åt partistyrelsen att återkomma till arbetsstämman 2021 med förslag
13 till nomineringsregler inför valet 2026 samt Europavalet 2024, samt
14 *att8* uppdra åt partistyrelsen att till nästa ordinarie stämma genomföra en bred
15 och i partiorganisationen förankrad stadgeöversyn.

Proposition 7

Proposition 7

Medlemsavgift för åren 2023-2026

Proposition 7

1

Medlemsavgift för åren 2023-2026

2

Att vara medlem i Moderaterna är att aktivt visa sitt stöd för de idéer man tror på. Genom medlemskapet bidrar man till partiets möjligheter att på olika sätt påverka opinionen i önskad riktning.

3

4

5

Vid partistämman i Gävle 2007 fastställdes medlemsavgiften till Riksorganisationen för åren 2010-2013 till 140 kronor. Sedan dess har avgiften legat still och vid partistämman 2011 i Örebro ändrades stadgarna på så sätt att beslut om att medlemsavgiften fastställs till och med tredje året efter ordinarie partistämman. Orsaken till förändringarna var att komma i fas med förbundsstämmornas periodicitet varför stämman fastställde avgiften för åren 2014-2018 till oförändrat 140 kronor.

6

7

8

9

10

11

Vid den ordinarie partistämman 2015 beslutades att uppdra åt partistyrelsen att inför arbetsstämman 2017, i dialog med hela organisationen, utreda medlemsavgiftens framtida utformning samt att uppdra åt arbetsstämman 2017 att fatta beslut om medlemsavgiftens utformning och storlek för åren 2019-2022.

12

13

14

15

Vid arbetsstämman 2017 i Karlstad fastställdes medlemsavgiften för åren 2019-2022 till 140 kronor. Orsaken till att inga förändringar gjordes var att de som på uppdrag av partistyrelsen fört dialogen om medlemsavgiften kommit fram till att rådande utformning och storlek var den som tills vidare passade organisationen bäst. I propositionen skrevs även att diskussionen om medlemsavgiften skulle fortsätta framöver och åter behandlas på den ordinarie partistämman 2019.

16

17

18

19

20

21

I maj 2018 beslutade partistyrelsen att tillsätta en stadgekommitté med uppgift att förutsättningslöst se över och föreslå ändringar man anser vara befogade i stadgarna för Moderata Samlingspartiet samt normalstadgarna för förbund, kretsar och föreningar. Arbetet skulle särskilt beakta att utreda för- och nackdelar med en enhetlig medlemsavgift för hela landet och oaktat resultat av en sådan utredning föreslå former för hur en enhetlig medlemsavgift skulle kunna implementeras i organisationen.

22

23

24

25

26

27

28

Arbetet med att se över partiets framtida finansiering är prioriterat under det kommande året. Vi behöver öka våra intäkter som inte är av karaktären allmänna bidrag eller partistöd. Förslaget om en enhetlig medlemsavgift på sikt behöver sättas in i ett större sammanhang och får inte leda till att våra intäkter försvagas. Att redan nu låsa fast medlemsavgiftens storlek för 2023-2026 vore därför olyckligt. Partistyrelsen föreslår därför partistämman att besluta att partistyrelsen ska återkomma till arbetsstämman 2021 med förslag till medlemsavgift för åren 2023-2026. Detta i linje med hur frågan hanterades 2015 då den hänsköts till arbetsstämman 2017.

29

30

31

32

33

34

35

36

7

- 1 **Partistyrelsen föreslår partistämman besluta:**
- 2 *att* uppdra till arbetsstämman 2021 att, på förslag från partistyrelsen, fastställa
- 3 medlemsavgiften för åren 2023-2026.